

Societat Andorrana de Ciències

FORMACIÓ I ENSENYAMENT A ANDORRA

13a Diada Andorrana
XXXII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
19 d'agost del 2000
Prada de Conflent

PUBLICACIONS

DIADES ANDORRANES A LA UCE

SAC (PRADA)

1988

ANDORRA, ESTAT, INSTITUCIONS, SOCIETAT (1a)

1989

ELS MOVIMENTS MIGRATORIS A ANDORRA (2a)

1990

LA IDENTITAT NACIONAL (3a)

1991

EL FUTUR D'ANDORRA (4a)

1992

TENDÈNCIES POLITIQUES A ANDORRA (5a)

1993

ALTERNATIVES ECONÒMIQUES PER A ANDORRA (6a)

1994

ANDORRA I LA CATALANITAT (7a)

1995

EL FINANÇAMENT DE L'ESTAT ANDORRÀ (8a)

1996

ANDORRA EN EL MÓN (9a)

1997

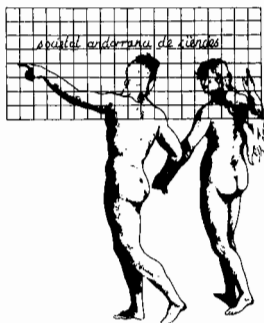
LA INTEGRACIÓ A ANDORRA (10a)

1998

ANDORRA I L'APROFITAMENT DELS RECURSOS
NATURALS (11a)

1999

L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI ANDORRÀ (12a)

Societat Andorrana de Ciències

FORMACIÓ I ENSENYAMENT A ANDORRA

13a Diada Andorrana
XXXII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
19 d'agost del 2000
Prada de Conflent

Diada patrocinada per

© Societat Andorrana de Ciències
Primera edició, octubre 2000

Amb la col·laboració del Ministeri de Turisme i Cultura

Realització gràfica: Raül Valls, SL
Impressió: Impremta Principat
ISBN: 99920-1-333-8
DL: AND-541/2000

Índex

• Salutació, per Miquel Porter i Moix	5
• Presentació, per Antoni Pol i Solé	9

Ponències

• Roser Bastida i Areny: <i>L'ensenyament a Andorra</i>	11
• César Garcia i Bernardo: <i>L'ensenyament confessional. Del s. XIX al s. XXI</i>	41
• Jean-Alain Toquec: <i>L'ensenyament francès a Andorra</i>	49
• Antoni Boladeres i Sorribes: <i>L'ensenyament espanyol a Andorra</i>	53
• Carolina Serra i Areny: <i>Programes i serveis d'educació especialitzada a Andorra: el model de l'escola Meritxell</i>	61
• Teresa Cairat i Vila: <i>L'escola andorrana</i>	75
• Joan Ramon Marina i Amat: <i>La formació d'adults</i>	87
• Fàtima Valero i Alcaide: <i>L'escola privada</i>	93
• Alcía Santos i Mateo: <i>El paper de les associacions de pares</i>	97
• Josep Maria Escribano i Casaldàliga: <i>La música, un referent pedagògic i cultural avui a Andorra</i>	103
• Roger Mas i Canalis: <i>L'educació artística a l'escola</i>	107
• Pere Frases i Homedes: <i>La formació dels educadors esportius</i>	113
• Ferran Costa i Marimon: <i>Efectes de la globalització en l'ensenyament de llengües</i>	121
• Josep Maria Camprubí i Rovira: <i>La formació per la convivència</i>	127
• Imma Oranias i Estudis: <i>La formació a l'administració general</i>	133
• Carme Garcia i Puy: <i>La formació professional en alternança</i>	139
• Pilar Escaler i Penella: <i>La visió de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis</i> ..	145
• Florenci Pla i Altisent: <i>Aprentatge virtual, un nou paradigma formatiu?</i>	149
• Ferran Virgós i Bel: <i>La formació en noves tecnologies</i>	157
• Anna Insa i Canet: <i>L'ensenyament a l'àrea de salut</i>	167
• Daniel Bastida i Obiols: <i>La universitat a Andorra</i>	173
• Jordi Guillamet i Anton: <i>La recerca</i>	179
• Jordi Checa i Gutes: <i>La formació continuada a l'empresa privada</i>	185
• Joan Martínez i Benazet: <i>La formació continuada en el món de les professions liberals</i>	191
• Xavier Llovera i Massana: <i>Visió del treballador en l'àmbit de la formació</i>	197
• Pere Cervós i Cardona: <i>Fi de l'ensenyament, descobrim l'educació</i>	201
• Cloenda, per Àngels Mach i Buch	209

Annex

• Participants	211
• Programa	217
• Programa previ	220
• Recull de premsa	221

Salutació

Miquel Porter i Moix

Bé, bon dia a tots i benvinguts. Ja fa estona que treballem; això s'hauria d'haver dit a primera hora del matí, però com que encara no hem tingut el do de la ubicïtat, és impossible ser a tres llocs a l'hora, i per tant és ara que he pogut fer una petita escletxa per ser entre vosaltres.

La primera cosa que m'agradaria fer palesa i fer present és el goig que fa saber que no és ni la primera, ni la segona vegada que us trobeu aquí, sinó que això ja s'ha convertit en una col·laboració pràcticament, per la via pràctica i, no cal pas dir-ho, per la via escrita, però sobretot per la via pràctica, una col·laboració constant, continuada, que lògicament té molts fruits, molts fruits possibles.

Dues coses voldria dir només perquè no val la pena d'interrompre el vostre treball. En tota una jornada, i veient el nombre de ponències anunciades, encara us queda feina llarga al davant.

Una d'aquestes dues coses que voldria dir és referent a la publicació que ha sortit enguany de les reunions que vau tenir en la trenta-unena Universitat Catalana d'Estiu, i que corresponien a la dotzena Diada andorrana. Aquesta per tant és la tretzena –número que per molt que la gent pensi el contrari acostuma a ser de bon auguri–, i la trenta-dosena Universitat d'Estiu, per tant.

L'any passat es va tractar de l'ordenació del territori andorrà. Sempre envejo el fet que pugueu fer coses d'aquest caire amb una sobirania real i absoluta, i que les pugueu fer en uns territoris que són controlables físicament i psíquicament per l'ésser humà.

Els països grossos no sé pas com se'n surten; en canvi hi ha països que són a mida dels éssers humans, a mida de les dones i dels homes que els habiten; no saben pas la sort que tenen que això sigui així. És clar que té contraprestacions, però el fet és que en conjunt hi sortiu guanyant.

Però quan dic això, que aquesta ordenació va ser objecte de l'estudi de l'any passat, voldria remarcar que una de les coses que m'agraden de les jornades que s'efectuen per part dels andorrans a la Universitat Catalana d'Estiu és que tenen sentit de la conseqüència, que es perceben, que es veu que són pensades i es veu que s'aprofiten.

Quan som aquí, en realitat, per molt que ens hi esforcèssim i per moltes coses interessants que diguéssim, si no arriben als altres o no es dóna aquesta possibilitat, tindrien una utilitat menor. Però això, al revés, hauria de ser la jornada de l'any passat i la d'aquest any; haurien de ser a manera d'un altaveu, perquè tothom ho pogués saber i tothom ho pogués comprendre. I és per això que és tan bo el fet que tot el que es digui aquí sigui gravat, el fet que després sigui publicat, perquè bonic és que siguin les paraules, i com deia Maragall: "La paraula viva és una meravella." Jo m'ho crec això, és cert; la paraula viva té unes connotacions que mai no podrà tenir la lletra impresa, però en canvi la lletra impresa té un avantatge, i és que pot arribar a molta més gent en l'espai, però també a molta més gent en el temps. Els llibres escrits romanen; les paraules, fins i tot les més boniques, se les emporta el vent. Això ja ho saben els polítics.

Els polítics són aquell tipus de persones que quan fan propaganda electoral diuen A, B, C, etcètera, i quan ja han passat les eleccions i han guanyat o han perdut, doncs poden dir A, C, B, O, etcètera. En fi, poden fer les combinacions que vulguin.

Aquí no perquè queda escrit, i per tant el que està escrit, escrit queda. A més a més l'edició és ben feta, i jo que he estat llibreter i editor em fixo bastant en això. L'edició és ben feta perquè és ordenada; potser hi haurà errades d'aquelles de la impremta –el follet que es fica a les impremtes és internacional–, però el cert és que es veu una publicació que no solament recull el que es va dir sinó que ho recull esmenat pels mateixos autors, i a més a més ho fa d'una manera ordenada. Per tant no és només del que va parlar sinó també el que heu deixat escrit, que servirà per a tothom.

Això és la primera part del que volia dir. La segona és el que feu aquest any, i us ben prometo que si poguéssiu assistir-hi tot al llarg del dia, em faria molta il·lusió perquè estic convençut, però absolutament convençut, que els països resulten d'una manera o d'una altra segons l'educació que reben, segons els ensenyaments que assumeixen i segons com els assumeixen. La pedagogia i la didàctica sempre han estat una mica els meus *Dadas*, i durant trenta anys i escaig de fer de catedràtic el que m'ha preocupat més sempre és com arribar a l'alumne, però al mateix temps per què arribar-hi. Potser hi ha gent que pot ser molt feliç sabent molt poques coses. No m'ho crec, però podria ser.

Efectivament ara anireu sortint cadascun de vosaltres, dels ponents. Els que

us escoltaran prendran nota del que direu, i estic segur que això us serà extraordinàriament útil a tots: als ponents, la seva ponència reeditada canviarà més d'un paràgraf; als que només vénen i escolten, els canviarà més d'una idea pre-fabricada; d'altres se sentiran refermats en les seves creences, però no hi ha dubte que una jornada de reflexió sobre l'ensenyament i sobre l'educació és alguna cosa positiva en si mateixa, més enllà del bé que tinguin o del millor encara que puguin ser les ponències.

Per últim m'agradaria també fer constar que en el futur la Universitat Catalana d'Estiu, segons la voluntat de la fundació, de la qual la universitat és només una manifestació més visible en el seu desig de perfeccionar la seva obra i de fer-la més oberta, acabarà imitant-vos. Us ho dic amb tota sinceritat. A partir d'aquest any començaran a sorgir volums com aquest que agafaran el resultat d'aquelles ponències o d'aquells discursos que pel fet que no formaven part d'un curs específic o d'un curs d'interdisciplinari, tenen un interès general i en canvi d'altra manera es perdrien.

Com podeu comprendre, quan aparegui aquest primer volum, que ja serà aquest any i podria ser fins i tot que quan acabés aquesta tongada de la universitat ja estigués a punt de distribuir, evidentment la Societat Andorrana de Ciències en serà una de les primeríssimes destinatàries; però és que a més a més, qualsevol d'entre vosaltres que pugui tenir interès en els temes que figuraran en la llista de les conferències o actes més importants que s'han fet públicament aquí, els tindreu gratuïtament a la vostra disposició.

Res més. Una vegada més us agraeixo que sigueu un bon nombre, que tingueu aquesta voluntat de treball. L'agraïment també a les autoritats que representen en certa manera tot el país, al ministre d'ensenyament, també a aquells que ocupeu llocs en escoles, instituts i que teniu llocs de responsabilitat. Sobre tot perquè aquest hauria de ser el moment de les vacances, i en comptes de fer-ne el que feu és escriure, escoltar, discutir, i no sé si mai ningú ho agrairà prou. El que sí que sé, és que jo sí que us ho agraeixo, la vostra presència i el vostre esforç.

Gràcies, i ara em perdonareu però vaig a fer la ronda.

Miquel Porter i Moix

Rector de la XXXII Universitat Catalana d'Estiu

Presentació

Antoni Pol i Solé

Benvinguts un any més, en nom de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), tots els presents, ponents, mitjans de comunicació i assistents per fer possible una nova diada andorrana, la tretzena, en la trenta-dosena edició de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que podem realitzar gràcies al patrocini del Banc Agrícola i Comercial d'Andorra pel que fa a la diada, del ministeri d'Educació, Joventut i Esports pel que fa a la presència d'Andorra a la UCE, i al ministeri de Turisme i Cultura pel que fa a la publicació del contingut de la diada, que esperem que podreu tenir d'aquí a tres mesos.

Ja el 1987 la Societat Andorrana de Ciències va organitzar unes *Jornades sobre l'educació a Andorra*, publicades el 1994, en què es feia una anàlisi del sistema educatiu andorrà de l'època.

L'evolució del nostre país, l'enriquiment i complexitat adquirits en el nostre teixit social i l'organització de la nostra societat fan que tretze anys després ens motivi, per diverses raons, tornar a parlar d'aquest tema.

El primer, i com mostra el programa previst, és que no es tracta només del món de l'educació tradicional sinó que avui cal ampliar els temes als conceptes de formació i ensenyament, i no perquè la SAC ho consideri així sinó perquè la sensibilitat social ha desplaçat els termes.

Precisament aquests dies el rector de la UOC, Gabriel Ferraté, deia que el repte per als ensenyants els propers anys no serà "ensenyar" sinó com motivar i facilitar "aprendre".

Dins d'aquest nou àmbit, en el qual també té cabuda l'educació entesa en el sentit de sempre (amb la incorporació de l'ensenyament privat), ja apareixen, i amb força i per sort al país, el món de la universitat, el més recent, però també el de la formació dels professionals, funcionaris i en l'empresa, i també el de l'ensenyament professional i l'especial, com igualment el de la formació o ensenyament complementaris i de lleure.

Aquesta enorme oferta d'ensenyament sembla que, a més d'ocupar un nombre creixent de recursos i persones a Andorra i a arreu, es fonamenta per la voluntat generalitzada d'una cultura de la formació, que ha desplaçat la de l'educació. Segurament aquest canvi es justifica per la ràpida evolució del coneixement i de les tecnologies però també pel factor competitiu de la nostra societat i pel valor que dona la nostra societat actual i del futur a la informació.

I això que en si mateix no és dolent, és potser erroni quan es planteja cada vegada més des d'àmbits totalment especialitzats, parcials i desconnectats d'unes visions més globals. Cadascú està obsessionat a formar en els aspectes puntuals que l'afecten i potser no es preocupa d'una visió global de la formació que penso que també és necessària per poder saber on i com encaixar les peces del trencaclosques educacional que està oferint la societat actual. Sembla com si ja no es tracti d'educar persones sinó formar en això o en allò altre i prou.

Seria bo, però, que fóssim capaços d'integrar també, i més enllà de la cultura de la formació, això sí, global, rica, variada i continuada, una cultura de l'aprenentatge, en què en lloc de voler-nos formar per triomfar i ensenyar els altres ens convencéssim que el que ens cal és adquirir la disposició permanent d'aprendre de nosaltres i dels altres i de valorar i exigir l'aprenentatge en l'experiència com un valor que ens capaci com a persones per sobre de l'obtenció de diplomes i *curriculum vitae*. Saber equilibrar, en definitiva, la teoria i la pràctica i no oblidar-nos de la finalitat de tot plegat.

Que la millor formació i ensenyament és el que procura l'experiència personal de cadascú integrada en el seu únic curs, que mai no es repeteix i que és la mateixa vida.

Antoni Pol i Solé

Representant de la SAC al Patronat de la UCE

L'ensenyament a Andorra

Roser Bastida i Areny

Introducció

El concepte *educació* ha anat prenent, en el decurs dels anys, formes i matisos diferents. Són moltes i variades les definicions que se li han atribuït però potser una de les citacions recents i que certament comparteixo, en parlar d'educació, és la de Jacques Delors en el seu Informe per a la Unesco de la Comissió Internacional sobre Educació per al Segle XXI: "L'educació és també un gest d'amor envers la infància i la joventut, a qui hem d'acollir dins de la societat, oferint-los sense reserva el lloc que els pertoca per dret –un lloc en el sistema educatiu, per descomptat, però també en la família, en la comunitat local i en la nació." (sic) Aquesta ha de ser sens dubte una de les finalitats cabdals de l'educació.

En aquest sentit, i tal com es desprèn al llarg d'aquest text, es pot afirmar que la societat andorrana ha atribuït i atribueix a l'educació la importància que li correspon i els dirigents polítics li han atorgat i li atorguen els mitjans necessaris a fi que els seus ciutadans assoleixin un nivell formatiu de qualitat.

Breu recorregut històric

De sempre, el coneixement del passat ha permès a la humanitat no només comprendre d'una manera més profunda i àmplia els fets, sinó també jutjar millor el present.

D'altra banda, és evident la interrelació existent entre l'escola i els esdeveniments històrics, polítics i socials d'un país. En aquest sentit, les peculiaritats

de la configuració institucional andorrana han influït de forma decisiva en la seva ordenació educativa, caracteritzada per la coexistència de tres sistemes educatius, que assegurin un servei de funció pública. Convé, doncs, fer esment de l'origen i procés d'implantació de cada un d'aquests tres sistemes abans de presentar l'organització educativa actual i les ofertes i possibilitats escolars que avui dia tenen els infants i joves al nostre país.

Enseguint la cronologia històrica andorrana, més enllà de les escoles dels Comuns, ja presents a Andorra al segle XIX, el primer sistema educatiu que s'estableix al país és el sistema espanyol, amb la creació –a partir del 1882– de les escoles congregacionals de la Sagrada Família. L'any 1900 obren les portes les primeres escoles franceses de manera successiva en diferents parròquies, tal com ho havien anat fent també les escoles religioses. El 1930 el sistema educatiu espanyol amplia la seva presència al Principat amb les primeres escoles espanyoles. De final del segle XIX al primer quart del segle XX és el període en què s'inicia un model educatiu plural al país. En el decurs d'aquells anys, a través de la presència i de la consolidació dels sistemes educatius espanyol i francès, els copríneps contraresten la influència dels dos grans veïns i mantenen així un equilibri cultural i polític al Principat; equilibri que ha contribuït, sens dubte, a salvaguardar la independència i neutralitat d'Andorra. L'ensenyament espanyol i francès, en funció de les necessitats escolars del país, anava ampliant els seus centres i nivells educatius sempre, benentès, de conformitat amb el Consell General. Per exemple, l'any 1956 el sistema educatiu francès crea la segona ensenyança amb el curs complementari d'ensenyament general, el 1962 l'ensenyament espanyol ofereix els nivells de secundària i l'any 1966 obren les portes el col·legi Sant Ermengol sota la direcció de la congregació salesiana. Si bé les autoritats del país han manifestat sempre inquietuds en la salvaguarda i l'ensenyament de la seva llengua i cultura, cal situar l'inici del sistema educatiu andorrà a la dècada dels seixanta, concretament l'any 1962, amb les primeres classes de català que el Consell General organitza per als ciutadans adults. Seguidament, conscient de la poca enculturació i de la manca d'arrelament al país que tenien els continguts dels programes educatius llavors existents, el Consell General, l'any 1972, aprova la Nota Informe de l'Andorranització. Aquest acte ferm de voluntat política de preservar la identitat i les peculiaritats andorranes al si dels sistemes educatius forans, permet iniciar oficialment classes de llengua catalana i d'història, geografia i institucions andorranes a totes les escoles i per a tots els infants i joves del país. Paral·lelament, en aquella època es crea també l'escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell, centre per a alumnes amb discapacitats i necessitats educatives especials. Tanmateix, l'acte cabdal pel que fa a l'ensenyament andorrà és la creació,

l'any 1982, de l'Escola maternal andorrana, fonament d'un sistema educatiu propi en tots els nivells d'ensenyament. L'any 1985 s'inicia la primera ensenyança i així gradualment fins a l'any 1995, en què es crea el batxillerat, darrera etapa de l'ensenyament postobligatori. L'escola nacional del país veia la llum en un moment d'un fort creixement demogràfic, econòmic i cultural però sobretot en un moment clau en l'àmbit institucional d'Andorra amb la creació del Consell Executiu, base del que seria més endavant el Govern del país. Educació, processos de renovació i canvis polítics tenen sempre molts factors en comú, entre els quals cal destacar la voluntat de trasbalsar positivament la realitat i afavorir l'evolució dels coneixements i l'enfortiment dels raonaments.

Progressivament, el sistema educatiu andorrà, més enllà d'ampliar els seus nivells educatius, diversifica l'oferta educativa d'acord amb les necessitats sociolaborals del país. L'any 1988 s'inicia l'ensenyament professional i universitari amb l'Escola d'Informàtica d'Andorra i l'Escola Universitària d'Infermeria. L'any 1997, mitjançant un conveni de col·laboració amb la Universitat Oberta de Catalunya, el Centre d'Estudis Virtuals inicia les seves activitats. El 1995 el Govern crea l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya i el 1997 s'inauguren el Centre de Formació d'Aprenents i el Centre d'educació bàsica d'adults.

L'oferta educativa actual

Marc legal

El marc legal de l'educació a Andorra es fonamenta en la Constitució, la Llei qualificada d'educació, la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà i en els tractats internacionals i convenis establerts en matèria d'ensenyament.

El 28 d'abril de 1993, Andorra assoleix la seva primera Constitució escrita i dissenya el que ha de ser el seu nou model de funcionament. La Constitució, en el seu article 20, proclama que "tota persona té dret a l'educació, la qual s'ha d'orientar vers el desenvolupament ple de la personalitat humana i de la dignitat, tot enfortint el respecte a la llibertat i als drets fonamentals." (sic)¹

De la mateixa manera, el text constitucional estableix la llibertat d'ensenyament i de creació de centres docents. Recull el dret de les famílies a triar el tipus d'educació per als seus fills així com el dret a rebre una educació moral o religiosa d'acord amb les seves conviccions.

Paral·lelament a la configuració d'aquesta nova realitat política en què el poble andorrà assumeix la plena sobirania, Andorra es dota, en l'àmbit de l'educació, de nous mecanismes legals. El mes de setembre del 1993, el Consell

General aprova la Llei qualificada d'educació, que més enllà de desenvolupar els drets reconeguts per la Constitució, "estableix l'estructura educativa andorrana a partir de la realitat existent: la de diversos sistemes educatius que coexisteixen dins d'una sola estructura educativa, una especificitat certament enriquidora, a la qual no es vol renunciar". (sic)²

Les finalitats de l'educació explicitades a la Llei potencien essencialment el desenvolupament de la personalitat de l'alumne, de l'esperit universal crític, els comportaments d'autonomia, d'integració, de participació social i cívica així com la contribució a l'enriquiment dels elements culturals de la societat andorrana. La Llei prescriu que l'educació ha d'impulsar l'ús matísat i ric de la llengua pròpia del país, l'adquisició d'hàbits intel·lectuals i la transmissió de coneixements científics, tècnics, humanístics, artístics i ètics. Finalment, estableix que l'activitat educativa s'ha d'adreçar a la formació d'infants i joves en el respecte a la diversitat, als drets i llibertats i a l'exercici de la tolerància. La Llei qualificada d'educació fixa l'escolarització obligatòria i gratuïta dels sis als setze anys si bé tot infant té dret a ser escolaritzat a partir dels tres anys. Garanteix els drets dels adults a la formació bàsica; el principi d'igualtat en l'accés als nivells superiors de l'ensenyament; la llibertat de càtedra dels ensenyants així com els drets dels pares i dels alumnes.

La llei defineix també els centres públics i privats i fixa que els centres docents d'ensenyament francès i espanyol depenents de les administracions públiques dels països veïns, el col·legi Sant Ermengol i les escoles de la Sagrada Família han de regular-se per conveni amb el Govern d'Andorra.

En aquest sentit i simultàniament amb el procés d'elaboració de la Llei qualificada d'educació, el Govern signa amb els estats espanyol i francès un conveni que regula els seus ensenyaments a Andorra. Concretament, el Conveni hispanoandorrà en matèria educativa signat l'11 de gener de 1993 entre, d'una banda, el ministeri d'Educació i Ciència i el ministeri d'Assumptes Exteriors del Govern espanyol, i de l'altra, la Mitra d'Urgell i el Govern andorrà, abroga el conveni, vigent fins llavors, entre la Mitra d'Urgell i el Govern espanyol de l'any 1981.

El mateix dia, se signa també un conveni de cessió de dret de superfície entre el Govern d'Andorra i el ministeri d'Educació i Ciència d'Espanya. Mitjançant aquest conveni, el Govern andorrà cedeix al Govern espanyol un terreny per bastir-hi l'Institut espanyol de batxillerat.

Uns mesos després, el 19 de març de 1993, el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República francesa signen un conveni en l'àmbit de l'ensenyament que anul·la el decret del copríncep francès de l'any 1982, vigent en la matèria.

Ambdós tractats reconeixen la seva voluntat de continuar contribuint a asse-

nyol o francès— de qualitat dins el respecte de la identitat andorrana. Els dos sistemes educatius queden regits per la legislació vigent al seu respectiu Estat i per l'estipulat en cada conveni.

Considerant que en el moment de l'establiment d'aquests acords els ensenyaments francès i espanyol no estaven regulats de la mateixa manera ni quant a la forma ni als continguts, és important ressaltar que la voluntat del Govern és que els convenis actuals assoleixin un equilibri en aquest sentit.

D'aquesta manera, l'acord signat amb Espanya, endemés de consolidar i integrar definitivament al currículum escolar les assignatures de formació andorrana, dóna accés als docents de nacionalitat andorrana a les escoles i instituts espanyols d'Andorra, en condicions anàlogues a les dels funcionaris docents espanyols, amb la intenció de posar fi a una irregularitat que es venia patint des de feia anys.

D'altra banda, el Conveni francoandorrà té com a objectiu regular d'altres aspectes que romanien pendents amb l'ensenyament francès. De manera especial, la urgent necessitat d'ampliació de les hores d'ensenyament de formació andorrana, per atorgar així, a aquestes assignatures, la validesa acadèmica que els pertocava.

L'un i l'altre preveuen també l'homologació i convalidació dels estudis i títols expedits per les respectives administracions.

Referent al seguiment i a l'ampliació de les disposicions previstes en ambdós documents, es creen unes comissions mixtes, intergovernamentals, que han de reunir-se periòdicament.

L'elaboració dels convenis fou objecte d'unes negociacions que van durar bastants anys, tal com es desprèn de les actes del Consell General de final dels anys vuitanta i principi del noranta relatives a les relacions educatives amb els dos estats veïns.

D'acord amb la Llei, actualment roman pendent de concloure's un conveni entre el Govern d'Andorra i el patronat rector del col·legi Sant Ermengol que reguli l'ensenyament en aquest centre tal com disposa la Llei qualificada d'educació. De la mateixa manera, el Govern ha d'establir un conveni amb les escoles de la Sagrada Família per tal de definir el seu estatus³.

Ultra la Llei qualificada d'educació que defineix i regula el marc global de l'educació al país, el sistema educatiu andorrà compta com a base jurídica amb la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà, aprovada pel Consell General el mes de juny del 1994.

Segons el que disposa l'article 6 de la Llei qualificada d'educació, la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà té com a finalitats principals afirmar i desplegar aquest sistema educatiu com a eix vertebrador de l'educació a Andorra

i establir les competències del Govern en matèria d'educació com ara: fixar programes; planificar inversions; avaluar el sistema educatiu; reglamentar els drets i deures del personal i assegurar-ne la gestió; expedir títols acadèmics i elaborar quadres d'equivalències i tot el que faci referència a l'aplicació de la llei⁴.

Aquest text legislatiu, més enllà de recollir les finalitats de la Llei qualificada d'educació, posa especial èmfasi al coneixement de diverses llengües i a l'obertura a la cultura universal, a la integració dels alumnes amb necessitats educatives especials, a la participació de tots els sectors de la comunitat educativa així com a la coordinació i col·laboració que ha d'existir entre el sistema educatiu andorrà i els sistemes d'ensenyament dels països veïns. La llei defineix els requisits i característiques del sistema educatiu andorrà i desenvolupa tots els seus nivells i modalitats d'ensenyament, que són: educació maternal, educació bàsica, batxillerat, formació professional, ensenyament superior, formació permanent per a adults, formació andorrana i educació especial.

La llei preveu també que el ministeri d'Educació, Joventut i Esports, per tal d'assegurar una qualitat de l'ensenyament i una constant millora posi en marxa un seguit de serveis de suport al sistema educatiu, serveis que esmentaré més endavant.

Pel que fa a l'educació especial, la llei preveu l'establiment d'un conveni de col·laboració amb el patronat rector de l'escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell, conveni que va ser signat entre ambdues institucions el mes de desembre del 1995. A través d'aquest protocol el Govern aprova i incorpora al sistema educatiu andorrà els programes de l'escola següents: *Progrés*, programa d'escolarització amb suport a maternal i primera ensenyança, i *Trànsit*, programa d'escolarització amb suport a segona ensenyança i formació professional i programa de transició a la vida adulta⁵.

Aquest curs escolar 1999-2000 els serveis concernits del ministeri d'Educació, Joventut i Esports i l'escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell han treballat en una millora de l'aplicació dels programes d'integració. Aquesta millora es tradueix a la pràctica en un canvi administratiu en el sentit que els alumnes amb necessitats educatives especials es matriculen a l'Escola Andorrana en igualtat de condicions que la resta d'alumnes; l'altra millora aposta per incrementar la qualitat del treball a través d'una més gran coordinació entre els professionals de les diferents institucions concernides i també mitjançant una adaptació curricular tan ajustada com sigui possible als programes de l'Escola Andorrana. Una comissió representativa de tots els serveis concernits es responsabilitza de l'estudi de les necessitats i de la gestió del treball. Pel que fa al marc legal, aquests avenços en l'àmbit de l'educació especial portaran properament a l'elaboració d'un nou conveni entre el patronat de l'escola espe-

cialitzada Nostra Senyora de Meritxell i el Govern, a través dels ministeris d'Educació i de Salut i Benestar.

Endemés de la legislació que regula el marc general de l'educació a Andorra, existeixen, d'acord amb l'evolució del sistema educatiu andorrà, les lleis que fixen ajuts als estudiants i les que estableixen la creació de noves escoles i nivells d'ensenyament específics. Concretament, la Llei de beques i crèdits d'estudis del 30 de novembre de 1992⁶; la Llei de creació de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya del 14 de desembre de 1995⁷, la Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa de l'11 de juliol de 1996⁸, aquestes últimes en l'àmbit de la formació professional bàsica; i pel que fa a l'ensenyament superior i a la recerca, la Llei de modificació dels estatuts de l'Institut d'Estudis Andorrans del 16 d'octubre de 1996⁹, la Llei d'universitats del 30 de juliol de 1997¹⁰ i properament entrarà a tràmit parlamentari el projecte de Llei de desenvolupament dels principis bàsics de l'estructura i l'organització de la Universitat d'Andorra.

Estructura educativa

Tal com fixa el marc legal de l'educació, l'estructura educativa d'Andorra és plural i està integrada pels centres que segueixen el sistema educatiu andorrà i pels centres que segueixen els sistemes educatius espanyol i francès, reconeguts per conveni. Cada un d'aquests sistemes segueix els plans d'estudi i els programes que emanen dels ministeris d'Educació dels respectius països, així com les corresponents llengües d'ensenyament. No esmentaré les finalitats de cada sistema –ja que es deurà presentar en parlar de cada ensenyament– però sí que és important remarcar que les finalitats de qualsevol sistema d'ensenyament són les afirmacions sobre les intencions que persegueix un Estat. És important recordar-ho en el cas de l'educació a Andorra ja que, com és obvi, els sistemes educatius espanyol i francès són pensats i responen a l'orientació de la política educativa d'Espanya i de França respectivament, i s'integren a la realitat andorrana mitjançant les estipulacions fixades en els convenis internacionals signats entre Andorra i aquests països i, molt especialment, les que fan referència a la formació andorrana, és a dir, a l'estudi de la llengua catalana, de la història, geografia i institucions andorranes, fonament de la nostra identitat.

Mapa escolar

El sistema educatiu espanyol, pel que fa a l'oferta pública, compta amb vuit centres d'educació infantil i primària repartits en diverses parròquies, un institut espanyol de batxillerat, que ofereix educació secundària obligatòria i dues modalitats de batxillerat, la d'humanitats i ciències socials, i la de tecnologia; tres cen-

litats de batxillerat, la d'humanitats i ciències socials, i la de tecnologia; tres centres congregacionals –l'escola de la Sagrada Família, el col·legi Janer i el col·legi Sant Ermengol–. Tots tres asseguren l'educació infantil i obligatòria. El col·legi Janer ofereix, a més, el grau mitjà de formació professional en la branca d'administració i al col·legi Sant Ermengol s'hi pot cursar les mateixes modalitats de batxillerat que a l'institut.

El sistema educatiu espanyol organitza gratuïtament el batxillerat nocturn i convocatòries de graduat escolar adreçades a tots els espanyols o residents que hagin cursat estudis en aquest sistema.

El sistema educatiu espanyol –el curs escolar 1999-2000– ha vist ampliada la seva presència al Principat amb la creació d'una escola privada –Col·legis del Pirineu– que ofereix tots els nivells d'ensenyament des d'educació infantil fins a batxillerat. Aquesta escola ha quedat regulada el maig del 2000 amb la signatura del conveni entre el president de la societat Col·legis del Pirineu i l'actual ministre d'Educació.

El sistema educatiu francès té una oferta educativa pública de nou centres del nivell maternal i elemental, a les mateixes poblacions que les escoles espanyoles, excepte a Santa Coloma, on l'escola espanyola va tancar el centre el mes de setembre del 1992. El liceu Comte de Foix assegura tots els nivells de l'ensenyament secundari fins a l'obtenció del *baccalauréat* i ofereix les modalitats de batxillerat següents: el batxillerat literari (L), l'economicosocial (ES), el científic (S), el de ciències i tecnologies terciàries (STT) i un batxillerat professional administratiu. També els alumnes poden trobar-hi les branques de formació professional d'administració, electrotècnia i hoteleria. El liceu Comte de Foix compta amb una secció SES d'ensenyament especialitzat; imparteix endemés una formació superior de perfil universitari en administració i gestió d'empresa que, en acabar, els alumnes obtenen el diploma de *brevet de technicien supérieur* (BTS) en l'esmentada especialitat.

El liceu Comte de Foix ofereix també, a la població adulta, gratuïtament, uns cursos de llengua francesa i de formació continuada en diferents àmbits i àrees de coneixement.

El sistema educatiu andorrà, el més jove, té obertes set escoles andorranes de maternal i primera ensenyança, dues de segona ensenyança (la segona obre les portes a Encamp el mes de setembre), i un centre de batxillerat amb tres modalitats: el batxillerat científicotecnològic, l'economicosocial i l'humanisticol·lingüístic.

Referent a la formació professional, el sistema educatiu andorrà ofereix per la via escolar les branques d'administració i finances i informàtica de gestió –a l'Escola d'Informàtica d'Andorra–, i educació de tècnics esportius –a l'Escola de

Formació de Professions Esportives i de Muntanya—. A través de la formació a l'empresa, amb la col·laboració de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, els estudiants poden cursar automoció, hoteleria (servei de cambrers) i comerç (venda) al Centre de Formació d'Aprenents.

L'oferta d'estudis universitaris d'Andorra actualment és pública, s'inscriu dins del sistema educatiu andorrà i la realitzen l'Escola Universitària d'Infermeria, que forma diplomats en infermeria; l'Escola d'Informàtica, on els joves poden cursar una diplomatura en aquesta especialitat, i el Centre d'Estudis Virtuals, basat en un model d'ensenyament no presencial amb el suport de les noves tecnologies. Al Centre d'Estudis Virtuals es pot cursar la diplomatura de ciències empresarials, la llicenciatura de dret, d'humanitats i de filologia catalana, un segon cicle de psicopedagogia, d'administració i direcció d'empreses, de documentació i, a més, enginyeria tècnica en informàtica de sistemes i enginyeria tècnica en informàtica de gestió. El curs 2000-2001 s'amplia l'oferta amb la llicenciatura de psicologia. La Universitat d'Andorra, d'acord amb les directrius i la filosofia de la llei, organitza també programes de doctorat, cursos i màsters de postgrau i tot un seguit de formacions permanents amb la col·laboració d'altres universitats de reconegut prestigi amb les quals té convenis signats. Ofereix ensems un curs d'accés a la universitat per a persones més grans de 25 anys.

La Universitat d'Andorra emet títols propis. Els de l'Escola d'Infermeria i de l'Escola d'Informàtica són homologats per Espanya i França (l'homologació dels diplomes d'informàtica amb França es troba en curs). Per a la resta, en funció dels convenis s'ofereixen dobles titulacions, la d'Andorra i la de la universitat concernida.

El sistema educatiu andorrà té dos altres ensenyaments que cal evidenciar: la formació andorrana i la formació d'adults, ambdós amb l'objectiu clar i comú de facilitar als infants, joves i adults la integració a la societat on viuen.

La formació andorrana és un ensenyament obligatori que incorpora l'estudi de la llengua catalana i de la història, geografia i institucions d'Andorra als currículums dels centres d'ensenyament francesos i espanyols del Principat. Opcionalment i a demanda de les escoles, s'ofereix també l'ensenyament de la música a primera ensenyança, en llengua catalana. El Govern estableix els programes de la formació andorrana i en garanteix la dotació de personal docent.

**QUADRE DE LES ÀREES D'ESTUDI DE LA FORMACIÓ ANDORRANA
SEGONS EL NIVELL I EL TIPUS DE CENTRE**

NIVELLS	CENTRES SISTEMA FRANCÈS		CENTRES SISTEMA ESPANYOL			
			Escoles espanyoles		Escoles congregacionals	
4-6 anys maternal	Llengua i medi 3h/set		Llengua i medi de 3 a 4 h/set (segons el centre)	Música 1 h/set		
6-12 anys primera ensenyança	Llengua i medi 3 h/set	Música 1 h/set	Llengua i medi de 3 a 6 h/set (segons el centre)	Música 1h/set	Medi d'Andorra 1 o 2 h/set (segons el centre)	
12-16 anys segona ensenyança	H. g i i d'And. 1h/set	Llengua catalana 3 h/set	H. g i i d'And. (estruc. comunes) 2 h/set	Llengua catalana 3 h/set+ a 2n cicle 2 h/set optatives	Ciències socials 4 h/set (no tots els centres)	Llengua catalana 3h/set + 1 h suport (segons el centre)
16-18 anys batxillerat	H. g i i d'And. 1h/set	Llengua catalana 1 o 3 h/set	H. g i i d'And. 1 h/set	Llengua catalana 3 h/set	H. g i i d'And. 1 h/set	Llengua catalana 3 h/set

(Extret de Formació andorran - Programa presentació. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports.)

La formació d'adults és un ensenyament gratuït, adreçat a la població adulta, que es configura en tres eixos: uns cursos d'extensió cultural de llengua catalana i de coneixements del país que permeten alhora l'obtenció d'uns diplomes oficials de llengua, cada dia més valorats per a l'accés als llocs de treball, essencialment en el sector públic; un centre d'educació bàsica d'adults on es poden cursar mòduls de formació bàsica instrumental o mòduls d'ampliació de coneixements en les àrees de comunicació, d'humanitats, i de ciències. Actualment, prepara també, si se sol·licita, per a les proves del graduat en segona ensenyança per a candidats lliures que el Govern va crear el propassat mes de març¹¹; i la tercera línia se situa a l'entorn dels centres d'autoaprenentatge de català de la Massana i del Pas de la Casa (properament se'n crearà un a Encamp). En l'àmbit de la projecció exterior el servei de formació d'adults té un lectorat de català a la Universitat Carolina de Praga (Txèquia).

Població escolar

Tots els infants i joves residents a Andorra poden aspirar de forma lliure i gratuïta a tots els nivells d'ensenyament –obligatoris i no obligatoris– en qualsevol dels tres sistemes educatius del país. El nombre d'alumnes del curs escolar 1999-2000 és de 9.363¹² i la seva repartició per sistemes educatius i escoles és la següent:

SISTEMA EDUCATIU ESPANYOL: 3.578 ALUMNES**ESCOLES ESPANYOLES**

Centres per parròquia	Nombre d'alumnes
Escola de Canillo –educació infantil i primària:	22
Escola d'Encamp –educació infantil i primària:	159
Escola del Pas de la Casa –educació infantil i primària:	62
Escola d'Ordino: educació infantil i primària:	29
Escola de la Massana –educació infantil i primària:	114
Escola d'Andorra la Vella –educació infantil i primària:	200
Institut d'educació secundària de la Margineda, Andorra la Vella – educació secundària obligatòria:	532
Institut de batxillerat d'Aixovall, Sant Julià de Lòria -batxillerat:	180
Escola de Sant Julià de Lòria –educació infantil i primària:	134
Escola d'Escaldes-Engordany –educació infantil i primària:	162
TOTAL:	1.594

ESCOLES CONGREGACIONALS

Centres per parròquia	Nombre d'alumnes
COL·LEGI SANT ERMENGOL	
Escola a Andorra la Vella –educació infantil, primària, secundària i batxillerat:	797
COL·LEGI JANER	
Escola a Andorra la Vella –educació infantil, primària, secundària i formació professional:	812
COL·LEGI SAGRADA FAMÍLIA	
Escola a Escaldes-Engordany –educació infantil, primària i secundària obligatòria:	330
TOTAL:	1.939

ESCOLA PRIVADA

Col·legis del Pirineu a l'Aldosa de la Massana –educació infantil, primària, secundària i batxillerat	45
--	----

TOTAL GENERAL: **3.578**

SISTEMA EDUCATIU FRANCÈS: 3.585 ALUMNES**ESCOLES FRANCESES**

Centres per parròquia	Nombre d'alumnes
Escola de Canillo –maternal i elemental:	66
Escola d'Encamp –maternal i elemental:	218
Escola del Pas de la Casa –maternal i elemental:	118
Escola d'Ordino –maternal i elemental:	101
Escola de la Massana –maternal i elemental:	207
Escola d'Andorra la Vella –maternal i elemental:	577
Escola de Santa Coloma, Andorra la Vella –maternal i elemental:	79
Escola de Sant Julià de Lòria –maternal i elemental:	242
Escola d'Escaldes-Engordany –maternal i elemental:	531
Liceu Comtes de Foix, Andorra la Vella –secundari, formació professional i batxillerat:	1.446
TOTAL GENERAL:	3.585

SISTEMA EDUCATIU ANDORRÀ: 2.200 ALUMNES**ESCOLA ANDORRANA**

Centres per parròquia	Nombre d'alumnes
Escola de Canillo –maternal i primera ensenyança:	46
Escola d'Encamp –maternal i primera ensenyança:	248
Escola del Pas de la Casa –maternal i primera ensenyança:	50
Escola de la Massana –maternal i primera ensenyança:	219
Escola d'Andorra la Vella –maternal i primera ensenyança:	360
Escola d'Andorra la Vella –segona ensenyança:	331
Escola de Sant Julià de Lòria –maternal i primera ensenyança:	211
Escola d'Escaldes-Engordany –maternal i primera ensenyança:	469
Escola d'Escaldes-Engordany –batxillerat:	85
TOTAL:	2.019
ESCOLA D'INFORMÀTICA D'ANDORRA	
Escola a Sant Julià de Lòria –formació professional:	50
CENTRE D'APRENENTS	
Escola a Andorra la Vella –formació professional:	26
ESCOLA ESPECIALITZADA NOSTRA SRA. DE MERITXELL	
Escola a Andorra la Vella –formació especialitzada:	105
TOTAL GENERAL:	2.200

La població escolar d'Andorra pot seguir, doncs, sense dificultat qualsevol dels tres sistemes, que s'organitzen segons els nivells i cicles següents:

Edats	Sistema andorrà (lleï 1994)	Sistema espanyol (lleï 1990)	Sistema francès (lleï 1989)
3-4	Educació Maternal	Educació Infantil	Maternal
4-5			
5-6	Primera Ensenyança	Educació Primària	Elemental
6-7			
7-8			
8-9			Secundària
9-10			
10-11			
11-12	Segona Ensenyança	Educació Secundària Obligatòria	Form. Prof.
12-13			
13-14	Batxi-llerat	Batxi-llerat	Batxi-llerat
14-15			
15-16	Form. Prof.	Form. Prof.	Form. Prof.
16-17			
17-18			

Els tres sistemes educatius són homologats entre ells la qual cosa permet la permeabilitat i l'accés a l'ensenyament superior a Andorra, Espanya o França, als alumnes posseïdors de qualsevol dels tres batxillerats.

Població universitària

En finalitzar el batxillerat els joves d'Andorra tenen la possibilitat de seguir alguna formació a la Universitat d'Andorra o bé inscriure's a les universitats dels estats veïns, de d'altres indrets d'Europa o del món. El model universitari públic andorrà, coherent amb la dimensió i la realitat demogràfica del país, acull un nombre d'estudiants d'Andorra inferior al de les universitats veïnes, la qual cosa no només és natural, sinó que és desitjable que la gran majoria de joves es formin més enllà de les nostres fronteres, és a dir, més enllà dels 468 km² que ens són propis.

**Estudiants universitaris per països d'estudis.
Curs 1998-1999¹³**

Alemanya	1
Andorra	219
Bèlgica	1
Canadà	2
Dinamarca	1
Espanya	844
Estats Units	10
França	320
Gran Bretanya	3
Holanda	1
Suïssa	3
TOTAL GENERAL:	1.405

no només és natural, sinó que és desitjable que la gran majoria de joves es formin més enllà de les nostres fronteres, és a dir, més enllà dels 468 km² que ens són propis.

Serveis de suport a l'ensenyament i serveis escolars

D'acord amb la legislació vigent, el departament d'Educació, que depèn del ministeri d'Educació, Joventut i Esports, executa les directrius generals del Govern en matèria de política educativa. En aquest sentit, vetlla per l'aplicació dels drets fonamentals fixats pels textos oficials i per al bon funcionament de l'educació en general. Per tal de garantir l'eficàcia i la qualitat de l'ensenyament el ministeri compta amb un seguit de serveis que desenvolupen la seva tasca en totes les modalitats i nivells educatius previstos a la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà. Són el Servei d'Inspecció i Avaluació Educativa, el Servei d'Orientació Educativa i Intervenció Psicopedagògica, i el Servei de Formació del Professorat, d'Innovació i Recerca Educativa, i de Recursos Pedagògics.

Les principals funcions d'aquests serveis són: l'ordenació del funcionament del sistema educatiu andorrà; la supervisió, l'avaluació i el control social del funcionament del sistema educatiu; la participació i la coresponsabilització dels diferents sectors de la comunitat educativa en el funcionament del sistema educatiu, els processos d'investigació i innovació educativa dirigits a la millora de la pràctica docent; l'actualització i la formació dels ensenyants i de tots els profes-

L'administració andorrana, a través dels seus serveis, vetlla pel manteniment d'uns paràmetres de qualitat pedagògica en el conjunt de l'oferta educativa del país. Correspon al Govern la inspecció i avaluació de tots els centres del sistema educatiu andorrà i aquelles funcions que li atribueixen els convenis signats.

S'ha de destacar també que els escolars d'Andorra, a més de disposar d'una àmplia oferta educativa, tenen al seu abast tot un seguit de serveis i ajuts.

El Servei de Transport Escolar es regeix per un reglament aprovat l'any 1996 pel Govern en col·laboració amb les associacions de pares i l'Associació de transportistes. Cobreix diàriament el transport de més de quatre mil alumnes de totes les escoles públiques del país. Així mateix es fa càrrec del transport per a les activitats culturals i esportives.

El Servei d'Esquí Escolar, que està treballant en la millora de la seva reglamentació de l'any 1993, estableix que la pràctica de l'esquí forma part de l'àrea d'educació física de tots els programes dels centres docents del país. És una activitat obligatòria durant el segon trimestre del curs escolar per a tots els alumnes de primera ensenyança i opcional per als de segona ensenyança. Si cal, el mateix servei facilita el material necessari als alumnes que ho sol·licitin. Aquesta activitat física, que es realitza amb la col·laboració de les estacions i escoles d'esquí, és practicada per més de sis mil alumnes. Mitjançant un import mòdic, facilita també als alumnes del país que ho desitgin un forfait extraescolar per a totes les estacions. El mateix servei ofereix durant el primer i tercer trimestres del curs, sense caràcter obligatori, la possibilitat que els alumnes gaudeixin del patinatge sobre gel o piscina. Aquesta pràctica esportiva és utilitzada per un miler d'alumnes d'educació bàsica.

El Servei d'Activitats Culturals organitza durant el curs escolar un seguit d'activitats adreçades al conjunt d'alumnes de totes les escoles. Aquestes activitats, que s'inscriuen sempre en el marc d'un projecte educatiu comú als infants del país, es realitzen fonamentalment en llengua catalana i solen ser representacions de teatre, cant o música. Paral·lelament tenen lloc també trobades literàries entre escriptors catalans, francesos o espanyols i els escolars d'Andorra per tal d'aprofundir en les obres literàries treballades. Aquest servei col·labora també, si escau, amb les iniciatives de les institucions privades adreçades als escolars.

El Servei d'Universitat d'Estiu i d'Activitats Pedagògiques, més enllà de posar a l'abast de la població en general temes d'actualitat i d'interès amb la participació de conferenciants de reconegut prestigi, organitza en el decurs de l'any acadèmic activitats pedagògiques. Es tracta d'implicar professors d'una mateixa o diferents disciplines al voltant d'un tema, autor o projecte determinat que pugui concernir els alumnes d'un mateix nivell educatiu de totes les escoles. Formen

acadèmic activitats pedagògiques. Es tracta d'implicar professors d'una mateixa o diferents disciplines al voltant d'un tema, autor o projecte determinat que pugui concernir els alumnes d'un mateix nivell educatiu de totes les escoles. Formen part de les activitats que contribueixen al fet que professors i alumnes dels tres sistemes educatius es coneguin mútuament i s'interrelacionin.

Dels serveis que el ministeri d'Educació, Joventut i Esports ofereix a les escoles, cal evidenciar el Servei d'Informàtica a l'Escola, que des de l'any 1985, en què es va crear, té la responsabilitat de dotar la totalitat de les escoles del país del material informàtic —ordinadors i programes— necessari com a suport a l'ensenyament i com a eina a disposició dels alumnes. Assegura un servei de biblioteca, consulta i préstec en el camp de la informàtica i organitza les activitats de formació sobre les noves tecnologies adreçades a tots els ensenyants per tal que les utilitzin i les integrin adequadament en la pràctica didàctica.

Aquest servei és un dels que contribueix moltíssim a interrelacionar els diferents sistemes educatius, ja sigui a través de la mateixa formació, ja sigui a través de les activitats que emanen del mateix projecte, com ara les jornades *net-days*, que fomenten la interacció i l'intercanvi d'experiències educatives entre les escoles i contribueixen a la posada en comú dels recursos.

Totes les reflexions a l'entorn de l'educació convenen, més enllà de les capacitats que ha de desenvolupar l'escola, en la necessitat que l'educació s'adapti a les transformacions de la societat. L'evolució ràpida i canviant de la societat actual incideix en el fet que l'escola ha de ser més oberta i alhora ha de donar als alumnes les eines per comprendre i formar-se en la societat que ens envolta i que hom defineix com a societat de la informació.

El Govern d'Andorra ha impulsat i editat el llibre blanc titulat *El repte de la societat de la informació*, reflexió conjunta dels sectors públic i privat del país que descriu molt clarament l'impacte de les noves tecnologies en el futur de la nostra societat. Estem en un procés que modifica la forma de treballar i d'aprendre, la qual cosa afecta i afectarà encara més directament l'ensenyament i la professió d'ensenyant. Aquests canvis profunds, l'escola no els pot obviar; ans al contrari, ha d'incorporar-los ràpidament en el context educatiu. El llibre blanc dedica una part important a l'àmbit educatiu i estableix un seguit de programes i accions a desenvolupar com ara la formació dels ensenyants, l'equipament d'ordinadors i multimèdia a les escoles, la introducció de continguts multimèdia en els plans d'estudi, la concepció de formacions mitjançant l'ensenyament virtual i la promoció d'Andorra com a país de formació.

El ministeri d'Educació, Joventut i Esports ha fet seves aquestes recomanacions i està realitzant un important esforç tant tècnic com humà a l'entorn de les noves tecnologies, i així consta també en els projectes pressupostaris d'educa-

a Andorra té, doncs, un repte important a complir: el de preparar els infants i joves cap a una societat de la informació i del coneixement.

Els alumnes escolaritzats a Andorra poden disposar també si ho sol·liciten del servei de menjador escolar, present a totes les escoles i, en alguns casos, compartit entre els tres sistemes educatius. La inversió i el manteniment dels menjadors escolars són a càrrec del Govern i la gestió, a càrrec de les associacions de pares, exceptuant els centres congregacionals i el liceu francès, on la gestió la realitza la mateixa escola.

Els alumnes escolaritzats al país disposen d'un Servei de Salut escolar, que depèn del ministeri de Salut i Benestar i té la finalitat de detectar, a través de revisions periòdiques, problemes de salut i alteracions que poden interferir en el desenvolupament i procés d'aprenentatge dels infants. Aquest servei organitza també activitats d'educació sanitària i de promoció de salut a l'escola.

Els serveis escolars són tots gratuïts per als alumnes escolaritzats i residents al país. Les famílies aporten una participació mòdica en aquelles activitats considerades extraescolars; és a dir, el transport, el menjador i el forfet d'esquí. Els pares que tenen alguna dificultat per participar en les necessitats extraescolars dels seus fills poden adreçar-se al servei corresponent del ministeri d'Educació, Joventut i Esports, on es cobreixen aquestes mancances.

Hi ha un servei d'ajut als alumnes i estudiants –Servei de Gestió de Dades– on, a través de la Llei de beques i de crèdits d'estudis, es donen beques i es garanteixen totes les despeses dels serveis extraescolars dels alumnes de maternal fins al batxillerat que ho necessiten. També s'atorguen beques als estudiants de formació professional i de primer cicle universitari segons els resultats acadèmics obtinguts i crèdits d'estudi als estudiants de segon o tercer cicles universitaris. D'acord amb la llei, el Govern publica anualment els barems i imports concedits. Hi ha també la possibilitat de sol·licitar una segona beca –de beneficència–, incompatible amb l'atorgació d'un crèdit d'estudis, l'import de la qual varia segons les necessitats, els estudis cursats i els resultats acadèmics. Cobreixen bàsicament les despeses de matrícula, d'allotjament i material acadèmic¹⁵.

Finançament

Referent al finançament, el Govern andorrà es fa càrrec de totes les despeses relatives a les escoles i ensenyaments del sistema educatiu andorrà i també de la totalitat de les despeses de les escoles congregacionals del sistema educatiu espanyol. Quant als altres centres docents de maternal i primera ensenyança, el Govern finança els edificis i instal·lacions escolars i n'assegura el manteniment. El personal docent de formació andorrana, els mestres de músi-

catiu espanyol. Quant als altres centres docents de maternal i primera ensenyança, el Govern finança els edificis i instal·lacions escolars i n'assegura el manteniment. El personal docent de formació andorrana, els mestres de música, les ajudants de mestre de maternal i el personal de consergeria de totes les escoles són també a càrrec del pressupost públic andorrà. S'ha de precisar, però, que el liceu francès i l'institut espanyol de batxillerat es fan càrrec del seu personal de música i consergeria així com de les seves despeses d'inversions i de manteniment. El ministeri d'Educació, Joventut i Esports atorga també anualment, a les escoles espanyoles i franceses de maternal i primera ensenyança, subvencions per a l'adquisició de material pedagògic i un ajut a la formació continuada del liceu Comte de Foix.

Les despeses públiques per a l'ensenyament representen el 14,6% del pressupost nacional segons les liquidacions de l'exercici 1999. Tanmateix, cal tenir en compte la contribució dels estats veïns essencialment en el que concerneix les despeses en personal docent. Així, la inversió en educació al país és encara superior. És important tenir una inversió educativa adequada ja que assegura unes generacions futures qualificades, base per a un encertat desenvolupament econòmic i social d'un país.

Andorra i les institucions europees i internacionals en l'àmbit de l'ensenyament

Després de la Constitució, Andorra s'integra a diferents organismes internacionals que incideixen favorablement en l'àmbit educatiu del país. Andorra esdevé membre de ple dret de la Unesco l'any 1993 i un any més tard, el 1994, del Consell d'Europa.

Andorra no forma part dels països que conformen la Unió Europea i per això només pot participar en programes d'educació com a país tercer, les condicions i modalitats de participació del qual han de ser establertes dins del marc del comitè mixt Unió Europea-Andorra.

Pei que fa a la Unesco, Andorra assisteix a les diferents conferències mundials que aquest organisme organitza en l'àmbit de l'educació. Representants del ministeri d'Educació, Joventut i Esports han col·laborat en la cinquena Conferència internacional sobre l'educació dels adults, iniciativa que té lloc cada deu anys i que es va realitzar el mes de juliol del 1997 a Hamburg; el mes d'octubre del 1998, Andorra va participar a la Conferència mundial sobre l'ensenyança superior, a París; i l'any 1999 va assistir, a Seül, al segon Congrés internacional sobre ensenyança tècnica i professional, on es va presentar el model andorrà.

Andorra ha obtingut ajuts econòmics i tècnics de la Unesco en tres progra-

mes de participació: un, en el marc de la formació permanent dels adults, i més concretament en l'educació bàsica, i dos, en l'àmbit de la formació professional, programes de formació DUAL i projecte d'ensenyament artístic.

Pel que fa al Consell d'Europa, Andorra és present en l'àmbit educatiu en totes les reunions del comitè d'educació, que se celebren, fins ara, dues vegades l'any. A través d'aquestes sessions es participa en els programes que més relació tenen amb la realitat educativa del nostre país: programa sobre la formació contínua dels ensenyants amb la presència d'ensenyants del sistema educatiu andorrà a formacions ofertes i a càrrec dels països europeus organitzadors; programa sobre l'ensenyament de la història al segle XX, un dels simposis del qual ha tingut lloc per primera vegada a Andorra, l'any 1999; programa sobre l'ensenyament secundari i programa sobre les llengües vives, del qual cal fer especial èmfasi de la participació d'Andorra al Centre de llengües vives de Graz i de l'assistència per part de professors i equips directius del sistema educatiu andorrà als programes de formació, les despeses dels quals són a càrrec de l'esmentat centre. S'ha participat també a Budapest en un seminari preparatori d'intercanvis escolars europeus organitzat pel Consell d'Europa, a fi de propiciar intercanvis d'alumnes de batxillerat per tal d'efectuar estudis durant tres mesos en un altre país europeu. Alumnes de les escoles andorranes formen part de programes d'intercanvis europeus i una directora ha estat recentment, per primera vegada, formadora de formadors en un curs europeu. L'any 2000 el ministeri d'Educació, Joventut i Esports ha col·laborat també a la campanya *Europa, un patrimoni comú*.

L'any 2001 Andorra acollirà un seminari d'experts del Consell d'Europa a l'entorn de les tecnologies educatives. Andorra serà també per primera vegada país organitzador d'una formació per a tècnics i docents dels països del Consell d'Europa. Finalment, amb motiu de l'Any europeu de les llengües, el ministeri d'Educació, Joventut i Esports crearà un comitè nacional que fomenti i organitzi diferents activitats. En aquest sentit cal posar de relleu el fet que Andorra serà seu d'un taller del Centre de llengües vives de Graz, sobre l'ensenyament de les llengües als petits estats d'Europa.

Ser presents en fòrums europeus i internacionals, en l'àmbit de l'educació, per a un país petit com Andorra, ens permet millorar la pràctica educativa, obrir noves perspectives i nous horitzons, intercanviar experiències i aconseguir ajuts tècnics internacionals molt qualificats, afavorir i millorar l'ensenyament de les llengües i, en definitiva, fomentar l'esperit europeu i universal.

Conclusió

Un dels factors claus per al desenvolupament d'un país és tenir una bona educació; és a dir, una societat amb individus d'un nivell formatiu de qualitat. En aquest sentit, els estats no han d'estalviar esforços en educació ja que es tracta d'invertir a llarg termini. Andorra, d'acord amb la realitat educativa presentada en aquesta ponència, ha apostat, en el decurs dels anys, i continua apostant, per una educació de qualitat amb igualtat d'oportunitats per a tothom.

El fet de coexistir tres sistemes educatius, fent obra de servei públic gratuït, és considerat per la societat andorrana com un signe de riquesa, de progrés i d'obertura cap a l'exterior. Nogensmenys, aquest model d'estructura educativa presenta les seves complexitats i dificultats organitzatives, que es van solucionant amb la col·laboració de les autoritats acadèmiques dels països veïns. Tal com s'ha esmentat, tot sistema educatiu té una intencionalitat que respon a l'orientació política que el país vol assolir en matèria educativa, inclou la seva pròpia idea del que entén per educació i el que pretén oferir a la societat. Els sistemes educatius espanyol i francès, pensats i concebuts per a la formació dels ciutadans dels respectius països, tenen una funció important d'adaptació a la realitat del nostre país. D'aquí la importància de la formació andorrana com a principal tret educatiu comú entre sistemes diferents que han d'educar els mateixos ciutadans d'un mateix país. Aquesta reflexió esdevé més profunda encara si observem l'actual configuració demogràfica andorrana i la necessitat que l'escola tingui, entre altres objectius, integrar els infants al país, i –a través seu– tots els membres de la família, si ens és possible, aventurar aquest desig.

Quaranta anys enrere, en un país petit amb una societat demogràficament estable i on els nacionals eren majoria, l'arrelament al país era plenament assumit pel nucli familiar amb independència del sistema educatiu seguit pels infants i joves. En el creixement i l'evolució d'Andorra és fonamental la creació d'un sistema educatiu propi com a eix vertebrador de l'educació a Andorra, segons la mateixa legislació. És cert que l'inici del sistema educatiu andorrà no responia a una presa de consciència de la societat ni a una plena voluntat política de creació d'un sistema educatiu. Era un intent tímid de millorar l'educació existent mitjançant un projecte lingüístic més obert, més agosarat i sens dubte més adaptat a la realitat lingüística andorrana. El mateix projecte pedagògic va anar donant forma a un sistema educatiu basat en les tendències educatives més innovadores, partint dels elements culturals propis però obrint-se cap a altres cultures i altres societats, tal com ho confirma el mateix plurilingüisme de l'Escola Andorrana.

Si Andorra vol ser un Estat sòlid i consolidat i vol apostar pel futur, ha de continuar considerant l'educació com una prioritat, com una eina de cohesió ja que

litat sense que això exclogui en absolut iniciatives educatives privades amb criteris i paràmetres de qualitat.

Roser Bastida i Areny

*Llicenciada en Filologia hispànica i catalana i directora d'Educació del
Ministeri d'Educació, Joventut i Esports*

Notes:

1. Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 24 -any 5- 4.05.1993.
2. Llei qualificada d'educació -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 51 -any 5- 28.09.1993.
3. Llei qualificada d'educació -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 51 -any 5- 28.09.1993.
4. Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 48 -any 6- 13.07.1994.
5. Conveni de col·laboració educativa -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 74 -any 7- 06.12.1995.
6. Llei de beques i de crèdits d'estudi -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 49 -any 4- 02.12.1992.
7. Llei de creació de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 6 -any 8- 17.01.1996.
8. Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 57 -any 8- 14.08.1996.
9. Llei de modificació dels Estatuts de l'Institut d'Estudis Andorrans -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 77 -any 8- 20.11.1996.
10. Llei d'universitats -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 53 -any 9- 20.08.1997.
11. Decret sobre el graduat en segona ensenyança per a candidats lliures -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 14 -any 12- 22.03.2000.
12. Estadístiques escolars 1999-2000 (dades al 14 de juliol del 2000). Servei de Gestió de Dades.
13. Estudiants universitaris per països d'estudis. Curs 1998-1999. Dades de l'Institut d'Estudis Andorrans.
14. Decret pel qual s'estableix l'estructura de la subdirecció dels serveis de suport per a la millora de l'ensenyament de la direcció d'educació bàsica, batxillerat, formació professional i formació d'adults i es regulen les funcions dels serveis i de les seccions corresponents. -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm. 8 -any 9- 29.01.1997.
15. Llei de beques i de crèdits d'estudis -Butlletí Oficial del Principat d'Andorra -Núm. 49 -any 4- 02.12.1992.

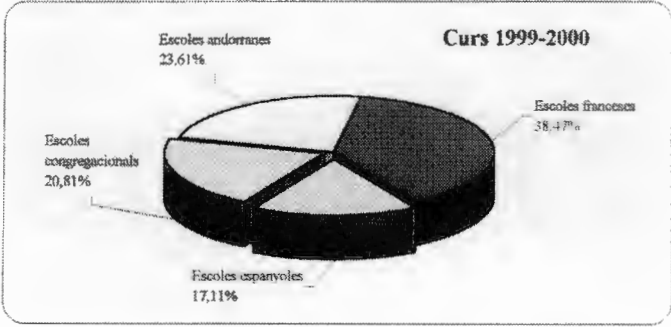
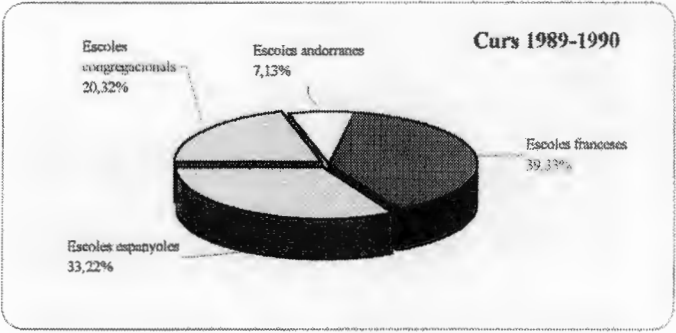
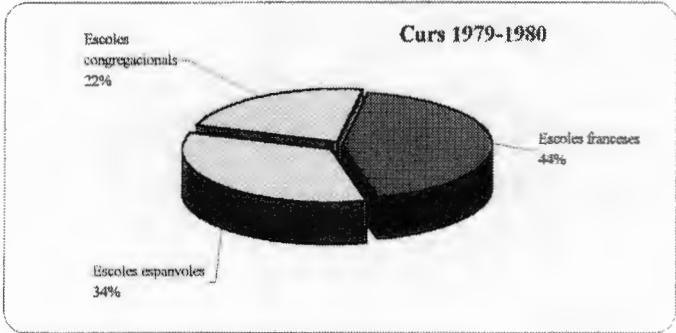
ANNEX 1
 HISTÒRIC D'ALUMNES PER SISTEMES EDUCATIUS (1977/1978 FINS
 1999/2000)

	Sistema Educatiu Francès	Sistema Educatiu Espanyol		Sistema Educatiu Andorrà		Total
	Francès	Escoles espanyoles	Escoles Congregacionals	Andorrà	Esc. N. Sra. de Meritxell	
1977/1978	2.634	2.042	1.277	0	0	5.953
1978/1979	2.746	2.108	1.397	0	0	6.251
1979/1980	2.961	2.346	1.538	0	0	6.845
1980/1981	3.056	2.636	1.666	0	0	7.358
1981/1982	3.119	2.853	1.668	0	0	7.640
1982/1983	3.313	2.799	1.924	38	49	8.123
1983/1984	3.352	3.044	1.823	82	47	8.348
1984/1985	3.456	3.145	1.908	176	46	8.731
1985/1986	3.510	3.133	1.829	248	50	8.770
1986/1987	3.503	3.114	1.846	335	47	8.845
1987/1988	3.437	3.102	1.840	377	50	8.806
1988/1989	3.524	3.094	1.828	457	55	8.958
1989/1990	3.490	2.948	1.803	577	56	8.874
1990/1991	3.533	2.922	1.781	681	66	8.983
1991/1992	3.625	2.895	1.776	835	68	9.199
1992/1993	3.653	2.761	1.829	959	72	9.274
1993/1994	3.633	2.539	1.804	1.129	101	9.206
1994/1995	3.610	2.343	1.807	1.285	68	9.113
1995/1996	3.579	2.121	1.739	1.481	60	8.980
1996/1997	3.626	1.994	1.796	1.710	74	9.200
1997/1998	3.662	1.857	1.864	1.829	87	9.299
1998/1999	3596	1717	1935	1917	113	9.278
1999/2000	3585	1594	1939	2095	105	9.318

Font: Recull anual estadístic del ministeri d'Educació, Joventut i Esports. Les dades del curs 1999-2000 són fins al 14 de juliol del 2000.

Comparatiu entre els sistemes educatius

ANNEX 2

ÍNDEX LEGISLATIU I REGLAMENTARI EN EDUCACIÓ

- 1- Constitució del Principat d'Andorra -BOPA, núm. 24, any 5, 4.5.1993-
- 2- Llei de l'Escola Andorrana aprovada pel MI Consell General el dia 2 de maig de 1989
- 3- Llei qualificada d'educació -BOPA, núm. 51, any 5, 28.9.1993-
- 4- Llei d'ordenament del Sistema Educatiu Andorrà -BOPA, núm. 48, any 6, 13.7.1994-
- 5- Llei de creació de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya - BOPA, núm. 6, any 8, 17.1.1996-
- 6- Llei de beques i crèdits d'estudis -BOPA, núm. 49, any 4, 2.12.1992-
- 7- Llei de guarderies infantils -BOPA, núm. 29, any 7, 24.5.1995-
- 8- Llei reguladora de l'ensenyament de l'esquí i de l'exercici de la professió de monitor/a al Principat -BOPA, núm. 48, any 8, 10.07.1996-
- 9- Llei de modificació de la Llei de creació de l'Escola nacional andorrana d'esquí -BOPA, núm. 48, any 8, 10.07.1996-
- 10- Llei de modificació dels Estatuts de l'Institut d'Estudis Andorrans -BOPA, núm. 77, any 8, 20.11.1996-
- 11- Llei d'universitats -BOPA, núm. 53, any 9, 20.8.1997-
- 12- Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa - BOPA, núm. 57, any 8, 14.8.1996-
- 13- Conveni Hispanoandorrà en matèria educativa -BOPA, núm. 18, any 5, 7.4.1993-
- 14- Conveni de cessió de dret de superfície -BOPA, núm. 18, any 5, 7.4.1993-
- 15- Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa en l'àmbit de l'ensenyament -BOPA, núm. 18, any 5, 7.4.1993-
- 16- Conveni de col·laboració educativa (Escola Especialitzada Nostra Senyora de Meritxell) -BOPA, núm. 74, any 7, 6.12.1995-
- 17- Edicte de l'edat d'escolarització -BOPA, núm. 16, any 3, 17.4.1991-
- 18- Reglament de consergeres dels Centres Escolars -text vigent incloent les modificacions aprovades pel MI Consell General, en la seva Sessió Ordinària del dia 14 d'octubre de 1983-
- 19- Modificació de l'estatut intern del personal docent dependent del Govern d'Andorra - BOPA, núm. 41, any 7, 26.7.1995-
- 20- Estatut dels ajudants de mestre d'ensenyament maternal -BOPA, núm. 71, any 5, 29.12.1993-
- 21- Estatut intern del personal amb responsabilitat de gestió administrativa i/o pedagògica dependent del Govern d'Andorra -BOPA, núm. 65, any 8, 18.9.1996-
- 22- Reglament regulador de la participació en la gestió de l'Escola Andorrana -BOPA, núm. 83, any 8, 27.12.1996-
- 23- Reglament de l'esquí escolar -BOPA, núm. 59, any 5, 3.11.1993-
- 24- Reglament regulador del transport escolar -BOPA, núm. 44, any 10, 9.9.1998-
- 25- Reglament d'educació bàsica d'adults -BOPA, núm. 57, any 8, 14.8.1996-
- 26- Reglament de centres privats -BOPA, núm. 72, any 6, 14.12.1994-
- 27- Pla d'estudis de l'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra -BOPA, núm. 6, any 6, 26.1.1994-
- 28- Pla d'estudis del diploma universitari en informàtica de gestió (DU-ig) de l'Escola d'Informàtica d'Andorra -BOPA, núm. 16, any 8, 6.3.1996-

- 29- Règim d'equivalències dels estudis del sistema educatiu d'Andorra amb els corresponents espanyols d'educació no universitària -BOE núm 247-
- 30- Cartes entre el ministre d'Afers Estrangers del Govern de la República Francesa i el ministre de Relacions Exteriors del Govern d'Andorra sobre el reconeixement per part de França del diploma andorrà de segona ensenyança i del diploma andorrà de batxillerat -10 i 18.04.1997-
- 31- Reglament de guarderies infantils -BOPA, núm. 74, any 7, 6.12.1995-
- 32- Reglament que estableix el Comitè de Gestió de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya -BOPA, núm. 80, any 8, 11.12.1996-
- 33- Reglament regulador de les branques de formació professional, que queden afectades per la Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa -BOPA, núm. 78, any 8, 27.11.1996-
- 34- Reglament regulador de la composició de la comissió nacional de formació professional- BOPA, núm. 78, any 8, 27.11.1996-
- 35- Reglament que desenvolupa l'article 12 de la Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa -BOPA, núm. 15, any 9, 26-2-97-
- 36- Decret d'avaluació del sistema educatiu andorrà -BOPA, núm. 34, any 7, 21.6.1995-
- 37- Modificació dels annexos del Decret d'avaluació del sistema educatiu andorrà -BOPA, núm. 40, any 8, 12.6.1996-
- 38- Normativa que desenvolupa el Decret d'avaluació del 21-6-1995, en relació amb els estudis de batxillerat -BOPA, núm. 72, any 8, 23.10.1996-
- 39- Decret de modificació del Decret de data 4 d'agost de 1988, pel qual es crea l'Escola Universitària d'Infermeria -BOPA núm. 47, any 8, 3.7.96-
- 40- Decret del programa d'educació maternal -BOPA, núm. 9, any 8, 7.2.1996-
- 41.- Decret del programa de primera ensenyança -BOPA, núm.53, any 9, 20.8.1997-
- 42- Decret del programa d'educació maternal de formació andorrana -BOPA, núm. 57, any 9, 17.9.1997-
- 43- Decret del programa de primera ensenyança de formació andorrana -BOPA, núm. 57, any 9, 17.9.1997-
- 44- Decret pel qual s'estableix l'estructura orgànica del Departament d'Educació del Ministeri d'Educació, Joventut i Esports -BOPA, núm.8, any 9, 29.1.1997-
- 45- Decret pel qual s'estableix l'estructura de la subdirecció de serveis de suport per a la millora de l'ensenyament, de la direcció d'educació bàsica, batxillerat, formació professional i formació d'adults i es regulen les funcions dels serveis i de les seccions corresponents -BOPA, núm. 8, any 9, 29.1.1997-
- 46- Reglament del programa del bloc general del nivell 1 i del mòdul general de les activitats en el medi natural de la formació d'educador esportiu que imparteix l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya -BOPA, núm. 65, any 11, 10.11.1999-
- 47- Reglament sobre l'estructura de la formació dels educadors esportius que imparteix l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya -BOPA, núm. 65, any 11, 10.11.1999-
- 48- Reglament de derogació del Reglament que desenvolupa l'article 12 de la Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa -BOPA, núm. 31, any 12, 14.06.2000-

ANNEX 3

EFFECTIUS D'ENSENYANTS I EQUIPS DIRECTIUS

**TOTAL EFFECTIUS ENSENYANTS I EQUIP DIRECTIU DE L'ENSENYAMENT
CONGREGACIONAL, FRANCÈS, ESPANYOL, ESCOLA ESPECIALITZADA NOSTRA
SENYORA DE MERITXELL, ENSENYANTS I DIRECTORS DEL MINISTERI D'EDUCACIÓ,
JOVENTUT I ESPORTS, ESCOLA ANDORRANA, ESCOLA D'INFORMÀTICA, CENTRE
D'ESTUDIS VIRTUALS, ESCOLA D'INFERMERIA I ESCOLA DE FORMACIÓ DE
PROFESSIONS ESPORTIVES I DE MUNTANYA**

PERSONAL DOCENT:

ENSENYAMENT CONGREGACIONAL:	144
ENSENYAMENT FRANCÈS:	243
ENSENYAMENT ESPANYOL:	114
ESC. ESPECIALITZADA MERITXELL:	22
ENSENYANTS DEL MINISTERI:	124+(3 eventuals)
ENSENYANTS ESCOLA ANDORRANA:	249+(10 eventuals)
ENSENYANTS ESCOLA D'INFORMÀTICA:	15
ENSENYANTS CENTRE D'ESTUDIS VIRTUALS:	3
ESCOLA D'INFERMERIA:	45
ESCOLA DE FORMACIÓ DE PROFESSIONS ESPORTIVES I DE MUNTANYA	22

TOTAL: 981

EQUIPS DIRECTIUS:

ESCOLES CONGREGACIONALS:	3
ENSENYAMENT FRANCÈS:	26
ENSENYAMENT ESPANYOL:	9
ESC. ESPECIALITZADA MERITXELL:	5
ESCOLES ANDORRANES:	18
ESCOLA D'INFORMÀTICA I CENTRE D'ESTUDIS VIRTUALS	4
ESCOLA D'INFERMERIA:	4
DIRECTORS, CAPS I INSPECTORS DEL MINISTERI:	13
ESCOLA DE FORMACIÓ DE PROFESSIONS ESPORTIVES I DE MUNTANYA	2

TOTAL: 84

TOTAL GENERAL: 1065

PERSONAL VARI (no docent)

- Ajudants de mestre: 112
- Conserges: 23
- Associacions de Pares: 22

ANNEX 4

Centres	Nacionalitat					
	Andorrana	Espanyola	Francesa	Portuguesa	Altres	Total
Francès de Canillo	32	4	14	12	4	66
Espanyol de Canillo	1	10		10	1	22
Andorrana de Canillo	26	10	5	1	4	46
Maternal francès d'Encamp	38	5	10	11	8	72
Primari francès d'Encamp	69	12	9	35	21	146
Espanyol d'Encamp	67	45	1	43	3	159
Andorrana d'Encamp	173	51	1	21	2	248
Francès del Pas de la Casa	67		34	16	1	118
Espanyol del Pas de la Casa	26	23	2	10	1	62
Andorrana del Pas de la Casa	34	7	2	7		50
Francès d'Ordino	54	15	21	8	3	101
Espanyol d'Ordino	13	8		5	3	29
Maternal francès de La Massana	39	11	12	27	1	90
Primari francès de La Massana	50	10	11	40	6	117
Espanyol de La Massana	18	45		48	3	114
Andorrana de La Massana	141	60	6	6	6	219
Formació d'aprenents	14	7		5		26
Maternal francès d'Andorra	129	15	7	54	8	213
Primari francès d'Andorra	186	52	20	87	19	364
Espanyol d'Andorra	70	82		40	8	200
Comte de Foix	813	165	174	223	71	1.446
Sant Ermengol	527	249	2	8	11	797
Andorrana d'Andorra la Vella	268	69		19	4	360
Francès de Santa Coloma	36	13	5	14	11	79
Janer	619	183		6	4	812
N. Sra. de Meritxell	54	29		19	3	105
Andorrana 2a ens. de Sta. Coloma	217	91		16	7	331
IEA-La Margineda	135	258		123	16	532
Maternal francès de Sant Julià	60	10	1	28	1	100
Primari francès de Sant Julià	87	21	3	27	4	142
Espanyol de Sant Julià	44	68		21	1	134
IEA-Aixovall	66	99		15		180
Andorrana de Sant Julià	172	36		1	2	211
Escola d'informàtica	30	19		1		50
Maternal francès d'Escaldes	125	17	8	39	8	197
Primari francès d'Escaldes	207	34	11	72	10	334
Espanyol d'Escaldes	38	76		43	5	162
Sagrada Família	182	116		23	9	330
Andorrana d'Escaldes	354	61		39	15	469
Andorrana d'Escaldes de baxillerat	63	18		2	2	85
TOTALS	5.344	2104	359	1225	286	9.318

Dades al 14 de juliol del 2000

ANNEX 5

ESTUDIANTS UNIVERSITARIS PER ESTUDIS I PAÏSOS D'ESTUDI CURS 1998-1999

Alemanya			Comunicació audiovisual	6
Magister - Arqueologia	1		Criminologia i política criminal	4
Total	1		Dietètica i alimentació humana	3
Andorra			Direcció hotelera	3
Administració i finances	1		Direcció i gestió de personal	1
Assistent de gestió de PIMES	18		Disseny	19
Ciències empresarials	35		Dret	127
Dret	23		Dret marítim	1
Enginyeria tècnica en informàtica de gestió	56		Economia	28
Enginyeria tècnica en informàtica de sistemes	12		Educació física	9
Infermeria	57		Educació social	6
Humanitats	8		Empresa Internacional	1
Psicopedagogia	9		Enginyeria aeronàutica	1
Total	219		Enginyeria de camins, canals i ports	5
Bèlgica			Enginyeria de forests	2
Medicina	1		Enginyeria de telecomunicació	11
Total	1		Enginyeria electrònica	1
Canadà			Enginyeria en automàtica i electrònica industrial	1
Biologia	1		Enginyeria en informàtica	6
[Indeterminat]	1		Enginyeria industrial	10
Total	2		Enginyeria mecànica	1
Dinamarca			Enginyeria multimèdia	3
Enginyeria civil	1		Enginyeria química	3
Total	1		Enginyeria tècnica agrícola	1
Espanya			Enginyeria tècnica agrícola. Especialitat en explotacions agropecuàries	1
Administració i direcció d'empreses	56		Enginyeria tècnica agrícola. Especialitat en indústries agràries i alimentàries	1
Arquitectura	11		Enginyeria tècnica de mines. Especialitat en explotació de mines	1
Arquitectura tècnica	5		Enginyeria tècnica de telecomunicació. Especialitat en imatge i so	1
Art dramàtic	3		Enginyeria tècnica de telecomunicació. Especialitat en sistemes de telecomunicació	7
Belles arts	4		Enginyeria tècnica de telecomunicació. Especialitat en sistemes electrònics	4
Biblioteconomia i documentació	1		Enginyeria tècnica de telecomunicació. Especialitat en telemàtica	2
Biologia	16		Enginyeria tècnica en disseny industrial	2
Ciències actuàries i financeres	1		Enginyeria tècnica en electrònica	1
Ciències ambientals	6		Enginyeria tècnica en informàtica de sistemes	2
Ciències de la informació	2		Enginyeria tècnica forestal. Especialitat en explotacions forestals	6
Ciències de l'activitat física i de l'esport	1		Enginyeria tècnica forestal. Especialitat en indústries forestals	1
Ciències de l'educació	23		Enginyeria tècnica industrial. Especialitat en electricitat	3
Ciències del mar	2		Enginyeria tècnica industrial. Especialitat en electrònica industrial	5
Ciències empresarials	41		Enginyeria tècnica industrial. Especialitat en mecànica	3
Ciències polítiques	18		Estadística	2
Ciències polítiques i de l'administració	4		Farmàcia	8
Comerç internacional	4		Filologia	9
			Filologia anglesa	2
			Filologia catalana	1
			Filologia clàssica	2
			Filologia eslava	1
			Filologia francesa	3
			Filologia hispànica	4

ESTUDIANTS UNIVERSITARIS PER ESTUDIS I PAÏSOS D'ESTUDI CURS 1998-1999

Filosofia	8	Estatos Units	
Finances	2	Arquitectura	1
Física	1	Aviació	1
Fisioteràpia	5	Biologia	1
Gemmologia	3	Ciències empresarials	1
Geografia	2	Ciències polítiques	1
Geologia	4	Educació física	1
Gestió d'empreses	2	Humanitats	1
Gestió i administració de personal a l'empresa	1	Informàtica	1
Gestió i administració d'empreses	1	Medicina	1
Gestió i administració pública	1	Música	1
Història	8		
Història de l'art	4		
Història i geografia	18	Total	10
Hoteleria	2		
Humanitats	6	França	
Infermeria	5	Acció comercial	1
Informàtica	1	Acústica	1
Investigació privada	2	Administració econòmica i social	1
Logopèdia	6	Administració i gestió d'empreses. Jurista d'empresa	1
Magisteri	4	Agronomia	1
Matemàtiques	8	Arquitectura	3
Medicina	17	Arquitectura	1
Mestre - especialitat educació especial	6	Art dramàtic	1
Mestre - especialitat educació física	4	Arts plàstiques	2
Mestre - especialitat educació infantil	10	Audiodivisual	2
Mestre - especialitat educació musical	2	Belles arts	3
Mestre - especialitat educació primària	5	Biologia	22
Mestre - especialitat llengua estrangera	2	Biologia cel·lular i fisiologia, "mention" microbiologia	1
Música	7	Bioquímica	1
Odontologia	9	Ciències	5
Òptica i optometria	1	Ciències de l'educació	1
Pedagogia	2	Ciències del llenguatge	1
Periodisme	4	Ciències empresarials	1
Podologia	1	Ciències i tècniques de les activitats físiques i esportives (STAPS)	3
Producció i realització	1	Cinesiteràpia	1
Psicologia	62	Comerç	12
Psicologia clínica	1	Dret	39
Psicopedagogia	9	Economia	11
Publicitat i relacions públiques	4	Educació física	8
Química	7	Electrònica	1
Ràdio i televisió	1	Electrònica industrial i informàtica	1
Relacions laborals	3	Empresarials	1
Relacions públiques i comunicació	2	Enginyeria	4
Relacions públiques i comunicació de les organitzacions	1	Enginyeria agrònoma	1
Restauració - Art	1	Enginyeria civil	4
Sociologia	7	Enginyeria de telecomunicació	1
Tècnic de grau superior en educació infantil	1	Enginyeria elèctrica i informàtica industrial	1
Teràpia ocupacional	1	Enginyeria en electricitat i informàtica	1
Traducció i interpretació	10	Enginyeria en informàtica	1
Treball social	5	Enginyeria financera	2
Tributari i comptable	1	Enginyeria industrial	1
Turisme	28	Enginyeria mecànica	3
Veterinària	3	Enginyeria química	2
[Indeterminat]	12	Enginyeria tècnica	2
		Enginyeria tècnica agrícola	1
		Enginyeria tècnica en informàtica	1
		Escola preparatòria als grans concursos	1
		Farmàcia	2
Total	844		

ESTUDIANTS UNIVERSITARIS PER ESTUDIS I PAÏSOS D'ESTUDI CURS 1998-1999

Filologia	1
Filologia anglesa	3
Filologia castellana	46
Filologia catalana	8
Filosofia	1
Física	11
Física i química	1
Geografia	1
Gestió	1
Història	4
Història i civilitzacions	1
Historia i geografia	1
Informàtica	8
Llengües	1
Llengües estrangeres	4
Llengües estrangeres aplicades	3
Lletres clàssiques	1
Lletres modernes	2
Matemàtiques	13
Medicina	18
Micromecànica	1
Microtècnica	1
Música	3
Odontologia	2
Òptica i optometria	1
Ortografia	1
Ortopista	1
Pilot d'helicòpter	1
Psicologia	11
Psicomotricitat	1
Publicitat i relacions públiques	1
Sociologia	5
Turisme	2
(Indeterminat)	6
Total	320
Gran Bretanya	
Administració i direcció d'empreses	1
Física atmosfèrica	1
Música	1
Total	3
Holanda	
Enginyeria civil	1
Total	1
Suïssa	
Alta direcció hotelera	1
Arquitectura	1
Gestió d'activitats hoteleres	1
Total	3
Total general	1.405

L'ensenyament confessional. Del segle XIX al segle XXI

César Garcia i Bernardo

La presència de l'ensenyament confessional a Andorra va començar a final del segle XIX i va anar arrelant-se al llarg del segle XX, i a les portes del segle XXI presenta un bagatge que fa que miri l'esdevenidor amb optimisme i confiança.

Vint-i-tres anys després de l'arribada a la Seu de les germanes de la Sagrada Família d'Urgell, encapçalades per la mare Anna M. Janer, amb l'impuls i suport del bisbe Casañas van obrir a Canillo el primer col·legi del Principat. Era l'any 1882, i la població de Canillo en aquell moment era de mil cent habitants. La intenció era mantenir l'esperit religiós de les Valls mitjançant col·legis que formessin les nenes d'aquest país.

El poble andorrà al qual les monges de la Sagrada Família anaven a dispensar els beneficis de l'educació cristiana era un poble de conviccions religioses seculars, tan fermes i robustes com les ingents muntanyes que circumdaven les seves valls. Des d'aquell any fins ara han estat milers les persones que han rebut una formació acadèmica i humana en els diferents centres escolars que van obrir (i alguns també van tancar) les monges de la Sagrada Família, els monjos de Montserrat i posteriorment els salesians.

Actualment són prop de dos mil els alumnes que tenen els centres que pertanyen a l'ensenyament confessional, és a dir, l'ensenyament promogut per diferents congregacions religioses i amb el suport de l'Església catòlica.

Els inicis

Canillo

La mare Janer va demanar a la mare Pilar Vilà que marxés a Canillo amb

quatre germanes més per tal d'establir-se al poble muntanyenc i treballar al col·legi que haurien de posar en marxa per formar cristianament les nenes d'aquella vall i servir el veïnat tal com els ho havia demanat el Sr. bisbe Casañas. La mare Vilà va acceptar l'ordre de venir a Canillo amb obediència i humilitat. Calia deixar la Seu i establir-se trenta-cinc quilòmetres riu amunt, dintre de terra andorrana, seguint un camí gens fàcil que després de dues jornades de camí les deixaria a mil sis-cents metres d'altura, en un poble on vivien mil cent ànimes.

Va ser el 30 de març de 1882 quan el prelat va fundar el col·legi, que es va mantenir amb les modestes retribucions de les alumnes i els mitjans que proporcionava el prelat, quan no n'hi havia prou amb l'aportació de les alumnes.

Com que el bé que es podia fer era limitadíssim; el veïnat, escàs, i els mitjans de subsistència d'aquest col·legi, quasi nuls, es va disposar clausurar-lo l'any 1912.

Andorra la Vella

Un grup de veïns d'Andorra la Vella, amb el suport de les autoritats de la parròquia, van demanar al bisbe Casañas que s'establís també a Andorra la Vella un col·legi de nenes com el que s'havia obert a Canillo l'any anterior. El bisbe hi accedí i el 23 d'octubre de 1883 s'obrí el col·legi a Andorra la Vella, dirigit també per les germanes de la Sagrada Família.

El col·legi es mantenia amb les mensualitats que pagaven les alumnes i, més tard (1886), a més a més amb una subvenció que donava el Comú. Posteriorment es va construir un edifici (1891) que servia d'escola i de casa a la comunitat de religioses. Un carrer d'Andorra la Vella recorda el lloc on es va trobar aquest col·legi durant molts anys.

Aquest col·legi seria el germen del que coneixem actualment, el qual es va traslladar a Santa Coloma a final dels anys seixanta.

Sant Julià

Sota els auspicis del bisbe Casañas s'establí a Sant Julià un col·legi per a nenes també regentat per les germanes de la Sagrada Família d'Urgell, el juliol del 1887. Anys més tard van ocupar un edifici al peu de la carretera que havia manat construir el bisbe Benlloch amb la finalitat de servir de local per a l'escola i per a casa del comú (actual edifici del Comú de Sant Julià).

Durant els anys cinquanta la matrícula s'havia anat reduint progressivament; el poble tenia escoles d'ensenyament francès i espanyol i el mateix col·legi d'Andorra la Vella no era pas lluny. Aquestes circumstàncies van fer que les germanes de la Sagrada Família es plantegessin seriosament la clausura del

col·legi, malgrat l'oposició del bisbe. Finalment les circumstàncies adverses van prevaler i en acabar el curs 1961-1962 es va clausurar el col·legi.

Encamp

L'agost del 1893 s'establí a Encamp una nova comunitat de religioses, que van posar en marxa un col·legi per a nenes el primer d'octubre d'aquell any. Abans d'acabar el curs van signar un contracte amb el Comú d'Encamp pel qual les monges s'obligaven a fer-se càrrec de l'ensenyament de noies a canvi de proveir-les del local necessari, estris d'ensenyament i una assignació anyal.

Aquest col·legi també es va tancar, encara que no hi ha constància de quan, però sí que sabem que el 1921 encara feia les seves funcions.

Sota els auspicis del cardenal Casañas, i abans d'acabar el segle XIX, es van obrir al Principat els col·legis de les religioses de la Sagrada Família d'Urgell a Canillo, Andorra la Vella, Sant Julià i Encamp.

La consolidació

Els anys trenta a Escaldes

El 10 de febrer de 1935 s'obrí el col·legi de la Sagrada Família a Escaldes. El bisbe Guitart va aprovar, aplaudir i beneir l'obertura d'aquest nou col·legi per a nenes a Escaldes. En aquest nou projecte van tenir un paper fonamental els monjos de Montserrat, que regentaven un col·legi per a nens també a Escaldes. Van fer una petició a les autoritats i al bisbe per tal d'obrir a aquest nou centre, com així es va fer.

El Quart d'Escaldes va proporcionar el local, el mobiliari i material necessari a més a més d'una subvenció anyal de dues mil pessetes. Les monges estaven obligades a atendre els pàrvuls, donar instrucció primària i preparar per a la secundària les assistents a les seves classes.

Aquest col·legi ocupava un local provisional, que trenta anys més tard (1965) es va convertir en definitiu, en construir el Consell un nou edifici que va ser compartit amb les escoles espanyoles i franceses.

El col·legi Meritxell

El 1931, i com a conseqüència de la proclamació de la república a Espanya, els monjos benedictins de Montserrat obren a Escaldes un col·legi per a nens, al qual anomenen Meritxell.

En aquests moments delicats per a l'Església a Espanya també s'hi van establir els jesuïtes.

La presència dels monjos benedictins va ser breu ja que l'any 1943 van tancar el seu col·legi.

A la segona meitat de la dècada dels quaranta hi havia a Andorra tres col·legis confessionals regits per les monges de la Sagrada Família, a Andorra la Vella, a Escaldes i a Sant Julià. El nombre d'alumnes d'aquests centres va variant amb crescudes i caigudes, però manté el mateix nombre d'alumnes durant els anys cinquanta i començament dels seixanta (202 alumnes el 1953, 212 el 1963).

Els anys seixanta a Andorra la Vella. El col·legi Sant Ermengol

A partir del 1962 el Consell començà la construcció d'edificis per acollir els centres docents d'Andorra.

El 1965 ja s'està treballant en un nou projecte: un col·legi religiós per a nois a Andorra la Vella. Es comença a construir un nou edifici en un terreny que el Consell havia cedit al copríncep episcopal.

El 17 d'octubre de 1966 el bisbe Iglesias Navarri inaugurava el nou col·legi confessional, al qual s'havia posat el nom de Sant Ermengol. Per tal de portar a terme la tasca educativa d'aquest col·legi s'encarregarà als salesians la seva direcció.

Es constitueix un patronat rector que està format a parts iguals pel Consell i la Mitra i que funciona com una mena de govern del col·legi.

Els anys seixanta contemplen també el naixement d'un nou edifici. Les monges de la Sagrada Família van construir a Santa Coloma un nou col·legi, que va substituir el d'Andorra la Vella, que havia quedat obsolet. Fou l'any 1968 quan es començà la construcció d'aquest edifici i el curs 1968-1969 les primeres aules ja hi eren instal·lades. Rebé el nom d'Institut Janer (únic centre al món que porta el nom de la fundadora de l'Institut de les Germanes de la Sagrada Família d'Urgell). En accedir al batxillerat va haver de canviar-se pel de col·legi Mare Janer (el nom *institut* és específic a Espanya per als centres públics d'ensenyament mitjà). A l'antic col·legi d'Andorra la Vella s'impartien estudis de preescolar i primària. En passar al nou col·legi, va tenir el reconeixement de batxillerat elemental i superior.

Els anys setanta el col·legi Sant Ermengol i els de la Sagrada Família van iniciar una feina conjunta amb el suport de la Mitra, per tal d'establir criteris per a un bon rendiment de l'ensenyament en aquests centres. Es va acordar que:

–El nivell preescolar de nens i nenes es faria a les monges de Santa Coloma i Escaldes.

–Als tres centres s'impartiria l'EGB, dedicats els de les monges a les noies i Sant Ermengol, als nois.

–Sant Ermengol tindria un batxillerat superior mixt.

–El col·legi Janer faria primer grau de formació professional administrativa, també mixt.

A partir del curs 1978-1979 tots els col·legis van esdevenir mixtos, car van començar a acceptar alumnes de tots dos sexes.

L'actualitat

Subvencions

El col·legi Sant Ermengol va ser gratuït des de la seva creació. Al contrari, el centres de les monges no ho eren.

Es dona el cas paradoxal que els únics centres al Principat no gratuïts eren els de la Sagrada Família. En passar al nou edifici de Santa Coloma, la direcció del col·legi, amb el suport de la Mitra, va reiterar la sol·licitud de subvenció oficial a la Casa de la Vall. El 10 d'agost de 1977 el Consell es va comprometre amb un document escrit a fer-se càrrec de les despeses de l'ensenyament als centres docents de la comunitat de la Sagrada Família d'Urgell. A partir d'aquell moment els col·legis de les monges eren gratuïts.

Al mateix temps es va elaborar una avantprojecte de conveni amb la Casa de la Vall i després de diverses converses amb persones de l'Assessoria Pedagògica (així es deia llavors) no es va arribar a cap acord concret (1984). A hores d'ara encara no hi ha signat cap conveni entre les religioses de la Sagrada Família i el ministeri d'Educació.

L'ensenyament en català

Els col·legis confessionals han estat sempre dintre de l'estructura administrativa espanyola, però s'ha entès des de Madrid que no eren centres equiparables amb la resta de col·legis d'Espanya i fins i tot diferents dels centres espanyols a l'estranger, perquè malgrat estar sota la seva autoritat acadèmica, no són centres públics sinó privats, no concertats i amb un ensenyament en llengua catalana. Això va fer possible que, durant la segona meitat dels anys setanta, comencés un procés de transformació en l'aspecte lingüístic, que va propiciar la substitució del castellà pel català com a llengua vehicular.

Era aquell moment transcendent després de la mort d'en Franco, quan va començar a Catalunya una recuperació pública de la identitat que va quedar palesa especialment en l'ensenyament. Els centres que la Sagrada Família té a Catalunya van formar part d'aquest corrent catalanista, i per extensió els dos d'Andorra, tot i que aquests estaven obligats pel país on es trobaven a adoptar el català com a llengua pròpia, encara que no hi hagués hagut aquesta nova situació a Catalunya.

Cal recordar que l'Assessoria ja proporcionava els professors necessaris per a l'ensenyament de l'assignatura de català i de geografia i història d'Andorra,

abans d'aquest corrent a Espanya i que la mateixa idiosincràsia d'Andorra obligava a utilitzar el català com a primera llengua.

La línia educativa

Els col·legis confessionals són centres a l'abast de qualsevol família. Com a centres mantinguts amb diners públics, tenen l'obligació d'acceptar aquells alumnes que ho desitgin i ho manifestin, per tal d'assegurar la lliure elecció dels pares del centre educatiu que volen per a llurs fills (l'única limitació és el nombre de places).

Que siguin col·legis religiosos no vol dir que hi hagi una selecció de pensament, és a dir, que estiguin reservats a famílies catòliques. És evident que no tots els pares que porten llurs fills als centres confessionals són catòlics; n'hi ha d'indiferents, d'agnòstics, d'ateus i fins i tot d'altres religions.

El caràcter propi del centre no obliga els pares a ser practicants, però sí que porta a terme amb els alumnes el tipus d'educació que entén que és el més complet, i aquest implica una concepció de l'home en tots els seus vessants, també com a ésser espiritual. S'inclou per tant aquesta faceta en els plans d'estudi i en el tarannà quotidià dels centres.

La religió és una assignatura que està present en tots els cursos. Es complementa amb celebracions religioses que s'emmarquen dins l'any litúrgic (Nadal, Quaresma, Pasqua, Pentecosta) i amb la filosofia del centre, que està imbuïda d'humanisme cristià.

La concepció de l'home és la que proclama el missatge cristià, un ésser creat per Déu, que ha d'anar vers Ell, al mateix temps que s'ha de donar a l'altre, al pròxim i que ha de lluitar per fer un món més just, més solidari, més fratern, més humà.

Cal recordar que la immensa majoria dels professors d'aquests centres és laic (els capellans i les monges amb prou feines arriben al 5 %) i que d'aquests no tots són creients. Per a aquests es demana un respecte absolut, en la línia educativa del centre.

La concepció de l'alumne està basada en la idea de formar persones, d'acompanyar-les en el seu procés d'aprenentatge i construcció personal. Una formació que ha de tenir en compte aspectes acadèmics (aprendre a saber i fer) i aspectes personals (aprendre a ser i a conviure). Una formació que ha de construir uns valors que els han de procurar les capacitats i mitjans personals per ser més lliures, més tolerants, més democràtics, més solidaris, més bons ciutadans d'un país, Andorra, però amb la ment oberta i fraternal cap a tots els homes del món.

El futur

Pel que fa a l'alumnat, s'espera que continuï la mateixa demanda de places, amb el mateix suport per part de moltes famílies.

Si el nombre d'alumnes es manté constant els últims anys (al voltant de dos mil), el de professors ha augmentat considerablement l'última dècada, amb la consegüent baixada de la ràtio i la millora en la qualitat de l'educació. Els professors segueixen programes de formació permanent, imprescindible per mantenir una feina educativa bona. Caldrà potenciar i augmentar aquesta formació per cobrir totes les necessitats a què hagi de fer front l'escola del segle XXI.

Cal també millorar i reforçar les relacions amb les famílies a través de les associacions de pares i de programes concrets que reforcin el lligam que ha d'haver-hi entre pares i professors i que facilitin l'intercanvi d'informació i d'experiències per tal de portar a terme la difícil feina educativa. És imprescindible que l'escola apropi molt més les famílies. Cal que la família prengui com a seva l'escola, que s'hi impliqui i doni suport a la feina educativa de l'escola.

Pel que fa a la situació administrativa, hi ha algunes particularitats que probablement es definiran en els propers anys. Hi ha una certa paradoxa en aquesta situació perquè els centres educatius més antics del Principat no estan sota la dependència del ministeri d'Educació d'Andorra.

Centres que fa vint-i-cinc anys que fan el seu ensenyament en català i que tenen en compte les peculiaritats d'aquest país i les incorporen als seus plans d'estudi, no estan sota la dependència del ministeri d'Educació andorrà.

Centres que fa més de trenta anys que estan subvencionats pel Consell, primer, i pel Govern, després, que s'ha fet càrrec de la totalitat del seu pressupost, que ha anat augmentant cada any sense cap trava, no estan sota la dependència del ministeri d'Educació d'Andorra.

Estem en un moment de consolidació del sistema educatiu andorrà i potser fóra l'hora de tractar d'aquesta situació administrativa, que és atípica. Cal que les parts implicades en aquests centres (Govern d'Andorra, Mitra, ministeri d'Educació d'Espanya) seguin i parlin sobre aquest assumpte, per buscar les vies per incorporar aquests centres al sistema educatiu andorrà, que per lògica és on han d'estar. Segur que es trobarien els camins que podrien acontentar totes les parts i fer possible que els centres confessionals passin a formar part de l'estructura educativa andorrana amb tots els drets i totes les obligacions. Solament així podríem parlar d'una situació normalitzada, en la qual hi hauria centres públics (el que ara anomenem escola andorrana) i centres privats (no es pot dubtar que són també andorrans).

De tota manera el que cal és potenciar aquesta xarxa educativa pròpia de la

qual actualment disposa Andorra i mimar els centres públics estatals i els centres públics no estatals (confessionals) com fins ara han fet els successius governs. Dedicar esforços i diners a l'educació és una necessitat que cap país no pot eludir. En aquests moments de canvi rapidíssim de mentalitat, de maneres de viure, de maneres de treballar, disposar d'un bon sistema educatiu és imprescindible per poder tenir un punt de referència bàsic del que un país ha estat, és i serà.

César Garcia i Bernardo

Llicenciat en filosofia i lletres i cap d'estudis del col·legi Janer

L'ensenyament francès a Andorra

Jean-Alain Toquec

L'ensenyament francès a Andorra celebrarà aquest any el seu centenari oficial, ja que la declaració d'obertura de les dues primeres escoles franceses a Andorra, a Andorra la Vella i a Sant Julià de Lòria, data del mes d'octubre del 1900, en un país on l'ensenyament, no obligatori, era assegurat o bé pel clergat o bé per l'escola catòlica (la Sagrada Família).

Tanmateix, podem situar-ne les primícies alguns anys abans, el 1895, quan les dues primeres andorranes, la Srta. Maestre (més tard va ser la Sra. Dolsa) i la Srta. Huguet van entrar a l'*école normale* de Perpinyà després d'haver obtingut, el 29 de juliol de 1895, el certificat d'estudis primaris. Van ser les dues primeres andorranes que es van beneficiar l'any 1890 de beques a França, a fi d'introduir realment al país la llengua francesa, llengua del copríncep, segons els desitjos del veguer i d'altres personalitats de l'època.

L'any 1905 tres famílies més van acceptar beques per als seus fills, fet que havia de permetre la creació d'escoles a Canillo, Encamp i Escaldes.

Abans d'abordar el lloc de l'ensenyament francès dins el sistema educatiu andorrà i les seves característiques, recordem algunes dates importants.

El 18 de juny de 1917 és la data del primer decret relatiu a la creació d'escoles primàries públiques, l'objecte del qual era l'ensenyament de la llengua francesa al territori d'Andorra (complementat per una disposició del 30 d'octubre de 1917).

Després, fins a l'any 1982 i especialment el 1952 i el 1982, es van anar aportant precisions sobre els centres docents, l'estatus de diversos funcionaris, i particularment els de nacionalitat andorrana, en forma de decrets i disposicions, que van permetre la integració completa dels nostres centres docents dins el sistema francès tot conservant les seves característiques locals.

- 1956. Creació del *cours complémentaire*.
- 1972. Transformació del *cours complémentaire* en CES.
- 1974. Obertura dels nous locals del *Collège* amb dues seccions professionals.
- 1979. Obertura de les classes de *seconde* i construcció del Liceu.
- 25-01-1982 i 07-05-1982. Decret del president de la República Francesa sobre els establiments escolars francesos d'Andorra i el seu personal (abrogació del decret del 1917).
- 1982. Obertura de la Secció d'Educació Especialitzada (Segpa).
- 1982. Obertura de l'Escola Andorrana.

El 1982 és, per tant, un any clau; d'una banda, els decrets del 25-01-82 fan referència a les escoles i al Liceu del copríncep francès, fet que els dona un símbol fort. D'altra banda, l'any 1982 veu també l'obertura de les escoles andorranes; el sistema educatiu andorrà es perfila (escola andorrana, centres docents d'ensenyament francès i espanyols).

Del 1982 al 1993 els nostres centres docents funcionen en aquest marc i conserven la seva plaça dins el país; el 1993 serà un altre any clau. Andorra es dota d'una Constitució i el seu Govern signa un conveni amb el Govern francès en el camp de l'educació.

Per tant, aquest conveni francoandorrà en termes d'educació, signat el 19 de març de 1993, és el que regula la presència educativa francesa al Principat.

És útil, sense entrar en detalls, recordar l'article 1:

“Els centres docents d'ensenyament francès al Principat d'Andorra contribueixen al desenvolupament de l'educació al Principat, assegurant un ensenyament francès de qualitat dins el respecte de la identitat andorrana.

Asseguren el seu ensenyament d'acord amb els principis de gratuïtat i obligació vigents en els centres escolars públics a França.”

Així, es posen en marxa dos eixos d'acció:

- els centres docents d'ensenyament francès contribueixen al servei públic d'educació andorrà;
- l'asseguren d'acord amb els principis en vigor dins els centres docents públics a França.

Més endavant, es precisaran amb decrets els estatuts dels centres docents, que esdevindran centres docents d'ensenyament francès (si bé el nom de copríncep hi ha desaparegut, l'esperit hi queda).

Els centres docents d'ensenyament francès a Andorra contribueixen al servei públic andorrà

Des de quasi mitjan segle, el 40% de la població escolaritzada està inscrita als centres docents francesos. Aquest percentatge, és cert, està pràcticament

estabilitzat, però amaga una evolució de nacionalitats acollides que correspon, d'altra banda, a la immigració dins el país.

Més de la meitat dels nostres alumnes són andorrans (o nascuts a Andorra), prop d'una quarta part portuguesos, el 10% francesos; després vénen els espanyols, els marroquins... (xifres del primer grau, no estabilitzats encara en el segon). La llengua del país és ensenyada a partir de la *moyenne section* de l'escola maternal dins les catorze escoles primàries, maternals que escolaritzen 2.200 alumnes i el Liceu –College– LEP, que tenen 1.500 alumnes.

Per integrar millor les nostres seccions a l'economia local, des del 1993:

- hem creat uns BTS gestió PME-PMI, a fi de preparar alts càrrecs necessaris en algunes empreses del país.
- hem creat un BEP electrotècnic, que pot continuar-se amb una formació complementària en corrents febles, electrodomèstic...
- hem transformat el CAP Restaurant en BEP a fi d'eleva-ne el nivell; hem creat el BAC-PRO Restaurant-Servei per subministrar mà d'obra qualificada dins la principal branca de l'economia local.
- hem creat el BAC-PRO Comptabilitat.

Al mateix temps, la formació contínua per a adults s'ha desenvolupat igualment a fi de permetre a treballadors del país o bé perfeccionar-se en els seus oficis, o bé aprendre el francès, llengua de comunicació i llengua del copríncep.

Les accions més importants són:

- en francès (amb passatge dels exàmens DELF i DAF).
- en hoteleria.
- en informàtica-comptabilitat.

i concerneixen prop de 400 inscrits l'any.

Aquestes accions estan finançades pel ministeri francès d'Afers Estrangers, per la regió Llenguadoc-Rosselló i des d'aquest any pel Govern andorrà, que demostra així el seu interès a perpetuar aquest tipus d'acció.

S'ha de precisar que sobre més de 300 funcionaris de l'Estat francès, una tercera part és de nacionalitat andorrana.

L'ensenyament es realitza d'acord amb els principis i la pedagogia en vigor dins els centres públics de França

Els principis de base són els de laïcisme i de gratuïtat. La llei francesa d'orientació sobre l'educació del 1989, que col·loca l'infant al centre del sistema educatiu, determina la base de la pedagogia.

Basant-se en aquests principis, les escoles d'ensenyament francès acullen tots els infants que desitgen ser-hi admesos, i intenten posar en funcionament les estructures adaptades per a cada un d'ells.

Per això hem obert:

- Classes per acollir infants *primo-arrivants*, és a dir, que han arribat a Andorra després dels sis anys sense parlar la llengua francesa.

- Classes i ajudes per acollir infants amb grans dificultats d'aprenentatge o lleugerament deficientes: classes de perfeccionament, canal d'ajuda als infants amb dificultat (per al primer grau), Segpa per al segon grau.

Al *Collège* des de fa alguns anys s'han posat en funcionament ajudes personalitzades, ajudes a la informació; al Liceu, treballs personalitzats dirigits.

Així, tota la pedagogia aplicada és la que permet a cada infant desenvolupar les seves aptituds segons el seu propi ritme, posar en relleu totes les seves capacitats i obtenir les qualificacions que li permetran d'inscriure's de la millor manera possible dins la vida d'adult i la vida professional, siguin quines siguin les seves qualitats o les seves dificultats.

Un objectiu clarament definit és ajudar a la formació d'alts càrrecs del país

És per això que desitgem atreure cap a l'ensenyament superior francès el màxim nombre d'andorrans o residents.

La varietat d'aquest ensenyament superior, estudis curts (IUT, BTS), estudis llargs, estudis professionals, diverses escoles d'enginyers, de comerç... és un avantatge que ha de permetre a cadascú trobar la seva via.

Si dos terços dels alumnes de *terminale* del liceu Comte de Foix continuen els seus estudis a França, malauradament, fins al moment, pràcticament cap alumne de les escoles andorranes o espanyoles no s'ha incorporat a les universitats franceses. Barcelona segueix sent un pol atractiu molt fort. Per contribuir millor a l'equilibri, element fonamental de l'andorranitat amb el plurilingüisme dels andorrans, són necessaris alguns avenços.

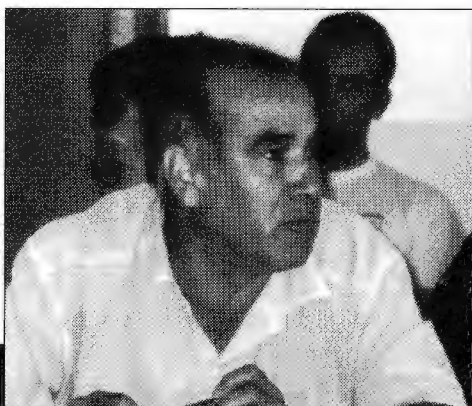
Per concloure, recordem que l'ensenyament francès, conservant l'esperit dels centres docents del copríncep francès, contribueix dins l'ànima de l'escola francesa a formar futurs ciutadans del país, a fi que aquest continuï desenvolupant-se en la democràcia per la qualitat dels seus ciutadans.

Jean-Alain Toquec

Agrégé de mathématiques i delegat de l'ensenyament francès a Andorra

L'ensenyament espanyol a Andorra

Antoni Boladeres i Sorribes

Atesa la contínua i tradicional afluença d'immigrants al Principat d'Andorra amb llurs famílies i fills, fou del tot necessari crear, regular i establir les bases de l'ensenyament reglat, origen dels tres sistemes educatius que hi ha al país: el sistema educatiu andorrà, el sistema educatiu francès i el sistema educatiu espanyol.

És d'aquest últim, que em toca encetar la ponència del que any rere any ha fet i fa encara l'estat espanyol tant per als seus compatriotes, com per als ciutadans del país i d'altres nacions que han passat per les diferents escoles espanyoles i que ara conviuen en aquest marc incomparable de les valls d'Andorra.

Fent una mica d'història, fou l'any 1882 quan es crearen els primers centres d'ensenyament a les valls d'Andorra, amb la fundació de l'escola de Canillo, Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria per part de les germanes de la congregació de la Sagrada Família d'Urgell. D'altra banda, les primeres escoles franceses daten de principi del segle XX.

El 1920, l'insigne catedràtic i alhora polític Fernando de los Ríos Urruti en el seu llibre *Vida e instituciones del pueblo de Andorra. Una supervivencia señorial* escrivia: "Adquiere el andorrano su cultura en las escuelas primarias, únicos centros de enseñanza que existen. No dependen éstas del Gobierno general de los Valles, sino de los Municipios o parroquias, cada una de las cuales sostiene una en el pueblo principal para niños y niñas, pagando a los maestros o maestras mil a mil doscientas pesetas [...]"

Més endavant, el 1930 el ministeri d'ensenyament espanyol obrí definitivament les escoles de primària, i el 1964 establí una delegació d'ensenyament

mitjà, posteriorment transformada en institut de batxillerat, depenent de la Seu d'Urgell, a Andorra la Vella.

Vers el 1965 el copríncep episcopal creà el col·legi Sant Ermengol, dirigit i administrat per la congregació dels salesians, que es posà en marxa el 1966, i el 1968 s'inaugurà el col·legi Janer de la Sagrada Família a Santa Coloma.

El 1972, els centres que depenen del sistema educatiu espanyol, les escoles primàries, l'institut, i les congregacionals (Sagrada Família, col·legi Janer i col·legi Sant Ermengol), incorporen en el seu currículum, per acord del Consell General, el programa de formació andorrana, per tal de preservar la identitat i les peculiaritats del país mitjançant l'ensenyament de la llengua catalana, la història i la geografia i les institucions andorranes, ja que fins aquell moment només impartien els ensenyaments propis.

La seva situació jurídica no es regulà fins a la signatura del conveni entre el copríncep episcopal i el govern espanyol, l'any 1981,

Una data molt important que no podem oblidar fou el 1982, quan el govern d'Andorra creà l'Escola Andorrana amb la finalitat de tenir el seu propi sistema educatiu.

Posteriorment, pel que fa al sistema educatiu espanyol s'estableixen i regularitzen les condicions de cooperació educativa fonamentades en el Conveni hispanoandorrà en matèria educativa, signat a Madrid l'11 de gener de 1993, per part del ministeri d'Educació i Ciència i el ministeri d'Assumptes Exteriors del govern espanyol, d'una banda, i de l'altra per part de la Mitra d'Urgell i el govern d'Andorra. D'aquesta manera s'introdueixen aspectes importants no inclosos en el Règim de col·laboració del 1981.

Aquell mateix any, el 25 de juny, es publica el Reial decret 1027/93, pel qual *"se regula la acció educativa en el exterior"*. En l'article 2n, apartat 1r, diu: *"La acció educativa espanyola en el exterior inclourà la promoció y organizaci3n de:*

a) Enseñanzas regladas correspondientes a niveles no universitarios del sistema educativo español.

b) Currículos mixtos de contenidos del sistema educativo español y de los propios de otros sistemas educativos."

I encara en l'article 4t diu: *"La acció educativa en el exterior contribuirá al mantenimiento de vínculos culturales i lingüísticos de los residentes españoles en el exterior."*

En el capítol II, *Acció educativa a través de centres docents*, article 7è, apartat 1r, cita: *"La acció educativa espanyola en el exterior se podrá desarrollar, entre otras, en las instituciones que se especifican a continuación:*

a) Centros docentes de titularidad del Estado español [...]"

I a l'article 14è posa les bases dels òrgans de govern d'aquests centres, que

seran: unipersonals (director, cap d'estudis, administrador i, atès el cas, vicedirector) i col·legiats (consell escolar i claustre de professors).

Aquí podem dir que els claustres de professors de les diferents escoles espanyoles i de l'IEA estan integrats per professors nomenats pel ministeri d'Educació, Cultura i Esports espanyol, els quals s'adscriuen a una escola o a l'institut per raó d'un concurs públic de mèrits que anualment es convoca entre els funcionaris de carrera en actiu dels corresponents cossos i escales docents espanyols. Queda estipulat que la durada del nomenament d'aquests professors en règim d'adscripció temporal és de tres anys, prorrogables per tres més prèvia sol·licitud de l'interessat. Acabat aquest període de sis anys, s'ha de retornar a Espanya, on després d'un temps estipulat al citat concurs es pot tornar a demanar en una nova convocatòria tornar a l'exterior, a Andorra o a un altre país.

També cal dir que els professors de formació andorrana (llengua catalana i medi d'Andorra), nomenats pel Govern d'Andorra, formen part dels corresponents claustres de professors de cada centre educatiu, com també els professors de religió nomenats per la Mitra. Cal remarcar que els centres com a tals són aconfessionals i per tant l'assignatura de religió no hi és obligatòria, encara que per diferents motius el 90% dels alumnes la facin.

Atès el cas, els professors especialistes de l'escola Nostra Senyora de Meritxell dels programes educatius *Progrés i Trànsit*, que col·laboren en tasques de suport per a alumnes d'integració o amb algunes deficiències, també estan adscrits als diferents claustres de professors.

Tornant al Reial decret 1027/93, en el capítol IV, *Consejerías de Educación*, en l'article 42è diu: "*En los países donde las necesidades de la acción educativa española así lo requieran, existirá una Consejería de Educación en la Embajada de España, encargada de promover, dirigir y gestionar las distintas actuaciones que se derivan de lo establecido en este Real Decreto.*"

Amb l'aprovació de la Constitució d'Andorra, el 1993, es creen les bases i la normativa reguladora de l'educació al Principat que es desenvolupen en la llei qualificada d'educació, publicada al BOPA el 3 de setembre de 1993.

La llei qualificada d'educació cita en el seu preàmbul "el dret de tota persona a l'educació, dret que la Constitució reconeix amb el caràcter de fonamental, i estableix l'escolarització obligatòria i gratuïta fins als 16 anys [...] i als drets dels pares d'alumnes a escollir el tipus d'educació que desitgen per a llurs fills". I també "pel que fa als centres, la llei distingeix entre els públics i els privats. La llei configura els centres públics d'una forma molt àmplia, entenent com a tals no sols aquells que depenen de l'Administració de l'Estat, sinó també tots els altres que, lligats per conveni, concert, contracte o altra fórmula d'acord de

voluntats amb el Govern, serveixin finalitats públiques. Amb ells coexistiran centres privats com a expressió del principi constitucional de llibertat d'ensenyament i de llibertat de creació de centres docents, en funció de la lliure iniciativa”.

El curs escolar 1996-1997 es posà en funcionament el nou Institut Espanyol d'Andorra, ubicat a la Margineda, on s'imparteixen els dos cicles de l'ensenyament secundari obligatori (ESO), i a Aixovall el cicle de batxillerat.

Últimament s'ha posat en marxa aquest curs 1999-2000 el centre educatiu Col·legi dels Pirineus, de caràcter privat i que depèn també de l'administració espanyola pel que fa a aspectes curriculars educatius i administratius.

Arribats en aquest punt hem de dir que hi ha escoles espanyoles d'educació infantil i d'ensenyament primari a les set parròquies: Sant Julià de Lòria, Andorra la Vella, Escaldes-Engordany, la Massana, Ordino, Encamp i Canillo, i al Pas de la Casa.

Aquests centres acullen alumnes d'aquestes dues etapes educatives, des dels tres anys i fins als dotze, moment en què passen a l'Institut de la Margineda per seguir els estudis i cicles formatius d'ESO i el batxillerat.

El govern d'Espanya es fa càrrec de les nòmines dels seus funcionaris i de les despeses de funcionament de cada escola. Així mateix inspecciona i supervisa la part pedagògica, curricular, documentació acadèmica i normativa general dels centres congregacionals (col·legi Janer-Sagrada Família, Sant Ermengol i Col·legi dels Pirineus) i també l'homologació dels títols que per conveni s'estableixin (el batxillerat de l'Escola Andorrana, les diplomatures de l'Escola Universitària d'Infermeria i d'Informàtica i els corresponents al sistema educatiu francès).

Pel que fa al govern d'Andorra, es fa càrrec de les despeses dels seus funcionaris (docents i no docents), del manteniment i infraestructura dels edificis i activitats diverses, com esquí escolar (obligatori en tots els sistemes educatius i cicles d'ensenyament obligatori), patinatge al Palau de Gel d'Andorra, a Canillo (en alguns centres), i algunes activitats complementàries i extraescolars.

El servei de transport escolar és gestionat pel mateix govern d'Andorra, que fixa les quotes que s'han de pagar anualment per part dels alumnes que en fan ús.

A l'Institut només subvenciona els seus funcionaris ja que les despeses de manteniment i d'infraestructura són a càrrec del govern d'Espanya.

A cada escola hi ha servei de menjador escolar, gestionat per l'associació de pares d'alumnes de cada centre, i en alguns casos comú amb d'altres sistemes educatius.

Tant el govern d'Andorra com el govern d'Espanya atorguen beques de menjador i aquest últim també de transport escolar, per als alumnes més necessitats en els termes que estableixen les convocatòries de cada any.

Els Comuns de cada parròquia també aporten quantitats de diners a les corresponents escoles per poder realitzar activitats de caire tradicional o emmarcades dintre el currículum escolar.

Antoni Boladeres i Sorribes

Mestre i director de l'Escola Espanyola d'Andorra la Vella

Bibliografia

DE LOS RIOS URRUTI, F. (1994). *Vida e instituciones del pueblo de Andorra. Una supervivencia señorial* (edició facsímil). Madrid: Universidad Internacional Menéndez Pelayo.

MINISTERIO DE EDUCACION Y CULTURA (2000). *Acción educativa española en el exterior. Estadísticas 1999-2000*. Madrid.

Boletín Oficial del Estado.

Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Quadre general Curs 1999-2000

PAIS	CENTRES (1)	ALUMNES							PROFESSORS					
		EI/EP			ESO/BUP/COU			TOTAL	FUNCIONARIS		CONTRACTATS		INTERINS	TOTAL
		ESP.	ALTRES	TOTAL	ESP.	ALTRES	TOTAL		MESTRES	SEC	ESP	ALTRES		
ANDORRA	9	454	424	878	471	407	878	1.756	58	48	2	4	11	123

Quadre específic d'alumnes i professors de l'IEA i de les Parròquies Curs 1999-2000

CENTRES (1)		ALUMNES							MESTRES / PROFESSORS					
		EI/EP			ESO/BUP/COU			TOTAL	FUNCIONARIS		CONTRACTATS		INTE- RINS	TOTAL
		ESP	ALTRES	TOTAL	ESP	ALTRES	TOTAL		MESTRES	PROF	ESP	ALTRES		
IEA (2)	1	-	-	-	471	407	878	878	-	48	(4) 2	-	7	57
E.E. ANDORRA LA VELLA	1	105	98	203	-	-	-	203	13	-	-	1	-	14
E.E. CANILLO	1	9	10	19	-	-	-	19	2	-	-	-	-	2
E.E. ENCAMP	1	50	111	161	-	-	-	161	9	-	-	1	1	11
E.E. ESCALDES	1	86	69	155	-	-	-	155	10	-	-	1	-	11
E.E. LA MASSANA	1	58	60	118	-	-	-	118	8	-	-	-	1	9
E.E. ORDINO	1	9	20	29	-	-	-	29	1	-	-	-	1	2
E.E. PAS DE LA CASA	1	46	17	53	-	-	-	63	5	-	-	-	1	6
E.E. SANT JULIA DE LORIA	1	91	39	130	-	-	-	130	10	-	-	1	-	11
TOTAL	9	454	424	878	471	407	878	1756	(3) 58	48	2	(5) 4	(6) 11	123

Claus

1) Els edificis on estan ubicats els centres d'educació infantil i educació primària són propietat de l'Estat andorrà.

2) L'ESO s'imparteix en un edifici de l'Estat espanyol que funciona des del setembre del 1996.

3) Dels 58 mestres funcionaris: 5 mestres funcionàries de nacionalitat andorrana en règim de comissió de serveis anual.

– 3 a l'E. E. Andorra la Vella

– 1 a l'E. E. Ordino

– 1 a l'E. E. Sant Julià de Lòria

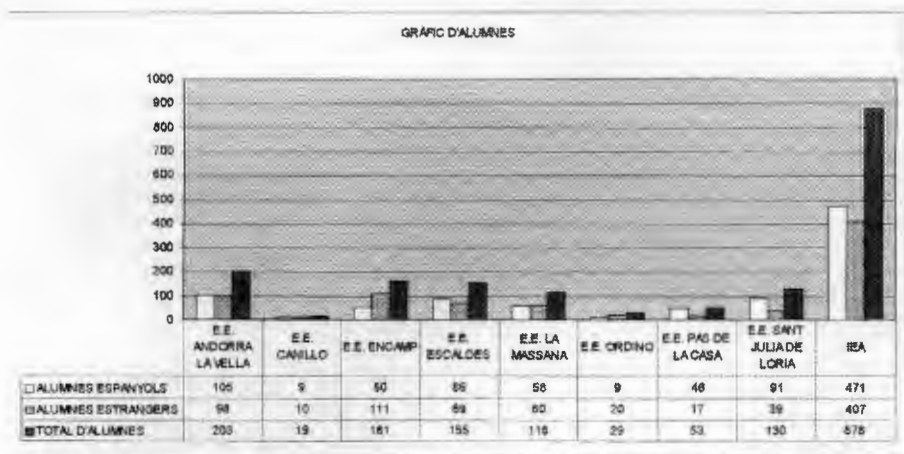
4) Professors de religió.

5) Els quatre mestres contractats són de nacionalitat andorrana.

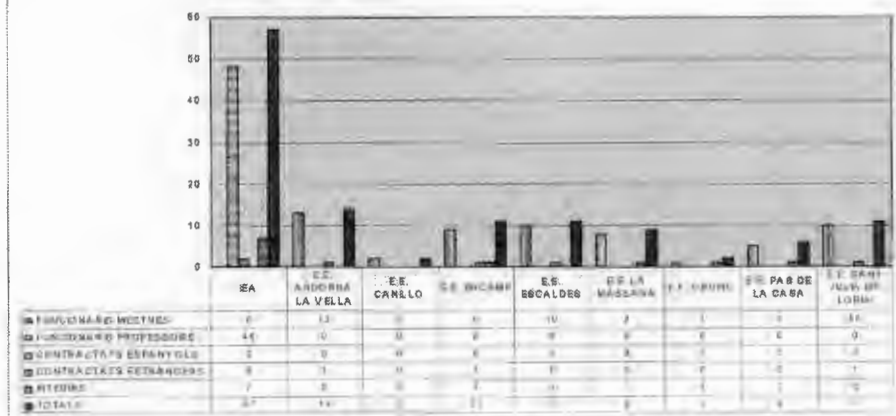
6) Dels 11 interins, 1 de l'IEA ho és a temps parcial.

NOTA: En aquests quadres no estan comptabilitzats els centres, els alumnes i el professorat del col·legi Janer-Sagrada Família, Sant Ermegol i Elian's Andorra, depenents com hem dit abans en alguns aspectes del sistema educatiu espanyol.

ANNEX: ESTADÍSTIQUES SISTEMA EDUCATIU ESPANYOL

GRÀFIC DE MESTRES I PROFESSORS

Programes i serveis d'educació especialitzada a Andorra: el model de l'escola Meritxell

Carolina Serra i Areny

Introducció

L'educació especialitzada, com a concepte, fa referència a les accions educatives adreçades a la població amb necessitats educatives especials, que, sovint, són greus i permanents. Aquestes necessitats educatives especials provenen de discapacitats/dèficits diversos: retard mental, malalties neurològiques, discapacitats sensorials, motrius, malalties psiquiàtriques, genètiques, etcètera.

Aquesta ponència pretén presentar els programes i serveis d'educació especialitzada existents a Andorra fent èmfasi en aquells que cobreixen les etapes escolars.

Breu història

L'escola especialitzada de Nostra Senyora de Meritxell va néixer l'any 1970, gràcies a l'impuls d'un petit nucli de famílies afectades, de persones desinteressades i de l'Església a través de Càritas.

Abans de la creació de l'escola Meritxell, les persones que no podien ser escolaritzades romanien al seu domicili o eren institucionalitzades fora d'Andorra.

El primer pas va ser la constitució d'una associació, que va iniciar gestions per construir una escola i dotar-la dels recursos humans i materials suficients per posar-la en funcionament. L'associació va obtenir donacions i ajuts i, després de molts esforços, l'any 1972 l'escola va iniciar les activitats amb un petit grup de set alumnes en edat escolar.

Evolució

L'escola especialitzada augmentà ràpidament el nombre d'alumnes inscrits acollint els nens i nenes discapacitats que no estaven atesos i els que estaven escolaritzats però que no rebien suport i atenció suficients per poder adquirir aprenentatges.

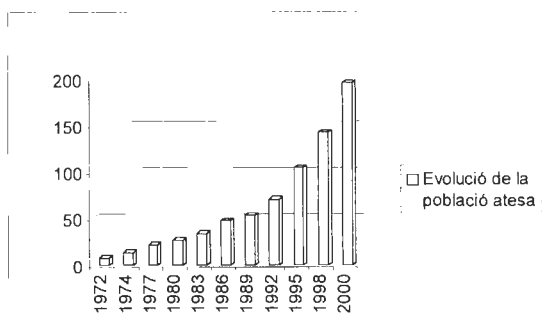
D'altra banda, i ja des del seu inici, l'associació va incloure en els seus objectius estatutaris el fet de no desentendre's de l'esdevenidor dels alumnes un cop arribats a l'edat adulta, i crear, amb aquesta finalitat, tallers protegits o fomentar la seva inserció en el món laboral. Així, l'any 1980 ja es va posar en funcionament un pretaller que incloïa diversos entrenaments laborals i que aviat va evolucionar cap a un taller protegit basat en la serigrafia manual.

Al mateix temps, l'escola va començar l'activitat en el camp de la intervenció precoç i es van poder atendre nadons en els quals es diagnosticaven dèficits des del naixement o durant els primers mesos de vida.

Aquest dos fets van representar un primer augment significatiu de la població atesa (taula 1).

L'any 1986 s'inicia un projecte d'integració escolar que comença al nivell de l'ensenyament maternal en la llavors incipient Escola Andorrana i al col·legi Sant Ermengol. L'èxit, la consolidació i l'extensió del projecte a altres sistemes educatius i nivells fan que l'escola Meritxell experimenti un segon augment important del seu contingent. (taula 1).

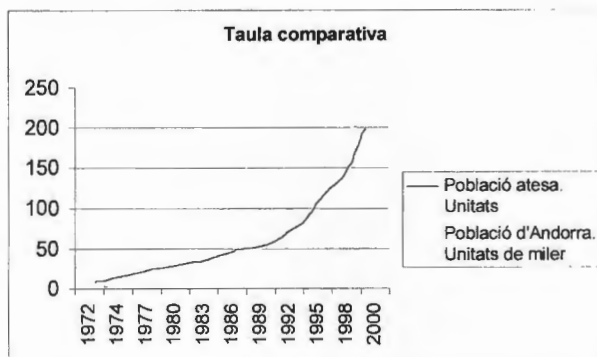
Seguint de manera avançada i innovadora la tendència mundial a la integració de les persones amb discapacitat, l'Escola inicia les primeres experiències en el camp de la integració laboral, i adopta des del principi el model internacional de treball amb suport Supported Employment. Finalment, la implementació d'aquest projecte suposa el tercer gran augment (taula 1) de la població atesa per part de la institució.

Taula 1

En la següent taula comparativa veurem que, efectivament, el creixement de l'escola Meritxell va ser paral·lel al creixement vegetatiu de la població del país fins als anys mencionats en què el creixement es dispara respecte a la població, anys que coincideixen amb la creació de nous programes, diversificació de serveis i, sobretot, amb la implementació de nous models de treball que fan un èmfasi especial en la integració i la normalització.

Cal mencionar que l'èxit obtingut en la tendència integradora ha estat fruit no solament del treball dels professionals i de la junta rectora del patronat sinó també de la col·laboració estreta de les escoles ordinàries i de les empreses, tant públiques com privades, que immediatament van començar a col·laborar en els projectes d'integració escolar i laboral.

L'evolució de l'escola Meritxell s'ha fet de manera congruent amb els canvis de filosofia i d'actitud que s'han produït en el camp de l'atenció a les persones amb discapacitats en els darrers anys. Aquesta tendència fa èmfasi en la qualitat de vida i en el reconeixement que la recerca de la felicitat i la salut és una aspiració humana fonamental i es concreta en uns principis fonamentals:

- Totes les persones, sigui quin sigui el seu problema, han de viure, aprendre i treballar en entorns integrats sempre que sigui possible i, quan no ho sigui, en l'entorn menys restrictiu possible.

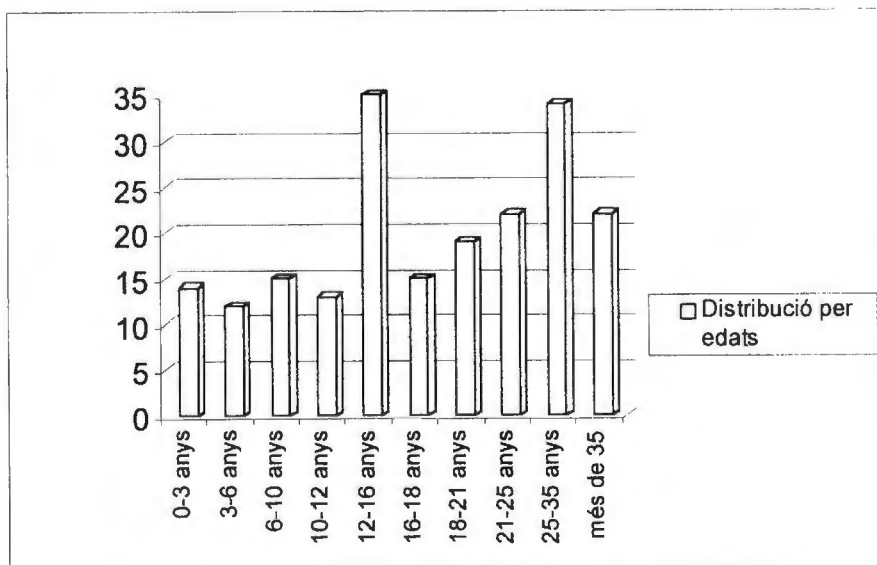
- Els serveis d'atenció a les persones amb discapacitat han de prioritzar aquells objectius que reflecteixen nivells d'assoliment personal més alts quant a una independència, una productivitat, una integració dins la comunitat i una qualitat de vida més grans.

- Cal reconèixer a les persones amb discapacitats el dret d'escollir i de prendre decisions en relació amb el seu benestar i el seu futur.

Les activitats del patronat de l'escola especialitzada de Nostra Senyora de Meritxell es basen en una sèrie de principis fonamentals que inspiren la selecció dels programes a crear i desenvolupar i que defineixen una forma peculiar i homogènia d'implementació que es pot considerar un model de treball i d'interacció conscient i orientat a la consecució de determinats resultats. Amb relació pròpiament a l'acció educativa, aquests principis són principalment la creença en la modificabilitat humana, la mediació, l'autodeterminació i la previsió de futur.

La població atesa

Els programes de l'escola Meritxell, malgrat que la institució conserva el seu nom primigeni, ultrapassen el marc estrictament escolar ja que ofereixen serveis diversificats per atendre la població amb discapacitats des del naixement o la detecció fins a la vida adulta sense límit d'edat. En l'actualitat, la població atesa és d'unes 200 persones de 0 a 61 anys. La distribució seguint els rangs d'edat és la que mostra la taula 2.

Taula 2

De l'observació de la taula 2 es desprèn immediatament que hi ha, almenys, dues franges d'edat destacades dins de la població atesa. Efectivament, en els darrers anys s'ha produït una forta demanda d'atenció per a la població escolar compresa en la franja que va dels 12 als 16 anys i que, acadèmicament, correspon a l'etapa de la segona ensenyança. Diversos factors conflueixen en aquesta situació, en particular l'augment de la dificultat en els estudis, les diferències organitzatives entre la primera i la segona ensenyances, etcètera, fan que certs alumnes que han passat amb grans dificultats per la primera ensenyança tendixin a fracassar en la nova situació i que, en alguns casos, comencin a emergir greus problemes de comportament. En aquest moment els equips directius i/o psicopedagògics dels centres ordinaris plantegen la necessitat de la valoració de les capacitats reals d'aquests alumnes. En un percentatge no petit d'aquesta població es detecten dèficits intel·lectuals i, sovint també, trastorns psicopatològics, condicions ambdues que fan necessària la implementació d'un sistema de suport més o menys intens per tal que aquests alumnes puguin romandre dins les escoles (estan encara en la etapa obligatòria) i facin aprenentatges significatius i adequats.

Un segon factor, tot i que molt més difús i menys quantificable que l'anterior, podria assenyalar el fet conegut que en les etapes de transició (en aquest cas, transició de la infància a l'adolescència) trobem un major nombre de situacions en què emergeixen problemes relacionats amb el rendiment escolar, l'ajust emocional, els problemes relacionals, etcètera.

La segona franja destacada (taula 2) correspon a l'etapa dels 25 als 35 anys. Aquí també hauríem de recórrer a l'anàlisi de diversos factors; tanmateix, el més important seria el de l'alta incidència d'aparició de malaltia mental respecte a altres edats, fet que provoca una demanda de suport per a la integració laboral. No ens estendrem en aquest punt ja que no és l'objecte d'aquesta ponència; això no obstant, ajuda a donar una visió de conjunt del model de treball que duu a terme l'escola Meritxell i que està estretament relacionat amb la qüestió de la perspectiva longitudinal d'atenció i educació dels nens amb necessitats educatives especials.

No destaca a simple vista en la taula anterior la columna corresponent a la franja de 0 a 3 anys, però si expliquem que la població d'aquestes edats atesa fa cinc anys era de tres nens i que a l'hora de redactar aquesta ponència és de disset, estarem d'acord que també cal aportar algun comentari a aquest increment notori. Certament, les discapacitats diagnosticades en aquesta etapa primerenca sovint són greus, però una intervenció precoç és tan útil per atenuar els efectes d'un dèficit important com per prevenir-ne l'aparició en el cas dels nadons d'alt risc. La utilitat del treball sistemàtic i pluridisciplinar en la primera

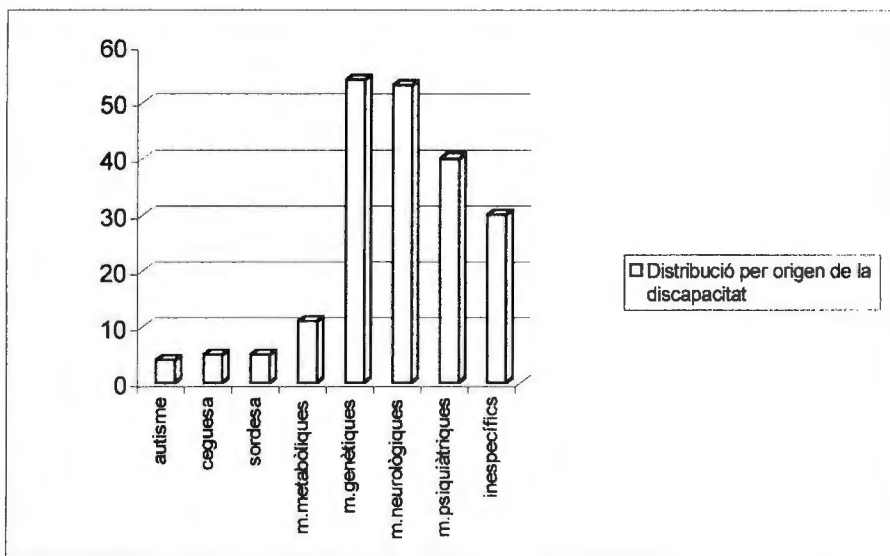
infància ja no es discuteix i la literatura científica aporta resultats obtinguts després de dècades d'estudi en un camp que ja no és nou. Cada cop més, els professionals d'altres àmbits com ara la medicina orienten i prescriuen l'assistència dels nadons amb dèficits o riscos a serveis com el que ara ens ocupa. D'altra banda, creiem també que justament un augment important de l'atenció en aquesta edat faria disminuir l'aparició exagerada dels adolescents amb dèficits que hem comentat més amunt i hem vist a la taula 2.

En els seus inicis l'escola només es plantejà educar nens amb retard mental i, com ja hem dit, preveure també el seu esdevenidor. En el decurs dels anys la institució va anar rebent demandes d'atenció per part de famílies de persones amb altres discapacitats com ara la sordesa, la ceguesa, els trastorns motors greus, etcètera, que, si bé necessitaven suport per a la seva escolarització i/o la seva vida en general, aquest suport havia de ser substancialment diferent del que ja rebien els nens i joves amb retard mental, diferent en les tècniques d'intervenció, d'aprenentatge, en l'especialització dels professionals que els haurien d'atendre, en la ubicació, etcètera.

Conscients de la situació d'única institució al país per a l'educació de persones amb problemes d'aprenentatge i alhora estimulats per la perspectiva d'enriquir-se i diversificar-se des del punt de vista tècnic i pedagògic, la resposta de l'equip de professionals de l'escola, amb el suport constant de la seva junta rectora, va ser iniciar accions per tal d'equipar-se tècnicament i humanament per poder satisfer les necessitats plantejades per un sector de la població amb discapacitat que no podia ser atès al seu país.

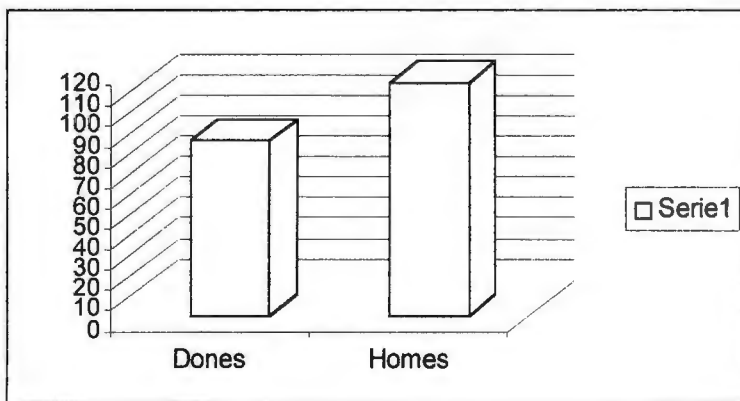
Així doncs, l'escola manté una àmplia gamma de serveis diferenciats i altament especialitzats que, a hores d'ara, donen o poden donar suport al 100% de la població amb discapacitat d'Andorra.

La taula següent mostra els grups més importants d'origen de la discapacitat que actualment estan rebent algun tipus de suport per part de la institució (taula 3).

Taula 3

La Taula 4 mostra la distribució de les persones ateses en funció del sexe.

Taula 4

Programes i serveis d'educació especialitzada i atenció a persones amb discapacitat:

Impuls és el programa d'intervenció precoç i s'adreça a tots els nens i nenes amb discapacitats o d'alt risc des del naixement fins als 4 anys de vida, aproximadament, i pretén també oferir suport i orientació a les seves famílies.

Edes és el programa d'educació especial i atén tots els nens i nenes en edat escolar que no poden entrar al programa d'escolarització amb suport, per la gravetat del retard mental, el grau d'alteració del seu comportament o la importància dels trastorns motors. La ubicació en aquest programa, com en els altres casos, no suposa mai una decisió definitiva. Una avaluació continuada permet de seguir el nen i canviar-lo eventualment a un programa més idoni.

Progrés és el programa d'escolarització amb suport. El programa s'adreça a tots els alumnes amb necessitats educatives especials greus i permanents en les etapes de maternal i primera ensenyança (primària), és a dir, aproximadament entre 4 i 14 anys.

Trànsit és el programa del patronat de l'escola especialitzada de Nostra Senyora de Meritxell per a l'orientació, la formació i el desenvolupament de les persones amb discapacitats en la transició a la vida adulta i en particular al món del treball. Aquest servei s'entén igualment com a programa d'escolarització amb suport dins les etapes de segona ensenyança o secundària obligatòria i de formació professional. La incorporació a *Trànsit* es fa, doncs, entre els 12 i 14 anys, en el moment del pas a la segona ensenyança.

Agentas és el programa encarregat de la integració al món laboral, mitjançant la inserció en empreses i institucions de la comunitat, de les persones amb discapacitats. El programa s'adreça a tots els usuaris del patronat en edat laboral i d'un nivell de competències suficient per intentar l'accés al món laboral ordinari.

Xeridell és el programa de tallers ocupacionals. El programa va adreçat als adults amb discapacitats a partir dels 18 anys i que, per algun motiu, no han pogut accedir a un entorn laboral dins la comunitat.

A més d'aquest seguit de programes, L'escola Meritxell compta amb un servei de residència i habitatge anomenat l'Albó.

El gràfic següent (figura 1) mostra quin és el flux dels usuaris a través dels diferents programes, en funció de l'edat i/o del grau de discapacitat.

Pel fet que el tema de la Diada d'enguany és *Formació i ensenyament*, hem destacat els programes que cobreixen l'etapa escolar i que ampliarem a continuació perquè són els que més s'ajusten al context d'aquesta jornada.

L'escola Meritxell articula l'atenció durant l'etapa escolar (dels 4 als 18 anys

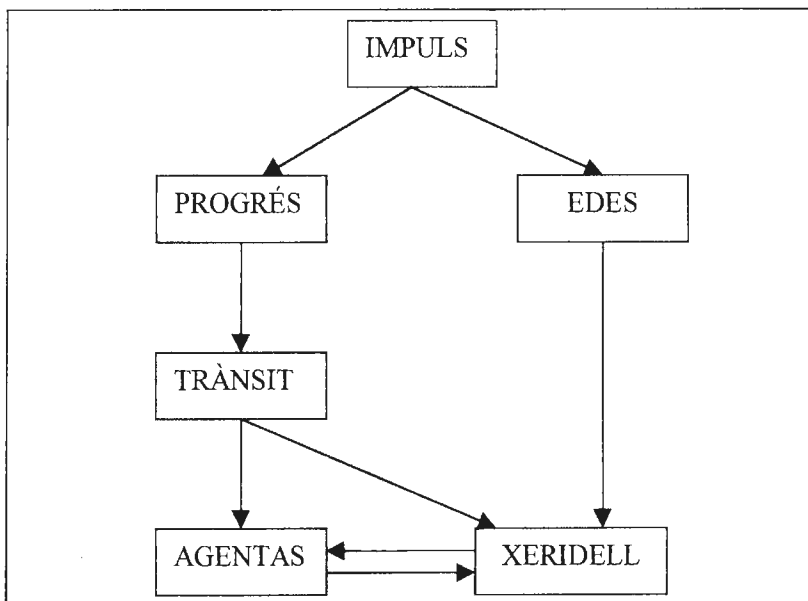

Figura 1

aproximadament) a través de tres programes: *Progrés* (programa d'escolarització amb suport), *Trànsit* (programa de transició a la vida adulta) i *Edes* (programa d'educació especial).

Anteriorment, hem vist una breu definició de cadascun, i a continuació en detallarem el model de treball.

Progrés

És el programa d'escolarització amb suport que s'adreça a tots els alumnes amb necessitats educatives especials greus i permanents en les etapes de maternal i primera ensenyança (primària), és a dir, aproximadament entre 4 i 14 anys.

En l'àmbit escolar, el principi de normalització es tradueix en el dret dels nens i nenes amb necessitats educatives especials en general a ser educats en l'entorn menys restrictiu possible, és a dir, l'entorn educatiu més semblant possible a l'entorn normal, on es pugui ubicar el nen o nena sense que per això deixi d'experimentar un grau acceptable de gratificació social i d'èxit en els aprenentat-

ges. Per a alguns alumnes, això vol dir que poden ser educats amb companys no deficients; per a d'altres, tanmateix, vol dir que hauran de ser educats en aules a part o en centres específics.

El terme d'*escolarització amb suport* es refereix al conjunt d'estratègies que permeten la màxima integració temporal, instructiva i social possible amb companys normals, mitjançant un procés de programació i de planificació continu i individualment determinat que requereix l'aclariment de les responsabilitats entre el personal administratiu, el professorat i el personal de suport de l'educació especial i de l'ordinària.

Sistemes i tècniques d'intervenció

Les característiques pròpies d'un programa d'integració escolar exigeixen l'ús i aplicació d'un ampli ventall de principis, sistemes i tècniques d'intervenció. Descriure detalladament tots aquests sistemes i tècniques ultrapassa el marc d'aquesta ponència, per la qual cosa s'enumeren els sistemes i tècniques principals a continuació:

- Disseny i implementació curricular:
Adaptacions curriculars
Plans individualitzats de desenvolupament
- Avaluació psicològica:
Intel·ligència
Personalitat
Psicopatologia
Conducta adaptativa
- Sistemes alternatius de comunicació i de lectoescriptura:
Llenguatge de signes
Comunicació bimodal
Braille
- Logopèdia
- Fisioteràpia
- Intervencions terapèutiques

Objectius generals

1. Ubicar els alumnes en l'entorn menys restrictiu possible i facilitar la màxima interacció amb els nens i nenes normals en situacions naturals.

2. Satisfer les necessitats educatives especials dels alumnes, desenvolupar les habilitats socials i acadèmiques bàsiques. Participar en les activitats i processos educatius més normalitzats possibles.

3. Promoure la integració social amb els companys i l'acceptació per part d'aquests dels nens i nenes amb discapacitats.

4. Donar la informació i el suport necessaris a les famílies a fi que compreguin les característiques, limitacions i possibilitats del seu fill/a i que puguin participar en la seva educació de manera responsable, informada i creativa.

5. Promoure l'intercanvi d'informació i la formació conjunta amb el personal de l'escola a fi d'afavorir la coresponsabilització en el treball amb els alumnes amb necessitats educatives especials.

Progrés proporciona suport a alumnes de maternal i primera ensenyança escolaritzats en els sistemes andorrà, espanyol i congregacional.

Trànsit

Trànsit és el programa per a l'orientació, la formació i el desenvolupament de les persones amb discapacitats en la transició a la vida adulta i en particular al món del treball.

Aquest procés d'orientació s'entén en un sentit ampli, que abasta des dels inicis de la segona ensenyança o secundària obligatòria fins a la incorporació efectiva al món del treball. La incorporació a *Trànsit* es fa, doncs, en qualsevol moment a partir del pas a la segona ensenyança (entre 12 i 14 anys).

Trànsit atén també adults joves que necessiten un període de formació laboral o de preparació prèvia abans d'intentar una incorporació efectiva al món del treball. Finalment, *Trànsit* atén algunes persones que han perdut o han hagut de deixar una col·locació i que necessiten una etapa de reorientació, nova formació o assessorament psicològic. El concepte de *transició* es pot entendre en un sentit ampli de canvi de situació personal, que inclou, per exemple, l'inici de l'escolaritat, l'alteració de la composició familiar (naixement o mort d'algun membre), el pas d'un cicle escolar al següent, el canvi de localitat, l'entrada a la universitat, el primer treball, els canvis laborals, el matrimoni. La transició a la vida adulta és un moment particularment delicat i crucial en la vida de cada persona. En efecte, aquest moment es caracteritza per diversos factors biològics, personals i socials que contribueixen a convertir-lo en una etapa problemàtica. Entre aquests factors cal destacar que es produeix en plena adolescència i la situació socioeconòmica que actualment dificulta la incorporació al treball i la independització personal, sobretot per l'escassetat i d'habitatges i la manca de llocs de treball

Les persones amb discapacitats poden tenir moltes més dificultats que la gent normal per trobar una parella, formar-hi vincles afectius adequats i iniciar i mantenir relacions sexuals satisfactòries o poden haver d'afrontar la impossibi-

litat de satisfer les preferències personals per un tipus de treball, que pot no estar a l'abast de les seves capacitats. En general, les persones amb discapacitats poden tenir menys recursos per afrontar aquesta situació i trobar, eventualment, altres alternatives de realització personal i emocional. Altres possibles dificultats tenen a veure amb la menor possibilitat de prendre les pròpies decisions o d'haver-les de supeditar al criteri familiar indefinidament.

Les transicions són un dels elements fonamentals i troncats que configuren la vida de cadascú de nosaltres. El repte, per tant, no és evitar les transicions, sinó aprendre a controlar-les i a dirigir-les en un sentit positiu per a les aspiracions personals de cadascú. En aquest sentit, cal tenir en compte una sèrie de factors que poden contribuir a fer més fàcil o exitosa la transició a la vida adulta de les persones amb discapacitats, entre els quals destaquen els següents:

- La participació del mateix interessat o d'un defensor seu quan la discapacitat és tan important que impedeix que aquell s'expressi per ell mateix.
- El desenvolupament de plans individualitzats de transició.
- La introducció de l'educació vocacional (millor anomenada educació per a la carrera) ja des de l'escolaritat elemental.
- Les estades de formació laboral com a etapa prèvia a la integració laboral.
- L'entrenament basat en la comunitat.
- La implicació de la xarxa de familiars i d'amics en la localització i obtenció de treballs.
- La coordinació entre agències i serveis en el disseny i implementació dels plans de transició.

Objectius generals

1. Proporcionar valors de treball positius per veure el treball com una part significativa de la vida total.
2. Promoure i desenvolupar al màxim les habilitats necessàries per treballar en un entorn natural i per ajustar-se als canvis socials i professionals.
3. Oferir orientació vocacional amb vista a l'exploració del món de treball, presa de consciència de la carrera i adquisició de les habilitats de presa de decisions necessàries.
4. Promoure el desenvolupament personal en tots els aspectes intel·lectuals, socials i emocionals, amb un èmfasi especial a *aprendre a aprendre*, la modificabilitat cognitiva i l'autodeterminació personal i social.
5. Promoure i desenvolupar al màxim la capacitat per establir i mantenir relacions d'amistat i, en general, de mantenir relacions personals positives i satisfactòries.
6. Capacitar per dur una vida independent en petit grup o en família, portar

la pròpia casa i administrar l'economia personal.

7. Aconseguir la integració dins l'entorn social, a través de la participació en activitats de lleure, esdeveniments socials, relació amb els amics, etcètera.

Trànsit proporciona suport a alumnes de segona ensenyança escolaritzats en els sistemes andorrà, espanyol i congregacional. A més, manté un grup als locals de l'escola Meritxell i un altre grup que anomenem d'orientació professional, que s'ubica en un local d'Escaldes-Engordany.

Edes

El programa d'educació especial atén tots els nens i nenes en edat escolar que no poden entrar al programa d'escolarització amb suport, per la gravetat del retard mental, el grau d'alteració del seu comportament o la importància dels trastorns motors. La ubicació en aquest programa, com en els altres casos, no suposa mai una decisió definitiva. Una avaluació continuada permet de seguir el nen i canviar-lo eventualment a un programa més idoni.

Definició de conceptes i terminologia

El retard mental profund està causat en la majoria d'ocasions per condicions neurològiques identificables. Ja durant els primers anys de vida, aquests nens presenten una alteració greu del funcionament sensoriomotor i necessiten d'un entorn altament estructurat i d'una supervisió constant al llarg de tota la vida. Alguns poden realitzar tasques molt simples en entorns molt protegits. Tanmateix, dins de l'estructura de l'escola Meritxell, s'intenta que els nens i nenes amb alguna possibilitat, per petita que sigui, estiguin en els programes d'integració. En conseqüència, els alumnes d'*Edes* són només els que presenten un retard més profund i sovint amb plurideficiències afegides.

Objectius globals

1. Promoure el nivell màxim de desenvolupament en els aspectes socials, cognitius, lingüístics, motors i d'autonomia personal.

2. Oferir una atenció de tipus assistencial: menjar, neteja i ocupació, en horari escolar.

3. Donar la informació i el suport necessaris a les famílies a fi que comprenguin les característiques, limitacions i possibilitats del seu fill, i que puguin participar en la seva educació de manera responsable, informada i creativa.

Progrés, Trànsit i Edes, com hem vist, són part d'un programa global d'atenció a les persones amb discapacitats que comença amb l'atenció precoç i acaba

amb la integració laboral i l'habitatge amb suport, i que inclou no tan sols l'atenció educativa sinó l'orientació personal i la intervenció en totes les àrees de desenvolupament i millora personal. Aquesta perspectiva longitudinal assegura una coherència de plantejaments i una programació també longitudinal que té en compte no solament el nivell actual de competències sinó l'evolució de cada individu.

L'EENS Meritxell atén, mitjançant *Progrés, Trànsit i Edes*, alumnes de diversos sistemes educatius i centres escolars. Aquesta dimensió transversal de la seva actuació permet l'adquisició de més experiència en la intervenció amb tipus de problemes que són, afortunadament, infreqüents, i contribueix decisivament a una millor qualitat de la intervenció.

Carolina Serra i Areny

Psicòloga i directora general de l'escola de Nostra Senyora de Meritxell

L'Escola Andorrana

Teresa Cairat i Vila

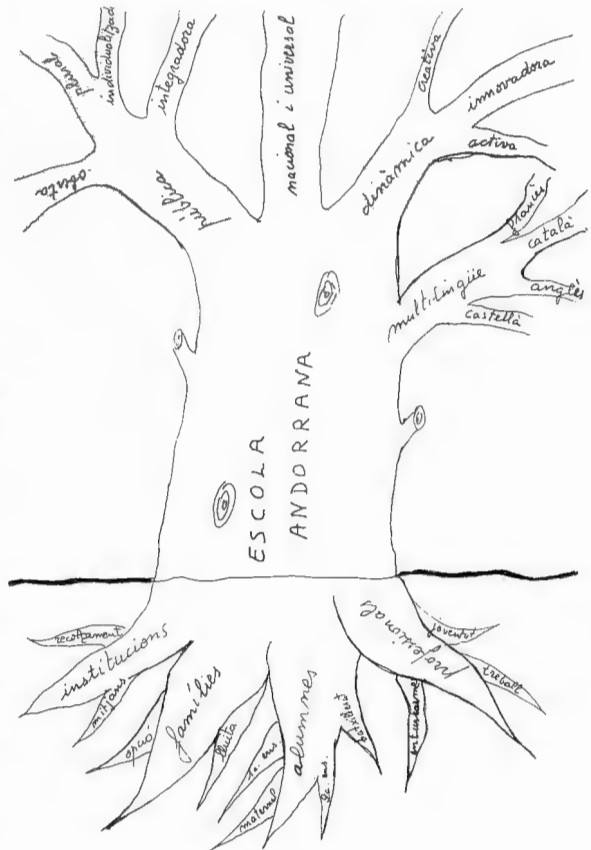
Introducció

Presentaré l'Escola Andorrana mitjançant un arbre que segueix creixent però que actualment podem afirmar que està profundament arrelat al país.

Característiques generals

L'inici de l'escola maternal andorrana no va ser fàcil ja que no totes les institucions creien en aquesta opció, ni veien viable aquest projecte. És per aquest fet que l'arbre que presento té una gran arrel famílies/lluita/opció. Gràcies a aquests pioners, conjuntament amb algunes persones de l'administració, es va fer prosperar el projecte de creació d'una escola andorrana.

Evidentment, en la part en què l'arbre està més arrelat és en la dels alumnes; sense ells l'escola

no existiria. Avui dia, aquests alumnes es reparteixen en els quatre nivells educatius amb què compta l'Escola Andorrana: maternal, primera ensenyança, segona ensenyança i batxillerat.

L'Escola Andorrana no seria possible sense el suport de les institucions: del Govern i molt particularment del ministeri d'Educació, Joventut i Esports, conjuntament amb el Consell General, que han aportat i aporten els mitjans necessaris per al seu bon funcionament. Les administracions locals, mitjançant els Comuns, donen suport igualment a l'Escola Andorrana en tots els aspectes relacionats amb la seva parròquia.

Seguidament he de fer esment dels professionals andorrans que, amb una sòlida formació universitària, aporten la seva joventut i sobretot el seu treball i entusiasme per fer que l'escola sigui dinàmica i moderna i que els alumnes i els pares estiguin satisfets d'haver escollit el sistema d'ensenyament andorrà per a l'escolarització dels seus fills.

Com podeu apreciar, el tronc és sòlid amb una branca central on l'escola es presenta com a nacional i universal; nacional perquè els seus programes estan basats en el fet diferencial andorrà, i universal perquè està alhora integrada en el món global en què vivim.

Es tracta d'una escola pública, per al conjunt d'infants i joves del país, gratuïta i oberta a tothom, formada per infants de diverses races i creences, per alumnes que tenen dificultats d'aprenentatge greus i permanents; així, esdevé una escola integradora i plural. En els seus mètodes segueix un ensenyament individualitzat a cada alumne i s'adapta a les necessitats pròpies de cada individu, a fi que tots els alumnes assoleixin els objectius descrits en els programes mitjançant una planificació adequada de l'ajuda pedagògica que se'ls aporta.

L'Escola Andorrana és una escola dinàmica que evoluciona amb les noves tendències de la societat; és, per tant, creativa, innovadora i activa.

Tal com he dit anteriorment, en la branca central de l'arbre es presenta l'Escola Andorrana com una escola nacional i universal alhora, fet que queda clarament de manifest en el seu plantejament lingüístic ja que es tracta d'una escola multilingüe, on partint i prenent com a pròpia la llengua oficial del país, el català, respon així al fet d'escola nacional. A més s'estudien altres llengües com francès, anglès i castellà a l'ensenyament primari i secundari, i s'amplia l'oferta amb llengües opcionals al batxillerat.

Finalitats

Una de les finalitats principals de l'Escola Andorrana és formar ciutadans coneixedors del seu país, democràtics i participatius però alhora capaços de

tenir un esperit crític davant qualsevol tema del seu entorn.

Les finalitats de l'Escola Andorrana estan exposades en l'article 2 de la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà (BOPA núm. 48-any 6):

1. Promoure el desenvolupament cultural i fomentar l'esperit crític en les persones.

2. Formar en el respecte a la diversitat, en la tolerància i en els principis democràtics i alhora fomentar el coneixement dels elements culturals propis de la societat andorrana.

3. Impulsar l'adquisició d'hàbits intel·lectuals i de tècniques de treball.

4. Assegurar l'ús i el coneixement de la llengua catalana així com el de les diverses llengües que inclou el plantejament lingüístic, per tal de fomentar la comunicació amb els altres països.

5. Gestionar, de la millor manera possible, els recursos materials i humans.

6. Fomentar la participació de tots els sectors de la comunitat escolar: pares, alumnes i professors.

7. Treballar conjuntament amb les entitats andorranes de caire cultural i esportiu.

Els objectius generals de cada nivell educatiu fan referència a la importància que cal donar als valors. Els programes inclouen, a més dels sabers i els procediments, les actituds, valors i normes que cal transmetre als alumnes, com per exemple: la tolerància, la democràcia i el respecte a la diversitat. Aquest treball sobre els principis bàsics en què s'ha de fonamentar una democràcia són tinguts en compte tot al llarg de la seva trajectòria educativa. He d'afegir també que la comunitat educativa vetlla, en tant que organisme col·lectiu viu i dinàmic, perquè els valors comuns siguin el quadre de referència de tots els individus i de tots els grups implicats en la vida escolar. Els centres escolars participen, doncs, regularment en el treball de temes com: l'educació per la pau, la protecció del medi ambient, l'educació per la salut, la solidaritat o qualsevol altre aspecte important de la vida en societat.

Els alumnes no solament han d'aprendre continguts sinó que també han d'aprendre a aprendre mitjançant l'aplicació de tècniques d'estudi i l'adquisició d'hàbits de treball que hauran d'emprar, no tan sols al llarg del seu període d'estudiants sinó també durant la seva vida activa en el món laboral.

L'estudi de les llengües és un tema prioritari i el plantejament lingüístic de l'Escola Andorrana, que exposaré a continuació, es compta entre els més innovadors d'Europa, com han reconegut experts de l'Institut de Llengües Romanes de Basilea, no solament pel fet d'ensenyar quatre llengües des de la primera ensenyança sinó també per la metodologia d'ensenyament que s'empra.

Dins de les finalitats de l'Escola Andorrana es parla igualment de gestionar,

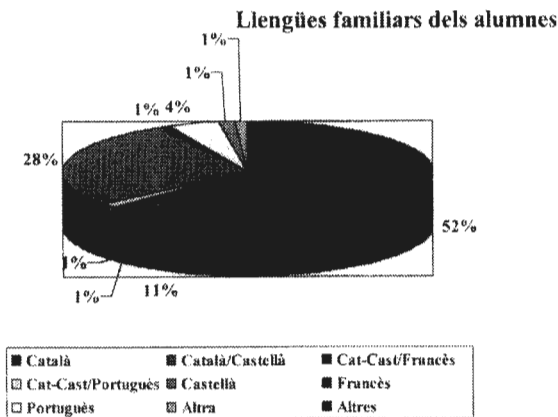
de la millor manera possible, els recursos materials i humans que el ministeri encarregat de l'educació posa al nostre abast per tal de treure'n un rendiment òptim.

Per fer possible el bon funcionament de l'escola es fomenta el treball conjunt d'alumnes, famílies i ensenyants mitjançant la seva participació en la gestió dels centres, a través de la representativitat que té cada estament en les juntes d'escola i el consell de les escoles així com en el tracte que es dona a l'Associació de Pares d'Alumnes, amb la qual es treballa conjuntament qualsevol tema que afecti els centres.

Una escola no pot ser mai tancada al seu entorn i és per això que a l'Escola Andorrana es treballa conjuntament amb Comuns, federacions esportives, ONGs i entitats andorranes públiques o privades que treballen en àmbits culturals i esportius.

Plantejament lingüístic

Com he dit anteriorment, Andorra té el català com a única llengua oficial, però hi ha una realitat plurilingüe en què conviuen altres llengües com el castellà, el portuguès, el francès i l'anglès, molt importants en l'àmbit de les relacions socials. El fet de ser un país amb vocació turística i comercial fa que el coneixement de diverses llengües sigui especialment rellevant. En aquest sentit, l'Escola Andorrana amb el seu plantejament lingüístic possibilita als seus alumnes un domini de les llengües que els haurà de permetre desenvolupar-se socialment i professionalment i accedir a estudis superiors a Andorra i als països veïns.

Llengües familiars dels alumnes (Grup de Llengües-Juliol 2000).

Es pretén que tots els alumnes acabin l'ensenyament obligatori amb un bon domini de tres llengües: català, castellà i francès, i un coneixement bàsic de l'anglès.

És un objectiu ambiciós i per concretar-lo s'ha de partir de la realitat sociolingüística del país i en concret de la del nostre alumnat.

Tal com esmenta el programa de primera ensenyança de l'Escola Andorrana, l'assoliment dels objectius lingüístics obliga a tenir en compte la diversitat sociolingüística de l'alumnat; aquesta diversitat és molt enriquidora. Quasi un 40% dels nostres alumnes no té el català com a llengua familiar, i en ser la llengua oficial d'Andorra és fonamental que la dominin.

El castellà, llengua familiar per a quasi un 40% de l'alumnat, té una presència important en les relacions socials i els alumnes, independentment de quina sigui la seva llengua familiar, l'aprenen en l'àmbit de les relacions informals.

El francès, per contra, té una presència social minoritària i representa la llengua familiar d'un percentatge mínim de l'alumnat. L'Escola Andorrana afavoreix la seva presència en el context escolar de manera que la seva adquisició es faci des de les primeres activitats d'ensenyament i aprenentatge.

D'acord amb els objectius lingüístics de l'escola i la realitat lingüística actual d'Andorra i del nostre alumnat, el projecte lingüístic per a aquests nivells educatius és:

- Donar un enfocament bàsicament comunicatiu als aprenentatges.
- Proporcionar un domini funcional de les quatre habilitats bàsiques de la llengua: escoltar, parlar, llegir i escriure.
- Oferir un ensenyament integrat de les quatre llengües.

Cal tenir clar que totes les llengües són una riquesa i que:

- No hi ha llengües de primera i de segona. Totes les llengües presents i no presents a l'escola són igualment importants. Totes les llengües serveixen per comunicar-se en tots els àmbits i per adquirir nous coneixements. Per tant cal que totes esdevinguin vehiculars des del principi.
- Cal donar un paper a les llengües familiars dels alumnes que no són objecte d'ensenyament sistemàtic a l'escola andorrana.
- Cal treure profit de la riquesa plurilingüe: reprenent el que s'ha fet en una llengua però anant més enllà i, sobretot, evitant repeticions.
- Cal recordar que aprendre diferents llengües ajuda el desenvolupament d'una competència sociocultural.

És per totes aquestes consideracions que l'ensenyament de les llengües es fa utilitzant-les com a vehicles d'altres coneixements i alhora com a objecte de coneixement.

Plantejament lingüístic

Liengües vehiculars: Català Francès Castellà

Plantejament lingüístic

Català Castellà Francès Anglès

Liengües vehiculars:

Castellà: ciències naturals a primer cicle

Francès: plàstica a primer i segon cicles

Plantejament lingüístic.

Batxillerat			
Comú	Opció científico-tecnològica	Opció econòmico-social	Opció humanístico-lingüística
Primer			
Català Anglès Història Educació física	Francès o Castellà Informàtica	Francès o Castellà + Italià (opc) Economia	Francès i Castellà + Italià (opc) Història de la literatura
Segon			
Català Anglès Filosofia	Francès o Castellà Informàtica	Francès o Castellà + Italià (opc) Economia	Francès i Castellà + Italià (opc) H ^a de la literatura

Plantejament lingüístic.

Evolució de l'Escola Andorrana

A continuació faré un recorregut històric que té el seu començament l'any 1982, quan un grup de pares i mares proposa a les institucions que governaven el país en aquells moments crear una escola maternal andorrana en català, amb uns programes propis desvinculats dels altres sistemes educatius.

El punt de partida va ser una escola maternal (3-6 anys), dividida en maternal A (2 anys i mig-3) i maternal B (4-5 anys). Un balanç favorable constatat per l'activa participació dels pares, l'entusiasme del professorat i la triplicació de la

Nivells educatius

Ensenyament Pre-obligatori	Educació Maternal	Maternal A 2,5-3 anys Maternal B 4-5 anys	
Ensenyament Obligatori	Primera Ensenyança	Primer cicle (6-8 anys) Segon cicle (8-10 anys) Tercer cicle (10-12 anys)	
	Segona Ensenyança	Primer cicle (12-14 anys) Segon cicle (14-16 anys)	
Ensenyament Post-obligatori	Batxillerat	Científic-tecnològic Humanístic-lingüístic Econòmic-social	<i>Nivells educatius</i>

matrícula van fer que l'any 1985 el Govern canalitzés aquestes demandes, aprovés la continuïtat de l'escola i es creés una primera ensenyança (6-12 anys), dividida en tres cicles: primer cicle (6-8 anys), segon cicle (8-10 anys) i tercer cicle (10-12 anys).

És evident que aquest avanç suposava la necessitat d'elaborar programes i dotar-se de diferents serveis i infraestructures que donessin suport al nou sistema educatiu.

L'any 1990, davant el constant increment d'alumnes el Govern va aprovar l'estructuració d'una segona ensenyança en quatre cursos per a alumnes de 12 a 16 anys, dividida en dos cicles: primer cicle (12-14 anys) i segon cicle (14-16 anys). Així es cloïa l'ensenyament obligatori.

L'any 1995 s'inicia el batxillerat, ensenyament postobligatori dividit en tres branques: científicotecnològica, humanísticolingüística i economicosocial, per a

alumnes de 16 a 18 anys. Com a projecte es preveu la possibilitat de crear un batxillerat artístic en un futur no molt llunyà.

La creació dels diversos nivells d'ensenyament i en suma la creació del sistema d'ensenyament andorrà va lligat a la publicació d'un marc legal que el sosté i d'uns programes que en marquen l'estructura.

Conseqüentment l'any 1993 s'aprova la llei qualificada d'educació que estableix l'estructura educativa andorrana a partir de la realitat existent. El mateix any s'aprova el reglament regulador de la participació en la gestió de l'Escola Andorrana, en què s'atribueix a cada sector de la comunitat educativa la participació que ha de tenir en la vida del centre, i el mateix any, seguint la tònica d'estructuració d'un marc legal, s'aprova l'estatut intern del personal docent depenent del govern d'Andorra, en què s'especifiquen els drets i deures dels ensenyants.

L'any 1994 s'aprova la llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà que articula els mecanismes necessaris que assegurin un ensenyament de qualitat.

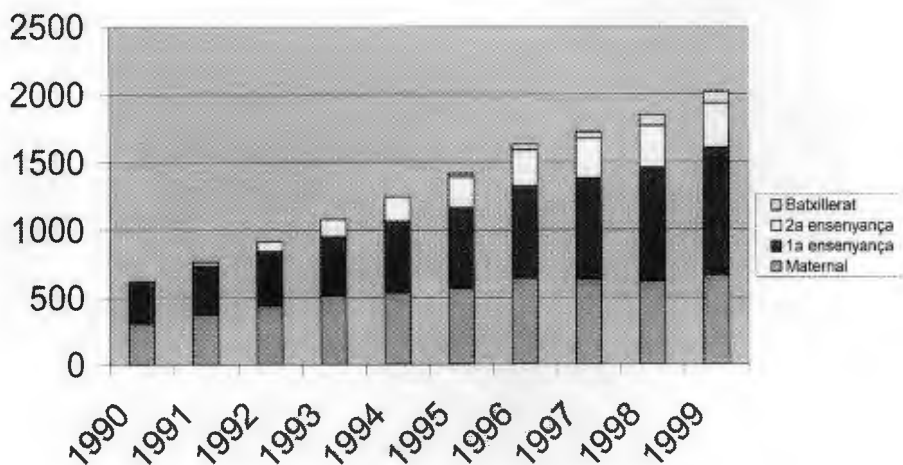
L'any 1995 es publica el decret d'avaluació del sistema educatiu andorrà, en què es regulen les característiques, els procediments i els criteris de promoció i titulació i s'estipulen els documents d'avaluació dels aprenentatges dels alumnes en els diferents nivells educatius. Aquest mateix any es publica també l'estatut dels ajudants de mestre de l'ensenyament maternal, que afecta els ajudants dels tres sistemes d'ensenyament.

L'any 1996 es va aprovar l'estatut intern del personal amb responsabilitat de gestió administrativa i/o pedagògica depenent del govern d'Andorra, en què es regulen els drets i deures i s'especifiquen les responsabilitats de direcció i de gestió administrativa de tot el personal amb responsabilitats dins el món de l'educació. Totes aquestes lleis, estatuts i decrets són els que regulen actualment el funcionament de l'escola.

A més de l'estructura legal era necessària la publicació dels programes d'ensenyament que s'estaven utilitzant i revisant alhora. L'any 1998 es va publicar el programa introducció i els programes de maternal i primera ensenyança, el setembre de l'any 1999 es van publicar els programes de segona ensenyança i actualment s'estan revisant i preparant els de batxillerat, que es preveu que es publiquin el curs 2003-2004.

La consolidació de l'Escola Andorrana amb la consegüent publicació de lleis i programes va estretament lligada al creixement de l'escola i podem dir que actualment, abans d'iniciar el curs 2000-2001, l'Escola Andorrana compta amb 2.350 alumnes repartits en els diferents nivells educatius, d'un total de 9.300 alumnes escolaritzats a Andorra. L'augment ha estat progressiu, amb una mitjana de creixement del 9% anual.

Evolució de l'alumnat de l'Escola Andorrana 1990-1999 per nivell d'ensenyament

El creixement de l'Escola Andorrana ha estat progressiu, tal com es pot apreciar en el gràfic explicatiu. S'hi constaten, però, puntes de creixement degudes a moviments migratoris o moviments demogràfics.

Infraestructures

El nombre actual de centres de l'Escola Andorrana és de:

- 7 centres de maternal i primera ensenyança.
- 1 centre de segona ensenyança (obertura d'un segon centre a Encamp prevista per al setembre del 2000).
- 1 centre de batxillerat.

Els centres de primera ensenyança estan ubicats a cada parròquia excepte en el cas d'Ordino, que no compta amb cap centre de l'Escola Andorrana però on està previst obrir-ne un el curs escolar 2002-2003. L'única parròquia que disposa de dos centres de maternal i primera ensenyança és la d'Encamp, ja que hi ha una Escola Andorrana ubicada a Encamp i una altra al Pas de la Casa.

Dins la planificació del ministeri d'Educació, Joventut i Esports, i tenint en

compte el nombre d'alumnes escolaritzats en aquest moment, es constata que d'aquí a quatre anys caldrà obrir un tercer centre de segona ensenyança per tal del repartir els efectius actuals en tres centres d'aproximadament 300 alumnes cadascun. Aquest tercer centre de segona ensenyança es preveu que s'ubiqui a la parròquia d'Ordino; així els alumnes de segona ensenyança quedarien repartits en tres centres, cada un corresponent a una de les valls de la Valira: Santa Coloma, Encamp i Ordino.

Aquest creixement tan ràpid ha provocat una manca d'infraestructures que el ministeri d'Educació, Joventut i Esports està intentant pal·liar amb l'inici enguany de la construcció d'un nou centre a la Massana i l'ampliació del centre de Canillo.

Formació del professorat

El professorat de l'Escola Andorrana és un professorat jove i format en les universitats de França i Espanya.

Tanmateix la formació que donen aquestes universitats, malgrat ser completa, no va dirigida al tipus de treball que es fa en el nostre sistema d'ensenyament, i és per aquest fet que el ministeri d'Educació ofereix als ensenyants una formació de base durant un curs escolar en què s'imparteix una formació sobre aspectes legals, administratius i pedagògics, seguida d'una tutorització i d'un seguiment de l'ensenyant durant un curs escolar, al final del qual ha de passar una inspecció que valora la idoneïtat i l'aptitud per ensenyar dins el sistema educatiu andorrà. Aquesta formació posa en relació els coneixements acadèmics de l'ensenyant amb la pràctica diària.

A més d'aquesta formació inicial i de la formació de base, l'ensenyant té l'obligació de seguir una formació continuada sobre temes pedagògics, de noves tecnologies o específics de cada àrea de coneixement, que li ofereix el ministeri d'Educació. La finalitat d'aquesta formació és l'actualització permanent dels sabers i del saber fer, que ha de tenir tot el cos d'ensenyants de l'Escola Andorrana.

Conclusions

L'Escola Andorrana, a través del seu projecte educatiu basat sobretot en un projecte lingüístic ambiciós i en l'educació global de la persona, no solament en continguts teòrics sinó també en valors, pretén educar els seus alumnes perquè formin part de la nova societat andorrana i europea. Considerem bàsic el coneixement de les llengües en tant que vectors de valor i útils d'obertura i de comu-

nicació cap a la resta d'Europa i del món, sense oblidar, però, la pròpia identitat.

Els alumnes que acaben l'ensenyament obligatori segueixen camins diferents; alguns van al món del treball però d'altres, la gran majoria, en obtenir el graduat en segona ensenyança –enguany de 75 alumnes l'han obtingut 64– continuen estudis de formació professional o de batxillerat. Pel que fa als alumnes de batxillerat, en finalitzar aquest nivell educatiu –enguany de 33 alumnes de segon curs 24 han accedit a la universitat– prossegueixen estudis superiors d'acord amb les seves expectatives de futur. Aquestes xifres mostren clarament l'èxit del nostre projecte i confirmen alhora la solidesa de la formació que han rebut els alumnes de l'Escola Andorrana.

M. Teresa Cairat i Vila

*Llicenciada en filologia anglesa i catalana
i directora general de l'Escola Andorrana*

La formació d'adults

Joan Ramon Marina i Amat

Els orígens del que avui en dia anomenem servei de la Formació d'Adults es remunten a 1962. Des de 1989, la Formació d'Adults disposa d'una estructura pròpia dins del ministeri d'Educació, Joventut i Esports: un equip de professionals i el seu responsable. A partir de 1997, aquest servei educatiu incorpora un Centre d'educació bàsica d'adults, establert a Andorra la Vella, que compta amb un equip de quatre mestres. Els anys 1994 (a la Massana) i 1998 (al Pas de la Casa) es creen també els centres d'autoaprenentatge de català –coordinats pel seu assessor dinamitzador corresponent–, que es posen a l'abast del públic adult que no pot assistir regularment a cursos i vol aprofitar un espai gratuït amb nombrosos materials autocorrectius, multimèdia i audiovisuals per aprendre la llengua catalana per primer cop, reciclar-se en l'àmbit escrit o oral, o preparar-se, al seu ritme, quan disposa de temps per anar al centre, per presentar-se als exàmens oficials de llengua. Si es compleixen tots els pronòstics, al començament del 2001, Encamp acollirà un tercer centre d'autoaprenentatge.

Aquest servei educatiu té encomanat –segons l'article 4, apartat 2, de la Llei qualificada d'educació– garantir l'educació bàsica als adults a través d'un sistema de formació d'adults. Actualment, aquest sistema es fonamenta a través d'un centre d'educació bàsica, inaugurat oficialment el maig de 1997 però que comença a treballar amb alumnes a final de 1996, que assegura l'alfabetització en català dels ciutadans que ho sol·liciten. En aquest sentit, just abans de l'estiu del 2000 es disposa de cinquanta alumnes que segueixen mòduls d'iniciació a la lectura i a l'escriptura, mòduls de matemàtica, estadística i mesures bàsiques, mòduls de geografia física i humana fonamentals, etcètera.

Aquest servei, tal com disposen els articles 59, 60 i 62 de la Llei d'ordena-

ment del sistema educatiu andorrà, té uns límits d'actuació quant a destinataris i àmbits de treball, que són fonamentalment: l'exposició de l'aprenentatge oral i escrit de la llengua catalana i la difusió dels trets propis del país, i també la difusió de la llengua a través de centres d'autoaprenentatge.

La Formació d'Adults presenta una xarxa gratuïta i completa de cursos: aquesta propera tardor presenta 29 cursos monogràfics gratuïts en l'àmbit lingüístic (llengua catalana oral i escrita), amb un total de 493 alumnes assistents i quatre cursos monogràfics gratuïts sobre coneixements del país (introducció a la història i a les institucions andorranes, al patrimoni artístic, a l'època medieval o a l'art romànic), amb un total de 36 alumnes assistents. La forma de treballar més idònia envers la ciutadania adulta va comportar, ja fa una colla d'anys, que el curs acadèmic clàssic s'esberlés en dos períodes modulars: de setembre a gener i de març a juny, per tal d'adaptar l'oferta educativa a les exigències de la societat actual.

Una societat que, entre altres principis, sol·licitava que el sistema educatiu andorrà presentés, per primer cop l'abril del 2000, el graduat en segona ensenyança per a candidats lliures majors de 16 anys. Una possibilitat més perquè l'educació arribi a quallar en sectors socials i persones que, per diversos motius, s'havien vist allunyades del graduat, ja sia per no haver comptat mai amb estudis reals o per haver fracassat en el sistema escolar tradicional. L'obtenció d'aquest títol és indispensable —a hores d'ara— per accedir al cada vegada més complet ventall d'opcions de formacions professionals o per continuar estudis. L'estructura d'aquests exàmens oficials, els seus continguts i els criteris d'avaluació van ser concebuts i consensuats en un treball de dos anys de durada entre caps d'estudi i educadors de la segona ensenyança de l'Escola Andorrana, la direcció i el claustre de mestres del Centre d'educació bàsica d'adults i el Servei d'inspecció i avaluació educativa, sota la supervisió de la direcció d'Educació i la direcció general de l'Escola Andorrana.

L'encert de la posada en escena d'aquests exàmens lliures de graduat per a majors de 16 anys rau en bona mesura en l'acurada estabilització de les bases programàtiques de la segona ensenyança de l'Escola Andorrana i del Centre d'educació bàsica d'adults, el qual ha vinculat la seva oferta mitjançant mòduls de tres grans àmbits: l'àrea d'humanitats, l'àrea de ciències i l'àrea de comunicació; mòduls que es caracteritzen per disposar de dos nivells de dificultat: l'un servirà per crear les bases perquè l'alumne aprengui continguts essencials, l'altre s'adreçarà als estudiants que volen millorar i/o ampliar els seus coneixements i que fins i tot tenen la intenció de presentar-se a les proves oficials de graduat en segona ensenyança, que el ministeri d'Educació, Joventut i Esports convoca sempre dos cops l'any (abril i novembre). Un repte fet realitat, aquest

del Centre d'educació bàsica, que confirma la utilitat dels productes que emanen de la Formació d'Adults.

Ja han estat anunciats en línies anteriors els centre d'autoaprenentatge de català i els cursos monogràfics de la nostra llengua i cultura. Ambdós àmbits responen també a una mateixa concepció solidària i integradora de la societat actual i, especialment, dels nouvinguts que hem acollit darrerament a casa nostra. Aquestes dues realitats no estan tan emmarcades per una finalitat de sentit acadèmic (aconseguir un títol) sinó d'aprenentatge formatiu més ampli, tipus entendre la societat andorrana actual gràcies a descobrir les claus del seu passat més immediat, tipus poder entendre el català i acabar parlant-lo com una fita personal, de superació individual, per poder millorar el currículum propi, ascendir laboralment a l'empresa, permetre que l'empresa atengui el públic en català i, en aquest sentit, que es mantingui dins del marc de les exigències legislatives que s'han d'anar executant en aquest país. És el que entenc que el sociolingüista català Albert Branchadell, a *Liberalisme i normalització lingüística* (Ed. Empúries, Barcelona, 1997), ve a dir-nos textualment: "El català no s'ha de normalitzar perquè sigui el nervi de la nació sinó perquè és la llengua de l'individu; en general, el motor de la normalització no hauria de ser la reconstrucció nacional (ni cap altra fita patriòtica) sinó la protecció dels drets *individuals* dels catalanoparlants."

I la perpetuïtat de la nostra llengua, i l'enfortiment del teixit social andorrà, impliquen ineluctablement el pragmatisme que la formació a les persones adultes els ha de *poder servir*, ha de contribuir a una millora seva, a un reconeixement del seu esforç, a una acceptació en els fluxos econòmics o en els grups socials més rellevants. No podem esperar que la gran massa social s'inclini per *integrar-se*, per *culturalitzar-se*, per *titular-se*, si no és que petits grups que ja —a hores d'ara— fan l'esforç de millorar, veuen compensades les seves ambicions amb un canvi de tracte de l'empresa on treballen, on aquesta formació sigui valorada, protegida, afavorida, on aquesta formació resulti beneficiosa per al currículum personal. De sempre, ha estat molt valuós per a la Formació d'Adults que empreses com Pyrénées, Andorra 2000, Andimesa, Viladomat Esports i l'hospital Nostra Senyora de Meritxell hagin confiat en els nostres serveis lingüístics i humanístics per implantar en les seves plantilles un reconeixement laboral —i de retruc, social— del que és Andorra i del que representa la llengua catalana per a aquest país. Nogensmenys, em resulta molt útil citar tot seguit un fragment del qüestionari que Albert Branchadell contestà en el *Butlletí informatiu de l'Òmnium Cultural* del setembre de 1998. Quan li preguntaven sobre el futur que es podia esperar per al procés de normalització del català, ell contestava: "Considero que cal una acció concertada entre els poders públics i la ini-

ciativa privada per oferir la possibilitat d'usar el català en tots els àmbits. L'única raó per fer això hauria de ser l'existència de ciutadans que *prefereixin* fer les coses en català; per tant, es tractaria d'una exigència democràtica, no pas patriòtica."

Aquesta voluntat de poder usar el català a Andorra en tots els àmbits és el que traspassa del treball de la Formació d'Adults amb els departaments de recursos humans d'empreses privades ben significatives, del treball que es du a terme actualment amb l'àrea de formació de la secretaria general de funció pública i recursos humans del govern d'Andorra per incentivar el català oral i escrit entre tots els seus professionals, partint del lloc de treball que cadascú ocupa, del treball del centres d'autoaprenentatge que malden perquè el ciutadà esdevingui autosuficient lingüísticament o del treball del centre d'educació bàsica, que educa integralment la persona adulta en moltes assignatures però sempre en català.

D'altra banda, des de 1994, existeixen els exàmens oficials amb convocatòries lliures de llengua catalana (nivells A, B i C), que s'efectuen dos cops l'any (gener i juny) i que aquest any 2000 han mobilitzat 480 persones. Tots els exàmens oficials disposen d'activitats sobre les quatre accions de què es compon una llengua: parlar, entendre, llegir i escriure. Són responsabilitat, en el seu vessant de concepció, execució i correcció, del servei de la Formació d'Adults.

En l'examen del nivell A el 75% del valor de la prova correspon a l'expressió oral. Aconseguir l'apte significa que l'examinand disposa dels coneixements orals bàsics per comprendre i parlar correctament en llengua catalana.

En l'examen del nivell B el 63% del valor de la prova correspon a l'expressió escrita i al domini pràctic del sistema lingüístic (escriure d'acord amb la normativa). Aconseguir l'apte significa que l'examinand disposa dels coneixements elementals orals i escrits per parlar correctament en llengua catalana i escriure textos en llenguatge col·loquial. La part oral de l'examen és eliminatòria per atorgar a la llengua parlada el valor que es mereix.

En l'examen de nivell C el 68% del valor de la prova correspon a l'expressió escrita i al domini pràctic del sistema lingüístic (escriure d'acord amb la normativa). Aconseguir l'apte significa que l'examinand disposa dels coneixements mitjans orals i escrits per parlar correctament en llengua catalana i escriure textos formals en varietat estàndard. La part oral de l'examen és aquí també eliminatòria.

A banda del treball intern, la Formació d'Adults promou el reconeixement extern del país i de la seva llengua a través del lectorat de català establert a la universitat Carolina de Praga, des de l'any 1991. Allí s'imparteixen els nivells llinard i bàsic de la llengua oral, grups de conversa, i cursos sobre l'Andorra con-

temporània, la història de la literatura i del teatre en català, entre altres. Per assegurar aquest lectorat, el ministeri d'Educació, Joventut i Esports disposa de la col·laboració econòmica de l'empresa Promocions Mèdiques Andorranes, amb seu a Praga, i de les infraestructures de la mateixa Universitat Carolina. En l'any acadèmic 1999-2000 s'ha comptat, amb vint-i-cinc alumnes que han tornat a revitalitzar l'essència amb què un servidor va concebre aquesta iniciativa social: que el marc universitari serveixi per unir persones i cultures, agermani coneixements de dos vells Estats europeus. Fins al moment present la llengua catalana ha esdevingut una assignatura optativa dins de la graella de possibilitats de la facultat de romanística. A partir d'ara s'han iniciat converses perquè l'assignatura guanyi prestigi acadèmic. Mentrestant, en les proves del certificat internacional de català (CIC), a les quals concorren els alumnes dels lectorats, sempre s'han obtingut bones qualificacions. Progressivament, aquest lectorat ha anat augmentant el seu prestigi entre l'alumnat, cosa que l'ha esperonat a obrir noves escletxes a favor de la internacionalització d'Andorra: setmanes dedicades al país, conferències sobre la seva actualitat, beques estiuenques perquè els millors estudiants puguin assistir a les jornades internacionals de llengua de Gironella (Catalunya) i, alhora, visitar i conèixer Andorra.

Malgrat els anys passats i les tones d'esforços destinades, no tot ha estat aconseguit, ni tot ha estat ni està perdut. Sempre hi haurà motius per a l'autoestima d'andorrans i residents, per a la seva millora intel·lectual i per a la seva integració laboral i cultural. Malgrat la veu del poeta que clama com un oracle que tot està per fer i tot és possible.

Joan Ramon Marina i Amat

Llicenciat en filologia catalana i diplomad en correcció lingüística. Des de 1989, és director del servei educatiu de la Formació d'Adults

L'escola privada

Fátima Valero i Alcaide

Un col·legi als Pirineus. Objectius, instruments educatius, l'esport...

El Col·legi dels Pirineus està ubicat al poliesportiu de l'Aldosa. Aquesta singular característica el converteix en un centre ideal per combinar l'estudi amb la pràctica intensiva de l'esport, la qual cosa afavoreix la formació completa de l'alumne. Esport i formació humana es barregen per aconseguir una educació de qualitat, en què l'excel·lència és el punt de referència.

El Col·legi dels Pirineus és un col·legi espanyol homologat pel ministeri d'Educació i Ciència (BOE del 10/11/99), en el qual s'imparteixen tots els nivells: bressol, maternals, infantils, primària, secundària, batxillerat i COU.

Objectius

L'objectiu prioritari del col·legi és la formació integral de l'alumne, ajudar-lo a conèixer-se i donar-li totes les oportunitats necessàries que garanteixin el seu desenvolupament. Aconseguir, mitjançant un harmònica preparació en les diferents matèries –de de les activitats acadèmiques, passant per l'esport, i fins a les activitats artístiques–, la formació i preparació per a la vida més completa possible. S'haurà aconseguit una bona educació quan l'alumne creixi cada dia en iniciativa, decisió i afany de superació.

Tots tenim unes capacitats i aptituds; cal descobrir-les, valorar-les, potenciar-les i desenvolupar-les mitjançant l'esforç i la superació personal.

Comencem a treballar amb els nostres alumnes des dels tres mesos, a través d'un programa d'estimulació primerenca que té com a finalitat aconseguir

les excel·lències intel·lectual, física i afectiva. En l'àmbit intel·lectual se'ls proporciona informació a través dels *bits* de lectura, matemàtiques i coneixements intel·lectuals. L'excel·lència física té com a objectiu el desenvolupament psicomotriu, aconseguir una millor coordinació i preparació física que permeti al nen la pràctica de qualsevol activitat. L'excel·lència afectiva es treballa creant un clima en el qual el nen se sent segur, feliç, important i estimat.

Al Col·legi dels Pirineus considerem cada alumne únic i irrepetible. Potenciem l'amor per l'aprenentatge més enllà dels resultats acadèmics. Transmetem una formació que els porta a tenir criteris propis, a mantenir-los i a estar segurs d'ells mateixos. Formem el caràcter dels alumnes a través de l'esperit de treball, la disciplina, l'equilibri i la responsabilitat.

Els alumnes estan contents, se senten feliços i satisfets d'ells mateixos, perquè descobreixen el que són capaços de fer, creure en ells i valorar-se més.

Instruments educatius

El col·legi posa a disposició dels seus alumnes tots els mitjans i instruments necessaris per garantir la seva plena formació. Un ensenyament personalitzat amb classes reduïdes afavoreix una relació més fluida i eficaç amb el professor.

L'adquisició d'unes tècniques d'estudi adequades i l'ús d'una metodologia activa i pràctica ajuden els alumnes en el seu progrés personal. L'autoestima, el treball ben fet, la iniciativa, la decisió, l'alegria, la creativitat... són valors que desenvolupen els nostres alumnes.

De la marxa de l'alumne en les seves activitats, se'n fa una avaluació permanent. Els resultats són remesos als pares, amb observacions sobre la seva actitud i comportament. Hi ha un reglament que garanteix una millor organització i convivència. El nostre col·legi és un centre obert que pot ser visitat pels pares quan ho desitgin, per tal que observin o visquin la vida col·legial que desenvolupen els seus fills.

L'aprenentatge de l'anglès i de la informàtica és una garantia d'una formació completa i actual. En el nostre centre, els alumnes s'inicien en l'ús dels ordinadors a tres anys d'edat, i es treballa l'anglès per nivells de manera intensiva.

L'esport

L'esport prioritari és l'esquí. Tots els alumnes el practiquen dos dies a la setmana com a privilegi atesa la proximitat de les pistes. El centre disposa d'una escola d'esquí d'alt rendiment amb professors qualificats, en la qual s'ofereix la possibilitat de compaginar els estudis amb horaris especials amb la pràctica de l'esquí de competició.

La pràctica intensiva del tennis és una altra de les possibilitats esportives. Les nostres instal·lacions acullen l'Open internacional de tennis ATP d'Andorra.

El col·legi disposa de magnífiques instal·lacions esportives: pista poliesportiva amb aforament per a 1.200 persones, dues pistes cobertes de tennis i dues a l'aire lliure, tres pistes d'esquaix, sala de musculació, sala d'aeròbic, que es completen amb una piscina climatitzada, saunes i jacuzzis.

Actualment s'ha inclòs el golf com a esport alternatiu a la temporada d'esquí.

La flexibilitat horària i l'atenció personalitzada fan possible que els alumnes puguin realitzar programes esportius d'alt rendiment.

Vida escolar

Les activitats escolars s'inicien a les nou del matí. El centre disposa de servei de transport i menjador, i disposa també d'una residència per a alumnes interns.

Les classes finalitzen a les cinc de la tarda, i els alumnes poden romandre al centre fins a dos quarts de vuit, practicant algun esport o realitzant activitats acadèmiques sota l'orientació i supervisió dels seus professors.

Fàtima Valero i Alcaide

Llicenciada en filologia hispànica i directora del Col·legi dels Pirineus

El paper de les associacions de pares

Alicia Santos i Mateo

La Confederació d'Associacions de Pares d'Alumnes, CONAPA, neix l'any 1996, gràcies a la inquietud de les diferents associacions de pares del Principat o APA i federacions de les mateixes, com una associació apolítica i per tal de poder unificar en una sola entitat tots els problemes, inquietuds, solucions i idees, col·laborar i tenir d'aquesta manera un únic interlocutor vàlid davant de les diferents administracions, comuns, o entitats que siguin necessàries. Formen part actualment de la Conapa la Federació d'APA de les escoles confessionals, la Federació d'APA de les escoles espanyoles, l'APA de l'escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell i la Federació d'APA de les escoles franceses. Atesa la diversitat d'ensenyaments, ens trobem moltes qüestions comunes a tots nosaltres, però es té en compte i es tracta també de qualsevol tema que a cada ensenyament es pugui plantejar, entenent i respectant les particularitats específiques dels mateixos.

La CONAPA neix en un primer moment quan des de l'administració s'està treballant en l'elaboració del Reglament del transport escolar, i hi col·labora activament, aportant-hi idees i inquietuds des del punt de vista dels pares, comptant en tot moment amb la col·laboració de l'APA de l'escola andorrana. En els inicis, la confederació va encarregar un estudi sobre la població infantil d'Andorra, del qual es va editar el llibre *L'avui al demà* (Valors i estils de vida de la infància a Andorra). Aquest llibre dona una visió antropològica i educativa que respon a la necessitat de conèixer la realitat dels nens d'Andorra, la seva opinió del seu temps lliure; què consideren important i quins valors i inquietuds tenen. El llibre neix com a conseqüència de la reflexió i posada en comú del desig d'aprendre com educar els nostres fills; afegint-hi una variant: "Volíem un estu-

di de la realitat dels nens d'Andorra, coneixent la seva opinió." Volíem saber: què pensaven sobre l'ensenyament?, quins interessos tenien?, sentiments?, quines emocions i quins desigs?

Com a pares vam observar que l'educació, tradicionalment, es dedica a dir als nostres fills com han de ser i s'oblida d'ajudar-los a trobar-se ells mateixos. Sabem que nosaltres com a pares i educadors tenim la gran responsabilitat de pujar el que demà constituirà la base de la nostra societat. Som conscients que els infants sempre seran diferents; cada ésser humà és únic i se l'ha d'ajudar perquè esdevingui adult i es conegui a si mateix. És necessari que el jovent aprengui i descobreixi que de les característiques que ens diferencien els uns dels altres s'esdevé un potencial de riquesa il·limitat i que sorgeix de la diversitat; diversitat que per la realitat social del nostre país és molt més evident. Un exemple clar són els diferents tipus d'ensenyament als quals tenim opció, que cohabitaven sense problemes i ens mostren la riquesa que dona aquesta diversitat. Un cop descrita la nostra societat plurilingüe, pluricultural i reconeixent que els darrers anys hi ha hagut una transformació de la institució familiar i escolar, constatem que els valors tradicionals estan en crisi i que les normes que en deriven han variat així com els costums i tradicions; d'aquesta manera, el model de societat actual ens empeny cap a valors materials, i és "l'afany de passar-s'ho bé" (com deia Folch i Camarasa en el llibre *Avui educar és més difícil*) el valor dominant. L'altre valor capdavanter és la producció, i això ens aboca a crear noves formes de marginació i pobresa.

Els nostres fills són diferents, més sans, més formosos; ara a les famílies no es pensa en la mort, els nens tenen noves experiències i noves relacions socials des de molt petits. Tot això els fa més lliures, més despresos i més independents (volen aprendre coses de la vida per ells mateixos). Alguns pares de fills que ho tenen tot sovint estan avorrits, fastiguejats, sense il·lusions; semblaria que no volen un món en el qual la garantia de no morir-se de fam sigui a canvi de morir-se d'avorriment. Si això és així, i citem textualment Lluís Folch i Camarasa, "té una certa lògica que cerquin noves experiències a través de bretolades o conductes delictives on juga tant l'emoció de l'altre com l'afany de tenir diners, o bé que recorrin a estranyes experiències sexuals o a la droga".

La família és un grup social que sempre està en evolució depenent molt del marc sociocultural. Abans la família es regia pel respecte, l'autoritat i l'obediència; les normes eren rígides, immutables i l'esperit en tant que fills era de submissió i resignació. Ara es va cap a un nou model de família, que ha canviat però que continua sent la principal responsable de la socialització de l'individu i la principal responsable de l'equilibri personal.

Acceptant la premissa "educar és acompanyar i educar és despendre"

(acompanyar cap a la maduresa), accepten així una educació que passarà de ser directiva (ja que, quan els nens són petits, els imposablem la llengua, els aliments que han de menjar, l'escola on han d'estudiar, etcètera), a tenir una responsabilitat segons la qual, a poc a poc i segons van madurant, tenen la possibilitat de decidir moltes qüestions del seu entorn i de la seva vida. De la mateixa manera, si accepten que l'educació és un procés d'identificació (que vol dir descobrir, valorar i assumir un perfil i una estructura personal), es pot deduir que una escala de valors basada en el respecte, l'amor i la seguretat farà possible un model d'assimilació per la identificació.

Arribats a aquest punt, el paper de les APA és intentar l'aproximació i donar eines necessàries per fer possible aquesta aproximació; i els coneixements i els valors són instruments necessaris per assolir la maduresa de la persona. L'objectiu de les associacions de pares és promoure activitats que fomentin la interacció del nen amb els educadors (pares-mestres), fent-los possible la seva participació, constatant que per tal que la incidència sigui positiva en el marc social cal agrupar-se, unificar criteris i poder presentar així propostes vàlides, realistes i meritòries, tenint con a vehicles en l'actualitat primerament les APA, després les federacions i com a darrera instància la Conapa.

Relació pares-escola

Com a introducció d'aquest tema voldríem remarcar que a qualsevol ensenyament hem de distingir tres parts implicades directament, que de vegades oblidem, parts primordials i indispensables:

1. El mateix centre i el professorat, implicats d'una manera directa i amb possibilitat de decisió i d'obra.

2. L'alumnat, sector que sovint tendim a oblidar o a no tenir en compte, i caiem en el descuit de parlar en nom d'ells sense consultar-los, sense tenir gaire en compte les seves opinions i inquietuds. És un error que es comet tant per part dels centres, de l'administració i dels pares, i és un dels papers primordials, des del nostre punt de vista, per part de les associacions, a tenir en compte i a ser escoltat.

3. Els pares, persones interessades en l'educació dels nostres fills, persones que escollim el sistema educatiu que volem que se'ls imparteixi i prenem en primer moment les decisions més transcendents en l'educació; el col·lectiu de pares des de les associacions intentem involucrar-nos totalment en el sistema com a part del mateix que formem, i evitar així l'abandó d'aquesta educació a l'escola.

Partint de la base que els pares som una part integrant del sistema educatiu

i que volem formar part activament del mateix, considerant que tenim les mateixes preocupacions i inquietuds que el mateix centre i alumnat, les mateixes fites educatives, d'integració social, de formació com a persones per als nens, no oblidem els nostres fills –el futur de la nostra societat–, ens associem amb esperit col·laborador i actiu, feina no sempre reconeguda ni agraïda, i ens trobem entrebancs i sovint el sentiment que som considerats un front a combatre. Els nostres objectius principals són assumir de manera col·legiada la defensa i protecció dels interessos dels alumnes, col·laborar amb l'escola i els diferents organismes pedagògics, i respectar en tot moment els idearis i la línia educativa del centre escolar en el qual hem escolaritzat els nostres fills. Volem ser el mitjà de comunicació entre els pares i l'escola, sempre amb relacions fluides i harmòniques, amb respecte i esperit constructiu. No ens equivoquem, estem treballant pels nostres fills, pel nostre jovent, pel nostre futur; tot això, traduït en recomanacions i amb ànim de millores, es pot veure en una font d'iniciatives, promotora de diferents activitats culturals i esportives que sens dubte aporten un valor afegit a la gestió de l'escola.

Les atribucions actuals de les APA són molt diverses i depenen en gran mesura del centre, del grau d'implicació a què es pugui o vulgui arribar a tenir o que el mateix centre permeti. És voluntat de totes les associacions el difondre informació, involucrar-se en els problemes i necessitats del moment, col·laborar, i fomentar l'organització de col·loquis i conferències per aportar idees i aclarir possibles situacions que sorgeixin dins la gran família que volem formar, sense oblidar la diversitat d'inquietuds, creient important i enriquidor per a totes les parts, com a opció d'intercanvi, el fet que un o més membres de l'APA formin part del consell de direcció del centre, i a la inversa: que dins de l'APA hi hagi representació del centre.

Canalitzem les diferents queixes i suggeriments dels pares vers l'escola, estaments o institucions involucrats a l'educació dels nostres fills, sense oblidar l'esperit constructiu i de millora. Les APA som associacions altruistes, cap càrrec hi és remunerat; cal recordar, doncs, que econòmicament les associacions es nodreixen de quotes familiars i alguna subvenció, i que aquests diners es reverteixen íntegrament i a través de diferents canals a l'alumnat del centre, ja sigui via ajuts, compra de material, organització de conferències, festes, etcètera. Com sembla característic del nostre Principat, patim del mal que és la manca d'implicació i col·laboració; això ens porta a convocar assemblees que a la pràctica són poc representatives, les votacions de les quals podríem qualificar de testimonials. L'escassa col·laboració en l'organització de les diferents activitats que es puguin proposar, la manca d'implicació, etcètera, són problemes que des de totes les APA s'intenten resoldre perquè siguin més riques i més plurals.

Relació pares-administració

Si la relació que les APA tenim amb els mateixos centres educatius no es correspon amb el nostre ideal, en trobar-nos manca de fluïdesa en la comunicació i en ser interpretades com un front en lloc d'un aliat per a l'educació, les relacions amb l'administració les podem sintetitzar en vells refranys populars:

Qualsevol problema s'arranja al voltant d'una taula (amb voluntat d'entesa), i segons tots els indicis, les reunions mantingudes entre els màxims responsables (ministeri d'Educació, transportistes i pares) han estat en tot moment bones i de protocol·làries paraules s'ha arribat a aconseguir millores en el funcionament de diferents serveis, transport escolar, esquí escolar, etcètera.

Però també com sempre surten els castissos i ens diuen allò de: "Del que es diu al que es fa", que és com una exclamació de saviesa popular que s'ha d'aplicar a: "No diguis blat fins que sigui al sac i ben lligat." És clar també que "mai no plou a gust de tothom", però la Conapa ha aconseguit i aconseguirà que els pares hi posin confiança. També és cert que pensar a arribar a un 100 per cent d'acords amb l'administració no és possible.

La finalitat de la Conapa és seguir i obtenir relacions amb els diferents ministeris, sistemes educatius, tècnics d'ensenyament, etcètera, per tal de resoldre temes d'importància cabdal; així, podem anomenar la seguretat a les escoles, volem avaluar i valorar els plans d'evacuacions, d'emergència, i millorar les deficiències que puguin presentar els mateixos per proporcionar la màxima seguretat a les escoles on estudien els nostres fills. Volem també poder compartir temes molt importants com poden ser la violència a les escoles i fora de les mateixes, el comportament dels infants davant dels adults, les drogues, i el temps de lleure; tenim propostes interessants en aquest sentit, com poden ser la creació d'un gran espai lúdic o d'ocupació a la sortida de les escoles, per evitar així la problemàtica que es crea amb els nens al carrer a la sortida de les escoles.

Com podeu veure, la nostra missió com a pares és oferir solucions, idees i, com no, col·laborar en tot el que ens sigui possible per conscienciar i solucionar els problemes que es plantegen, i oferir-nos com a part implicada en l'educació dels nostres fills. Problemes aquests que s'han remarcat pendents de solucions i considerats des del punt de vista dels pares i de la Conapa –com a confederació representativa dels mateixos, la finalitat de la qual és vetllar per la seguretat i benestar dels nostres alumnes i mitjançar com a interlocutor– primordials i de tractament immediat i urgent.

Alicia Santos i Mateo

*Gestora administrativa i presidenta de la Confederació
d'Associacions de Pares d'Alumnes, Conapa*

La música, un referent pedagògic i cultural avui a Andorra

Josep M. Escribano i Casaldàliga

L'any 1980 representa un abans i un després en la vida musical al Principat d'Andorra. És l'any 1980 quan el Comú d'Andorra la Vella posa en marxa l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals (IAEM) a instàncies de la voluntat popular, encapçalada per amants i professionals de la música i la cultura al país.

Abans del 1980, però, Andorra gaudeix d'una vida musical normalitzada al voltant d'iniciatives particulars i d'una activitat en forma de concerts esporàdica. La labor feta des de la iniciativa particular ha estat fins ara tan lloable i encoratjadora que va ser la que va propiciar la creació de l'IAEM i posteriorment de totes les propostes avui fetes realitat al Principat, entre les quals destaquen una orquestra professional de cambra, un cor de petits cantors, diversos festivals i temporades de tots els gèneres, així com cursos de tota mena, etcètera.

El que fa l'aparició de l'IAEM a Andorra és aglutinar en el seu projecte pedagògic totes les iniciatives privades, que per cert eren moltes l'any 80, i formular un model global, modern i homologable a qualsevol país europeu. En aquesta línia, es planteja i es consensua el pla d'estudis que, llevat d'algunes modificacions introduïdes l'any 1988, és encara vigent avui. Malgrat que la seva titularitat és del Comú d'Andorra la Vella, totes les veus coincideixen a considerar-lo i acreditar-lo com el conservatori de les Valls.

Però més que parlar de la vida pedagògica de l'IAEM, aquí vull destacar la dinàmica desenvolupada per propiciar, encoratjar i fins i tot donar suport a qualsevol altre projecte musical que vulgui crear-se. Una institució musical com l'IAEM ha de tenir molt clar que no solament ha de formar músics. Com a centre acadèmic, ha d'educar i sensibilitzar perquè abans que res els alumnes estimin la música. No oblidem que serà el públic de demà, que assistirà als con-

certs amb més criteri i mes elements per gaudir d'un art sonor no sempre fàcil en una primera audició.

Des de l'IAEM som conscients també que no solament són els alumnes en nòmina els que han de rebre la formació i educació que impartim sinó també els seus familiars; en aquest sentit, personalment sempre insisteixo a fer participar tot l'entorn familiar de la formació del nen o la nena al nostre institut. Els pares han d'interessar-se pel que fan els seus fills i en aquesta línia sempre recomanem als pares i tutors que, en primer lloc, mai no portin els fills a disgust al conservatori, i en segon lloc, que incentivin a casa el treball que fan els nens a classe, com ara preocupar-se per la feina que fan, les audicions que duen a terme i fent-los tocar a casa davant de gent per donar mostres d'interès i estimular familiarment la feina que fan els deixebles als col·legis i a les escoles. Sempre dic, i de cap manera no em faig meva la frase, que la formació dels infants és un joc a tres bandes i cadascuna amb la seva pròpia responsabilitat: ensenyants, pares i alumnes. Només amb aquesta complicitat es normalitza i optimitza la vida cultural d'un país, és a dir, aixecada i conreada des de l'escola. El millor públic per a qualsevol manifestació cultural és el que s'haurà preparat i sensibilitzat a la més tendra infància.

Andorra avui pot presumir de tenir un molt bon públic per a les seves manifestacions culturals, que són moltes i de qualsevol signe, però les musicals depassen les expectatives més optimistes de fa tan sols deu anys. Si tirem enre-re i ens situem abans del 1980, ens adonarem que els passos fets en matèria cultural i molt especialment en música han estat passes de gegant. Independentment de les activitats regulars programades, desfilen pel Principat les figures de la música més grans, que tan sols fa molt pocs anys només podien escoltar-se en els escenaris de les capitals estrangeres més importants. En el marc de la Temporada de Música i Dansa d'Andorra la Vella, òbviament propiciada pel fet de la presència de l'IAEM, han desfilat per les seves ja deu edicions els solistes i conjunts més prestigiosos del panorama internacional. En tenim exemples en noms com Alfredo Kraus, Teresa Berganza, Renata Scottò, Joan Pons, Ainhoa Arteta, Kristian Zimerman, Maria Joao Pires, Vladimir Ashkenazy, Ivo Pogorelich, Yo Yo-Ma, Gidon Kremer, Paco de Lucía, Musici, i un llarg etcètera que inclouria també un extens llistat de prestigioses companyies de dansa.

S'ha de fer menció també, en recordar l'etapa anterior a l'any 1980, de la immensa tasca musical i cultural portada a terme per orfeons, formacions corals i esbarts. Des d'aquest tipus d'associacions, moltes vegades de labor callada però eficaç en pro de la vida cultural d'una societat, es fan coses des de l'altruisme i el sacrifici perquè la comunitat tingui un major i millor benestar cultural.

Andorra recull avui els fruits de gent que, des del silenci, ha fet molta feina perquè nosaltres puguem gaudir de manifestacions musicals de primer ordre. En l'àmbit de la cultura res no neix per generació espontània; algú en el seu moment va posar una llavor perquè l'any 1980 Andorra fundés un conservatori i tot seguit es prodigués tot un conjunt d'idees i projectes que han cristal·litzat en realitats amb prestigi no solament a casa nostra sinó fora de les nostres fronteres.

Quan abans citava orfeons i esbarts ho deia pensant en tot el conjunt de la cultura popular. Penso que el ventall de propostes que avui tenim per triar i remenar són el resultat del conreu d'aquesta cultura popular. Per citar un exemple, cal recordar que tota l'obra dels grans autors musicals anomenats clàssics han fonamentat la seva creació en el llegat popular. Sense anar mes lluny, Johann Sebastian Bach recull en les seves *Suites i Partitas* danses populars. Mozart i Schubert fan el mateix i ja no diguem els compositors coneguts per nacionalistes, que basen tota la seva producció en el llegat popular; són els noms de Liszt, Grieg, Dvorak, Smetana, Bartok, Falla, Granados i Albéniz, entre molts d'altres.

Amb tot això vull dir que tots som hereus del passat i que la vida musical i cultural del futur del nostre país ha de rebre tot el bo i millor que puguem fer ara perquè les generacions que nosaltres formem en siguin les destinatàries. L'esdevenidor d'Andorra, en aquest sentit, és molt prometedor, i els responsables pedagògics hem de posar avui molta cura perquè demà hi hagi la millor vida musical i cultural al Principat d'Andorra.

Josep Maria Escribano i Casaldàliga

Director de l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals i de la Temporada de música i dansa d'Andorra

L'educació artística a l'escola

Roger Mas i Canalis

Amb l'objectiu de trencar la dinàmica de les ponències, de dinamitzar-la i fer-la més participativa per part de la resta de ponents i públic en general, el responsable de la ponència sobre l'educació artística a l'escola distribueix entre els assistents a títol d'enquesta una fitxa i els demana de respondre la següent pregunta: què pot aportar l'educació artística a l'alumne en edat escolar?

Els assistents hi expressen el seu punt de vista en forma de definicions i les enumeren de la més important a la menys important.

Els assistents van respondre de manera satisfactòria a la iniciativa proposada, i la majoria va contestar la pregunta.

Un cop finalitzada la xerrada, es van recollir més de 25 butlletes, on en la majoria dels casos es responia la pregunta amb les definicions següents:

- Fomentar la creativitat.
- Fomentar la integració dels alumnes amb mancances.
- Visió artística del món.
- Originalitat.
- Major sensibilitat.
- Capacitat de concentració visual.
- Maduresa en la percepció.
- Els infants poden expressar allò que no saben expressar d'una altra manera.
- Autoconfiança.
- Esperit de col·laboració.
- Dret a la diferència.
- Assimilar tècniques d'expressió plàstica.
- Obertura d'esperit.
- Eina integradora de la societat

S'explica també a títol d'anècdota i d'introducció a la ponència una altra manera d'abordar la qüestió, en formular davant d'una persona adulta la pregunta següent: què passaria si d'un curs escolar a l'altre deixessin d'existir les classes d'educació artística a l'escola? La resposta va ser: res.

Amb la següent ponència s'intenta demostrar, doncs, que l'educació artística a l'escola sí que té un paper important a jugar i que la seva aportació dins de l'educació és tan important com qualsevol altra assignatura escolar.

Sovint s'ha tingut i es continua tenint una visió equivocada de l'àrea de plàstica en les escoles, sigui quin sigui el sistema educatiu. Qui no recorda aquelles classes de plàstica de caire informal, relaxades i al mateix temps engrescadores per molt conduïda i dirigida que estigués l'activitat per part del professor? O bé el canvi d'aula per anar a la de plàstica en sortir d'una altra assignatura més aviat feixuga.

Què fa, doncs, que això sigui així? De ben segur que l'activitat creativa té un fort contingut lúdic que provoca la motivació de l'alumne, la necessitat d'expressar-se, de comunicar-se, d'expressar sentiments, de descriure esdeveniments, idees i projectes, per mitjà de tècniques i materials. Així també ho definiria un artista plàstic parlant dels seus treballs. Però cal tenir en compte que estem parlant d'un moment de desenvolupament de l'ésser humà important: la infància i l'adolescència, d'una franja d'edat que es troba en un procés d'experimentació i aprenentatge en el qual es troba l'escolarització.

De ben segur que dins del que s'anomena la pedagogia activa la plàstica té un paper, important i fins tot diríem que poc explotat.

Troblem uns factors que afavoreixen la producció creativa de l'alumne –la capacitat creativa individual, l'entorn familiar i cultural, la motivació per expressar-se, moments i espais determinats– i que poden formalitzar-se en diferents entorns: al carrer, en el nucli familiar, esplais, escoles d'art o bé en l'escola. És en aquest darrer on cal tenir en compte el factor d'escolarització que implica una convivència amb d'altres assignatures, espais, horaris. Un estira-i-arronsa constant entre la dinàmica de l'alumne i els objectius plantejats per part del professor. Aquest ha de saber aprofitar el factor lúdic que implica l'àrea i canalitzar la dinàmica de l'aula. Ha de saber interpretar les propostes de l'alumne tant quant a les produccions com quant a l'actitud de l'alumne davant dels treballs propis i dels altres.

L'expressió artística a partir de l'escolarització obligatòria

Andorra en aquests darrers vint anys ha anat progressant quant a l'oferta cultural (sales d'exposicions, teatres, escoles d'art, auditoris...). Pel que fa a l'ensenyament de les arts, ens queda camí per recórrer.

Quan es parla d'art, es té tendència a pensar en pintura, escultura, gravat, arts anomenats tradicionals, si bé ara, a les acaballes del segle XX i en un món cada cop més tecnològic i tècnic, cal veure les altres vies d'expressió artística: informàtica, vídeo, cinema i arts d'avantguarda en general.

Seria per tant interessant començar a plantejar-se el fet d'ampliar i crear ofertes d'estudi, noves vies de formació per a joves que no desitgen o no poden accedir a un batxillerat:

- Formació professional orientada vers arts i oficis, incloent-hi formacions tècniques lligades a les noves tecnologies.

- Ampliar l'oferta del batxillerat amb el batxillerat artístic, i evitar així els desplaçaments dels alumnes que desitgen realitzar aquesta formació i sobretot tenint en compte la demanda existent per part de pares d'alumnes. Possibilitat d'utilitzar infraestructures i personal docent ja existents en les escoles d'art comunals.

- Estudiar la viabilitat de crear a Andorra escoles superiors d'art del tipus *sport études*.

El paper de les escoles d'art

A mitjan anys vuitanta sorgeixen al Principat les escoles d'art comunals. Anteriorment, en els mateixos tallers dels artistes aquests rebien un nombre limitat de persones interessades a aprendre a dibuixar, pintar o bé tallar fusta, entre d'altres activitats relacionades amb l'art i l'artesanía.

A demanda dels artistes i alumnes, els Comuns de Sant Julià de Lòria i Andorra la Vella van decidir crear respectives escoles d'art comunals, així com Encamp, que ja tenia personal i espais destinats a activitats per a infants i adults. Altres parròquies, fins a arribar-ne a la totalitat, han anat creant centres, tallers o bé centres cívics on el públic en general pot dur a terme activitats vinculades amb la pràctica de les arts i l'artesanía.

Funció de les escoles d'art i tallers artístics

Aquests centres, anomenats tallers o escoles d'art, es van crear per donar una resposta a la demanda del públic, tant pel que fa a l'ocupació dels infants en sortir de l'escola, com als adults que en les seves hores lliures desitjaven realitzar alguna activitat.

Si bé al llarg d'aquests darrers quinze anys les escoles d'art han anat ampliant i/o modificant les ofertes, propostes i infraestructures, en aquestes continua tenint un pes important la funció sociocultural, en realitzar activitats extra-

**OBJECTIUS GENERALS DE L'ÀREA D'EDUCACIÓ ARTÍSTICA
SISTEMA EDUCATIU ANDORRÀ**

OBJECTIUS	Propostes de treball	
	Tema/unitat didàctica	Tècnica
Contrastar amb els altres les idees personals pel que fa a la interpretació i producció de missatges visuals.	La publicitat Treball de grup sobre anuncis publicitaris	Muntatges audiovisuals, video
Respectar i apreciar les formes d'expressió i produccions plàstiques, diferents de les pròpies i de les formes dominants en l'entorn social i històric actual.	Arts plàstiques i artistes del segle XX a Andorra.	Tècniques diverses, treballs bidimensionals i tridimensionals, noves tecnologies
Prendre consciència de la importància i l'impacte a la societat i la cultura actuals dels mitjans de comunicació que fan servir el llenguatge visual i plàstic.	El disseny gràfic El cartell	Gravat, fotografia, <i>collage</i> , pintura
Identificar usos socials específics de la producció visual.	La moda El disseny tèxtil El disseny d'indumentària	Estampació sobre roba, confecció tèxtil, volum (PERRUQUERIA, SABATES)
Valorar positivament el fet artístic en les seves diverses manifestacions plàstiques i visuals com a part integrant del patrimoni cultural.	El patrimoni històric d'Andorra L'art romànic, l'art rupestre	Dibuix, pintura, gravat sobre llosa, pintura mural (<i>fresc</i>)
Produir missatges visuals i plàstics amb diverses intencionalitats comunicatives.	La il·lustració El Còmic	Dibuix, pintura
Comprendre les relacions del llenguatge visual amb altres llenguatges i reconèixer-ne els efectes en la interpretació de missatges de l'entorn.	El disseny gràfic Logotips, anagrames, pictogrames	dibuix, pintura, tractament informàtic

L'EXPRESSION PLÀSTICA DINS DEL SISTEMA EDUCATIU ANDORRÀ

Educació maternal	De 3 a 6 anys	<p>Classes impartides per dues mestres i una ajudant/a. Espai aula fix.</p> <p>L'expressió plàstica s'utilitza com a eina d'aprenentatge:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aprenentatge lector-escriptiu - Espontaneïtat i creació intuïtiva - Representació i comunicació abstracta de la realitat - Llenguatge dels colors - Psicomotricitat - Procés terapèutic.
Primera ensenyança	De 6 a 12 anys	<p>Classes de plàstica a càrrec del mestre especialista. Aula específica</p> <p>Sessions de 1.30 h. Setmanals per grups de 12 alumnes</p> <p>Es programa en funció d'unitats didàctiques (conceptes, procediments, actituds, valors i normes) d'una durada d'entre 6 a 10 sessions.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Treballs interdisciplinaris amb les altres àrees - Treballs relacionats amb el calendari de festes populars (Nadal, Carnaval...) - Procés psicomotriu i terapèutic
Segona ensenyança	De 12 a 16 anys	<p>Classes d'educació visual i artística impartides pel professor de l'àrea.</p> <p>Aula específica</p> <p>Sessions de 2 hores setmanals no seguides</p> <p>Grups classe de 25 alumnes</p> <p>Es programa en funció d'unitats didàctiques (conceptes, procediments, actituds, valors i normes) d'una durada d'entre 8 a 12 sessions.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Treballs interdisciplinaris amb l'àrea de francès i altres àrees - Sortides didàctiques relacionades amb la U.D. - Procés terapèutic <p>L'àrea d'educació visual i artística és optativa a 4 rt. Curs, segon de segon cicle.</p>

escolars per als infants i joves i adaptar-se a una franja horària força àmplia per poder rebre l'alumnat adult.

En segon lloc és evident que les escoles d'art tenen una funció cultural; s'hi adquireixen uns coneixements sobre moviments artístics, aprenentatge de tècniques com gravat, pintura, escultura, ceràmica, fotografia, dibuix... així com una funció generalitzada de caire educatiu, integrador i fins i tot terapèutic.

Cultura i lleure sovint es troben confrontats, ja que els continguts pedagògics i programacions establerts pels docents dels centres tendeixen a no ajustar-se a la demanda i els interessos dels alumnes, sobretot els adults. Cal realitzar esforços per fusionar els dos conceptes i poder dur a terme els objectius.

Futur i orientacions possibles de les escoles d'art comunals

Si bé la funció sociocultural d'aquests centres és una realitat i una necessitat a tenir en compte en funció de l'oferta i la demanda, que no s'ha de deixar de banda, cal tenir, però, en compte altres alternatives de continuïtat i de futur per a aquestes escoles d'art de ja més de quinze anys de vida.

Cal plantejar-se la necessitat, doncs –com en algunes ocasions ja s'ha intentat, sense aconseguir-ho, però–, de dotar les escoles d'art d'uns continguts pedagògics adequats i d'un reconeixement oficial amb la corresponent titulació, per tal d'oferir i donar resposta a alumnes que desitgin cursar estudis d'art a partir de l'educació obligatòria: escola d'arts i oficis, escola de formació professional vinculada amb les arts plàstiques, noves tecnologies vinculades amb les arts gràfiques, disseny d'imatge...

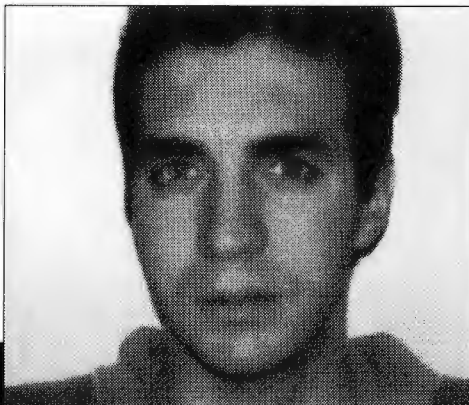
Roger Mas i Canalis

Escultor i professor de formació visual i plàstica de segona ensenyança de l'Escola Andorrana

Bibliografia

- COLOMER, J.; ALZA, K.; PUIG, T. I D'ALTRES (1990). *Art i expressió a l'escola. Textos per a educadors*. Universitat de Barcelona. UAB. Estudis Universitaris de Vic. Ed. Eumo.
- BOIX, E.; CREUS, R. (1973). *Ús i funció formativa de l'expressió plàstica*. Barcelona. Ed. Nova Terra.
- DIVERSOS AUTORS (1976). *L'expressió artística*. Barcelona. Ed. Hogar del Libro.

La formació dels educadors esportius

Pere Frases i Homedes

1. Els inicis de la formació dels educadors esportius a Andorra

Els orígens de la formació dels educadors esportius a Andorra estan totalment relacionats amb la formació dels monitors d'esquí.

El 1969, l'Esquí Club Andorra (ECA) organitza els primers cursos de formació de monitors d'esquí a Andorra. Des del 1974 fins al 1993 és l'Escola Nacional Andorrana d'Esquí (Enade), com a escola sotmesa a la tutela del Govern, la que els segueix impartint. El 1993, l'Enade deixa d'organitzar els cursos, i és el Govern el que, el 1995, assumeix la responsabilitat d'organitzar-los i inicia el procés de canvi del model de formació.

Les característiques principals que definien el model de formació de l'Enade eren:

- Estava dividit en tres nivells de formació: iniciador, auxiliar i diplomat.
- Per assolir cadascun dels nivells calia superar unes proves d'accés i una avaluació final.
- La formació tenia una durada de dotze a quinze dies, en què principalment s'impartien continguts específics relacionats amb l'ensenyament de l'esquí.

2. L'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya (Efpem)

El 14 de desembre de 1995 es publica al BOPA la Llei de creació de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya. Aquesta llei atorga a aquesta escola la funció –entre d'altres– de la formació dels educadors esportius a Andorra.

La Llei de creació de l'Efpe.

Aquesta llei té com a punts més significatius els següents:

- L'adscripció al ministeri competent en educació.
- La formació teòrica i pràctica dels educadors esportius (monitors o entrenadors), dels responsables tècnics i administratius de federacions i associacions o clubs, àrbitres i/o jutges.
- El lliurament dels diplomes oficials d'aptitud per als educadors esportius

La posada en marxa de l'escola.

L'Efpe va començar a funcionar l'1 d'abril de 1996.

La formació

En els plantejaments inicials sobre el desenvolupament d'un nou model de formació els passos que es van seguir van ser els següents:

a) Anàlisi de la situació, d'acord amb dos punts concrets:

- La història de la formació dels monitors d'esquí alpí.
  - Les necessitats de formació d'educadors esportius a Andorra.
- b) Creació d'un model de formació tenint en compte els aspectes següents:
- El model de formació dels monitors d'esquí a Andorra fins aquell moment.
  - Les necessitats d'aquell moment i del futur més immediat.
  - Les tendències als països veïns i a Europa en relació amb l'estructura de formació.
  - La qualitat de la formació.
  - El reconeixement i el control de les professions relacionades amb l'ensenyament de l'esport.

El model que es va adoptar compleix les característiques següents:

a) Nivells de formació: la formació per esdevenir educador esportiu de qualsevol disciplina esportiva es divideix en dos nivells. Cadascun d'aquests nivells atorga una acreditació (certificat o diploma) i unes competències concretes.

- Nivell 1: l'Efpe lliura un certificat que permet exercir com a educador esportiu amb unes competències limitades, bàsicament per a la iniciació a l'esport. A la vegada, aquesta acreditació té una validesa temporal de tres anys, després dels quals cal renovar-la, amb l'assoliment dels reciclatges organitzats per a aquest efecte.

- Nivell 2: es lliura un diploma oficial d'aptitud (atorgat per l'estat andorrà) que permet exercir com a educador esportiu amb unes competències molt àmplies: iniciació, perfeccionament i entrenament. Els reciclatges són optatius, ja que el procés de formació regularitzat ha finalitzat.

b) Blocs de formació: cada nivell està dividit en tres blocs de formació:

- Bloc general: es reben els coneixements generals que ha de tenir qualsevol educador esportiu.
- Bloc específic: es realitza la formació específica de la disciplina que ha escollit l'alumne sobre el terreny: la tècnica, la pedagogia, la seguretat, etcètera.
- Bloc de pràctiques: es posa en pràctica el que s'ha après durant el període de formació.

Innovacions de l'actual model de formació respecte a l'anterior:

a) El bloc general: al model de formació anterior aquesta part no hi era o estava molt *diluída* en la part específica.

El model que s'està implantant a Europa inclou aquesta part de la formació.

b) El bloc de pràctiques: des de l'escola es considera que és imprescindible que qualsevol persona que es vulgui dedicar a l'ensenyament, i en aquest cas concret a l'ensenyament de l'esport, cal que després de realitzar la formació passi per un període de pràctiques en què assimilarà el que ha après i ho adaptarà a les situacions educatives en què es pugui trobar.

c) La formació de primers socors: l'Efpem considera imprescindible aquesta formació; ja al nivell 1, cal estar en possessió de l'acreditació de formació de primers socors, que es pot obtenir a través de dues institucions, que realitzen cursos de formació.

d) La durada de la formació: el fet d'haver de realitzar els blocs de formació esmentats fa que el còmput total d'hores de formació sigui molt superior a la formació anterior (més de quatre vegades en volum horari al final de la formació).

Adaptacions i dificultats que va suposar la implantació del nou model de formació:

a) Per fer un procés d'adaptació adequat al nou model de formació calia tenir en compte les persones que havien realitzat la formació de monitor d'esquí anteriorment a la creació de l'Efpem. A aquestes persones se'ls van proposar diferents vies –depenent del nivell que havien assolit– per poder obtenir les acreditacions noves. Per estructurar bé aquest procés es va tenir en compte que:

- De tres nivells de formació es passava a dos.
- Els monitors d'esquí ja havien dut a terme una part de la formació, concretament la part específica, i aquesta havia de ser reconeguda. D'altra banda no havien realitzat cap bloc de formació general ni pràctic ni tampoc no havia estat obligatori fer la formació de primers socors des del nivell inicial.

Estructura organitzativa de l'Efpem

Pel que fa a l'estructura organitzativa de l'Efpem, des dels inicis s'ha anat organitzant de manera progressiva fins a arribar a l'estructura organitzativa que segueix a continuació:

a) El comitè de gestió. Es crea el 4 de desembre de 1996 per tal de dur a terme el seguiment i el control de la tasca que desenvolupa l'Efpem en tots els seus àmbits i bàsicament en els aspectes pedagògic, organitzatiu i econòmic. Aquest comitè està format per:

- El ministre encarregat de l'educació.
- El director d'Educació.
- El director d'Esports.
- El director de formació professional.
- El director de l'Efpem.
- Un representant del departament de Finances.

b) L'equip directiu i administratiu, que està format per:

- Un director.
- Un cap d'estudis.
- Un administratiu comptable.

c) Els professors i els formadors. El cos de professors dels blocs generals i del mòdul general de les activitats en el medi natural el componen dos diplomats i deu llicenciats. El cos de formadors dels blocs específics, tots ells educadors esportius diplomats, està compost per: esquí alpí (11), surf de neu (3), esquí nòrdic de fons (1) i muntanyisme i escalada (2).

d) Els tutors dels blocs de pràctiques: esquí alpí (39), surf de neu (6), esquí nòrdic de fons (5) i muntanyisme (8).

La formació que s'imparteix actualment

a) Nivells de formació. El volum horari de cadascun dels nivells és el següent: nivell 1: de 320 a 343 hores; nivell 2: de 460 a 572 hores. Total: de 780 a 915 hores.

b) Blocs de formació:

- b1) bloc general (BG): es reben els coneixements generals que ha de tenir qualsevol educador esportiu. El volum horari i les assignatures de cadascun dels nivells del bloc general és el següent: bloc general nivell 1 (BG1): 90 hores; assignatures: psicopedagogia (30 hores), ciències biològiques (27 hores), entrenament (21 hores) i marc institucional (12 hores). Bloc general nivell 2 (BG2): 100 hores; assignatures: psicopedagogia 2 (27 hores), ciències biològiques 2 (25 hores), entrenament 2 (25 hores) i gestió (23 hores).

- b2) blocs específics (BE): en aquests es realitza la formació específica de la disciplina que ha escollit l'alumne sobre el terreny: la tècnica, la pedagogia, la seguretat, etcètera. Per accedir-hi cal haver fet el bloc general, haver assolit la formació de primers socors i haver superat unes proves d'accés. El volum horari de cadascun dels nivells del bloc específic és el següent: bloc específic 1 (BE1):

de 130 a 153 hores (comptant els primers socors); bloc específic 2 (BE2): de 160 a 272 hores. El mòdul general de les activitats en el medi natural (MGAMN) és una part de la formació que només la realitzen els alumnes inscrits en el bloc específic d'una activitat en el medi natural (esquí alpí, surf de neu, esquí nòrdic de fons, muntanyisme o hípica). Aquest mòdul s'imparteix al mateix temps que el bloc general però forma part del bloc específic. En el MGAMN es reben els coneixements generals que ha de tenir qualsevol educador esportiu que treballi en el medi natural. Les assignatures que el componen són: orientació (9,30 hores), marc geogràfic (9,30 hores), meteorologia (6 hores) i llengua estrangera (francès o anglès): examen d'avaluació (no hi ha curs lectiu). Els blocs específics que es realitzen actualment són: esquí alpí, surf de neu, esquí nòrdic de fons, muntanyisme i hípica (aquesta formació està en procés de reconeixement).

- b3) els blocs de pràctiques (BP). Es posa en pràctica el que s'ha après durant el període de formació. Això es fa, amb el suport d'un tutor, en una empresa privada o a través d'un Comú. Per tant, aquest període de formació va estretament lligat al bloc específic. El volum horari de cadascun dels nivells del bloc de pràctiques és el següent: bloc de pràctiques 1 (BP1): 100 hores; bloc de pràctiques 2 (BP2): 200 hores.

Evolució del nombre d'alumnes en els cursos oferts per l'Efpem. 1996-2000

L'anàlisi la farem per blocs, ja que les tendències entre els blocs generals i els específics són molt diferents:

a) Blocs generals.

- BG1: aquest bloc és ofert per l'Efpem tres cops l'any (primavera, estiu i tardor). Quant a l'evolució del nombre d'alumnes per curs cal dir que hi va haver una lleugera disminució de les matriculacions a partir de la tardor del 1998. Actualment sembla que s'hagi de mantenir un nombre similar d'inscripcions al del 2000 durant els pròxims 2-3 anys.

Per tant, les previsions, per promocions, per als pròxims 2-3 anys, són les següents: primavera, de 20 a 25 alumnes; estiu, de 38 a 50 alumnes; tardor, de 20 a 25 alumnes.

- BG2: sembla que en els 2-3 pròxims anys hi hagi d'haver entre 15 i 20 alumnes per convocatòria (n'hi ha una cada any).

b) Blocs específics

- Esquí alpí. Nivell 1: sembla que hagi de mantenir-se en una xifra entre 30 i 40 candidats cada any. El sector de l'esquí a Andorra ha crescut i segueix creixent

d'una manera molt important. El percentatge d'alumnes de fora (sobretot de Catalunya) s'ha incrementat considerablement els dos darrers anys. Nivell 2: a causa de la dificultat de les proves d'accés i que la formació és força llarga, hi ha una tendència a mantenir-se en un nombre baix d'alumnes (entre 8 i 15), malgrat que el nombre de candidats és força elevat (entre 19 i 38).

- Surf de neu: sembla que hi pugui haver un lleuger augment (fins a 15-18 candidats per any) per als pròxims 2-3 anys. Aquí es pot parlar dels mateixos arguments que en l'esquí i afegir que hi ha un aspecte important de moda en aquesta disciplina.

- Esquí de fons: darrerament hi ha molt pocs candidats; això pot obligar l'escola a realitzar formacions cada dos o tres anys. El sector de l'esquí de fons a Andorra està en un període d'estancament.

- Muntanyisme. Nivell 1: a causa de l'augment de l'oferta d'activitats en el medi natural durant l'estiu, es preveu que es pugui fer una formació d'un grup de 8 a 10 candidats cada any. Tanmateix cal tenir en compte que la duresa de les proves d'accés fa que difícilment es puguin superar els 12-15 alumnes per any. Nivell 2: aquesta formació es realitzarà cada dos o tres anys perquè el nombre d'alumnes del nivell 1 no és gaire elevat i no tots els que l'han superada volen realitzar el nivell 2.

3. La situació laboral dels educadors esportius a Andorra

Es poden distingir dos factors que, segons l'Efpe, poden tenir una incidència molt directa en la situació laboral dels educadors esportius en el futur: els textos legislatius existents i els acords que hi podria haver amb els agents econòmics i esportius.

a) Els textos legislatius. L'article 33 de la Llei de l'esport, de 30 de juny del 1998, diu: "No es poden impartir ensenyaments i entrenament tecnicoesportiu sense disposar de la titulació exigida que hagi estat expedida o reconeguda per l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya o bé pel ministeri competent en educació, si és el cas."

La llei de l'esport és el text de base per al desenvolupament dels reglaments que permetin l'evolució de l'exercici de la professió d'educador esportiu a Andorra a través del control adequat del sector.

Aquests reglaments haurien de:

- Definir les competències per a cada disciplina esportiva i nivell desenvolupat.
- Establir les titulacions estrangeres que permeten als seus titulars exercir com a educadors esportius així com definir les competències que se'ls atorguen.
- Definir els mecanismes que s'han d'establir per controlar el sector.

b) Els acords amb els agents socials, professionals, econòmics i esportius. El fet que la legislació referent als educadors esportius no estigui del tot desenvolupada fa que sigui important establir acords entre l'Efpem i els agents socials professionals, econòmics i esportius que sol·liciten els serveis d'educadors esportius, per tal que aquests siguin reconeguts en el marc de la seva professió.

Aquests agents actualment són:

- Escoles d'esquí, surf de neu o esquí de fons.
- Entitats que ofereixen activitats en el medi natural (muntanyisme, escalada, hípica, barranquisme...) fora de la temporada hivernal: Comuns, entitats privades.
- Entitats que desenvolupen activitats esportives de lleure: Comuns, centres d'esplai, centres de vacances, etcètera.
- Associacions professionals del sector: l'Associació Andorrana de Monitors d'Esquí (AAME) i l'Associació de Guies de Muntanya d'Andorra (AGMA).

4. Conclusions

Des de l'Efpem considerem que els educadors esportius i de lleure tenen un paper molt important a fer en l'evolució de l'economia turística del país, i per tant en la societat andorrana:

- Perquè Andorra és un país turístic i si es fa l'aposta per la qualitat de servei cal que les persones que treballin en el sector de l'ensenyament de l'esport i de l'animació en el lleure tinguin una formació sòlida, tant en els aspectes de seguretat així com en l'aspecte pedagògic, el qual comprèn la part d'ensenyament i la part d'animació.
- Perquè Andorra té una població infantil i de joves molt important i cada dia se'ls ofereix més activitats esportives i de lleure: centres d'esplai, colònies, campaments, escoles esportives...
- Perquè Andorra vol millorar el seu nivell esportiu en l'àmbit de la competició.
- Perquè cada cop més les persones –joves, adults o avis– tenen clar que l'activitat física i esportiva és indispensable per tenir una vida saludable.
- Perquè la professió d'educador esportiu pot ser una sortida laboral vàlida per als nostres joves.

Per tant, cal potenciar el desenvolupament de l'ensenyament de l'esport i de l'animació de les activitats de lleure en dos àmbits:

a) La formació:

- Cal seguir donant una formació de qualitat i millorar-la en tot allò que sigui possible.

- Cal que aquesta formació sigui reconeguda acadèmicament i socialment.
- Cal seguir els paràmetres europeus en l'àmbit de la formació.
- Cal potenciar els intercanvis de l'Efpem amb institucions similars d'altres països.

b) La professió

- Cal, des de l'escola, des del Govern, des dels Comuns, des dels agents socials, professionals, econòmics i esportius valorar la professió d'educador esportiu i de lleure, tant en l'aspecte laboral –i per tant econòmic– com social.
- Cal establir mecanismes de control de manera que els educadors esportius o de lleure que vénen de l'estranger compleixin la normativa laboral existent. Tanmateix cal valorar aquestes persones en relació amb la seva formació acadèmica com amb les seves capacitats professionals.
- Cal estructurar el sector de l'ensenyament de l'esport i de l'animació en el lleure de manera que els joves que s'hi vulguin dedicar, i per tant en vulguin viure, ho facin amb confiança i amb perspectiva de futur.

Per aconseguir tots aquests objectius cal:

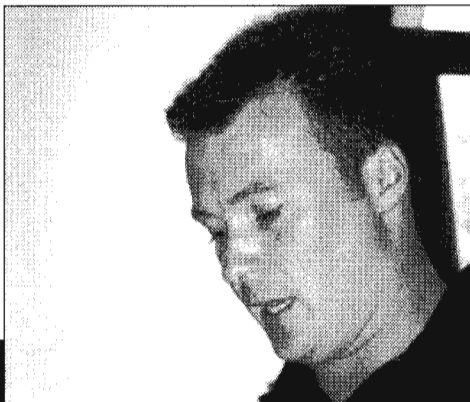
- Desenvolupar textos legislatius relacionats amb els punts esmentats.
- Potenciar el diàleg i les bones relacions entre les administracions i els agents socials, professionals, econòmics i esportius relacionats amb l'ensenyament de l'esport i l'animació en el lleure, tractant d'establir, a la vegada, acords entre els mateixos amb la finalitat de defensar i potenciar la feina dels professionals d'aquest sector.

Pere Frases i Homedes

Llicenciat en educació física i director de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya

Efectes de la globalització en l'ensenyament de llengües

Ferran Costa i Marimon

Darrerament escoltem molt sovint el concepte *globalització* o *mundialització* (depenent si escoltem els nord-americans o els francesos). De fet, la paraula que fem per anomenar el fenomen és indiferent perquè, al cap i a la fi, estem parlant del mateix: del procés dinàmic de llibertat creixent i d'integració mundial dels mercats de treball, béns, serveis, tecnologia i capitals. M'agradaria analitzar quins factors han provocat aquest fenomen, quins efectes genera en la nostra cultura i, concretament, com aquests efectes determinen unes noves necessitats a les societats (un d'aquests és l'aprenentatge de l'anglès, i la nova manera d'ensenyar-lo ateses les circumstàncies actuals). Per acabar determinarem si el procés de globalització posa la nostra pròpia cultura en perill.

Factors que provoquen el fenomen

Els factors que han determinat aquest procés globalitzador són, d'una banda, la tecnologia i, de l'altra, les polítiques –impulsades pels governs– liberalitzadores dels intercanvis de béns, serveis i capitals. Exemples clars, i algun d'aquests anecdòtic, són, per esmentar-ne alguns, el preu d'una trucada de Nova York a Londres l'any 1930 era d'uns 300 dòlars i avui no arriba a un dòlar; el cost dels transports i el transport de mercaderies. Les polítiques liberalitzadores vénen encapçalades per les negociacions del GATT (acord general sobre aranzels duaners i comerç), l'OMC (Organització Mundial del Comerç), l'FMI (Fons Monetari Internacional)... Tot això ha provocat que les barreres naturals de temps i espai entre els països siguin cada vegada més petites, i, consegüentment, s'ha faci-

tat la internacionalització i interdependència de les economies, que ha fet el món cada cop més petit.

Efectes en la nostra cultura

El procés creixent de globalització està marcant, amb una forta empremta, dues tendències en l'àmbit cultural. D'una banda, tal com assenyala Tom Friedman (1999), la globalització ens porta a la *nord-americanització*. La influència dels mitjans de comunicació nord-americans és cada vegada més notable a tots els països del món, especialment en la televisió: mirem pel·lícules i sèries nord-americanes, les notícies de la CNN, escoltem la seva música, contemplem els anuncis de les marques americanes...

També la manera de fer nord-americana s'ha incorporat de manera silenciosa, i amb gran èxit, dins de les nostres formes més tradicionals de fer. Les petites botigues familiars se substitueixen per grans cadenes, que alhora s'instal·len en grans centres comercials. Els restaurants típics tenen com a competidors cadenes de *fast-food*, que sense entrar en la idoneïtat de la seva dieta, indiscutiblement s'enduen una quota de mercat important. L'entreteniment es veu dominat per grans complexos, multicines i parcs temàtics, a l'estil de Time-Warner o Disney, que no fan res més que introduir-nos en el *know-how*, la manera de fer americana. Crec que queda prou palesa aquesta primera tendència de la *nord-americanització* de la cultura que apuntàvem.

La segona tendència és la del desenvolupament de la xarxa Internet, una eina completament dominada per l'anglès, desenvolupat majoritàriament als EUA, i en la qual la gran majoria de cercadors i portals són nord-americans. Aquesta xarxa global, o World Wide Web, ja porta el seu propi nom en anglès.

La globalització mediàtica ve facilitada, a la vegada, per dos elements fonamentals: el tecnològic (millora extraordinària dels sistemes audiovisual de producció i distribució de la informació, l'entreteniment global a costos cada cop més raonables, la compressió digital) i les polítiques governamentals (que a poc a poc privatitzen i desregulen les activitats dels mitjans de comunicació).

La globalització està ajudant al gran èxit de l'anglès com a llengua mundial de comunicació. El castellà també està ben situat, perquè amb 450 milions de persones és la segona llengua més parlada (exceptuant el mandarí) i té bones perspectives de créixer (gràcies a decisions com les del govern del Brasil, amb 160 milions de persones, d'instaurar-la com a segon idioma). El francès, l'alemany i el japonès tenen moltes més dificultats d'aconseguir economies d'escala que els mitjans de comunicació necessiten explotar per tal de ser rendibles. Per exemple, sèries i pel·lícules nord-americanes cobreixen costos fixos en el mercat

interior propi i les exploten a la resta del món a cost marginal, donant-los un avantatge competitiu. A títol d'exemple, Europa compra cada any més de 2.000 milions de dòlars en productes de televisió nord-americans, mentre que la Gran Bretanya, que és el país europeu que més exporta (fonamentalment pel predomini de l'anglès i perquè també va ser el primer a privatitzar i liberalitzar l'espectre freqüencial), ven 100 milions de dòlars als EUA. L'Índia i el Japó, per exemple, fan més pel·lícules que els EUA, però no competeixen als mercats internacionals per l'idioma i continguts culturals extremadament locals.

Així doncs, l'èxit de l'anglès com a llengua internacional és indiscutible. Ho proven la cohabitació amb la nostra pròpia llengua de paraules com *zapping, cutter, airbag, windows, meeting, after-shave, film, lobby, stock option, self-service, software, fitness, web, online, jeans, e-mail*, que fins fa poc haurien estat completament desconegudes per la majoria, i que ara ja han entrat a formar part del nostre dia a dia.

L'anglès com a necessitat

Segons estimacions de David Crystal, reconegut lingüista britànic, aproximadament 350 milions de persones parlen l'anglès com a primer idioma, i aproximadament entre 250 i 350 milions més l'utilitzen, o poden utilitzar-lo, com a segona llengua en països excoloniais o països majoritàriament anglòfils (per exemple 30 milions d'immigrants als Estats Units). Ens queden aquells que l'han après no com a llengua materna, que, sempre segons les estimacions de Crystal, poden oscil·lar dels 100 als 1.000 milions. De fet és una xifra agosarada que ve a dir-nos que entre un 20 i un 25% dels 6.000 milions de persones del planeta poden comunicar-se en anglès (segurament no serà l'anglès de Shakespeare, ni per dir el dels britànics, però, al cap i a la fi, anglès).

Les xifres van augmentant perquè cada any hi ha més alumnes que estudien l'idioma. Andorra no n'és cap cas a part. Hem constatat a les nostres escoles d'idiomes l'embranchida creixent de l'anglès com a idioma preferent. L'arribada d'Internet ha començat a reforçar aquesta tendència. De ben segur que l'aprenentatge del francès, l'alemany i el rus, per citar-ne alguns, serà d'utilitat per als que l'aprenuin, però l'anglès els serà essencial.

Aprenentatge dels idiomes

La globalització també ha introduït noves directrius, a l'hora d'ensenyar idiomes, que mai no s'havien previst anteriorment. En la didàctica actual la llengua no solament es percep com un sistema estàtic de formes, sinó com una activitat

discursiva en la qual la persona està implicada constantment. En fer servir l'idioma amb els altres, en llegir i escriure, es construeixen significats. Es tracta d'una concepció de la llengua com a facultat pròpia de l'ésser humà, que té en compte els seus processos d'aprenentatge.

Així doncs, l'educador ha de promoure una actitud positiva davant de maneres diferents d'entendre la realitat; ha de desenvolupar una actitud reflexiva sobre els fenòmens lingüístics, incloent-hi lògicament la reflexió sobre la pròpia llengua; ha d'incitar a valorar la pròpia cultura tant com la que acompanya la llengua que s'aprèn, respectant la pluralitat cultural i valorant la pròpia identitat; s'ha de desenvolupar el sentit de l'autonomia personal i, per tant, la responsabilitat del mateix aprenentatge. Totes aquestes pautes d'actuació són valors educatius intrínsecs a la nova manera d'entendre els processos d'ensenyament i aprenentatge.

Conclusions

Correm el risc de perdre les nostres identitats nacionals i la nostra llengua davant de tanta *nord-americanització* i domini de l'anglès? No ho crec.

La cultura engloba molts més factors que no pas l'*entertainment*. La cultura consisteix en llengua, idees, valors, creences, costums, codis, institucions, eines, obres d'art, rituals, tradicions, cerimònies... De ben segur que la informació rebuda de fora pot modificar alguns elements fonamentals que componen una cultura determinada, però és pràcticament impossible que la cultura es pugui homogeneïtzar completament, com a vegades s'afirma. Si així fos, el rebuig social seria immens.

A més, les forces de la globalització no són culturals sinó econòmiques. Sí, és obvi que els gustos del jovent mundial cada cop estan més *nord-americanitzats*. A més, aprenen l'anglès perquè es considera més necessari per desenvolupar-se en la nova era del coneixement i dels negocis, però això no significa que abandonin les seves llengües originals. De fet, la globalització pot tenir l'efecte contrari, el de l'exaltació de la pròpia cultura per diferenciar-se clarament de la dominant.

Una de les eines claus de la globalització, Internet, ajuda moltes cultures i identitats minoritàries, que mai no havien tingut una projecció internacional, a tenir ara veu pròpia. D'altra banda, la tecnologia permet la digitalització de les televisions, augmentar la producció local i nacional adaptant-se a les cultures i preferències de cada lloc (quantes cadenes de televisió en català es veien a Andorra fa vint anys i quantes ara?; i la revolució encara ha d'arribar). En definitiva, la globalització i la revolució de les tecnologies estan afavorint aquells paï-

sos amb major cohesió social i més oberts al món exterior i al que s'anomena multiculturalisme, com Holanda, els països nòrdics i, per què no, també Andorra, i també aquells amb més esperit emprenedor, com ara la Xina i els EUA.

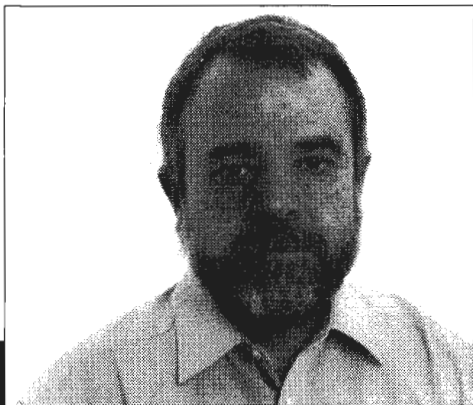
Ferran Costa i Marimon

Llicenciat en relacions internacionals i economia i director d'Inlingua Andorra

La formació per la convivència

Josep Maria Camprubí i Rovira

Quan vaig ser convidat a presentar aquestes reflexions, no va servir de res invocar la meua ineptitud per fer una aportació que respongués al nivell i categoria de la Universitat Catalana d'Estiu. Us intentaré, doncs, oferir des de la meua humil i senzilla experiència d'educador salesià unes reflexions que posin un petit afegitó a aquesta llarga llista d'aportacions sobre temàtiques relacionades amb la formació i l'ensenyament al nostre estimat país d'Andorra.

Ens preocupa a tots els educadors aquests fenòmens juvenils de conductes estranyes i violentes que fan trontollar els fonaments de la més elemental convivència humana. Podem fer un treball de prevenció des de les institucions educatives que no ens porti només a lamentar aquestes conductes? Quins indicis per a una possible explicació d'aquests fets podem trobar fent una anàlisi de la nostra realitat? Com podem evitar, prevenir aquestes circumstàncies que indueixen unes actituds tan lamentables i poc socials? Què fem des de les plataformes educatives per generar unes conductes que donin com a resultat una convivència respectuosa, positiva, tolerant, acollidora, serena, incentivadora i reconfortant...? Des del dia a dia, i colze amb colze amb el personal juvenil, vas analitzant conductes, provant mètodes, veient respostes, descobrint actituds... i pots gosar assenyalar algunes pistes que tenen validesa per tu... però que caldria un treball més seriós i científic per elevar-les a la categoria de principis universals...

Amb aquestes consideracions, doncs, encetem aquesta conversa col·loqui sobre alguns elements que creiem que poden contribuir a una formació-educació per a la convivència...

Educar significa tractar de canviar el cor i el cap. Es tracta de fer un camí que porta el subjecte de l'educació a viure en harmonia i responsabilitat amb si

mateix, amb els altres i amb l'ambient. Oberts també a la transcendència. L'educació és un repte a la llibertat. Tots som fàcils a voler la llibertat per a nosaltres en lloc de concedir-la als altres. Conviure bé amb la llibertat de tots és un desafiament educatiu subtil. Estem en una època de comunicació i de ciència; els educadors, si no volem quedar superats, estem cridats a revisar la nostra mentalitat, la nostra manera de concebre la vida, el nostre propi llenguatge. Hem de sentir la urgència d'esbrinar en la novetat dels joves els nous significats amagats en el seu llenguatge i comportament. Abans l'educació tenia un component important de transmissió d'una experiència madurada de manera estable per la humanitat. Avui l'educació ha de portar a adquirir una sensibilitat per la novetat i a tenir un afany per projectar el futur. La sensibilitat educativa d'avui ens ha de portar a fer una valoració crítica del present i una projecció realista del futur. Això no és fàcil. L'educador es troba una dificultat personal per assimilar la novetat de tal manera que sigui capaç de saber-ho transmetre. Calen revisions constants, posades a punt, formació permanent. No podem viure de renda del que vam aprendre.

Nou consideracions per a l'educador

1. Com podem parlar de formació per la convivència... si no tenim en compte, ja des dels plantejaments educatius oficials, planificar una educació a la qual tothom pugui accedir, que ja no accentuï separacions... Hem de formular una oferta generalitzada d'educació comprensiva i que no exclouï ningú... ni els menys capaços, ni les minusvalideses, ni els nois en situacions desfavorables a causa de la pobresa econòmica, o d'altre tipus. El marc oficial ens ha d'ajudar.

2. Convivència en llibertat. La llibertat del jove és quelcom encara en construcció: ha de créixer, madurar, il·luminar-se gradualment. El jove ha de saber que és dins d'un sistema de relacions i que no tot el que se li acut es realitzable en qualsevol context. Ha de saber descobrir el valor de posar-se en relació amb els altres. La relació amb els altres ens obre possibilitats immenses però al mateix temps exigeix un domini de nosaltres mateixos. Una educació sense un sentit de la norma produeix desadaptació. El portarà a inserir-se en la societat d'una manera totalment inadequada, perquè li falta la iniciació a la sociabilitat: ha de tenir en compte els que l'envolten...

3. La relació mestre-alumne, primera escola de convivència. Certament aquesta relació està en crisi, potser per això estem parlant de convivència. Està en crisi la relació entre generacions. Però no podem suprimir aquesta dinàmica educativa fonamental entre mestre i deixeble. S'imposa un treball seriós de reflexió, d'adaptació, d'aprenentatge nou per conviure i comunicar. L'educador no pot

perdre mai la confiança en l'home. Per ser un bon educador cal una bona dosi d'optimisme. Educar és estar al costat de les persones per ajudar-les a copsar i interpretar la realitat, però fent-ho amb elegància i paciència, sense presses, seguint el seu pas sense voler-les substituir. La major satisfacció d'un educador és veure el jove que condueix, passar d'un estat de pobresa intel·lectual al de persona instruïda, de pobresa afectiva o psíquica al de persona integrada en una xarxa de relacions aprenent a estimar i a lliurar-se, i a construir la seva vida de manera coherent.

4. Hi ha tres grans perills en la base de la formació per la convivència: el llibertinatge, és a dir, la defensa d'un comportament buit de referències ètiques substancials; l'individualisme que es carrega la solidaritat social; i el subjectivisme a l'hora de definir la visió de la vida. A Occident hem estimulat molt una educació sensible a la raonabilitat i a la tecnologia. Hauríem de saber recollir i integrar instàncies educatives que ens vénen d'altres latituds: d'Amèrica Llatina, per exemple, el sentit de responsabilitat social, la justícia, l'actitud davant les desigualtats, la manera d'organitzar-se la societat; de l'Àsia, el sentit del respecte a la relació interpersonal, una certa actitud d'harmonia i pau davant la natura, un cert sentiment religiós...

5. Tres moments importants en el fet d'aprendre a conviure. La família. No podem oblidar que el noi queda marcat per les primeres vivències familiars. L'ambient que respirarà a casa des dels seus primers moments seran la millor escola per aprendre una bona relació amb els altres. El que veu i viu a casa serà el substrat fonamental.

L'escola: un món més ampli, organitzat amb normes i adults fora de l'àmbit familiar. No tots tenen facilitat per inserir-se en un sistema de relacions més ampli que el de la mateixa família. Cal vetllar les aptituds per entrar en aquest nou marc social.

La societat: passar al mar obert de les relacions socials (professionals, econòmiques, de competitivitat). Això demana un esforç no solament conceptual sinó pràctic, haver adquirit actituds per a la relació, adequar el sistema educatiu a la complexitat social actual per acompanyar degudament el jove en el procés de socialització.

6. La competitivitat. Abans que per al món productiu, cal preparar el jove per situar-se en una societat solidària i participativa. Avui, però, el criteri econòmic, productiu, financer ha envaït el pensament i el llenguatge. Sense caure a fer-ho tot en funció de la productivitat, cal preparar el jove per viure en aquest entorn. Hi ha una mena de competitivitat que no exclou, sinó que només distribueix tasques, indica prioritats. Preveu nivells d'instrucció i preparació diferenciats. L'objectiu no és excloure, és coordinar capacitat i professionalitat. Quan la com-

petitivitat es converteix en un principi de selecció, és contrària a la dignitat fonamental de la persona. Hem d'esperonar la creació de noves ocupacions i noves oportunitats, de manera que es donin respostes a les capacitats i a les esperances de tots; i com a educadors, desenvolupar i desvetllar les capacitats de l'alumne, fer-lo capaç d'engaltar la complexitat de la vida; prevenir el fracàs reforçant energies, desenvolupant tot allò que un posseeix.

7. Factors que contribueixen a un malestar col·lectiu entre els joves. La seva desaparició de llocs de certa rellevància: els joves han deixat els escenaris polítics. L'estil de vida individualista: cap idealisme col·lectiu a les universitats, només recerca del resultat individual. La manca d'un espai en la vida social: quin valor té la pròpia vida, com i on han de posar en actiu les seves capacitats. Dificultat per trobar un lloc de treball i una feina gratificadors. Un malestar col·lectiu desencadena conductes socials de protesta, de rebel·lió. Un malestar col·lectiu és una violència que desajusta la convivència social. Cal educar les persones i corregir les estructures que fan violència sobre les persones, i afavorir tot l'associacionisme juvenil.

8. Tenir o ser. Les persones es senten esperonades a preferir un estil de vida dominat per tenir. La publicitat bombardeja incessantment. Se'ns vol convèncer que la felicitat rau en el fet de posseir, en les sensacions experimentades, a tastar el que està vedat. "Hi ha molta festa però poca alegria..." Un gran repte per a un bon educador i finalitat de tota obra educativa és donar l'alegria de viure! Amb el desencant i desassossec interior només projectem esverament i malviure al nostre entorn.

9. Senyals d'esperança: el voluntariat. Neix com un concreció del desig de participar activament en la marxa social. Posa de manifest la generositat i solidaritat que nia en el cor dels joves. El voluntariat social és un fenomen extraordinari d'altruisme que ha servit per mantenir viu i actiu el desig dels joves d'un món més just i més humà. És una experiència de gran imaginació, positiva i eficaç. És el compromís més directe i agosarat per una autèntica convivència humana i humanitzant.

Dotze punts per anar bastint un projecte educatiu

1. Prohibit fixar cartells. En un temps de fanatismes i posicions intransigents, el bon tacte de l'educador ha fet seu aquest eslògan. És molt perillós quedar-se ancorat en una idea, en una visió, en una posició determinada. Cal educar per a una elasticitat, un sentit comú, un seny que ens permeti una adaptació correcta a les circumstàncies plurals en què ens movem. Sense renunciar a les pròpies conviccions però sabent-les relativitzar.

2. Educació per al consens, per a un tarannà conciliador. Tots tenim clars els drets, i tots estem promptes a exigir-los. Potser cal saber descobrir que no són tan absoluts, els nostres drets, i que hi ha més saviesa en la recerca d'un acord, d'una estratègia de consens que ens porti a remarcar i saber trobar els punts coincidents que ens uneixen que no pas els que ens separen. Aprendre a resoldre els conflictes quotidians amb l'estratègia del consens.

3. Desvetllar la sensibilitat. Adonar-se de la presència dels altres. Saber sentir com està. Copsar el seu estat d'ànim. Intuir i endevinar les necessitats i desitjos dels altres. La convivència és aprendre a estar amb els altres. Saber entrar en relació. Aquesta relació és més rica i intensa si sabem qui tenim al davant i com està.

4. Capacitat d'acollida. La diversitat de persones que integrem un grup és un bon medi per aprendre a acollir cadascuna d'elles amb la seva diversitat. Cal aprofundir les actituds que demana una acollida real de la persona. Acollida i acceptació amb les seves possibilitats i limitacions.

5. Visió positiva de la persona pròpia i de la dels altres. Descobrir el sentit positiu de la vida. Totes les meravelles que podem trobar en la nostra persona superen a les deficiències i defectes. Val la pena saber veure sempre allò que ens ha de portar a un gust per viure i a valorar positivament la gent que trobem en el nostre camí.

6. Tolerància. La consciència de la nostra pròpia manera de ser, genuïna, original, irrepetible, i la necessitat que tenim dels altres, que a la vegada tenen la seva pròpia manera de ser, ens fan arribar a entendre la dosi d'acceptació i comprensió que ens cal davant dels altres. La necessitat de deixar a tothom un espai per ser, viure, expressar-se. Aprendre a conviure amb el factor de la diversitat.

7. Compartir. En un reconeixement real i pràctic de l'altre, de les meves riqueses i les seves carències i a l'inrevés. Potser simplement la descoberta i l'experiència de la complementarietat. Vèncer el primer impuls irracional i egoista fins i tot per constatar l'avantatge d'una interacció grupal.

8. Pacència. En el món de l'efectivitat, velocitat, rapidesa... sembla que hem perdut una mica l'espera. Cal una bona dosi de saber esperar, de deixar un marge a l'altre, de no imposar els ritmes i els temps; educar en aquesta capacitat d'espera reposada sense nerviosisme. Tot i tothom té el seu ritme, que hem d'aprendre a considerar i no violentar.

9. Empatia i respecte. Saber-se posar en la pell de l'altre i entendre'l en la seva diversitat. Saber tenir en compte l'altre. I des d'aquest esforç de comprensió, respectar les seves formes de fer i pensar.

10. Estimació. Ni educar, ni conviure no és possible sense estimació. Les

idees i els raonaments ens han de donar motius per aprendre a omplir de contingut la vida... estimant. L'estimació és el lligam que cohesiona i dóna validesa.

11. Fer experiències grupals. L'exercici pràctic de la convivència. Aprendre a *viure amb*, a fer les coses comptant amb d'altres. Veure el paper dels altres i la seva necessitat per aconseguir els objectius proposats. Ho dóna la pràctica de l'esport, la feina dels esbarts, els grups d'excursionisme, les activitats grupals en general. Són una bona escola de convivència.

12. Suplència familiar. N'hem parlat. La crisi de la família afecta seriosament un aprenentatge per a la convivència. Quan la família trontolla, és més difícil la tasca de l'educador i perd efectivitat. Cal suplir aquestes carències, ensenyar els alumnes a elaborar-les positivament perquè no acabin plens de complicacions i buits.

I com a colofó... el testimoni de l'educador. La millor lliçó és el mateix testimoni. Es pot parlar, teoritzar de manera amena i agradable. Però la millor manera de formar per a la convivència és sent l'espill on es pot emmirallar la persona que volem fer créixer. Tot el que hem apuntat, si en la nostra relació educativa es produeix, si som nosaltres els que ho posem en pràctica, si les nostres actituds parlen, si cuidem les nostres intervencions amb delicadesa, amb finesa i tendresa, estem fent la millor ensenyança.

Viure: tots ho fem, més bé o més malament. Conviure és *viure amb*... és viure amb plenitud. I és això, que ens cal aprendre. Apostem perquè ho aprenguin els nostres joves; perquè no solament visquin, sinó que ho facin amb plenitud... i puguin tenir el goig de viure.

Josep Maria Camprubí i Rovira

Salesià i president de la Taula del Voluntariat d'Andorra

La formació a l'administració general

Imma Oranias i Estudis

Els canvis profunds que es produeixen en el món actual estan generant transformacions importants en les organitzacions públiques i privades. Aquests processos de canvi afecten plenament les administracions públiques dels països desenvolupats en l'àmbit europeu, els quals en els propers anys han de seguir realitzant esforços importants per adaptar-se a les exigències d'una societat en contínua transformació econòmica, social, tecnològica i cultural.

El nostre país ha viscut canvis considerables al llarg dels anys que han revertit en l'àmbit propi de l'administració general, i també en el paper d'aquesta vers el ciutadà. El model de gestió dels recursos humans ha hagut de canviar d'acord amb aquesta evolució general.

Per aquest motiu a final del 1997 comença a l'administració general andorrana el projecte de modernització amb dos eixos principals.

El primer eix ha estat el desenvolupament i la implantació dels sistemes de gestió de recursos humans que propiciïn la modernització de la funció pública.

El segon eix ha estat desenvolupar un marc jurídic que reguli l'àmbit de la funció pública (Llei qualificada de la funció pública), que ha tingut present el context del país, les finalitats de l'Estat i la realitat social andorrana, i que garanteix una sèrie de principis perquè l'actuació administrativa, tant dels seus treballadors com de la mateixa administració general, s'orientin a garantir la professionalitat, la neutralitat, l'eficiència, l'equitat i la motivació en el servei públic prestat.

Conseqüentment, les persones que integren l'administració general es troben immerses en un entorn en transformació permanent que requereix un canvi

en la filosofia d'actuació de les administracions públiques i dels seus instruments de gestió. D'altra banda, les tasques efectuades i les funcions encomanades es desenvolupen en un context organitzatiu en creixement continu, de multiplicació de les relacions interadministratives i de col·laboració progressiva amb el sector privat.

Aquests conceptes han de ser transmesos mitjançant accions formatives, com a instruments bàsics per facilitar al personal la consecució amb èxit dels nous reptes que es poden albirar en aquest futur de transformació, amb l'objectiu d'integrar-los en el projecte d'administració general. Cal facilitar al personal les eines necessàries per millorar individualment i col·lectivament.

En aquest context, la formació es defineix com una metodologia sistemàtica i planificada, destinada a ampliar les competències professionals de les persones en el seu lloc de treball, a enriquir els seus coneixements, a desenvolupar les seves aptituds i actituds i a millorar les seves capacitats personals.

La formació afavoreix la creació d'un equip humà adaptat i plenament capacitat per afrontar el present i el futur de l'administració general, i aporta, entre altres coses, els avantatges, els beneficis personals, organitzatius i socials següents:

- Donar a conèixer al personal les tasques pròpies del seu lloc de treball, ajudar-lo en el seu desenvolupament i garantir la màxima qualitat i eficàcia en l'execució.
- Possibilitar que el treball de tot el personal aportí beneficis a l'administració general i afavoreixi la consecució dels objectius generals.
- Facilitar una adaptació adequada envers el canvi professional, sociocultural, personal, etcètera.
- Millorar el desenvolupament de l'individu, i potenciar els interessos formatius propis.
- Crear un equip de professionals eficaç i capaç d'oferir serveis de qualitat al ciutadà i afavorir un clima de treball més satisfactori dins de l'administració general.

Els principals objectius de la formació a l'administració general són els següents:

- Garantir l'actualització dels coneixements i les habilitats necessàries, i potenciar els comportaments i les actituds que permetin adaptar-se als avenços produïts al lloc de treball i al seu entorn.
- Augmentar el grau de correlació existent entre el que el personal pot oferir a partir de les aptituds, les actituds i les experiències acumulades i el que és exigít per al desenvolupament del lloc de treball.
- Consolidar la formació com una font de millora i de satisfacció professional,

alhora que es cobreixen les necessitats pròpies dels llocs de treball.

- Contribuir al creixement integral de l'individu, facilitant el desenvolupament d'interessos formatius propis i la millora contínua de les seves capacitats en un clima d'enriquiment personal.

Per assolir aquests objectius va ser necessari deixar en suspens el Reglament de formació, de data 14 d'agost de 1996, i començar a treballar en l'anàlisi de la gestió de la formació lligada al projecte de modernització. Fruit d'aquest treball, consensuat amb totes les parts implicades, el 22 de març del 2000 el Govern va aprovar el Reglament de formació del personal de l'administració general, que marca les línies generals de la gestió de la formació amb la finalitat de constituir els criteris comuns i homogenis que, mantenint les especificitats de cada àrea/unitat organitzativa, dotin l'administració general d'una estratègia formativa global, concretada en un marc coordinat i integrat entre totes les unitats funcionals existents, i que faciliti la gestió operativa i la implantació efectiva dels plans i les accions formatives a les àrees/unitats que formen l'administració general.

La filosofia d'aquest reglament és garantir la formació necessària per tal de poder desenvolupar les tasques pròpies del lloc de treball i adaptar-se als canvis que puguin aparèixer i alhora facilitar una formació general destinada al desenvolupament en el sentit bàsic i integral de la persona, que suposi una millora en el seu nivell formatiu, que fomenti el treball, el desenvolupament personal i faciliti l'aptitud i l'actitud adequades per garantir una prestació òptima del servei públic al ciutadà.

Els diferents tipus de formació que es realitzen a l'administració general són:

- La formació de base general, que segueix el personal de nova contractació i el personal com a conseqüència d'un canvi de lloc de treball, que permet donar a conèixer l'administració al nou empleat i afavoreix la integració de la persona dins de l'estructura social de l'administració general.

- La formació de base específica, que ajuda, durant els primers mesos d'incorporació a un nou lloc de treball, a aprendre'n les tasques bàsiques i en garanteix una execució correcta en el menor temps possible.

- La formació continuada general, que ofereix al personal la possibilitat d'assolir un nivell òptim de coneixements i habilitats generals que li permet adaptar-se millor als canvis.

- La formació continuada específica, concreta i estretament vinculada al lloc de treball i al seu entorn per tal de dotar l'administració general de professionals capaços de dissenyar i implantar noves funcions i prestar serveis públics més desenvolupats d'acord amb les exigències de la societat actual i futura.

D'altra banda, s'intenta potenciar la formació interna que contribueix a pro-

porcionar continguts teòrics, metodologies i eines pràctiques específiques, i també a intercanviar experiències entre els mateixos treballadors públics adscrits a departaments diferents, amb l'objectiu d'afavorir la capacitat tècnica i aprofitar els recursos propis, els coneixements i les experiències del personal de l'administració general. Cal transmetre el saber ser, el saber estar i el saber fer que l'experiència ha donat, des de fa molts anys, al personal de l'administració general.

Per tal de conèixer el context del qual estem parlant cal ressaltar que l'administració general es pot definir clarament com una administració en creixement.

Les dades que avalen aquesta afirmació són les següents:

Any	Nre. De treballadors, amb funcions de caràcter permanent, de l'Administració general
1970	123
1975	154
1980	273
1985	528
1990	874
1995	1281
2000	1490

Com es pot observar, ateses les necessitats que ha demanat la mateixa societat andorrana, hi ha hagut un creixement progressiu de la plantilla en el transcurs dels anys.

Aquest creixement feia necessari estructurar l'àmbit de la formació, i com a conseqüència la creació i consolidació dins de la Secretaria General Tècnica de Funció Pública d'una àrea de formació, a fi de gestionar, planificar i dotar-la de criteris comuns i homogenis, adaptats al projecte de modernització de l'administració general, i tan necessaris per crear una cultura formativa conjunta.

Tot seguit es presenta l'evolució de la formació a l'administració general dels anys 1997, 1998, 1999 i el primer semestre del 2000.

Cal ressaltar que les dades de què disposa l'àrea de formació de la Secretaria General Tècnica de Funció Pública dels anys 1997 i 1998 són les del cos general, ja que els cossos especials (banders, duana, ensenyament, peni-

tenciària, prevenció i extinció d'incendis i salvament, i policia) tenien reglamentació pròpia i la seva adaptació als nous objectius de la formació s'ha anat fent de manera progressiva, mentre s'estava treballant el marc jurídic que ho regulés.

Les dades de l'any 1999 i del 2000 ja són les del cos general i dels cossos especials, excepte el cos especial d'ensenyament, que a partir de l'aprovació de la nova reglamentació disposa d'un any per adaptar-s'hi.

Any	Nre. de plantilla (excepte cos especial: ensenyament)	Nre. de participants en accions formatives	
		<i>cos general</i>	<i>cossos especials</i> (excepte cos especial: ensenyament)
1997	472 (cos general)	223	gestió pròpia
1998	503 (cos general)	354	gestió pròpia
1999	948 (cos general i cossos especials)	437	763
2000(1r semestre)	952 (cos general i cossos especials)	456	461

Aquestes dades constaten el creixement de la formació en aquests darrers anys; tot i que el Reglament de formació, del 14 d'agost de 1996, va estar suspès, es va intentar atendre totes les prioritats, a fi de no deixar el personal de l'administració general sense la formació imprescindible per desenvolupar correctament les funcions pròpies del lloc de treball.

La tendència d'aquests darrers anys ha estat l'increment de necessitats formatives fruit del moment de canvi esmentat anteriorment.

El creixement de l'any 1998 respecte al 1997 ve donat, en part, per l'obertura de Tràmits, ateses les accions formatives que s'havien de dur a terme per a la seva implantació, no tan sols al personal adscrit a aquest sinó també al personal que indirectament hi està relacionat, per poder prestar un millor servei al ciutadà. L'obertura de Tràmits data del gener del 1999.

Així mateix, l'any 1999 s'inicien els tallers de desenvolupament directiu destinats als directors i els comandaments, l'objectiu dels quals és que siguin veritables agents del canvi organitzatiu que s'està duent a terme. La implicació d'aquests en el projecte de modernització, d'acord amb els valors i l'estratègia, com a referents d'actuació, aconsellava que, per millorar les seves capacitats i transformar certes actituds en accions facilitadores del canvi, s'havia d'afavorir el domini de tècniques bàsiques com el treball en equip, el desenvolupament

d'estils de direcció, la motivació del personal i la gestió i avaluació de l'acompliment.

En el primer semestre del 2000, donant continuïtat a aquests tallers s'hi afegeixen les accions fruit de les necessitats formatives dels diferents departaments, d'acord amb el canvi cultural que en aquest àmbit, en el transcurs d'aquests anys, s'ha anat integrant dins de l'administració general.

Amb vista al futur, i ja per l'any 2001 i d'acord amb la nova reglamentació, estem treballant per dur a terme el primer Pla integral de formació com a instrument marc que inclou la formació global del personal de l'administració general, atenent les necessitats transmeses en els plans formatius de tots els ministeris/departaments, desenvolupats en funció dels criteris de necessitat i de disponibilitat pressupostària. L'objectiu és arribar a recollir les tendències formatives de futur triennalment, racionalitzant la despesa però intentant cobrir, de manera planificada, les necessitats de formació del personal de l'administració general.

Per finalitzar, cal constatar que el creixement que ara considerem normal, atès el moment de canvi, ha de tendir a estabilitzar-se amb una planificació acurada. Així mateix, la importància evident de la formació en tota organització, ja sigui pública o privada, farà que la inversió en aquest àmbit continuï sent una constant en el món de la persona i del professional.

En aquest camí, i per la mateixa evolució de les organitzacions, cal començar a plantejar-se si la formació ha de tendir cap a l'especialització o la generalitat, cosa que en molts casos depèn del lloc de treball que ocupa la persona i, és clar, de l'entorn social en el qual es desenvolupa.

Imma Oranias i Estudis

Llicenciada en filosofia i ciències de l'educació i cap de l'àrea de formació de la Secretaria General Tècnica de Funció Pública

La formació professional en alternança

Carme Garcia i Puy

Introducció

Viure l'evolució de la formació professional és endinsar-se en una temàtica apassionant alhora que complexa, ja que la seva evolució no fa més que reflectir la realitat laboral i social en què el nostre país es troba immers.

1. Situació actual de les diferents ofertes de formació professional

La formació professional ofereix actualment una doble via formativa al Principat d'Andorra:

- Via escolar
- Via de formació dual mitjançant contracte de treball

La via escolar és una opció ja consolidada, amb molts anys de tradició i que ofereix un seguit de formacions situades en els diferents sistemes escolars. Totes combinen uns ensenyaments de 1.300 a 2.000 hores, distribuïdes en un nombre més gran d'hores de permanència al centre escolar i una mitjana de 400 hores de pràctiques laborals a les empreses del país.

Des dels inicis dels anys noranta s'han desenvolupat ofertes diverses per aquesta via i actualment tenim una formació en hoteleria, administració, informàtica, gestió i educació esportiva a diferents nivells i en diferents escoles.

En donaré algunes xifres significatives:

- Joves que han seguit estudis de formació professional al país:
  - Curs 1998-1999 = 189 joves
  - Curs 1999-2000 = 250 joves

–Joves que han seguit estudis de formació professional de grau mitjà al país:

Curs 1998-1999 = 120 joves

Curs 1999-2000 = 160 joves

Sense tenir en compte els estudiants de formació professional a l'estranger, l'última xifra aproximativa del curs passat era de 150 joves.

Cal reflexionar sobre l'augment, cada any més considerable, de joves que opten per la formació professional en detriment dels estudis de batxillerat.

Recordo que aquest any el Departament de Treball ha comptabilitzat uns 200 contractes de menors.

2. Motivacions que porten a la creació de la formació en aprenentatge dual

La Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà (juny 1994), en el títol II, capítol 4, ja desenvolupa la formació professional inserida en els diferents sistemes educatius.

Amb la creació del Servei de Formació Professional la tardor del 1994, el ministeri d'Educació, Joventut i Esports inicia un procés de reflexió sobre quins models poden respondre a les necessitats formatives dels joves que després de l'educació bàsica opten per un ofici: aquest els ha de proporcionar la possibilitat de formar-se de la millor manera possible i aconseguir el domini d'unes capacitats bàsiques en la professió escollida i el ple desenvolupament personal.

Evidentment, la idea d'aquest projecte era crear una via formativa complementària a les ja existents en l'àmbit escolar, i provocar una reflexió global de tots els estaments implicats en la formació professional. A més, hi havia un interès a marcar línies de treball en què el diàleg entre educació i empresa afavorís la responsabilitat directa d'ambdues parts.

També calia que l'experiència formativa que s'anava desdibuixant estigués en perfecta consonància amb els models formatius europeus estructurats en sistemes duals, dels quals Alemanya és l'exemple més evident. També hauria de recollir de manera directa les recomanacions de tots els organismes de la Unió Europea pel que fa a la creació de múltiples accessos a la formació i al treball dels joves.

Tot aquest seguit de motivacions van portar aquesta formació, que es va concebre de manera coordinada entre els organismes; hi van intervenir diversos ministeris (Educació, Interior, Salut i Benestar i Economia) i la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis com a representant del món empresarial.

El consens de totes les parts va permetre l'aparició d'un projecte que recollia la inquietud i la responsabilitat de les parts.

L'estiu del 1996 s'aprova la Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa.

3. Estructura de la formació

La Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa descriu els agents que han d'actuar i el seu espai i marc d'interrelació.

L'aprenent és un jove que té entre 16 i 19 anys, de nacionalitat andorrana o resident al país, que opta per aquesta via formativa.

S'inscriu en un programa formatiu de dos anys mitjançant un contracte d'aprenent específic que suposa 40 hores setmanals de treball –32 a l'empresa i 8 al Centre de Formació d'Aprenents (CFA)–. Se li aplica la legislació laboral vigent amb previsió de festa setmanal, vacances i règim nocturn.

El salari parteix d'una reducció important del salari base que s'incrementa cada sis mesos (des del 25% al 80%) i disposa de la cobertura de la Caixa Andorrana de Seguretat Social, que és pagada pel Govern.

En finalitzar els dos anys de formació, el jove rep una titulació de tècnic de grau mitjà en l'especialitat corresponent, després de superar una avaluació contínua i no hi ha cap obligatorietat per a ambdues parts de mantenir el contracte.

Aquest aprenent es relaciona amb dos espais concrets:

–L'empresa com a lloc on s'aprenen i es desenvolupen els aspectes bàsics de l'ofici.

–El centre de formació d'aprenents que complementa la capacitació adquirida a l'empresa pel que fa als aspectes més generals i que garanteix un seguiment de l'aprenent a fi que el procés formatiu es desenvolupi de manera coherent i progressiva.

LA COMISSIÓ NACIONAL DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

Com a organisme de control i segons l'article 18 de la Llei es crea la Comissió nacional de formació professional, que vetlla perquè l'empresa, l'aprenent i la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis compleixin les obligacions establertes legalment.

La comissió, presidida pel ministre d'Educació, Joventut i Esports i formada per representants d'Educació, Economia, Interior i la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, es reuneix cada dos mesos a fi de fer el seguiment de la formació.

Actualment el representant d'Educació és el/la director/a de Formació Professional, alhora director/a del CFA.

És important tenir en compte aquest organisme ja que esdevé un element de control extern que afavoreix la qualitat final del producte.

4. Situació actual del projecte d'aprenents

Cal insistir en el fet que aquest és un projecte jove, en fase de consolidació i que explica que l'anàlisi que tot seguit farem sigui aproximativa en alguns aspectes.

El gener del 1997 es comença la primera experiència formativa d'aprenents en dues branques: automoció i hoteleria, amb un total de 15 joves inscrits. Els dos sectors varen ser triats per la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis i va haver-hi 18 empreses interessades, 9 en cada sector.

El nombre de participants, tant pel que fa als joves com a les empreses formadores, es va considerar adequat en una primera experiència a fi de construir tota la infraestructura docent i posar en pràctica el lligam amb les empreses.

D'aquesta promoció, que creiem que és globalment satisfactòria, va acabar un grup de 5 joves d'automoció i 2 d'hoteleria.

Pel que fa a la segona promoció, iniciada el setembre del 1998, 14 joves han rebut els diplomes: 9 d'automoció, 2 d'hoteleria i 3 de la primera promoció de comerç.

En relació amb les dues promocions d'automoció podem dir que l'experiència és globalment satisfactòria i les jornades d'orientació que van tenir lloc al Centre de Formació d'Aprenents aquest mes de juny passat auguren una altra promoció amb èxits. Cal recordar, però, com bé va indicar la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis en el moment d'optar per aquest sector, que hauria de ser una formació prou flexible i adaptada a les necessitats del sector per aturar-la durant un cert període, ja que no podem oblidar un condicionament important: Andorra és un país petit i el mercat podria quedar saturat.

En la branca d'hoteleria, l'experiència ha estat força més conflictiva per la mateixa dificultat del sector (horaris, poca demanda de personal format i consciència escassa de la necessitat de formació). Hi ha hagut dues promocions, en què s'han mantingut 4 joves en total. El nombre de joves interessats en aquesta branca amb vista al curs vinent determinarà la continuïtat d'aquesta opció.

La incorporació del comerç suposa una nova branca i obre perspectives a nous perfils de joves, i equilibra l'oferta de mecànica, molt més atractiva per als nois. El nombre de joves interessats en aquest sector amb vista al curs vinent va en augment i aportarà, de ben segur, l'estabilitat que el Centre de Formació d'Aprenents necessita.

Vull recordar que la consolidació del Centre de Formació d'Aprenents és una

realitat constatable, amb un equip de treball sòlid, i l'enllaç amb les empreses s'ha fet de manera força coherent.

ÀMBIT D'EDUCACIÓ

S'estan duent a terme accions i fent passos importants tant des dels diferents components del sistema educatiu obligatori com des del Servei de Formació Professional per divulgar aquest model formatiu i oferir als joves que, per diverses raons, no troben el seu lloc en l'ensenyament professional escolar una altra opció complementària. La poca tradició d'aquest model implica, però, un desco-neixement social tant per part dels joves, com de les associacions de pares; tots ells tenen certes dificultats a diferenciar aquest model formatiu d'inserció al món del treball mitjançant un contracte del model de formació professional escolar.

Caldrà, per tant, treballar de manera constant i sense defallir, amb les esco-les, els joves i els pares a fi de trencar els estereotips que hi ha al voltant de la formació professional i fer-la una opció desitjable per a la comunitat escolar.

EMPRESA

És obvi que la participació del món empresarial ha de ser activa i constant i cal que prenguin iniciatives per divulgar la part de l'empresa tant prop del siste-ma educatiu com prop dels diferents sectors empresarials. És aquí on la col-laboració amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis haurà de continuar fent camí a fi de dotar aquest model formatiu de coherència i qualitat.

Si ho aconseguim, haurem consolidat una nova via formativa per als joves i dotarem el mercat laboral del país d'uns treballadors més qualificats i més pre-parats per fer front als reptes de la transformació constant del mercat laboral.

5. Propostes del Servei de Formació Professional

Des del Servei de Formació Professional, durant el curs 1999-2000, s'ha estat treballant conjuntament amb representants del Departament de Treball així com de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis en la creació d'un nou model formatiu per afavorir que una majoria de joves que s'insereixen en el món del treball a partir dels 16 anys i que no passen pel Centre de Formació d'Aprenents es puguin beneficiar d'un mínim de formació.

Caldrà veure la divulgació que se'n farà en un futur des de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, prop dels joves i dels sectors interessats.

Aquesta és una opció que també demana implicació d'altres components del sistema educatiu obligatori.

No convé oblidar que a Andorra, aquest any 2000, el Departament de Treball ha comptabilitzat uns 200 contractes de menors, de 16 a 18 anys, que s'inse-reixen al món del treball sense cap formació prèvia. Aquests joves, tot i que han

acabat l'ensenyament obligatori, han de seguir sent punt d'atenció de tots els components d'Educació, igual com ho són els joves de la mateixa edat que opten per seguir els seus estudis.

La Comissió Nacional de Formació Professional ha encomanat a la Direcció del Servei de Formació Professional per al proper curs una tasca cabdal per al reconeixement de tota l'oferta de formació professional: la creació del marc legal general que preveurà les diferents ofertes de formació professional existents en el sistema educatiu andorrà.

Aquest fet donarà coherència a les diferents ofertes ja existents i a les que es puguin crear en un futur; facilitarà la permeabilitat tan necessària entre les diferents ofertes per assegurar la progressió formativa dels joves, i podrem també aprofitar les ofertes dels altres sistemes educatius.

Carme Garcia i Puy

Llicenciada en filologia anglesa, directora del Servei de Formació Professional i directora del Centre de Formació d'Aprenents (CFA)

La visió de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis

Pilar Escaler i Penella

La rapidesa i la universalitat dels canvis que es produeixen en la societat actual afecten tots els àmbits de l'activitat humana i demanen una actualització i un reciclatge constants. Avui, aprendre és la clau del futur. Ens hem de formar i reciclar contínuament per no quedar endarrerits i tenir el màxim d'expectatives. Així mateix, en un país de serveis com el nostre, on sembla que la línia general dels diferents sectors es vol encaminar cap a la qualitat, no podem parlar d'un accés a aquesta qualitat si no hi ha una formació plena de totes les categories professionals –personal de base, comandaments intermedis i càrrecs directius–.

La Cambra de Comerç, Indústria i Serveis va ser creada per llei l'any 1993 i la posada en marxa de les seves oficines data del gener del 1995. La llei de creació assigna a la Cambra la funció de col·laborar amb l'administració educativa i amb aquells centres de formació professional públics o privats en la gestió de la formació pràctica a les empreses. Li assigna, també, la funció de difondre i promoure l'ensenyament comercial i industrial, tot fonamentant la investigació aplicada, segons els requeriments i les circumstàncies de cada cas. Per aquests motius, podem dir que promoure la formació és un dels objectius principals de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis.

Al llarg d'aquests sis anys de vida, la Cambra ha centrat els seus esforços en dos àmbits de la formació: la formació contínua i la formació professional inicial.

Quant a la formació contínua, aquesta ha tingut una evolució força positiva en el transcurs d'aquests sis anys i ha anat creixent de manera progressiva. Podem afirmar que cada cop són més nombroses les empreses que es dirigeixen a la Cambra amb una demanda de formació, tot i que la manca d'algun tipus d'incentiu oficial o avantatge per a les empreses, i el caràcter i la configuració

petita de l'empresa andorrana fan difícil que les empreses, per iniciativa pròpia, inverteixin en formació.

Tenint en compte els factors esmentats –mida de les nostres empreses i manca d'ajudes oficials–, la tasca de la comissió de formació de la Cambra ha estat centrada a conscienciar les empreses de la necessitat de formació, mitjançant enquestes, conferències, xerrades amb els diferents sectors i l'organització de cursos d'acord amb les necessitats detectades, així com l'obtenció d'ajudes econòmiques per part de diverses institucions bancàries del país que han ajudat a abaratir els costos dels cursos que oferim.

Les línies mestres de desenvolupament de la formació contínua són:

- La formació de reciclatge, promoció i perfeccionament de coneixements orientada a millorar la qualificació del personal, sobretot en aspectes vinculats a la dignificació de les professions de base (atenció al client, atenció telefònica...), als recursos humans (gestió dels recursos humans bàsica i avançada) i a la gestió (comptabilitat, finances per a no financers i gestió de Pimes des d'un nivell bàsic a cursos més avançats). El sector del comerç ha centrat, també, bona part dels nostres esforços, amb una formació enfocada, entre d'altres, a l'atenció al client, les tècniques de venda i la gestió del punt de venda, així com diversos tallers d'aparadorisme i cursos de decoració comercial.

- La formació de reciclatge de coneixements com a conseqüència de l'aparició contínua de noves normes legals (marques, normativa duanera, higienico-sanitàries, seguretat i qualitat industrial, impacte de l'euro, la legislació laboral...) o voluntàries (contractes i mètodes de pagament internacionals, *incoterms*...).

- Formació *in company* o personalitzada a l'empresa; formar tot el personal en les normes i els procediments bàsics de funcionament de les mateixes empreses.

- Formació a demanda d'un sector o grup d'empreses: generalment aquestes són formacions relacionades amb oficis o llocs de treball molt específics.

- Formació d'adaptació de les empreses andorranes als nous reptes del mercat i a la societat de la informació (Internet, comerç electrònic, noves tecnologies...).

Les necessitats cada cop majors de professionals més qualificats comporta que el treball de l'àrea de formació contínua de la Cambra se centri actualment en dues línies bàsiques d'actuació:

- El desenvolupament d'una metodologia pròpia que ens permeti una major detecció de les necessitats formatives dels diferents sectors empresarials.

- La selecció i qualificació dels nostres professionals externs.

Pel que fa a la formació inicial, l'activitat de la Cambra està centrada bàsicament en el projecte de formació professional mitjançant l'aprenentatge a

l'empresa que la directora de formació professional ha exposat en la seva intervenció. Atès que aquest projecte ja ha estat exposat, em limitaré a citar succinctament les tasques que la Cambra té assignades i subratllar aquells punts que des de la Cambra mereixen una reflexió.

El projecte va néixer amb la publicació de la Llei reguladora de la formació professional mitjançant l'aprenentatge a l'empresa el juliol del 1996, fruit del treball d'una comissió interministerial i una representació de la Cambra per arribar a un text consensuat entre tots els sectors implicats. La llei respon a les necessitats d'una part dels nostres joves que, quan acaben la segona ensenyança, decideixen encaminar-se a un aprenentatge més pràctic que els permeti incorporar-se al món laboral d'una manera més ràpida, a l'ensens que dona l'oportunitat als sectors empresarials que tenen un creixement més alt a formar els seus futurs professionals.

D'acord amb les competències que té assignades a la llei, la Cambra treballa conjuntament amb el ministeri d'Educació en l'elaboració i l'adaptació a la realitat empresarial andorrana dels diferents programes d'ensenyament; emet un informe en relació amb l'aptitud de les empreses que sol·liciten la subscripció d'un contracte d'aprenentatge i facilita als joves la informació necessària de les ofertes de treball existents, amb la relació d'empreses que han estat validades per subscriure contractes d'aprenentatge. Així mateix, actualment estem estudiant amb el ministeri d'Educació la possibilitat d'impartir conjuntament una formació específica per als formadors d'empresa.

D'altra banda, representants de la Cambra integren la comissió nacional de formació. Aquesta comissió és l'organisme que vetlla perquè l'empresa, l'aprenent i la Cambra compleixin les obligacions establertes legalment. En la darrera reunió de la comissió es va proposar al ministre d'Educació d'estendre les seves competències a la coordinació de tota la formació professional existent; això comportarà la consegüent ampliació dels membres de la comissió esmentada.

Des del punt de vista de la Cambra, el repte d'aquest projecte és aconseguir que es consolidin les branques de comerç i d'hoteleria, ja que aquestes branques són les que poden oferir més llocs de treball ara i en el futur amb l'estructura de país que tenim. Tanmateix, si bé per a la branca de comerç els indicis que es desprenen d'aquests primers anys auguren bones perspectives, en el cas de l'hoteleria es fa més difícil, puix que, encara més que la necessitat accelerada de formar professionals del sector, el més preocupant és que l'hoteleria i la restauració no semblen atractives com a elecció per als joves que es troben en edat d'escollir el seu futur.

Quant a altres branques d'aquesta formació, si bé la de mecànica ha estat

un èxit –aquest any se n'obrirà la quarta promoció–, la mateixa petitesa de l'estructura empresarial del país fa que no sigui fàcil trobar sectors amb un ventall d'empreses d'una estructura suficientment àmplia per poder acollir un aprenent amb garanties de formació i, endemés, assegurar el mínim de tres o quatre promociions de dotze o tretze alumnes que exigeix aquest projecte.

Amb la finalitat de donar resposta a la demanda de sectors més petits que podrien oferir llocs de treball atractius per als joves, professionals de la Cambra i dels ministeris d'Educació i Treball estan estudiant vies de formació ocupacional que permetin, amb un nombre menor d'empreses i promociions, oferir formacions bàsiques amb un ritme d'obertura i tancament més dinàmic.

En general, pel que afecta la formació inicial, cal que la Cambra i el ministeri d'Educació promoguin accions per dignificar les professions de base. Per aquest motiu, es fa necessari que, a partir d'ara, la Cambra i el ministeri d'Educació es plantegin, a més de formar, informar i vendre els atractius i els avantatges de la formació inicial, així com oferir els mecanismes necessaris perquè qualsevol jove pugui trobar en aquests sectors una sortida laboral satisfactòria. Per això cal que aquesta dignificació es faci tant en l'àmbit intern de les empreses, mitjançant sistemes de formació sòlida i consolidació del lloc de treball, com extern, mitjançant xerrades amb els alumnes i les associacions de pares. S'han de promoure les professions no universitàries, i que en l'àmbit del ministeri siguin homologables i puguin ser continuades a l'exterior si el jove així ho decideix, ja que contràriament els desequilibris professionals que ja comença a haver-hi en alguns sectors i oficis s'accentuaran. *De facto*, la llei de l'oferta i la demanda ja ha començat a equilibrar la balança laboral; per exemple, ens costa el mateix preu la visita a un metge especialitzat que la d'un lampista. Les retribucions i el reconeixement social, encara que a poc a poc, ja es van distribuïnt de manera raonable.

Cal esmentar la tasca que desenvolupen els representants de la Cambra en el si del consell d'administració del liceu Comte de Foix i a l'Institut d'Estudis Andorrans.

Per finalitzar, i relacionat amb tot el que acabo d'assenyalar, a la Cambra ens preocupa la integració al mercat andorrà del gran nombre d'estudiants universitaris que tenim. Si volem que aquesta integració sigui efectiva, ens haurem de plantejar l'obertura del nostre mercat a nous sectors capaços de donar llocs de treball a aquesta joventut.

Pilar Escaler i Penella

*Advocada i directora de la Cambra de Comerç,
Indústria i Serveis d'Andorra*

Aprentatge virtual, un nou paradigma formatiu?

Florenci Pla i Altisent

“Imaginem un professor i un metge de principi del segle XX que van morir sobtadament mentre duïen a terme la seva activitat quotidiana; el professor va morir a l’aula mentre impartia una classe d’introducció a la filosofia i el cirurgià va morir mentre operava un pacient d’apendicitis. Si avui ressuscitessin al mateix lloc on van morir, el professor segurament encara trobaria una pissarra (potser la mateixa) i un guix i segurament no tindria gaire problemes per continuar la classe al mateix punt on la va deixar; en canvi l’entorn del quiròfan, possiblement, hauria canviat tant que aquell cirurgià difícilment podria fer la intervenció d’apendicitis.”

Això ens fa pensar amb quina dificultat els canvis tecnològics han modificat l’entorn educatiu.

Una competència cada vegada més important en la societat del segle XXI serà l’aprenentatge autodirigit com a resposta al fet que l’aprenentatge no serà un acte aïllat dels primers anys de la vida sinó que es perllongarà durant tota la vida, i és en aquest tipus d’aprenentatge en què la tecnologia cada vegada tindrà un paper més rellevant.

Avui la tecnologia ja ens permet crear comunitats virtuals, és a dir, espais d’interacció humana en els quals els membres de la comunitat es poden relacionar de manera asíncrona –sense coincidir en l’espai i el temps– i constituir un autèntic (real) entorn virtual.

Formació tradicional “versus” formació virtual

Si fem una anàlisi de les pràctiques dutes a terme a la classe tradicional, amb un professor i els alumnes en una mateixa classe, durant els darrers anys ens

adonarem que la formació a l'aula ha evolucionat des d'un currículum centrat en el professor cap a un currículum centrat en l'alumne.

S'ha passat d'un currículum centrat en el professor en què aquest parla més que els alumnes, la formació s'adreça a tota la classe (grup classe), la font d'informació és bàsicament el llibre de text, el professor és qui marca les pautes sobre què s'ha de fer en cada moment, i la distribució del mobiliari de la classe és en fileres de taules i cadires de cara a la pissarra, a un currículum centrat en l'alumne caracteritzat pels fets que l'alumne parla tant o més que el professor, una part important de la formació es duu a terme en petits grups, es fan servir diversos materials didàctics (fonts d'informació), i la disposició del mobiliari és dinàmica de tal manera que s'adapta a les necessitats de cada moment i facilita el treball en grup.

I aquest model presencial es caracteritza per:

a) L'estructura espacial i temporal en la qual l'estudiant aprèn és molt concreta. Normalment s'assignen espais físics per a la formació (aules, laboratoris, sortides, etcètera) que fan que les disciplines s'ensenyin en uns espais concrets, en moments predeterminats i en un ordre establert, i tot això fa que sigui un model molt rígid.

b) Un requisit indispensable per a l'aprenentatge és la presència física del professor i de l'estudiant en un lloc determinat malgrat, moltes vegades, la poca interacció entre el professor i l'alumne.

Aquesta anàlisi al llarg del temps ens demostra que els mètodes de l'ensenyament no han canviat gaire durant els últims anys ja que els alumnes reben, majoritàriament, la formació en grups, en institucions concretes (escoles, col·legis, acadèmies, universitats, etcètera) amb professors en un entorn presencial. Així doncs, podem dir que fins avui la tecnologia ha tingut un impacte marginal en el model d'educació i tot i que s'han incorporat a l'escola ordinadors, vídeo, televisió, normalment aquesta tecnologia només s'ha utilitzat com un ajut al professor.

L'única excepció important d'incorporació de la tecnologia a l'educació la trobem en la formació virtual que no solament utilitza la tecnologia com un recurs més, sinó que es tracta d'un nou model d'ensenyament que es basa en la potencialitat de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC).

La formació virtual

Ha estat la convergència i popularització de la informàtica i les telecomunicacions la que ha fet possible noves formes d'ensenyança i aprenentatge basades en les noves tecnologies, que es coneixen com a aprenentatge virtual o aprenentatge a través de la xarxa.

La formació virtual es caracteritza per:

- a) L'estudiant té accés a la formació en qualsevol moment, a qualsevol hora i pot accedir a la informació en qualsevol ordre. És a dir, s'amplien els límits d'aprenentatge tradicional de manera que ara es pot produir a la classe, a casa o a la biblioteca, etcètera. Endemés, en aquest model l'estudiant és un participant actiu del seu procés d'aprenentatge, i no un destinatari passiu, que aprendrà amb experts i el seu col·legues, siguin on siguin.
- b) El professor passa de ser un transmissor subministrador de coneixement a ser un assessor, un gestor i un facilitador d'aprenentatge ja que l'accés a la informació es farà principalment mitjançant les telecomunicacions. Els professors ja no són l'única font d'informació i de saber.
- c) Permet un aprenentatge cooperatiu més enllà de la classe (global). Els estudiants poden consultar amb altres companys, el professor i entesos en el tema. Les xarxes també fan possible que l'ensenyament es faci en col·laboració amb altres institucions educatives, i això fa que s'incrementin les oportunitats i recursos que els professors i alumnes tenen al seu abast ja que els usuaris no estan limitats per la geografia.
- d) La font principal de continguts es desplaça del llibre de text i del professor a altres fonts d'informació més variada, és a dir, els materials acostumen a ser multimèdia. És més, la naturalesa del contingut passa a ser dinàmica en contraposició als textos publicats estàtics. Es pot accedir fàcilment a les millors biblioteques i bases de dades de tot el món i el control de l'aprenentatge passa a l'estudiant, fet que no es produeix a la classe tradicional.
- e) Hi ha la possibilitat que alumnes i professors es comuniquin de manera remota ja sigui de forma síncrona (videoconferència, xat) o bé asíncrona (correu electrònic).
- f) I en definitiva l'alumne podrà triar quin professor vol per a cada disciplina. Això representarà una competència entre el professorat que farà que millori la qualitat.

Els avantatges d'aquest sistema són obvis:

- La superació dels problemes de desplaçament ja sigui per problemes de la distància entre el lloc de residència i el centre d'ensenyament o per alguna limitació física.
- La possibilitat de seguir els estudis malgrat els horaris laborals (formació continuada).
- Facilita a molts adults l'accés als estudis (iniciar o reprendre estudis).
- Els estudiants que experimentin aquest model estaran en situació d'avantatge en els propers anys ja que amb molta probabilitat aquest sistema virtual de formació o desenvolupament de les relacions serà el paradigma de funcionament social del segle XXI.

La societat al segle XXI

Cada vegada més les necessitats dels treballadors canvien molt ràpidament ja que la feina canvia de manera dinàmica i es creu que algú que acabi la seva formació inicial necessitarà fer cursos de formació o reciclatge com a mitjana cinc vegades al llarg de la seva vida. Cada vegada serà menys vàlida la típica pregunta que s'acostuma a fer l'estudiant adolescent: "Quan acabes els estudis?", ja que possiblement s'haurà de formar al llarg de tota la vida professional.

La imatge d'un mateix treball per a tota la vida serà aplicable a una part molt petita de la població i la majoria de les persones que s'incorporen al mercat laboral necessitaran més formació durant els propers anys i només els empleats que es formin o reciclin podran conservar el seu lloc de treball.

Un dels objectius de la formació del segle XXI serà saber preparar persones per integrar-se en un entorn social basat en la informació. El model tradicional de formació no genera les competències que demana la societat de la informació.

Considerant que, cada vegada més, les persones que necessiten reciclar-se estan treballant, ens fa pensar que la feina i l'aprenentatge seran inseparables. Ara bé, aquesta formació continuada difícilment la podran assumir les institucions educatives tradicionals ja que d'una banda no estan dimensionades per absorbir l'allau de demanda d'aquesta formació, i de l'altra els que necessiten aquesta formació sovint no tenen disponibilitat horària per fer-la de manera presencial. I és aquí on pren protagonisme i sentit la formació virtual.

Implicacions organitzatives

Tot i que durant molts anys es continuaran necessitant institucions educatives, la seva forma de funcionament haurà de canviar aprofitant la potencialitat de les TIC, que permetran als estudiants accedir a coneixements des de qualsevol lloc.

Això implica que moltes institucions educatives no hauran de tenir forçosament una localització física i podran ser electròniques (virtuals) o bé mixtes, amb combinació de campus físic durant uns determinats períodes lectius i accés remot en altres etapes.

Aquest accés electrònic a l'aprenentatge democratitzarà l'ensenyament ja que esborra les barreres d'espai i de temps i farà que l'aprenentatge sigui més flexible i accessible als estudiants de totes les edats i no solament a la gent més jove.

L'ensenyament presencial s'hauria de fer servir de manera selectiva i quan els objectius d'aquesta formació no es puguin assolir per mitjà de la tecnologia (educació durant els primers anys de vida, algun tipus de pràctiques que s'hagin de dur a terme sobre el terreny, etcètera).

Endemés, l'aprenentatge virtual té com a valor afegit que la gent utilitza les mateixes eines i desenvolupa les mateixes habilitats que utilitzarà a la feina i en el temps d'oci.

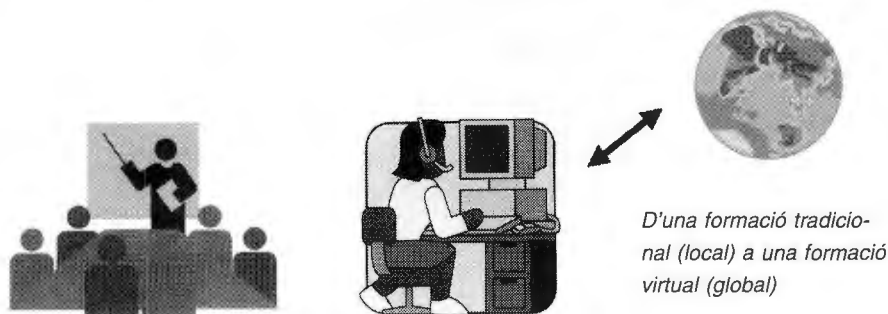
Límits de la formació virtual

Ara bé, tot i la potencialitat de les noves tecnologies en l'ensenyament cal ser prudent a l'hora de definir els límits de l'aprenentatge virtual; és a dir, cal definir quines àrees i a quines edats no volem fer servir tota la potencialitat de la tecnologia encara que es pugui utilitzar. Volem que els infants aprenguin mitjançant màquines? Volem desenvolupar màquines que desplacin el professor?

Com sempre, segurament la solució mixta, amb un equilibri entre la relació social mitjançant contacte directe amb la relació interpersonal a través de les telecomunicacions, serà la que s'imposarà si més no durant el període inicial de la formació.

Ara bé, cal diferenciar diferents sectors del món educatiu en què els nois i noies necessiten del context social que proporcionen les escoles físiques per tal de relacionar-se. Com més jove sigui l'estudiant, més necessitat té de seguretat i d'un context social ric i de la responsabilitat d'un professional que conegui el desenvolupament infantil del nen. Aquí la tecnologia tindrà un paper més aviat petit. Amb nois menors de 16 anys seria perillós que la tecnologia substituís el professor.

Passada aquesta edat, en el batxillerat, hi hauria d'haver més oportunitats d'accedir a la formació mitjançant la tecnologia ja que així es desenvolupen les habilitats bàsiques que necessita una societat altament tecnològica; però on realment tindrà un paper important la formació virtual serà en el món universitari, i més si considerem que cada vegada més els estudiants combinaran la formació amb la feina, i en la formació continuada ja que el nombre d'estudiants adults augmenta i per aquests té una importància rellevant la flexibilitat i la diversitat que ofereix la formació virtual.

El Centre Universitari d'Estudis Virtuals d'Andorra

El Centre Universitari d'Estudis Virtuals d'Andorra es va crear l'any 1997 com un centre de formació virtual amb la utilització de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació.

Aquest centre es crea amb l'objectiu d'ampliar l'oferta de formació a sectors de la població que no poden accedir, bàsicament per motius laborals, a una formació clàssica presencial.

Ara bé, atesa la reduïda població d'Andorra, per aconseguir una massa crítica d'estudiants necessària que permeti rendibilitzar el desenvolupament de cursos de formació generalista és imprescindible establir convenis de col·laboració amb institucions de formació virtual d'arreu del món. D'aquí que l'estratègia sigui desenvolupar només aquells continguts específics d'Andorra i oferir, mitjançant convenis de col·laboració, formacions generalistes desenvolupades per altres institucions. D'aquesta manera es pretén que el centre sigui una finestra al món de la formació virtual ja que es disposa dels recursos i serveis que faciliten l'accés a formacions virtuals d'arreu del món, i això amb l'objectiu que el fet de viure a Andorra no sigui un inconvenient per formar-se.

Així doncs, un dels objectius del Centre d'Estudis Virtuals és incentivar i col·laborar en l'elaboració de cursos de formació no presencial específics d'Andorra en les diferents disciplines: història, dret, economia, pedagogia etcètera.

Aquesta formació seria obligatòria per als alumnes del Centre d'Estudis Virtuals i també es podria oferir, si s'escau, com a assignatures optatives als estudiants d'altres universitats i/o formar part d'algun curs de formació continuada amb la finalitat de donar a conèixer les particularitats d'Andorra en els diferents àmbits a totes aquelles persones d'arreu del món interessades en aquests temes.

Actualment el centre manté un conveni de col·laboració amb la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) que permet als residents a Andorra accedir a la formació tant d'estudis universitaris com de formació continuada que ofereix la UOC, i en un futur proper està previst ampliar aquesta oferta formativa amb formacions que siguin interessants per a Andorra, mitjançant convenis de col·laboració amb altres institucions universitàries.

El Centre Universitari d'Estudis Virtuals disposa d'un centre de suport amb un servei de secretaria on l'alumne pot realitzar els temes relacionats amb la gestió acadèmica (matrícula tutoritzada, certificats...), una biblioteca mediateca especialitzada per als diferents estudis que s'ofereixen així com una sala de treball i reunions equipada amb ordinadors connectats al campus virtual.

El model pedagògic del Centre d'Estudis Virtuals té dos elements primor-

dials; un és el tutor, que té com a funcions orientar, dinamitzar, planificar, informar i motivar l'alumne, i l'altre és la figura del consultor, que és aquella persona experta en una determinada matèria i és el que guia, estimula i avalua els processos d'aprenentatge dels estudiants.

El proper curs 2000-2001, 145 alumnes cursaran estudis universitaris al Centre d'Estudis Virtuals en les carreres de: diplomatura en ciències empresarials (47), pedagogia –segon cicle– (10), llicenciatura en dret (27), llicenciatura en humanitats (11), enginyeria tècnica d'informàtica de gestió (8), enginyeria tècnica d'informàtica de sistemes (24), llicenciatura en filologia catalana (5), documentació –segon cicle– (2), administració i direcció d'empreses –segon cicle– (3) i llicenciatura en psicologia (8).

Endemés, un altre dels àmbits d'actuació del centre és el de la formació continuada, i en aquest sentit el curs 1999-2000 van seguir aquesta formació 30 alumnes en alguna de les formacions (3 màsters, 16 cursos de postgrau i 39 cursos d'especialització), de temàtiques diferents: gestió empresarials, màrqueting, economia i finances, qualitat, món editorial i multimèdia, llenguatges de programació, logística, societat de la informació, ensenyament, humanitats, etcètera.

Florenci Pla i Altisent

Llicenciat en ciències químiques i coordinador del Centre Universitari d'Estudis Virtuals d'Andorra

La formació en noves tecnologies

Ferran Virgós i Bel

Resum

La tecnologia ha estat present d'una manera o altra des de l'inici de la humanitat. Ara bé, l'actual situació de competitivitat creada per la mundialització de l'economia i la globalització i maduració dels mercats fan que la tecnologia agafi un protagonisme en la definició de la posició competitiva de les empreses i les nacions.

Ara, a diferència d'abans, la complexitat de l'eina força el protagonisme de la formació. D'altra banda, el dinamisme de l'eina també obliga a fer un canvi en el cicle de vida de la formació (*longlife learning*). Cal estudiar el triangle tecnologia/empresa/formació, però cal fer-ho també des de la perspectiva de cada individu.

A més, nosaltres mirem de fer-ho des de la competitivitat de les nacions, en aquest cas Andorra.

La comunicació acaba amb unes reflexions sobre els plantejaments fets, des del ministeri encarregat de l'educació, mitjançant la Universitat d'Andorra, per tal d'afrontar aquest repte. Es recull el marc global i les formacions que s'ofereixen actualment.

Paraules clau

Technology, education, university, nation, strategy, Andorra

La tecnologia, vella amiga

L'home és l'únic ésser de la creació que sempre ha emprat la tecnologia pel seu profit.

Des de l'ús de pedres afilades com a eina de caça fins al moment actual, quan l'home ha trobat una dificultat que no podia resoldre per ell mateix, ha cercat l'ajut de la tecnologia per resoldre-la.

Però, al principi, la simplicitat d'ús no exigia un alt nivell de formació, que, en qualsevol cas, venia de l'experiència.

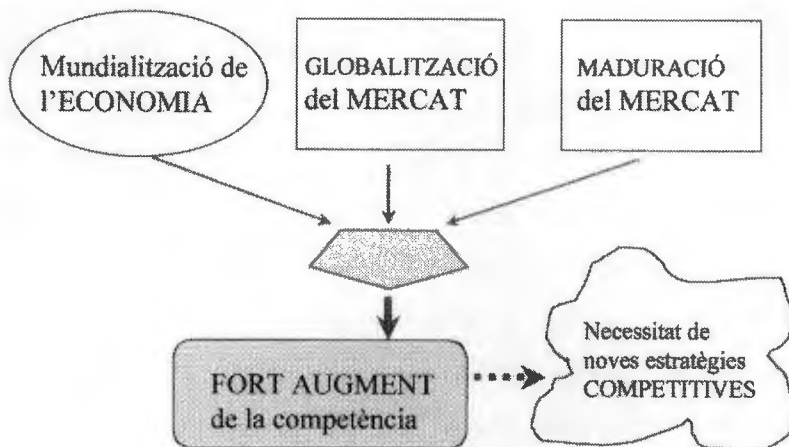
Durant tota l'edat mitjana existia un cert nivell de tecnologia i també de formació en tecnologia, però aquesta era bàsicament d'habilitat manual i es produïa via la filosofia d'aprenentatge al lloc de feina (entorn de gremi) i un sol cop a la vida, durant l'adolescència i/o joventut.

A més, afectava un percentatge relativament petit de la població global.

Més tard, amb la revolució industrial, la presència tecnològica s'incrementa però el nivell d'especialització (organització del treball de Taylor) fa que la formació en tecnologia tingui una presència només discreta.

D'altra banda, la relativa estabilitat de la tecnologia de l'època fa que la formació continuï centrada en un període concret de la vida, abans de la incorporació al món del treball. Així, el cicle de vida dels coneixements tecnològics dels recursos humans coincideixen, bàsicament, amb el cicle de vida de la persona: naixement, infantesa, formació, treball i vellesa.

Entorn empresarial i competitivitat

En l'entorn empresarial actual, la mundialització de l'economia, juntament amb la globalització i maduració dels mercats, han portat un extraordinari increment de la competència.

Davant aquesta situació, les empreses han hagut de cercar noves vies per facilitar estratègies competitives.

La qualitat i la innovació han estat dues de les respostes. En el cas de la innovació, s'ha pogut orientar cap a producte, cap a procés o cap a les mateixes tècniques de gestió.

L'explosió tecnològica dels darrers anys ha fet que els directius veiessin la tecnologia com un element rellevant relacionat, d'una manera o altra, amb l'estratègia de l'organització.

Tecnologia i empresa, avui

Així, la tecnologia es converteix en un element important. Singularment, les anomenades tecnologies de la informació (TI):

- al principi eren com a suport a processos aïllats.
- més tard, com un element alineat amb els eixos estratègics de l'organització.
- més recentment, com a essència de la definició de la mateixa estratègia corporativa.

Sovint es parla de tecnologies de la informació per referir-nos a aspectes tecnològics, o de sistemes d'informació (SI) per referir-nos al sistema. De vegades, quan es volen tractar conjuntament es parla de TI/SI o de TSI. Més recentment, veiem el terme TIC fent referència a tecnologies de la informació i comunicacions. Particularment, em sembla un terme més restrictiu, de tipus intermedi. Més endavant tornarem sobre el tema.

En aquest context, el concepte de *cadena de valor* apareix com a marc d'anàlisi de les aplicacions de les TSI a l'empresa i les seves possibilitats estratègiques.

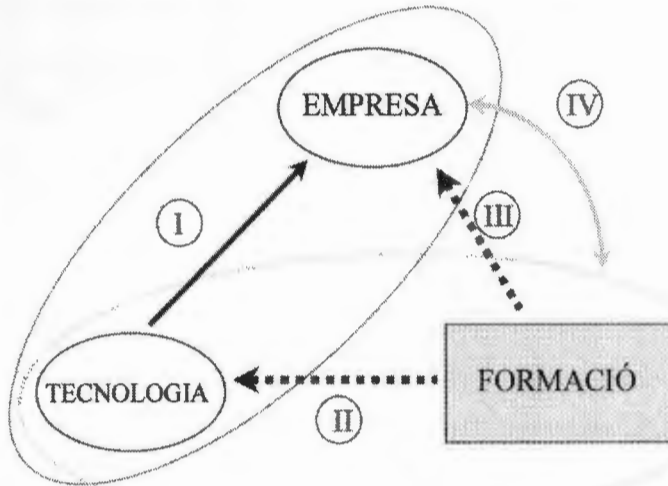
La cadena de valor externa ens porta a parlar dels sistemes interorganitzacionals, suportats en xarxes de comunicacions.

Finalment, el concepte de *cadena de valor virtual* ens obre els ulls en el sentit de veure com, en paral·lel a la cadena de valor (real o CVR), existeix una cadena de valor virtual (CVV) que ens permetrà definir nous productes i noves relacions amb els clients.

Tecnologia, empresa i formació

Ara, la formació adquireix una nova rellevància.

a. La complexitat de l'eina exigeix el protagonisme de la formació.

b. El dinamisme de l'eina exigeix un canvi en el cicle de vida de la formació (*longlife learning*)

Així, en la figura:

(I) Pretén indicar la influència de la tecnologia, no solament en el suport, sinó, també, en la definició de l'estratègia organitzativa.

(II) Importància del nivell de formació dels recursos humans en tecnologia, com a element impulsor de l'empresa.

(III) La formació també té importància en tècniques de *management*. Hi ha una proliferació de formacions de tipus Master.

(IV) És particularment interessant la visió de formació en tecnologia des d'una perspectiva empresarial. Ja ha passat el temps de pensar "la tecnologia, per als tècnics". Sembla clar, al contrari, que en la societat de la informació i el coneixement els papers es modifiquen i s'imposa una certa confluència en què els directius necessiten certa formació tècnica i els tècnics cal que *entenguin* l'essència del negoci.

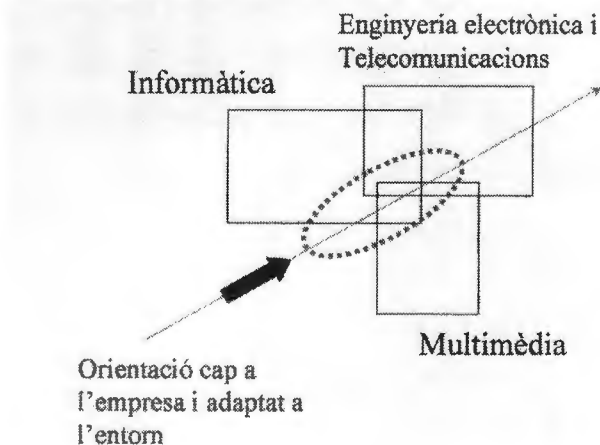
Aquí, quan parlem de tecnologia, de què estem parlant?

De fet, tot sovint, encara que parlem de tecnologia, estem pensant en tecnologies de la informació (TI) –si volem, tecnologies i sistemes d'informació, TSI–

Una definició ampla de TI la podríem treure d'una de clàssica (amb esperit més restrictiu) aplicada a sistemes d'informació. Així, entendríem per tecnologies de la informació totes aquelles que ens permeten la captura, l'emmagatzemament, el procés, la transmissió, la distribució i recuperació de la informació en format digital.

Cal notar que si considerem el paper *integrador* del terme *digital* (gràcies al sistema unificat de representació, binari), aquesta definició es tan genèrica que pot incloure des d'una pel·lícula en DVD fins a un curs d'anglès, passant per la consulta a un compte bancari, la reserva d'un viatge a Dinamarca o la compra del sopar d'avui al supermercat.

I si això ho traslладem als estudis clàssics...?

En una primera aproximació:

- Naturalment, dins el concepte TI inclouríem el terme *informàtica*, però aquest concepte és molt ampli i difús: enfocament teòric, *hardware*, *software* (...)?

En un treball recent, el professor Rafael Camps comentava a la revista *Novàtica* (1999) que el terme *informàtica* és un terme polisèmic. Aclaria que el món de parla anglesa diferencia entre *computer science* (CS), *computer engineering* (CE), *information systems* (IS) i *software engineering* (SE).

Un aspecte actualment tan important com les xarxes s'hauria d'incloure en algun lloc i, de fet, està una mica inclòs en molts d'aquells (especialment CE).

- Un altre bloc el formaria tot el món d'enginyeria electrònica i enginyeria de telecomunicacions.

- També inclouríem el món de multimèdia des d'una perspectiva genèrica, de mitjans audiovisuals.

- Aspectes d'aplicació com *d-Business* tindrien components d'intersecció entre la visió directiva i tècnica i podrien emprar-se per definir *orientacions* de les formacions bàsiques.

Marc global

PERFIL estudis	REGLADA	EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA POST-GRAU, ESPECIALITZACIÓ i PERFECCIONAMENT PROFESSIONAL		
NIVELLS	Fprof SUP	UNIVERSITÀRIA		
		Primer CICLE	Segon CICLE	Tercer CICLE
TIPUS DOCÈNCIA	Presencial	VIRTUAL	MIXT	
Recursos HUMANS	PROPIS	- permanent - col·laborador - visitant	CONVIDATS	ACORDS INSTITUCIONALS
Docències ESTRATÈGICA	INFORMÀTICA de GESTIÓ, ampliada			

De fet, en el cas d'Andorra, ens hem basat en alguns *vectors* per tal de definir el nostre plantejament:

- Bon nivell d'abstracció. La qualitat és irrenunciable.
- Equilibri teoria/pràctica i orientació cap a l'empresa. Ens volem situar en una posició *realista* en la línia del treball de Rafael Camps (abans esmentada): en l'alternativa *plantejament científic versus enginyer*, apostem pel segon, però, a més, amb una clara orientació empresarial en la línia d'informàtica de gestió.

- Orientació al país. Però no solament a la situació actual sinó amb perspectiva de futur.

- Adaptació a les possibilitats reals. Sabem que tenim recursos limitats i hem de ser realistes. Qualsevol altre plantejament estaria condemnat al fracàs. Cal ser imaginatius.

- Tecnologia com a eina. Si expliquem el concepte de *cadena de valor virtual*, naturalment hem d'aplicar-lo nosaltres mateixos.

- Obertura. En forma doble: no solament per tal de conèixer les necessitats de l'entorn. De vegades la solució implica cercar la col·laboració d'altres institucions que ens portin sinèrgies positives per a tots.

- Efecte dinamitzador. No ens conformem a fer docència: la universitat ha d'actuar com un element catalitzador de la introducció de les innovacions en l'entorn. Així aquest entorn en gaudeix doblement. La formació continuada en seria una petita part.

Alternatives a definir

Ens calia concretar:

- Perfils dels tipus d'estudis.

Es pot pensar en: formació reglada, formació de postgrau, cursos d'especialització i perfeccionament professional.

- Nivells.

Calia optar per incloure els estudis de formació professional superior i universitaris (primer, segon i/o tercer cicle).

- Tipus de docència per a l'alumne.

Ens referim, bàsicament, a la dualtat presencial/virtual.

- Recursos propis i estructura organitzativa.

Calia decidir el nivell de suport extern *versus* recursos propis i l'estructura organitzativa global.

- Docència estratègica i titulacions locals.

Calia decidir quines matèries es consideraven estratègiques i, per tant, quines matèries s'impartien localment.

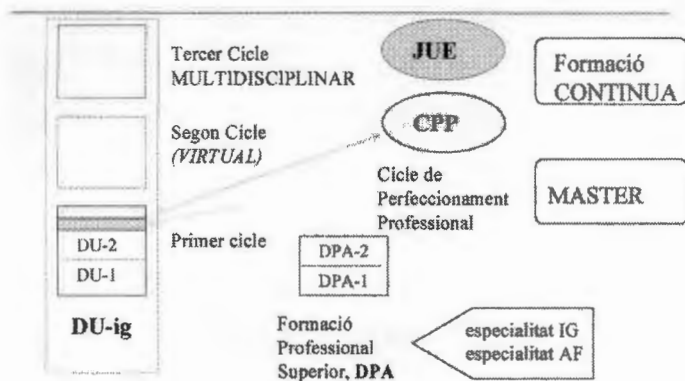
Marc global

PERFIL estudis	REGLADA	EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA POST-GRAU, ESPECIALITZACIÓ i PERFECCIONAMENT PROFESSIONAL		
NIVELLS	Fprof SUP	Primer CICLE	UNIVERSITÀRIA Segon CICLE	Tercer CICLE
TIPUS DOCÈNCIA	Presencial	VIRTUAL	MIXT	
Recursos HUMANS	PROPIs	- permanent - col·laborador - visitant	CONVIDATS	ACORDS INSTITUCIONALS
Docència ESTRATÈGICA	INFORMÀTICA de GESTIÓ, ampliada			

En el quadre es recullen de manera sintètica els punts anteriors. En concret:

- No es renuncia a cap perfil. Al contrari, es tracta de cercar *sinèrgies* per assolir la màxima optimització.
- Històricament es fa una aposta per la formació professional superior, que posteriorment evolucionaria a estudis de primer cycle. Més tard es va plantejar un tercer cycle multidisciplinar. El segon cycle es canalitzaria només a formació virtual.
- Apliquem totes les possibilitats. La base ha estat presencial, però mitjançant EV es va oferir també formació virtual i, ara, es canalitzarà a mixt. Cal afegir que els plans d'estudi preveuen estades en una altra universitat.
- La docència presencial estratègica es va centrar en informàtica de gestió però amb un enfocament estès, incorporant un fort component de xarxes i multimèdia.
- Altres estudis amb menys component tecnològic (administració i finances o turisme) poden (o podran) disposar d'un plantejament innovador gràcies a la sinèrgia *cultural* de la universitat.

Estructura d'ensenyaments

En aquests moments, la Universitat d'Andorra ofereix:

- El diploma professional avançat (DPA), en les especialitats d'informàtica de gestió (IG) i administració i finances (AF), que també inclou alguna assignatura relacionada amb TSI.

- El diploma universitari (DU) en informàtica de gestió, presencial. Hem d'afegir l'oferta d'estudis virtuals. Possibilitat, per als alumnes presencials, d'assignatures optatives virtuals i presencials en una altra universitat.

- Programa de tercer cicle (doctorat) multidisciplinar amb l'enfocament de tecnologia, empresa i societat i amb el títol global: *Societat de la informació, coneixement i benestar: orientant el futur dels microestats*.

- Cicle de perfeccionament professional (CPP), orientat als professionals del país i integrat en el sisè quadrimestre del DU-ig.

- Jornades universitat empresa (JUE). Bianyals, per impulsar les relacions amb el món empresarial i actuar de catalitzador de la incorporació de noves tecnologies.

- Formació continuada. A banda del CPP, s'ofereixen cursos de formació continuada mitjançant estudis virtuals (EV).

En aquest moment s'ofereix un màster presencial via acord institucional. Es pensa a impulsar un marc restrictiu per als màsters, en la línia marcada a la UE. En aquest cas, aquesta titulació s'incorporaria a la formació reglada.

Ferran Virgós i Bel

Doctor enginyer industrial, llicenciat en informàtica i cap d'estudis de l'Escola d'Informàtica d'Andorra

L'ensenyament a l'àrea de la salut

Anna Insa i Canet

1. La història

L'evolució de l'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra (EUIA) no es pot deslligar de la història de la professió infermera en el nostre país.

Així és interessant ressaltar que encara que des de l'any 1940 tenim constància d'una certa presència d'aquests professionals en el món sanitari. No és sinó a partir del 1971, amb la inauguració de la clínica Verge de Meritxell i l'any 1977, amb la constitució del Centre Hospitalari Andorrà, que comença a aparèixer en el nostre país d'una manera organitzada aquest professional.

El naixement de l'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra l'any 1988 va ser motivat per dos situacions particularment significatives des del punt de vista de la societat andorrana i de les necessitats dins del camp de la salut:

– Oferir als joves andorrans la possibilitat d'estudiar una carrera universitària dins el Principat, per després incorporar-se al món laboral, on mancaven professionals sanitaris.

– Proporcionar al país infermeres en un nombre i amb una formació adients. En aquell moment hi exercien vuitanta infermeres, i tan sols el 10% era del país. L'any 1987 es va caracteritzar també per una gran inestabilitat i crisi de recursos, i es disposava únicament d'una plantilla d'unes cinquanta infermeres. A més, es preveia la construcció d'un nou hospital i l'augment de l'activitat en l'àmbit de l'atenció primària.

Per encàrrec de la conselleria de Treball i Benestar Social, el Molt Illustre Govern d'Andorra va presentar, el mes de juny del 1988, el pla de viabilitat d'una escola d'infermeria que podria formar en els deu anys següents 150 infermeres.

L'octubre del 1988 l'escola va obrir les portes, adscrita al Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS) i tutelada pels ministeris de Salut i Benestar i d'Educació, Joventut i Esports.

Des de la seva creació l'escola ha anat canviant de lloc d'adscripció; així l'any 1996 deixa de dependre del SAAS, per dependre del ministeri de Salut i Benestar. Amb la creació de la Universitat d'Andorra, l'any 1997, es reconeix l'escola com un centre de la universitat.

La finalitat és doble:

– Dur a terme la formació bàsica per a l'obtenció del títol de diplomad universitari en infermeria.

– Dur a terme el programa de formació permanent dels professionals d'infermeria diplomats i auxiliars que exerceixen al Principat d'Andorra.

2. Algunes dades

El títol de diplomad universitari en infermeria de l'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra és atorgat pel Govern. És homologable a Espanya previ tràmit administratiu als títols estrangers d'educació superior, segons estableix el real decret 86/1987 del 16 de gener (BOE 23-01-87) i en l'ordre del 9 de febrer de 1987 (BOE 13-02-87).

És reconegut a França segons estableix la llei núm. 95-116 de data 4 de febrer de 1995, article 25L.474-1 (*du code de la Santé Publique, journal officiel de la République Française 05-02-95*).

En l'àmbit acadèmic cal remarcar que l'escola disposa d'un pla d'estudis de 4.600 hores, que va ser elaborat segons les directrius de la CEE 77/452 i 77/453 i seguint les recomanacions de l'OMS. Va ser publicat en el BOPA núm. 71, any 5 (29 de desembre de 1993).

3. La formació

La formació bàsica per a l'obtenció de la diplomatura és de tres anys, que s'estructuren donant cabuda tant a classes teòriques impartides per professionals del país com de l'estranger. I també amb la realització de pràctiques no solament al país sinó als països veïns, amb una proporció del 50% entre teoria i pràctica. L'alumne té assignada una monitora, responsable d'assolir els objectius previstos en cada període i avaluació. Aquestes pràctiques es realitzen en el medi hospitalari (hospital d'Andorra o centres que tinguin signats acords de cooperació amb l'escola a l'estranger, depenent del curs) i comunitari (guarderies, residències per a la tercera edat, centres de salut, atenció domiciliària, visites programades de salut pública).

La teoria es distribueix en àrees de coneixement amb diferents assignatures.

Des de la seva creació l'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra ha garantit deu promocions, és a dir, 111 nous professionals que s'han integrat, conforme als objectius sanitaris, tant als serveis públics com privats relacionats amb la sanitat; no solament a l'hospital sinó en serveis a la comunitat com són la xarxa de centres de salut i altres llocs de treball no tan coneguts, com l'escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell o el Centre d'Acolliment d'Infants (CAI).

Pel que fa a la segona finalitat, assolir la formació continuada dels professionals que exerceixen al país, l'escola du a terme cada any un programa que s'elabora a partir de les demandes dels diferents centres assistencials.

En els darrers tres anys aquest programa s'ha estructurat en funció de quatre eixos:

- La salut mental.
- La salut geriàtrica.
- La salut comunitària.
- La salut dels professionals.

Aquesta formació pot ser tant en forma de cursos com de tallers, seminaris, etcètera.

Durant el curs passat es van efectuar a l'escola dotze cursos, que van disposar de la presència de 214 professionals d'infermeria. Tenint en compte que el total de professionals és de 180 aproximadament, queda palès l'interès que la formació continuada suscita entre les infermeres.

També dins d'aquest capítol, l'escola proporciona la possibilitat de fer formació a l'estranger, principalment a Espanya. Durant el curs passat 87 professionals van acudir a cursos i congressos. En aquests casos l'escola també proporciona una ajuda en forma de subvenció a les matrícules.

4. Els reptes

A més a més de complir les seves finalitats bàsiques, el fet d'estar dins de la universitat reforça la vocació que sempre ha tingut l'EUIA de servir la societat; així fa seus els principis palesos en la llei d'universitats, que són:

– Prioritzar la docència i la recerca científica sobre temes específics de la història, la cultura i la vida social andorranes, i també sobre els seus interessos concrets i específics.

– Garantir la bona formació científica i tècnica dels ciutadans andorrans i vetllar perquè els seus estudis siguin de la més alta qualitat intel·lectual i tan adequats com sigui possible a les necessitats culturals i socials d'Andorra.

Dins el camp de la salut el primer punt se centra a basar la formació i la recerca en les necessitats de salut de la nostra població. Així el contingut del pla d'estudis ha anat evolucionant conforme han evolucionat els serveis i les necessitats. Inicialment la formació que oferia l'EUIA se centrava en el procés d'emmalaltir, i el paper del professional infermer com a vetllador de persones malaltes i col·laborador d'altres professionals. Actualment la formació se centra més a potenciar les activitats centrades en la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia. Així s'ha incrementat el nombre de pràctiques que es fan directament a la comunitat, tant en nombre d'hores com en tipus de serveis.

Un altre punt que també es prioritza en l'EUIA és el desenvolupament de l'esperit crític i de la recerca que ha de tenir un professional format dins un àmbit universitari en aquest sentit. El nombre de recerques i de treballs ajudats per les noves tecnologies també s'està incrementant de manera considerable. El canvi iniciat per l'EUIA implica afavorir més l'autoaprenentatge de l'alumne i donar al professor un paper més de guia i de consultor que no pas de transmissor de coneixements.

Igualment l'escola ha tingut un paper primordial dins l'evolució de la infermeria en el nostre país. L'any 1990 va ajudar a desenvolupar un marc conceptual que definia quin era el model d'infermeria que es volia desenvolupar; en aquest marc es descriu com entén la infermera:

- El concepte de salut.
- El concepte de beneficiari.
- La missió i el rol de la infermera.

Actualment també està involucrada en el desenvolupament d'un pla estratègic que impulsa el Govern i que servirà per ajudar a planificar el proper desenvolupament i el futur d'aquest professional.

5. El futur

Pel que fa al futur de l'escola, penso que pot ser molt interessant, depenent del paper que vulgui jugar dins la societat. Naturalment si ens centrem a continuar donant una formació bàsica per a infermeres, caldria tenir en compte l'evolució del mercat de treball perquè si bé és cert que Andorra presenta el ràtio més baix d'infermeres per habitant de tot Europa, això no garanteix que es continuïn creant llocs de treball per a aquest professional. També cal tenir en compte que hi ha un nombre important d'estudiants dins l'àmbit de la salut que s'incorporaran al món del treball.

Per tant, i per parlar de futur, el que cal dibuixar des d'ara mateix és un paper

ASSIGNATURES PER ÀREES DE CONEIXEMENT

ÀREES	1R. CURS	2N. CURS	3R. CURS
CIÈNCIES BÀSIQUES	- Bioquímica/Biofísica - Bioestadística	- Metodologia Científica I	- Metodologia Científica II
CIÈNCIES MÈDIQUES	- Anatomia-Fisiologia i Biologia Cèl·lular	- Farmacologia Clínica I - Dietètica - Microbiologia i Parasitologia	- Farmacologia Clínica II
CIÈNCIES DE LA CONDUCTA I	- Psicologia general - Socio-Antropologia	- Infermeria Psicosocial	- Salut mental i infermeria Psiquiàtrica
CIÈNCIES D'INFERMERIA	- Infermeria Fonamental	- Infermeria Medicoquirúrgica I - Legislació Sanitària i Ètica Professional	- Infermeria Medicoquirúrgica II - Infermeria Geriàtrica - Infermeria Mater-Infantil - Administració en Infermeria
CIÈNCIES DE LA SALUT PÚBLICA	- Introducció a la Salut Pública	- Salut Pública I . Demografia . Epidemiologia - Infermeria Comunitària	- Salut Pública II . Salut Comunitària . Educació per a la salut
IDIOMES	- Tècniques de Comunicació I	- Tècniques de Comunicació II	- Anglès/Francès
INSTITUCIONS DEL PAÍS	- Institucions Andorranes		
INFORMÀTICA	- Informàtica		

molt més desenvolupat en el camp de la formació continuada. Tenint en compte les noves demandes del mercat, així caldrà que tinguem en compte:

- L'evolució tecnològica.
- L'evolució de nous mercats o clients nous.

En l'àmbit de la salut els nous clients i les noves necessitats vindran donats per:

- L'increment de persones d'edat avançada.
- L'increment de problemes dins l'àmbit de la salut mental.
- També el concepte canviant de família farà evolucionar la formació.

Un altre àmbit en el qual es pot desenvolupar el paper no solament de l'escola sinó de la universitat en general és el de la recerca.

No penso en recerca en el sentit en què ho podrien fer les grans universitats, sinó en una recerca molt més qualitativa, i tenint en compte les dimensions del nostre país; en aquest cas concret el món de la infermeria pot tenir un lloc destacat com a país pilot per experimentar nous models d'atenció. Les relacions que tenim amb l'OMS i altres organitzacions internacionals són idònies per endegar aquesta línia de futur.

Anna Insa i Canet

*Diplomada en infermeria i directora de l'Escola
Universitària d'Infermeria d'Andorra*

La universitat a Andorra

Daniel Bastida i Obiols

A l'inici d'aquest nou mil·lenni la societat reconeix cada cop més la importància cabdal de l'ensenyament superior per al desenvolupament sociocultural i econòmic. És responsabilitat de la universitat garantir que les joves generacions estiguin preparades amb nous coneixements, habilitats i valors, que seran elements imprescindibles de progrés per al futur de la societat.

Especialment en aquests moments de profunds canvis en la nostra societat, molts d'aquests impulsats pels avenços tecnològics, és important transformar el concepte de *societat de la informació* en *societat del coneixement*, i per això cal l'educació.

Al llarg dels segles la universitat ha donat proves de la seva capacitat per impulsar el canvi i el progrés d'una societat cada cop més basada en el coneixement. L'ensenyament superior té un repte molt important per incorporar valors humanistes, com a complement dels coneixements científics, al conjunt de la societat.

Objectius de la Universitat d'Andorra

La Universitat d'Andorra és l'única universitat pública estatal a Andorra, que es constitueix a partir de la Llei d'universitats, publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra de data 20 d'agost de 1997.

La Universitat d'Andorra propugna un model d'universitat molt lleugera d'estructura, dinàmica, flexible i creativa, tant per a les formacions com per a la seva organització.

Els seus objectius són respondre a les necessitats de la societat andorrana

d'ensenyament superior i de recerca, amb un alt nivell de qualitat, adaptar-se a la realitat i a la dimensió del país i centrar la seva activitat en l'alumne, tant des del punt de vista científic com humanista, estar oberta internacionalment i que constitueixi un referent per a la nostra societat.

Són missions de la Universitat d'Andorra:

- La formació científica i cultural dels alumnes, que els habilita per a l'exercici de les activitats professionals i la incorporació immediata al món laboral.
- Oferir un espai obert per a la formació superior i l'aprenentatge al llarg de tota la vida.
- El desenvolupament en els alumnes de la creativitat, de l'anàlisi crítica i el desig de continuar aprenent per si mateixos.
- Afavorir el creixement personal perquè els seus estudiants esdevinguin ciutadans ben informats i altament motivats, que pensin críticament, analitzin els problemes de la societat, busquin solucions a aquests problemes, les apliquin i acceptin responsabilitats socials.
- Contribuir al coneixement mitjançant la recerca científica, amb un equilibri entre la recerca bàsica i l'aplicada. La recerca ha d'estar connectada al teixit social del país.
- La dinamització social, a través de propostes de difusió cultural i de debat. La Universitat d'Andorra té un rol fonamental de servei a la societat.
- La col·laboració amb els diferents sectors econòmics de la societat, amb la possibilitat d'establir acords de cooperació, de formació i de recerca, i contribuir al desenvolupament sostenible de la societat.
- Incorporar noves formacions, en funció de l'evolució i de les noves necessitats de la societat.
- L'establiment de programes de cooperació i intercanvi amb centres universitaris de l'estranger.

Posicionament de la Universitat d'Andorra

La Universitat d'Andorra ha d'oferir formacions universitàries que es considerin estratègiques per al desenvolupament del país. El nombre de formacions ha de ser necessàriament limitat, atesa la reduïda població d'Andorra. Com a complement d'aquesta oferta, és bo que una gran part d'estudiants andorrans acudeixin a universitats dels països veïns o d'arreu del món; en molts casos perquè les formacions no existiran al nostre país i, en general, perquè el fet d'estudiar una carrera a l'estranger dona una obertura als estudiants que és molt convenient, especialment en el cas d'un país petit.

Complementàriament, la Universitat d'Andorra ha d'oferir formacions univer-

sitàries destinades a persones que tenen dificultats per sortir del país, ja sigui per motius laborals o d'altres.

Finalment, és molt important la funció de la Universitat d'Andorra en l'oferta de formació continuada, de postgrau i de tercer cicle dins el nostre país. L'objectiu, en aquest cas, és que viure a Andorra no sigui una limitació per accedir a l'oferta universitària, i això és possible gràcies a la utilització de les noves tecnologies aplicades a la formació –cas de l'ensenyament virtual– i al desenvolupament de convenis de col·laboració amb altres universitats.

Andorra ha de ser un centre atractiu d'estudis, pel nivell i per l'especialització que ofereixi, tant per a alumnes d'Andorra com per a alumnes d'arreu del món. La dimensió petita no ha de ser un obstacle perquè la Universitat d'Andorra no tingui el lideratge en algun aspecte formatiu i que sigui capaç d'atraure estudiants estrangers. Aquest lideratge, que s'ha de traduir en termes d'excel·lència en algun domini, ha de ser la punta de llança per a la projecció exterior de la Universitat d'Andorra.

La Universitat d'Andorra ha de ser una universitat innovadora, oberta als canvis de la societat, i interdisciplinària en els seus plantejaments.

Estructura de la Universitat d'Andorra

La Universitat d'Andorra està constituïda pel conjunt de tots els centres públics de formació universitària, que tenen les funcions de docència, recerca i difusió cultural. En aquests moments són centres de la Universitat d'Andorra l'Escola d'Infermeria, l'Escola d'Informàtica, el Centre d'Estudis Virtuals i el Centre d'Extensió Universitària.

El model de la Universitat d'Andorra preveu una important autonomia de gestió, tant acadèmica com administrativa, per a cada centre. La coordinació entre els diferents centres es realitza mitjançant la junta acadèmica i també a través dels òrgans de govern, que són el consell universitari, el rector i el gerent.

El ministeri d'Educació és el màxim responsable universitari a Andorra. A més, exerceix la coordinació, el seguiment i el suport dels estudiants universitaris que siguin alumnes de centres de l'estranger.

Model d'Universitat

La Universitat d'Andorra ha de promoure els coneixements dels estudiants, però també les seves habilitats de comprensió, de creativitat i de capacitat de desenvolupar treballs pràctics. S'ha d'impulsar alhora el pensament individual dels alumnes amb la capacitat de treball en equip, combinant els coneixements tradicionals amb els avenços científics i tecnològics.

La universitat ha de ser capdavantera en la utilització de les noves tecnologies de la informació i de les comunicacions, especialment aprofitant les possibilitats que aquestes ofereixen per innovar en la creació i distribució dels continguts, com un efecte per a l'optimització del seu funcionament i també com a element exemplificador dins el país.

Ha de reforçar la cooperació amb el món del treball, així com l'anàlisi i l'anticipació de les necessitats de la societat. Ha d'estar molt propera a la societat andorrana i ser molt sensible a les seves necessitats presents i futures.

Pel que fa a la recerca és important fer-ne una recerca aplicada als sectors estratègics d'Andorra, de manera que tingui una utilitat social real, amb la finalitat immediata de formar i desenvolupar el professorat universitari.

Ha de desenvolupar habilitats emprenedores i capacitat d'iniciativa en els seus estudiants, educant-los amb la consciència que han d'esdevenir agents participants en la societat i promotors de canvis en la línia del progrés.

La Universitat d'Andorra no ha d'estar tancada en si mateixa. Ha de ser un ens al servei de tot Andorra i no tan sols de la comunitat universitària. Una universitat oberta que té com a eix fonamental la difusió dels coneixements a través de tots els mitjans possibles: actes públics, publicacions, Internet, etcètera.

La universitat ha de tenir una funció crítica, perseguint la justícia i la veritat, i exercint rigor ètic i científic en totes les seves activitats. La Universitat d'Andorra, com a servei públic, té l'obligació de respectar el principi constitucional de llibertat d'ensenyament, que implica la plena llibertat de docència, d'estudi i d'investigació i l'autonomia de les universitats en el seu vessant acadèmic.

Perspectives de futur

El primer objectiu de futur de la Universitat d'Andorra és consolidar el seu model, que de fet ja té més de deu anys d'experiència, implantant-se en un nou campus i ampliant l'oferta amb algun nou centre universitari que respongui a les necessitats estratègiques del país.

Un segon objectiu és basar el desenvolupament de la Universitat d'Andorra en la qualitat, tant pel que fa a l'ensenyament impartit com al reconeixement de les universitats amb les quals s'estableixin acords. Aquest model de qualitat té l'alumne com a centre de l'ensenyament superior i un element diferencial significatiu és la possibilitat, per la talla de la universitat, de gaudir d'un ensenyament més personalitzat.

En la societat en què viurem, que serà la societat del coneixement, és inevitable pensar que l'exigència de qualitat serà una constant. Qualitat adaptada a una clientela potencial molt diversa i, al mateix temps, per servir una societat

també diversa i canviant. Això vol dir que el paper de la universitat ha de ser facilitar l'adaptació dels estudiants andorrans a les necessitats actuals i futures de treball i fer participar en el disseny dels programes els actors socials i econòmics que faran realitat aquest mercat de treball.

El tercer objectiu és la flexibilitat en el disseny dels programes, que ha de seguir alguns principis essencials, com són, per exemple:

- Relació entre recerca i docència.
- Utilització de recursos externs provinents d'altres centres d'ensenyament de l'estranger.
- Seguir les directrius estratègiques del país.
- Participació de l'empresa andorrana a la universitat.

- Ús exhaustiu de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació

El quart objectiu és promoure l'oferta de la Universitat d'Andorra per a estudiants de fora d'Andorra, basant-se en el nivell de l'ensenyament i en la seva especialització, en temes en els quals Andorra pugui fer aportacions significatives al coneixement.

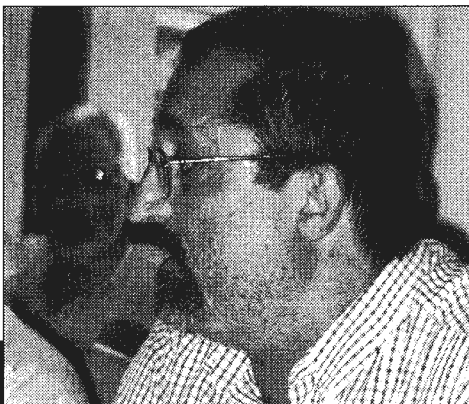
Finalment, un cinquè objectiu és l'ensenyament continuat, que ha de ser un veritable eix estratègic per a la Universitat d'Andorra a fi d'ajudar a desenvolupar en els individus la motivació i la capacitat d'aprendre durant tota la vida, el que al mateix temps serveix la persona, les empreses, la comunitat i la societat en el seu conjunt.

La missió principal de la universitat és formar ciutadans responsables, proveir un espai obert per a l'educació superior i promoure l'educació al llarg de tota la vida. L'ideal d'*educació per a tots, al llarg de tota la vida* implica una transició de la cultura de la força a la cultura del diàleg i de la tolerància; cultura de la pau.

Daniel Bastida i Obiols

Enginyer industrial i rector de la Universitat d'Andorra

La recerca

Jordi Guillamet i Anton

L'Institut d'Estudis Andorrans. Breu síntesi històrica

Paral·lelament a la creació del sistema educatiu andorrà, a la dècada dels anys setanta i a iniciativa del Consell General, concretament del departament de Qüestions Socials, es va crear l'Institut d'Estudis Andorrans (IEA), amb la finalitat de donar suport al programa d'educació a l'Escola Andorrana. Es tractava d'omplir de contingut els programes que els futurs mestres utilitzarien en les seves assignatures.

L'IEA es va crear per llei, l'any 1976.

Per aconseguir aquells objectius es van crear dos centres: un a Perpinyà (actualment a Tolosa) i l'altre a Barcelona. D'aquesta manera s'estava en contacte permanent amb les universitats d'aquestes ciutats, de les quals l'Institut obtenia assessorament i ajuda acadèmica. A mesura que es va anar consolidant el sistema educatiu andorrà, va ser el ministeri d'Educació l'entitat que va assumir les responsabilitats sobre els programes educatius, amb la qual cosa l'Institut d'Estudis Andorrans va centrar-se en la realització d'estudis de recerca. Aquesta nova tasca va potenciar el paper dels centres de Barcelona i de Perpinyà, ja que es van fer nombrosos estudis i publicacions de biologia, riscos naturals, dret, filologia, antropologia, història...

La reforma de l'any 1996

El 16 d'octubre de l'any 1996, i després de diferents intents i superades diverses etapes i canvis d'equips de govern, el Consell General va aprovar la llei que modificava els antics estatuts de l'IEA. D'aquesta manera, l'IEA esdevenia una entitat pública, amb capacitat jurídica pròpia, vinculada al ministeri d'Educació, Joventut i Esports. La llei indicava també quines eren les finalitats de l'IEA:

- La promoció, la coordinació, la subvenció i/o la realització d'investigacions i de recerca en tots aquells àmbits que puguin ser d'interès per al país, d'acord amb un pla plurianyal que serà fixat pel comitè directiu en els termes establerts en l'article 6.
- La divulgació de tots els treballs que realitzi o siguin realitzats sota el seu patrocini o amb la seva col·laboració.
- La relació amb les universitats i altres organismes de recerca, educatius i/o culturals d'altres països, amb la celebració dels corresponents convenis.
- I, en general, portar a terme totes les accions especials de tipus científic, docent o cultural que li siguin confiades.

Per portar a terme aquesta tasca es van crear els òrgans de govern: el comitè director i el consell científic directiu.

El comitè director és l'organisme encarregat del funcionament de l'IEA. Està format pel president, càrrec que ocupa el ministre d'Educació, Joventut i Esports; el director, plaça obtinguda mitjançant concurs públic; un representant nomenat pel ple de la Cambra de Comerç; els representants dels centres de l'IEA a l'exterior (Barcelona i Tolosa); i els caps de les seccions de l'IEA.

La seva tasca consisteix bàsicament a dirigir l'IEA, preparar i fer el seguiment del pressupost, assegurar el funcionament dels seus centres, tant els de recerca, com els que hi ha ubicats a l'estranger (Barcelona i Tolosa). Coordina les activitats de recerca dels diferents centres, estableix les estratègies en la investigació, i dona suport informàtic i administratiu a totes les activitats de l'IEA.

El comitè director es reuneix de manera periòdica tres o quatre vegades en el curs de l'any.

El consell científic directiu, format actualment per sis persones, de nacionalitat andorrana i de reconeguda vàlua científica, assessora el president i el director en les seves tasques de direcció de l'IEA.

El pla de treball que es va dissenyar per part del comitè director, a principi de l'any 1998, va ser a mitjà termini, un pla que, un cop executat, al cap de quatre anys, donarà a l'IEA la seva estructura definitiva.

Present i futur de l'IEA. Els centres de recerca.

	Centre de Biodiversitat	Centre de Recerca Sociològica CRES	Centre de les Ciències de la Terra CRECIT
1998	Disseny del Centre		
1999	Funcionament	Disseny del Centre	
2000	Funcionament	Funcionament	Disseny del Centre
2001	Funcionament	Funcionament	Funcionament

El Centre de Biodiversitat

És el primer dels tres centres que l'IEA ha creat.

La seva finalitat bàsica és l'inventari i el seguiment de tots aquells elements que componen la biodiversitat andorrana.

Amb aquesta finalitat l'IEA va signar un conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona, concretament amb el CREA (Centre de Recerca en Estudis Ambientals). La finalitat d'aquest conveni va ser la creació i posada en funcionament del Centre, amb l'assessorament del CREA.

En aquest àmbit ha estat i és clau la presència del professor Martí Boada, coneixedor d'Andorra i gran especialista en temes ambientals.

El Centre ha nascut amb la missió de complir tres objectius bàsics:

- Realitzar estudis de recerca en biodiversitat.
- Difondre els resultats d'aquests estudis.
- Apropar a la població el coneixement de la biodiversitat andorrana.

En el primer cas, i mitjançant l'assessorament i la direcció de professors de diferents universitats, actualment, i amb presència de becaris andorrans, el Centre treballa en aquests projectes de recerca:

- Estudi de líquens.
- Inventari dels fongs.
- Mapa d'hàbitats.
- Mapa de cobertes vegetals.
- Inventari de carnívors.
- Seguiment de les poblacions de micromamífers.
- Inventari d'insectes.
- Inventari de molses i hepàtiques.

Tots aquests projectes es fan amb estreta col·laboració amb el ministeri d'Agricultura i Medi Ambient i amb diferents organitzacions d'Andorra.

La difusió d'aquests estudis es realitza a través de diferents publicacions. Es preveu l'aparició d'una primera monografia durant l'any 2001, i, successivament i a mesura que els projectes de recerca vagin finalitzant, seran objecte d'una publicació específica.

El mes de setembre sortirà el primer número de la revista *Hàbitats*, que de manera semestral anirà informant de tots aquells aspectes relacionats amb el medi d'Andorra, així com d'altres informacions relacionades amb tot allò que pugui interessar la biodiversitat.

La pàgina *web* del Centre és una eina de gran utilitat per als que utilitzen Internet.

Es preveu per l'any vinent el sistema d'informació ambiental d'Andorra, peça

clau en el funcionament del Centre, amb la finalitat d'unificar i compartir la informació d'Andorra. Esdevindrà una eina imprescindible a l'hora de planificar i gestionar els recursos naturals del Principat.

El Congrés Internacional de Medi Ambient d'Andorra, celebrat aquest any a Ordino, ha significat la fusió del curs que organitzava l'IEA i el fòrum organitzat pel ministeri d'Agricultura i Medi Ambient. La unió d'aquests esdeveniments, així com la conjunció d'esforços permeten disposar a Andorra de grans especialistes de tot el món que ens expliquen els darrers coneixements i les diferents polítiques que s'apliquen en medi ambient.

La col·laboració amb la Unesco i l'estratègia en educació ambiental faran apropar els valors de la biodiversitat d'Andorra a la població.

Finalment, un dels projectes més ambiciosos del Centre és la creació d'un jardí botànic a la parròquia de Sant Julià de Lòria. En l'actualitat ja s'ha firmat un conveni amb el Comú de Sant Julià i s'estan fent els estudis per determinar el tipus de vegetació que s'hi exhibirà. En preveiem l'entrada en funcionament en el curs del proper any 2001.

El CRES (Centre de Recerca Sociològica)

De recent creació, aquest centre s'ha creat amb dos objectius: conèixer la població d'Andorra i conèixer els seus hàbits, amb la finalitat de proporcionar elements als gestors públics.

El disseny de com hauria de ser aquest centre es va encarregar l'any 1999 al professor andorrà de la Universitat Pompeu Fabra Antoni Calvó Armengol. Durant tot l'any 1999 es van traçar les línies mestres de les funcions que hauria d'assolir el CRES.

La primavera del 2000 el CRES inicia la seva activitat amb la dotació de recursos humans (un director i dos becaris) i amb la dotació de recursos materials (adquisició de material informàtic i instal·lació als locals de l'IEA a Encamp). Es fa una presentació pública als mitjans de comunicació, i es comunica a les autoritats el naixement d'aquest centre.

A principi de l'estiu es porta a terme la primera enquesta, d'àmbit nacional, per tal d'identificar els referents culturals de la població del país. Aquesta enquesta, que porta per títol *Consum cultural i oci*, pretén conèixer quins són els hàbits culturals de la població andorrana. Els resultats estaran disponibles a final de l'estiu.

Les previsions immediates del CRES són:

- Enquesta a la gent gran.
- Enquesta als turistes, de caràcter general.

- Enquesta sobre els riscos naturals, per tal d'avaluar la percepció de la població d'Andorra.
- Enquesta sobre consum general.

De manera regular el CRES difondrà les seves activitats mitjançant l'aparició d'una revista de caràcter periòdic i estarà a la xarxa a través d'una pàgina *web*, actualment en construcció.

Per a la realització de les enquestes i el posterior tractament de les dades, el CRES ha contractat dos estudiants andorrans de sociologia.

El Centre de Ciències de la Terra (Crecit)

Amb la creació d'aquest nou centre, el Crecit, l'IEA consolidarà i tancarà els objectius inicials definits l'any 1998.

S'ha encarregat el disseny del Centre a la Universitat de Barcelona, concretament al Dr. Joan Manuel Vilaplana, coneixedor d'Andorra i especialista europeu en temes de riscos naturals.

El comitè director de l'IEA ha aprovat recentment el pla de treball que el Crecit ha proposat per l'any 2001 i posteriors.

A part del material necessari per iniciar les activitats, que igualment es desenvoluparan als locals que l'IEA ocupa a Encamp, el Crecit desenvoluparà els següents projectes:

- Mapa geològic de síntesi.
- Mapa de perillositat sísmica.
- Mapa geomorfològic.

A més, mitjançant la realització de cursos i seminaris, el Crecit aproparà a la població els resultats dels seus treballs.

Pel proper any 2001, el Crecit elaborarà una pàgina *web* i tindrà cura de la publicació d'una revista periòdica, així com de les monografies i mapes que derivin dels seus treballs..

Els tres centres, i de manera conjunta, aniran adquirint material bibliogràfic especialitzat, amb la finalitat de dotar l'IEA d'una biblioteca científica d'ús públic.

Preveiem que a l'inici de l'any 2002 l'IEA hagi consolidat els seus tres centres de recerca i d'aquesta manera tindrem coneixements més acurats i científics del nostre país. Coneixerem el suport geològic, la població que hi viu i el medi que l'envolta.

Confiam que aquestes propostes que ara s'estan consolidant siguin d'utilitat per al desenvolupament d'Andorra.

Jordi Guillamet i Anton

Llicenciat en història i director de l'Institut d'Estudis Andorrans

La formació continuada l'empresa privada

Jordi Checa i Gutes

La formació continuada ha esdevingut un factor clau per a l'èxit en un entorn tan competitiu i canviant com l'actual, on la contínua adaptació al mercat exigeix canvis constants per assolir el desenvolupament i el creixement de les empreses.

De ser una força més de treball i producció, sota prismes *tayloristes*, el factor humà ha passat a ser el tret diferenciador de les organitzacions actuals.

En l'era de la gestió del coneixement i la intel·ligència emocional, la formació és una eina estratègica d'èxit en les organitzacions, entre altres coses perquè mitjançant la creació d'un ambient estimulants, emprenedor i capacitador, és una eina de motivació del personal que obre nous canals de comunicació entre els individus i els grups, sobre la base de l'eficiència dels processos organitzatius, i millora l'acompliment de les activitats de l'organització, que afavoreix l'adequació professional de les persones a les exigències i requeriments dels llocs de treball.

Afavoreix el desenvolupament professional de la persona, mitjançant la integració dels interessos individuals amb els objectius corporatius de l'organització, i acostuma a formar part de la cultura corporativa, marc de referència de totes les decisions empresarials i element integrador dels recursos humans, a la vegada que actua com a generador del canvi, a partir de la seva acceptació de filosofia com a mitjà per afrontar eficientment l'evolució tecnològica.

Hem de tenir molt clar un concepte bàsic abans de dissenyar qualsevol acció formativa, que és l'enfocament de la formació continuada no com una despesa, sinó com una inversió per a la prevenció i solució de problemes

Una bona gestió i una visió clara de la política de l'empresa ens portarà a

ser més competitiu en productes i a assolir més fàcilment la demanda esperada. Així mateix la capacitat i l'experiència, juntament amb uns bons coneixements tant en l'àmbit de l'entitat com de la feina a desenvolupar, juntament amb unes persones motivades, donarà com a resultat eficiència, feina ben feta, el client ben atès i, per tant, satisfet.

És important la dimensió de les instal·lacions, així com la dotació d'un bon *hard and soft*, i el suport en recursos humans i la transparència en els processos que han de mostrar una clara coherència amb la política i el tipus de gestió de l'entitat.

Una acció formativa aïllada en el temps, tot i que pugui ser eficaç per pal·liar alguna mancança concreta de l'organització, no contribueix a sostenir l'evolució de l'empresa, i a assolir l'objectiu final d'una posició estratègica en el mercat; així, per tal que tant la formació com el desenvolupament dels recursos humans siguin una palanca de canvi organitzatiu, haurem de concretar i dotar d'instruments un pla de formació continuada, integral i permanent en el temps, el qual ha de ser gestionat des d'una àrea de servei de l'organització, que tingui una posició clau dins l'organigrama.

Podem definir un pla de formació com un conjunt coherent i ordenat d'accions formatives en un període determinat del temps, encaminat a dotar i perfeccionar les competències necessàries dels recursos humans de l'organització, amb la finalitat d'aconseguir els objectius estratègics predeterminats. Els plans de formació continuada es poden classificar en tres tipologies: d'oferta, de demanda, i basats en processos claus. El seu ordre obeeix a l'evolució que la gestió de la formació ha tingut a les organitzacions.

Els plans de formació d'oferta són aquells plans de formació configurats per accions formatives encaminades a enfocaments globals i comuns per a tota la plantilla, i que no tenen en compte les peculiaritats i necessitats específiques de cada lloc de treball i/o procés. Parteixen de la premissa que la formació continuada és bona en si mateixa i s'ofereixen indiscriminadament, sense tenir en compte les necessitats a què han de donar resposta. Tot i que pugui semblar que aquest sistema enfoca la formació des d'una òptica errònia, és del tot vàlida per a determinades tipologies de formació. Només cal pensar en els idiomes o bé la formació ofimàtica.

Tanmateix avui dia aquest tipus de formació és més aviat vista com a aportació o benefici social que l'empresa ofereix, que no pas com una eina de desenvolupament en si.

De tota manera, per integrar aquest tipus de formació en un pla continuat és del tot necessari avaluar prèviament l'adquisició de coneixements per part dels empleats i les possibilitats d'utilització posterior d'aquests coneixements.

Impartir la formació de manera indiscriminada podria portar a provocar una desmotivació del personal per la creació de falses expectatives de promoció o d'acompliment, i per tant a constituir l'objectiu contrari al perseguit mitjançant la realització d'inversions formatives.

El pla de formació de demanda és aquell que parteix de l'avaluació prèvia i de la definició de les necessitats específiques de cada lloc de treball, com a base fonamental de qualsevol iniciativa relacionada amb les funcions d'aprenentatge continuat dins l'empresa. Mitjançant aquest tipus de formació es busca directament la solució a problemes reals detectats en algun lloc de treball o en l'acompliment d'alguna tasca concreta vinculada al lloc de treball, amb l'objectiu d'aconseguir rendibilitzar la inversió a mitjà termini.

La formació de demanda ben entesa no solament es limita a impartir accions de major a menor qualitat, sinó que es preocupa per la transparència efectiva de coneixement, el foment de l'aprenentatge i la millora continuada d'habilitats en els llocs de treball. La formació de demanda està orientada cap a aquesta direcció, ja que persegueix per sobre de tot involucrar de manera activa l'empleat en el procés d'adquisició de coneixements.

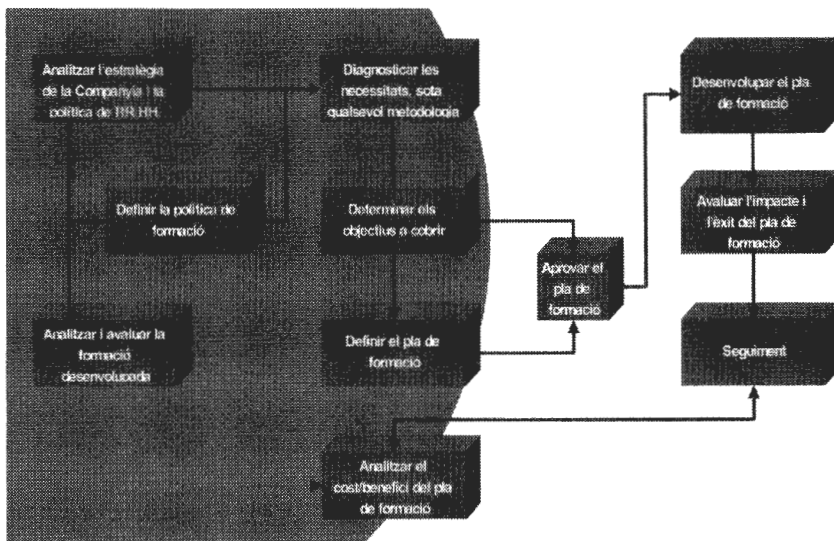
El mètode de pla de formació sobre la base de processos claus és aquell que versa en la detecció de les necessitats operatives i posterior correcció dels processos fonamentals i operatius de l'empresa. És un mètode molt més lligat a la política de millora continuada i a la gestió de la qualitat total (TQM), ja que d'una manera relativament ràpida no solament ens permet incidir sobre la formació dels nous procediments sinó que, analitzant els vigents, permet descobrir on es troben les mancances.

Com a trets diferencials, aquesta metodologia aporta set característiques bàsiques. La formació interna es pot dissenyar molt més a mida, ja que es concreta molt més en la determinació de necessitats, la rendibilitat de la inversió es veu a curt termini, i es fan necessaris pocs cursos estàndards. A banda d'això, el retorn de la inversió vers la millora contínua es veu molt més ràpidament, ja que fins i tot es poden establir *semàfors* en punts crítics del procés.

A més es produeixen *interfaces* entre àrees, ja que moltes vegades la manca i la necessitat es troben a cavall de diversos departaments i es promou el treball en grup, cosa que permet establir diferents nivells de funcionament i de qualitat (mínim de control i assegurament, de millora, i d'innovació).

La metodologia per a la implantació d'un pla implica analitzar l'estratègia de la companyia i la política de recursos humans, determinar els objectius a cobrir, aprovar el pla de formació i fer un seguiment de conjunt.

Qualsevol política de formació continuada ha de perseguir uns resultats objectius. Aquests poden ser com integrar els empleats recentment incorporats,

Metodologia per a la implantació d'un pla.

la fluïdesa en la transmissió de la cultura corporativa, el foment del desenvolupament professional i la comunicació interna, així com potenciar el treball en equip, millorar la imatge de l'empresa i el rendiment dels empleats, la qual cosa repercutirà en la motivació, afavoreix la permanència del personal i influeix en l'adaptació de les persones als canvis de d'entorn.

La carència d'una veritable i decidida implicació per part de la direcció podria provocar una falta de suport per part dels comandaments intermedis, per emulació de l'alta direcció, per col·laborar amb l'àrea de formació i per respectar i animar els col·laboradors que assisteixin i participin activament en les accions formatives, o un retall de la inversió assignada a formació durant el desenvolupament del pla, que podria arribar fins i tot a l'anul·lació total de les accions formatives.

A banda d'això fomentaria la falta d'assistència i motivació dels participants a causa de l'escassa implicació dels seus responsables i podria provocar accions formatives de poc atractiu que no invitin a la participació, per no respondre a les expectatives dels assistents o per massa teòriques i poc aplicables, i la falta de consciència en l'empleat que la formació continuada és un valor preminent de l'organització.

Les solucions d'implantació impliquen la creació d'un comitè de formació, permanent o puntual, integrat per representants de l'alta direcció, que permetrà exercir una constant supervisió per part dels responsables de totes les àrees implicades, així com una permanent anàlisi del benefici revertit. A més en farà partícips tots els implicats, donarà una resposta acurada a les veritables necessitats de formació, i proposarà una logística adequada pel que fa a calendaris, aules, horaris, etcètera, Per tant s'ha d'incloure la formació i el desenvolupament professionals com a valors preeminents de la cultura corporativa de l'organització.

En resum, hem de tenir molt clar que la formació continuada no és un fi en si mateix, és un mitjà per assolir uns determinats objectius que s'han de decidir quantitativament i mesurar-los. Només d'aquesta manera coneixerem la rendibilitat de la inversió. La formació continuada té un abast determinat. No pot resoldre tots els problemes ni totes les necessitats. Perquè sigui exitosa, impactant i eficaç, ha d'estar coordinada amb els altres subsistemes de desenvolupament de recursos humans (selecció, promoció, valoració, desenvolupament, planificació, retribució, successió...) ja que no solament prepara els empleats; els ajuda a millorar les seves competències. El seu camp d'aplicació es molt més ampli, i fomenta altres aspectes del perfil psicològic i psicosocial de l'empleat. També ofereix a l'empleat un creixement constant i sostingut de la seva empleabilitat al mercat laboral.

Finalment, l'èxit d'un pla de formació continuada rau en la combinació de les tres tipologies (d'oferta, de demanda, sobre la base de processos claus), tot i que la primera opció, per si sola, no és suficient.

Jordi Checa i Gutes

Diplomat en relacions laborals i director de recursos humans i qualitat de Banc Agrícola i Comercial

La formació continuada en el món de les professions liberals

Joan Martínez i Benazet

Per un professional liberal d'una professió sanitària, el concepte de *formació continuada* no pot ser nou; ja des de la nostra formació universitària hem après que la nostra professió evoluciona modificant conceptes i adquirint-ne de nous en enriquir-se del progrés científic i tecnològic. Tots hem de saber que *haurem d'estudiar sempre*.

Els mitjans tecnològics actuals han accelerat en progressió geomètrica aquests enriquiments del coneixement i alhora han facilitat la seva circulació.

Som actualment en una societat que s'anomena la "societat de la informació". És necessari disposar de la informació actualitzada que permet prendre les decisions adients per tal de desenvolupar la feina en un mitjà canviant a un ritme vertiginós. Ja no valen els antics esquemes de formar-se i després treballar, sinó que cal una formació durant tota la vida. Aquest concepte és vigent en les professions anomenades liberals, i encara més en aquelles que deriven de la mateixa ciència i tecnologia, per la ràpida evolució dels coneixements científics i tecnològics. Tanmateix, totes les professions anomenades liberals haurien de tenir com a base del seu desenvolupament professional un model de formació continuada que garanteixi la seva evolució i la seva competència, i que permeti a aquell que la desenvolupa una *carrera professional*.

Aïllament professional en un país petit

Les condicions geogràfiques, polítiques i socials del nostre país provoquen un cert aïllament professional i universitari que dificultarà la formació continuada dels nostres professionals. Hi jugaran diversos factors:

– La distància respecte als centres de formació i a les associacions i col·lectius professionals on es poden compartir coneixements i experiències.

– L'encara pobra estructura legal o administrativa, en forma de convenis i acords amb les administracions veïnes, que hi dóna suport.

– El lligam a la ubicació professional, sovint difícil de flexibilitzar a causa de la pressió assistencial, l'escassa dotació d'algunes especialitats professionals, els marcs legals o reglamentaris existents i les dificultats en les suplències.

Sortosament les noves tecnologies de comunicació estan facilitant la creació de nous productes de formació continuada no presencials, que constitueixen elements formatius (cursos, subscripció a publicacions i societats científiques per Internet, teleconferència, etcètera) molt valuosos per salvar en part les limitacions esmentades. Diríem que en aquesta matèria estem encara davant d'un futur molt ric i esperançador tot i que en les professions liberals sanitàries hi haurà sempre elements necessaris de contacte amb el pacient o amb la tècnica que no podrà salvar la formació no presencial.

Responsabilitat professional

L'alt grau de responsabilitat que comporten les professions liberals, així com l'evolució en progressió geomètrica dels coneixements, impliquen que el concepte de *formació continuada* estigui lligat de manera absolutament inseparable al mateix exercici professional, com ho recorden i hi obliguen els diferents codis deontològics dels col·legis professionals. Les iniciatives individuals de cada professional, utilitzant sovint les seves relacions personals, iniciades en els àmbits universitaris, hospitalaris, i d'associacions professionals, durant el seu període de formació inicial, han constituït la base de la seva formació continuada. Amb esforços individuals importants i amb una manca de reconeixement institucional a causa de la carència d'un marc legal o bé d'una homologació d'aquesta formació sovint molt heterogènia, fet que dificulta per tant les possibilitats d'una carrera professional, entenent com a carrera la mateixa evolució de la professió i del professional.

Compromís de l'administració

Hi ha de manera innegable una responsabilitat de l'administració, lligada al fet d'administrar una societat immersa en la informació i en el coneixement, i de gestionar serveis en què els actors són professionals liberals, que han d'actuar amb els nivells de qualitat professional més elevats assolibles, d'acord amb criteris i estàndards d'eficàcia, eficiència i efectivitat, professionals que hauran de manejar recursos tecnològics onerosos amb la màxima qualificació possible.

La jove Universitat d'Andorra demostra una sensibilitat especial en aquesta problemàtica, tal com queda reflectit en l'exposició de motius de la Llei d'universitats, en què s'expressa: "Una bona formació de nivell superior és una condició essencial del progrés tècnic i econòmic" i "a diferència d'èpoques passades, els ensenyaments que imparteix la universitat actual no serveixen únicament per entrar en el mercat laboral sinó que a causa de les ràpides transformacions tècniques i científiques, són necessaris en totes les edats i les professions per posar al dia els coneixements", cosa que demostra la seva vocació en formació continuada. Amb els seus tres centres universitaris –Escola d'Infermeria, Escola d'Informàtica i el Centre d'Estudis Virtuals– ofereix una estructura vàlida, dinàmica, sensible i de futur a la formació continuada.

Però no n'hi ha prou amb la iniciativa de la Universitat d'Andorra. Els polítics i administradors de la nostra societat, en les seves iniciatives legislatives i reglamentàries que afectin l'exercici de les professions liberals, haurien de mirar cap al futur i incorporar els criteris i elements necessaris per facilitar la formació continuada. En seria un exemple negatiu la recent aprovació del Reglament d'estructura i funcionament del centre hospitalari andorrà, en què s'estableixen exigències pel que fa al cas com és la reacreditació dels professionals, però sense incloure les dificultats en l'homologació de la formació actualment existents i sense demostrar cap sensibilitat a facilitar la mateixa, no considerant els suggeriments del col·lectiu de facultatius i establint unes característiques de l'exercici professional que la dificulten. De manera molt avançada aquest reglament estableix el criteri de reacreditació com a exigència de l'administració per assegurar la formació continuada dels facultatius de l'hospital; és sens dubte la primera iniciativa en aquest sentit en el nostre país, i probablement estableix un grau d'exigència difícil de trobar en els països veïns, encara que s'avança indubtablement al futur. Mesures com aquesta, desproveïdes d'elements d'equilibri com poden ser el fet que en el text reglamentari s'estableixin elements que facilitin la formació continuada, amb el greuge de les dificultats esmentades en l'homologació i mesura d'aquesta, és a dir, sense posar els instruments adequats, podrien portar una aventura de dubtosos resultats.

Mitjans actuals

Universitat d'Andorra:

- MBA màster universitari en administració i direcció d'empreses. Es tracta de docència de postgrau i especialització en tècniques i coneixements propis de gestió i organització d'empreses. Organitzat per les universitats públiques de Catalunya i la Universitat d'Andorra. <http://www.andorra.ad/uda/mba>

- Escola d'Informàtica d'Andorra:

<http://www.eia.ad>

- Escola Universitària d'Infermeria:

Creada amb els objectius de formació professional i de formació continuada, aquesta última enriquint-se des de la incorporació a la Universitat d'Andorra. En la seva oferta hi trobem seminaris d'una durada de quinze a vint hores que s'avaluen en forma de crèdits. S'agrupen al voltant d'aspectes socio-sanitaris, en nutrició i en pedagogia.

- Centre Universitari d'Estudis Virtuals d'Andorra:

Model d'ensenyament no presencial basat en un acord de col·laboració amb la Universitat Oberta de Catalunya. Inclou de manera específica la formació continuada no presencial utilitzant les noves tecnologies de la informació, participant en un espai telemàtic anomenat Campus Virtual. L'oferta s'agrupa en màsters, cursos de postgrau, especialitzacions i actualitzacions. Els coneixements adquirits s'avaluen en forma de crèdits. Hi ha oferta per a les professions sanitàries. (Màster: seguretat i higiene en el treball; postgrau: atenció socio-sanitària; especialització: psicologia aplicada al rendiment esportiu; actualització: avaluació en serveis sanitaris.)

<http://www.ev.ad>

Societat Andorrana de Ciències-Acadèmia de Ciències Mèdiques d'Andorra:

L'Acadèmia de Ciències Mèdiques d'Andorra (ACMA) neix recentment com a secció de la Societat Andorrana de Ciències (SAC). Es tracta d'una entitat oberta que agrupa professionals universitaris de les diferents branques de les ciències de la salut. Entre els seus objectius destaca l'intercanvi de coneixements i la seva actualització. Disposa d'una valuosa eina, que és el conveni entre la SAC i l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears (ACMCB; <http://www.acmcb.es>), entitat amb una llarguíssima trajectòria científica i associativa que constitueix una referència en el món de les societats mèdiques del nostre àmbit cultural, i que té una especial sensibilitat per la formació continuada. A través d'aquesta entitat podem accedir a diversos cursos formatius (formació continuada de la Fundació ACMCB) que tenen el reconeixement Forcem (Fundación para la Formación Continuada), a més dels diferents programes de les societats professionals de les diferents especialitats mèdiques adscrites a l'ACMCB.

La formació continuada de l'ACMCB neix d'un projecte recent (1997), després de constatar que en aquest camp, tant a Espanya com a Catalunya, s'estaven desenvolupant diverses iniciatives institucionals amb objectius, continguts i metodologies extraordinàriament heterogenis. En el moment actual els cursos formatius de l'ACMCB són encara molt limitats.

Dintre del marc de col·laboració en matèria de la promoció d'activitats que puguin contribuir a la producció i transmissió de coneixements, recentment (maig 2000) la SAC va signar un conveni amb la Universitat d'Andorra que fa referències concretes a la formació continuada.

La SAC-ACMA està en negociació amb la Fundació Les Heures (que depèn de la Universitat de Barcelona (<http://www.heures.ub.es>), entitat amb una infraestructura notable en formació continuada, per arribar a un conveni de col·laboració que podrien signar les dues entitats junt amb la Universitat d'Andorra. La Fundació Les Heures agrupa en aquest moment en forma de màsters, postgraus, programes de perfeccionament i seminaris el ventall més ampli de productes de formació continuada dirigits a professionals, a empreses i a institucions.

A part de la formació en cursos siguin o no homologats, hi ha dos elements formatius bàsics, que s'han de considerar. El primer està constituït per la recerca bibliogràfica contínua en la nostra especialitat, que és la que ens donarà de manera més directa la informació actualitzada. En aquesta els avenços en telemàtica han tingut una incidència impensable; des de la dècada dels vuitanta, en què s'havia de recórrer al paper, és a dir, a la biblioteca, orientats pel famós *Index medicus*, on trobàvem les referències bibliogràfiques i recorriem posteriorment a les fotocòpies, fins al moment actual, en què Internet facilita a través de nombrosos servidors científics la informació en el mateix moment de la seva publicació. Recordem alguna adreça com la de Medline, que seria l'*Index medicus* virtual actual (<http://www.healthgate.com/medline/search-medline.shtml>), o la de Medscape, un potent servidor d'informació mèdica ordenada i seleccionada (<http://www.medscape.com>), a part de les nombroses publicacions en suport informàtic. El segon correspon als desplaçaments als centres de formació o d'exercici de la professió, no per rebre un curs programat i homologat, sinó per compartir coneixements a través d'una sessió clínica, de la presentació d'un cas clínic, del contacte humà amb un altre professional, de veure i palpar una tècnica, etcètera, impossible d'homologar, impossible de mesurar, sovint facilitat per relacions personals, però quasi sempre molt enriquidor i necessari. Aquestes relacions es troben en una situació de feblesa en no haver-hi acords o convenis entre administracions que les avalin.

Futur

Davant la necessitat d'actualitzar i de traçar les línies d'actuació futures en formació continuada, s'han de considerar tres aspectes fonamentals.

– La formació continuada no és un concepte nou, però la ràpida evolució científica i tecnològica ens hi obliga cada dia més, al mateix temps que ens ofereix instruments ràpids i eficients sobretot en la formació no presencial.

– La societat és més exigent, sobretot en aspectes que comporten l'evidència en la formació dels professionals. No solament s'ha de saber sinó que a més s'ha de poder demostrar sobre el paper. Com a exemple tindriem el concepte de *reacreditació* en el nou reglament de l'hospital.

– A Andorra hi ha unes limitacions ja esmentades que provoquen aïllament i que dificulten la formació presencial.

Caldrà, per tant, actuar buscant el màxim concert i alhora unir esforços i iniciatives entre: Universitat d'Andorra, associacions professionals o científiques i administració en general a fi d'obrir els màxims ventalls en formació continuada i trobar vies dintre el nostre entorn geopolític per homologar i fer mesurable la formació rebuda. El legislador haurà de considerar que per garantir un bon servei s'ha de facilitar i dotar dels instruments adients en formació continuada a aquells professionals que el realitzen. Cal demanar als nostres polítics de ser sensibles i d'actuar establint ponts per sobre de les nostres fronteres que permetin circular lliurement als professionals en matèria de formació, ja que aquesta garantirà el progrés tècnic i econòmic del nostre país.

És important que els professionals esmercin esforços en les associacions com la SAC i l'ACMA o d'altres, perquè és amb aquestes que es poden obrir nous instruments de formació i optimitzar els existents, i és amb aquestes que es pot sensibilitzar la societat i els polítics sobre la importància de nodrir d'aire fresc els seus professionals.

Joan Martínez i Benazet

*Metge pneumòleg i coordinador de l'Acadèmia
de Ciències Mèdiques d'Andorra*

La formació dels funcionaris

El punt de vista de l'usuari

Xavier Llovera i Massana

Com s'ha d'entendre la formació del personal públic des del funcionari?

La societat, a través de l'Estat, contracta persones per gestionar els interessos comuns, i aquesta despesa s'ha de fer amb diners públics. D'altra banda, la societat i les necessitats del ciutadà canvien, i per tant la gestió dels interessos de la comunitat també han de canviar. És en aquest esperit de canvi continu, de responsabilitat i d'esperit d'adaptació, que cal entendre la formació del personal públic.

El compromís de l'administració amb la formació i el reconeixement són elements essencials per aconseguir que els esforços de millora donin els resultats que el ciutadà espera. És només a partir de la formació permanent, que podem aconseguir els resultats de qualitat esperats pel ciutadà. La mesura del nostre país i l'absència d'una escola d'administració pública fan que no sigui fàcil assegurar una formació permanent del funcionariat, per la qual cosa quasi sempre cal contractar serveis fora de l'organització. Som una administració reduïda, però amb nombroses funcions. Sovint una mateixa persona fa funcions que en una administració més gran impliquen tota una estructura complexa. Aquesta és una peculiaritat del nostre país, i cal suposar que també ho és d'altres, però en tot cas no és cap avantatge. Hi ha, però, nombroses funcions que es repeteixen, dins de la mateixa administració central, o fins i tot amb els comuns. En aquest sentit, cal cercar una col·laboració important entre les institucions a l'hora de modernitzar tots els seus òrgans. És important que en un moment en que s'està a punt d'aprovar una nova llei qualificada de la funció pública, que dona obligacions a totes les administracions públiques a fer canvis, aquestes es posin d'acord, i entre altres coses poden portar plans de formació conjunts o, si més no,

coordinats. Si una escola de funció pública permanent és inviable, caldria, com a mínim, estudiar la possibilitat que fos temporal.

Un altre punt que cal tenir en compte a l'hora d'iniciar una política d'RRHH en les administracions (en què la formació té un paper important) és la representació del funcionari i la incidència de les seves polítiques d'RRHH en la política laboral nacional. És evident que una bona política laboral en l'administració, a mitjà i llarg termini, acaba influint, no tan sols en el tarannà laboral general, sinó també la normativa laboral comuna.

Finalment, cal comptar amb la implicació dels funcionaris en tot aquest procés de canvi, i en què cal aplicar canvis en la cultura administrativa, per tal que els processos de formació, especialment els obligatoris, siguin acceptats i assumits positivament.

Quins són els punts clau per entendre que l'Estat ha de comptar amb uns recursos econòmics i una estructura suficients per formar el seu personal?

En primer lloc hem de comptar amb el mateix concepte de societat canviant, que implica una necessitat d'adaptació de l'administració a les necessitats dels ciutadans en cada moment.

En segon lloc, i pel que fa al moment històric present, el concepte de necessitat que té l'administració andorrana de modernització. En aquest sentit, hem de passar de l'Estat del procediment a l'Estat de la responsabilitat. Però per això, cal d'entrada resoldre els procediments, que en molts casos no són els adequats a causa d'una manca de protocols. Cal complir el dret del ciutadà a la transparència. L'Estat que ha de garantir aquest dret constitucional, i per tant ha de formar el seu personal, amb procediments adequats i una bona informació. Per tal d'arribar al nivell de modernització necessari i igual que ha passat en altres administracions i fins i tot en moltes empreses privades, l'organització ha fet un esforç per millorar la tecnologia, però sobretot s'ha d'aconseguir la implicació dels funcionaris en tot el procés. Cal reconèixer que en aquest sentit s'ha avançat considerablement, i s'està treballant en una gestió provisional de personal i ocupacions i en la implicació del personal de direcció en la definició i l'execució dels objectius. Cal, també, oferir carreres individuals atractives, amb una promoció interna.

Són també molt importants les estratègies viables per a la implantació d'aquest canvi permanent, que obligarà a preparar programes de formació, encaminats a millorar qualitativament, reformar la gestió, implantar noves normatives, implantar una cultura dinàmica; en definitiva, a avaluar contínuament objectius, estratègies, acompliment i formació.

Si ens preguntem quins són els factors *clau* per arribar a l'èxit, veurem que els canvis s'hauran d'aconseguir amb un lideratge polític fort, que s'impliqui i convenci d'aquesta necessitat i que doni suport a una bona estructura amb recursos. En aquest sentit, la creació d'una unitat central (SGT de l'FP i RRHH) per dirigir, impulsar i coordinar el procés de modernització administrativa és molt important, i dins d'aquesta estructura, el Servei de Formació haurà de ser una eina clau. Creiem, però, que caldrà la implantació d'unitats de canvi en tots els departaments, que impulsin més internament el canvi, i les necessitats reals de formació. Això pot ajudar a la planificació i a tenir una bona estratègia de formació dels RRHH.

Quins aspectes són claus per programar la formació de l'administració andorrana?

Seria agosarat que des d'una associació sindical, amb pocs anys d'experiència, i on el tema de la formació, tot i estar entre els prioritaris, no és l'únic, intentéssim planificar la formació de l'administració. Hi ha, però, algunes apreciacions, de les quals hem parlat abans, que impliquen l'execució de formacions prioritàries.

En aquest sentit, la normalització i homogeneïtzació dels processos haurà d'instaurar en primer lloc uns protocols i en segon lloc unes formacions clarament administratives. Sovint dins d'un mateix departament no hi ha uns protocols *definitius* d'actuació, ni uns arxius sistematitzats on cercar la documentació. Això ha provocat un important caos documental i unes apreciacions caòtiques del sistema per part del ciutadà.

La tendència actual de treballar per projectes, i per tant el treball en equip i la responsabilitat per tasques, portarà noves formacions, algunes de les quals ja s'han iniciat entre el cos de directors i comandaments. És evident que el dia a dia de la majoria de directors i comandaments no permetrà trametre amb totes les garanties aquestes tècniques i mètodes a tots els seus subordinats, i caldrà impulsar noves formacions a altres àmbits de l'administració.

L'orientació a l'usuari és cada cop més important dins de la relació que hi ha entre l'administració i el ciutadà. S'han iniciat algunes experiències formatives a Tràmits, que s'hauran d'intensificar a tots aquells serveis que d'una manera o d'una altra han de tenir tracte amb el ciutadà.

L'entorn canviat, la conjuntura global i les NTCl estan obligant des de fa anys a la formació en tecnologia de la informació. No cal allargar explicacions sobre una evidència que ha obligat les institucions públiques i l'empresa privada a posar-se al dia de manera contínua sobre aquests temes. En tot cas no serà ni des de la nostra administració, ni des de les empreses que hi ha al país on es fixa-

ran els límits tecnològics o els límits del canvi. Qui no estigui a la xarxa, sembla que deixarà d'existir. Aquesta és una gran preocupació per a bona part dels funcionaris, que veuen que es reduirà part dels valors humans que encara té una administració petita com la nostra.

La formació directiva i dels comandaments ha de tenir un paper definitiu en el canvi. En certa manera directors i comandaments executen les eines del canvi, i per tant són els primers que han de canviar. La seva formació és per tant clau, i ja s'ha iniciat. Aquesta ha d'incloure tècniques i mètodes organitzatius i de reflexió: lideratge i suport a l'organització, planificació estratègica, acompliment i control de qualitat i reflexions sobre l'entorn del país i la globalització.

Finalment, les formacions especialitzades i tècniques, que s'han de preveure des dels diferents departaments, és un altre tipus de formació, que ja s'està implantant des de fa molts anys. Tenen un valor important, pels diferents tècnics que hi participen, però seria interessant que avaluéssim quins han estat els resultats. A partir d'ara, haurà de ser tan important pel lloc de treball com per la persona que l'ocupa.

Quina és la visió que té el funcionari sobre la formació durant els darrers anys?

En aquests darrers anys hi ha hagut nombroses formacions i s'han viscut canvis normatius. S'ha creat una estructura que ha de vetllar per tal que la formació sigui racional i se l'ha dotat d'uns recursos. Cal reconèixer que hi ha una apreciació desigual per part del funcionariat sobre aquesta nova estructura, i es desconeixen els estudis de necessitats que s'estan fent. Tampoc no hi ha una apreciació de la magnitud de les formacions que s'han fet en els darrers anys (i que segons sembla són moltes); resumint, no hi ha la sensació d'haver entrat en la formació contínua. Hem de reconèixer, però, que aquesta nova estructura encara té poc rodatge, i per ara ens obliga a donar-li un temps de confiança, i esperar que aquestes noves polítiques de formació no quedin en l'oblit. Personalment penso que hi ha grans possibilitats que millorin les coses, però penso també que fa quatre anys que estem implicats en una voluntat de canvi, i ara ja comencem a necessitar veure modificacions que vagin més enllà d'un augment o d'una congelació salarial, o la pertinència a un grup funcional; volem entrar en les polítiques de formació continuada, volem servir el ciutadà com es mereix, tenint les eines necessàries!

Xavier Llovera i Massana

Postgraduat en funció pública, llicenciat en lletres i president de l'Associació de Personal Adscrit a l'Administració general

Fi de l'ensenyament, descobrim l'educació

Pere Cervós i Cardona

Començaré la meva ponència parlant de l'evolució educativa en el nostre país. De ben segur que molts de vostès en són coneixedors, però crec que no serà negatiu recordar els nostres orígens, motiu evident de la nostra identitat i font en la presa de decisions en la gestió pública.

El segle XIX, eren els Comuns de cada parròquia els que s'encarregaven de l'ensenyament dels infants. Cada Comú tenia un local per a l'escola i contractava el personal corresponent. Igualment, el vicari de la parròquia educava els nens. A partir del 1883, a més del vicari o del mestre contractat pel Comú, s'instaura a Andorra un nou tipus d'ensenyament, les escoles congregacionals: els col·legis de la congregació Sagrada Família se situen a Andorra la Vella, l'any 1883, i a Sant Julià de Lòria, el 1887.

El 1900, els serveis del copríncep francès, veient l'amplitud que anaven adquirint els ensenyaments existents, van creure convenient introduir l'ensenyament francès a Andorra. Les primeres escoles franceses s'obren a Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria i, uns mesos més tard, a Encamp. L'organització de les escoles i de l'ensenyament variava molt d'un poble a un altre.

El bisbe Guitart, copríncep episcopal d'Andorra, conscient de la importància que podien anar aconseguint les escoles franceses, i per tal de contrarestar l'acció d'aquests mestres a l'interior del país, demana el 1930 al ministre d'Estat espanyol a Madrid la creació d'escoles espanyoles per al Principat.

Les escoles espanyoles comencen la seva tasca el 1930, després que el ministre d'Afers Estrangers d'Espanya comunicés al bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra que li havia estat concedida una subvenció de 6.000 pessetes per a la remuneració de dos mestres espanyols al Principat.

Més enllà de l'aspecte escolar, aquests fets posen de relleu l'equilibri polític al qual sempre ha estat sotmesa Andorra. Al llarg de la nostra història, els dos coprínceps han procurat mantenir la influència francesa i espanyola de qualsevol acció mitjançant una altra. Accions que a la pràctica s'han traduït gairebé sempre en un equilibri polític al si del Principat, equilibri que ha contribuït certament a salvaguardar la independència d'Andorra a través dels anys.

Progressivament, en les dècades posteriors, es van anar ampliant tant els nivells educatius com els centres descrits. Per exemple, l'any 1956, l'ensenyament francès va iniciar el cicle secundari, el 1962 ho va fer l'ensenyament espanyol i el col·legi Sant Ermengol té cura de l'ensenyament secundari superior a partir del 1966, i és la congregació salesiana l'escollida per portar-ne la direcció. L'any 1968 neix l'Institut Janer, que és fruit de la construcció d'un nou edifici provinent de les escoles de la Sagrada Família d'Andorra la Vella. Actualment, el col·legi Sant Ermengol està regulat per conveni amb el Consell General.

El sistema educatiu andorrà comença a veure la llum a la dècada dels seixanta; concretament el 1962, es posen en marxa algunes activitats de formació dirigides a persones adultes interessades en l'aprenentatge de la llengua catalana i de la història, geografia i institucions d'Andorra. El 1972, s'aprova la nota informe sobre l'andorranització i s'inicien les classes de llengua catalana i història, geografia i institucions d'Andorra als sistemes educatius francès i espanyol. Deu anys més tard, el 1982, el Govern d'Andorra promou la creació de l'Escola Andorrana com a eix vertebrador de l'educació a Andorra i amb la finalitat d'enriquir els elements culturals específics de la societat andorrana.

Progressivament, el sistema educatiu andorrà va ampliant els seus nivells educatius i va diversificant l'oferta educativa tot adaptant-se a les necessitats socials i laborals del país. D'aquesta manera, en els anys 1970, va crear-se l'escola especialitzada Nostra Senyora de Meritxell. El 1988, es creen dos centres de formació universitària: l'Escola Universitària d'Infermeria i l'Escola d'Informàtica d'Andorra, i el 1995 neix l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya. El 1996, el Govern d'Andorra crea el Centre de formació d'aprenents, el Centre d'educació bàsica d'adults i s'aprova la Llei d'Universitats, i el 2000 s'aprova el Decret de graduat en segona ensenyança per a candidats lliures de més de 16 anys. En aquest mateix any es constitueix una escola privada sota la tutela del sistema educatiu espanyol com a expressió del principi de llibertat d'ensenyament i de llibertat de creació de centres docents, en funció de la lliure iniciativa.

Actualment, coexisteixen al Principat, d'una manera harmoniosa, els tres sistemes educatius, que són públics i gratuïts, excepte una escola privada que segueix el sistema educatiu espanyol.

Les famílies poden escollir lliurement el sistema en què volen escolaritzar els seus fills:

1. En el sistema educatiu andorrà, que depèn exclusivament del Govern d'Andorra.

2. En el sistema educatiu espanyol, que depèn del ministeri d'Educació espanyol i que engloba les escoles espanyoles, les congregacionals i l'escola privada.

3. En les escoles franceses, que depenen del ministeri d'Educació francès.

Totes les escoles formen part de l'estructura educativa andorrana que a l'empara de la Llei Qualificada d'Educació de l'any 1993 i de la Llei de l'Ordenament del sistema educatiu andorrà de l'any 1994, i amb la signatura de diversos convenis internacionals, regulen el marc general de l'educació a Andorra.

Tota aquesta reflexió em serveix per agrair el treball que han desenvolupat i desenvolupen tots els directors i el personal del ministeri, el personal dels centres escolars (ensenyants, personal no docent, administratiu, etcètera) de tots els sistemes educatius i els polítics, que al llarg del temps i ara contribueixen a fer possible que el món de l'ensenyament en el nostre país sigui un món respectat i estimat per tots els ciutadans.

La relació entre els sistemes educatius és un exemple clar de tolerància i intercanvi, un intercanvi que ha d'abastar més com l'esport, les activitats culturals, socials, professionals... humanes. Aquest fet possibilita un intercanvi ric i profitós entre els alumnes, els professors i els pares, i això és altament positiu.

Educació a casa nostra és sinònim d'obertura a l'exterior, convivència amb diferents cultures i sobretot cohesió social. També hem de treballar perquè cadascun dels sistemes assoleixi el nivell de qualitat òptim per al bé de tots.

Sempre a casa nostra s'ha caminat envers la pluralitat educativa, pública i gratuïta, amb igualtat d'oportunitats per a tothom. L'educació no és un lloc de classes socials ni de diferències econòmiques sinó un mitjà al servei d'un desenvolupament humà més autèntic i més harmoniós.

Des del Govern i jo personalment volem fer realitat la proclamació constitucional del dret a l'educació com un dret fonamental.

Avui és un d'aquells dies que em sento personalment satisfet, perquè la XXXII Universitat Catalana d'Estiu ha inclòs dins del seu programa el tema *Formació i ensenyament a Andorra*. I diferents experts de casa nostra i membres de l'equip ministerial han pogut exposar el seu treball i fins i tot les seves inquietuds.

Penso que en el segle XXI hi ha molts sectors socials que pràcticament no tenen veu perquè només la poden expressar amb tanta feblesa o amb tanta

prudència que ni se'ls sent. Crec que és davant aquests casos quan els polítics demostrem saber o no saber estar a l'altura de les nostres responsabilitats i obligacions. Perquè saber escoltar pot resultar difícil, però és una part destacada de la nostra feina.

Francis Fukuyama, en el seu últim assaig, *La gran ruptura*, assenyala que hem de formar l'individu perquè sigui capaç d'establir relacions eficaces, solidàries, constructives i de qualitat amb els altres. I aquestes relacions s'han de basar en el coneixement i el respecte d'un mateix i de l'altre, en la pèrdua de la por i en l'ampliació dels cercles de relació, respectant les preferències individuals, i en el desenvolupament del sentit de la reciprocitat i dels valors socials. "Tu ets important, l'altre també i us necessiteu" és el meu missatge. Com més desenvolupada està la perspectiva social i la capacitat d'autoregulació dels individus que conformen una comunitat, més forta és aquesta comunitat, més segura de si mateixa i més oberta als problemes dels altres. Afirmo que és en aquesta formació on resideix realment la definició d'educar.

Vull que sapiguen que no comparteixo els criteris morals catastrofistes amb què molts jutgen els problemes actuals de l'educació: que si els pares renuncien a educar els seus fills, que si els joves passen de tot i no arriben enlloc, que si els mestres han perdut la seva vocació i autoritat i que anem més malament que mai. Això em recorda aquella vella teoria que qualsevol temps passat va ser millor, i no és veritat.

Com diu el professor titular de sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona Salvador Cardús, el que cal fer és desfer els problemes i no atorgar a l'educació les causes de tots els nostres mals i de passada fer-la responsable de tot allò que no funciona en la nostra societat. Cal tractar sense embuts tots els malentesos i, al meu entendre, cal centrar el discurs a casa nostra en els apartats següents:

- Els que no volen reconèixer que l'escola, a més de les seves funcions educatives, també resol alguns problemes pràctics de la vida quotidiana actual.
- L'existència d'ambigüitat amb referència al futur professional dels alumnes; d'una banda es parla de la formació integral que ha de proporcionar l'escola i, de l'altra, es té obsessió que els nostres fills acabin sent professionals d'èxit. Afirmo que tal com és de divers i canviant el món del treball avui, l'escola no pot orientar professionalment els seus alumnes en una direcció concreta; cal preparar-los des del punt de vista que siguin oberts a interessos professionals molt amplis i sota el concepte de la qualitat.
- És convenient i necessari revisar els lligams entre l'escola i la formació professional, en el sentit de fer participar molt més en el disseny dels plans d'estudis els gremis professionals o la Cambra de comerç, però des de l'inici formatiu

i no a partir d'un temps determinat. Aquest és un objectiu prioritari des de la meua arribada al ministeri.

- Cal que el món educatiu transmeti esperança en el futur, cal encoratjar els nostres alumnes a pensar en el futur. I això s'ha de fer amb tres ingredients: amb realisme, amb sentit de responsabilitat i amb esperança.

- El mercat laboral està canviant i cada un dels nostres joves ha d'estar ben preparat. L'aprenentatge al llarg de la vida esdevé un element importantíssim a tenir en compte, per a ells, però també per a tots nosaltres. La formació ha de ser continuada, permanent, els nostres coneixements han de ser posats al dia, com a única garantia de no quedar al marge de les innovacions que ja s'estan imposant a gran velocitat i també per no perdre cap oportunitat de progrés, perquè progrés és preparar-se per demà mitjançant un procés educatiu que s'adquireix mitjançant la formació.

Penso que és imprescindible fomentar des de les nostres competències que:

- Educar és invitar a substituir la quantitat d'experiències per la qualitat de les relacions.

- Educar és abandonar l'excés i el desig il·limitat per una serena sobrietat en les formes de vida.

- Educar és canviar el desig de benestar material pel desig de més dignitat personal.

Aquests són els fonaments de la meua gestió pública al capdavant del ministeri d'Educació, Joventut i Esports; és un projecte polític que té l'interès de construir un país d'una manera conjunta i en què tothom podem participar.

Crec que l'escola com a projecte durarà, ja que ningú no ha inventat cap manera millor d'introduir els joves en el món de l'aprenentatge; en cap moment no he deixat de pensar que molts dels problemes socials més greus i difícils podrien millorar si sabem com educar i no solament ensenyar els petits o joves, sota els tres paràmetres enunciats.

Ja sé que l'educació no és el mateix que anar a l'escola, i que, de fet, solament una part de tota la nostra educació la rebem a l'escola.

Els records de la nostra educació dins l'àmbit familiar (tant com a fill, germà, espòs, pare...) han de servir-nos de referència. L'educació s'aconsegueix, dia a dia, dedicant-hi il·lusió, compromís i temps.

Deixeu-me presentar-vos l'estadística global de l'evolució del nombre d'alumnes per sistema d'ensenyament i per curs escolar (1995-1996 a 1999-2000):

Sistema	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000
Andorrà	1.481	1.710	1.803	1.896	2.070
Espanyol	3.860	3.790	3.723	3.652	3.519
Francès	3.579	3.626	3.665	3.596	3.591
Total	8.920	9.126	9.191	9.144	9.180

Per transmetre una veritat amb majúscules, cal planificar en l'edificació dels diferents centres educatius del país. Al meu entendre, sota d'aquest programa, cal que cada parròquia disposi del seu centre d'educació primària.

Efectius de l'Escola Andorrana curs 1999-2000

	Maternal	Primera ensenyança	Segona ensenyança	Batxillerat
Encamp	105	141		
Canillo	31	23		
Pas de la Casa	41	16		
Escaldes-Engordany	170	296		
Andorra la Vella	144	215		
La Massana	101	120		
Sant Julià de Lòria	81	125		
Santa Coloma			337	
				89
Total	673	936	337	89

Al país és necessari que existeixin tres centres de secundària: el de la Vall Central (Santa Coloma), el del Valira del Nord (Encamp) i el del Valira d'Orient (Ordino). Per últim, el centre de batxillerat de la Margineda. D'altra banda, cal que dins del món de l'educació no reglada la formació professional disposi d'un centre propi, amb la seva identitat i on pugui desenvolupar els seus plans d'estudi.

En formació professional

	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000
Andorrà					
Centre de formació d'aprenents			7	21	21
Informàtica	68	81	81	49	51
Espanyol	71	35	0	10	18
Francès	97	92	101	110	137
Total	236	208	189	190	232

Una realitat ha estat que la construcció dels equipaments educatius no ha anat paral·lela amb l'increment del nombre dels alumnes; ha estat més lenta i descompensada. Aquest Govern treballa per resoldre el dèficit d'infraestructures i equipaments escolars existents, i puc avançar-vos que hem assolit acords amb particulars i amb els Comuns que fan possible planificar o executar obres a les escoles primàries de la Massana, Ordino i Canillo; inaugurarem el mes de setembre l'Escola Andorrana de primària d'Encamp i avancen les obres de l'escola de batxillerat de la Margineda.

Enguany i dins d'aquest esperit, començaran les obres del Centre Universitari de Sant Julià de Lòria, centre i espai de referència per als joves que cursin la seva formació universitària dins del país. Avui, estadísticament parlant, són uns 200 alumnes, els que cursen estudis virtuals, informàtics o d'infermeria, però en total dins de la Universitat d'Andorra es mouen aproximadament uns 500 alumnes, ja que s'ofereixen diverses formacions continuades i postgraus.

Nombre d'estudiants universitaris per països d'estudi

País	Nombre
Altres	76
Alemanya	2
Andorra	444
Bèlgica	2
Canadà	1
Espanya	481
Estats Units	1
França	220
Gran Bretanya	2
Portugal	2
Suïssa	1
Total	1.232

La coexistència dels tres sistemes educatius i els convenis educatius signats amb els països veïns són un tresor de tanta importància que cal mantenir-los i defensar-los amb totes les nostres forces i imaginació. Evidentment, també les nostres inquietuds i programes han de ser oberts a tot el món: vivim en un procés de globalització.

Si els nostres joves tenen qualitats, aquestes han de tenir oberts els camins perquè assoleixin la millor de les seves formacions, allà on sigui, a França, a Espanya, a qualsevol universitat europea. Les distàncies són cada dia més cur-

tes i han de ser inexistents quan parlem d'educació. Conjuntament amb el ministeri de Relacions Exteriors s'ha creat un programa interministerial d'estudis i d'intercanvis amb Amèrica del Nord (programa *Polibius*) amb la finalitat d'afavorir la formació dels nostres ciutadans en aquella zona geogràfica i de potenciar el coneixement mutu de les joves generacions respectives, en un total de deu beques. Les àrees d'acció del programa són els territoris dels Estats Units d'Amèrica, del Canadà, i de Mèxic, i els centres concernits per aquest programa, són:

Universitat de Western Ontario, Canadà.

Totes les universitats de la província del Quebec, Canadà.

Universitat de Califòrnia Los Angeles, Estats Units d'Amèrica.

Universitat de New Mexico, Estats Units d'Amèrica.

The Virtual College de la New York University, Estats Units d'Amèrica.

Colegio de México, Mèxic DF, Mèxic

Fruit de l'acord, i per al curs 2000-2001, dos joves del nostre país disposaran d'una beca FULBRIGHT per cursar estudis de postgrau. Aquest ajut està considerat com un dels més prestigiosos dins del món acadèmic internacional.

El futur d'Andorra comporta continuar considerant l'educació com una prioritat, com una eina de cohesió social i cívica, ja que la salut d'un país es veu en la formació i la qualitat de vida dels seus ciutadans.

En conseqüència, continuarem mantenint les mateixes oportunitats d'accés a un ensenyament gratuït i públic de qualitat, sense que això exclouï en absolut iniciatives educatives privades amb criteris i paràmetres de qualitat.

Espero haver-vos sabut agrair la feina feta i haver-vos encomanat a tots la meua il·lusió per continuar treballant per avui i per al futur de l'educació, i us recordo que educar és sempre ensenyar, i que l'ensenyament no sempre educa.

Pere Cervós i Cardona

Arquitecte i ministre d'Educació, Joventut i Esports

Cloenda

Àngels Mach i Buch

En finalitzar les anteriors diades a Prada sempre hem pogut concloure dient: n'hem après molt. Enguany, a més, fins i tot hem vist què podem aprendre i com haurem de seguir aprenent després de l'ensenyament obligatori. El conjunt de les ponències ha resultat una eina de treball que de ben segur serà útil per als estudiants petits i grans, ensenyants i pares, i amb projecció exterior amb vista al futur. Les 34 intervencions que s'han produït al llarg del debat al matí i a la tarda són una bona mostra de l'interès que desperta aquest tema.

Abans d'acabar la jornada, però, voldria agrair la rapidesa a presentar els textos per endavant per part dels ponents, cosa que ens permet arribar a Prada amb els deures fets i donar celeritat a la publicació que en resulta. I així mateix, l'esforç que representa venir a Prada en ple mes d'agost fet pels ponents que han hagut de modificar les vacances per poder ser-hi presents, i als que no han pogut assistir-hi però que han lliurat els treballs per poder-los comentar.

Vagi també el nostre sincer agraïment a les entitats i estaments que permeten la realització d'aquesta ja tradicional Diada andorrana: Banc Agrícola i Comercial d'Andorra, patrocinador de la jornada per setena vegada, i el ministeri de Turisme i Cultura, l'ajut del qual ens permetrà la publicació de tots els textos íntegres abans de final d'any.

D'altra banda també agraeixo en nom de la UCE al ministeri d'Educació, Joventut i Esports l'aportació directa que realitza per al funcionament general dels cursos. Cal destacar que enguany aquesta col·laboració d'Andorra ha cristal·litzat per primer cop en la intervenció d'un professor, Domènec Bascompte, per impartir la part *Andorra avui* en dues hores lectives dins l'àrea de formació cultural, que ha beneficiat sis dels alumnes amb les certificacions corresponents per a crèdits de lliure elecció als cursos universitaris.

També volem agrair a Jordi Robert i Ribes, soci de la SAC resident a

Sydney, que ens hagi ajudat a difondre la tretzena Diada andorrana a la xarxa mitjançant la pàgina *www.andorraweb.com*, on va aparèixer a la portada un breu resum amb la referència al programa complet uns dies abans, i posteriorment també en una altra portada amb unes breus conclusions aportades pel també soci Jordi Pasques i Canut, bon coneixedor de les diades a Prada.

A fi i efecte que els estudiants d'Andorra puguin treure profit dels ensenyaments de la UCE i també de l'oferta lúdica i de convivència que representen aquests deu dies d'universitat, ja comencem a convocar els ajuts per a la inscripció de l'any vinent per a totes aquelles persones interessades a assistir-hi, ja siguin estudiants universitaris (que es beneficien, a més, de la convalidació de crèdits), estudiants joves de 15 a 17 anys, o qualsevol persona que vulgui aprendre més sobre algun dels temes proposats, encara que no es faci l'estada completa. No us ho deixeu perdre; és una experiència única i des d'ara podeu començar a comptar-hi.

Finalment agraïm el suport del públic, que amb la seva presència i les seves intervencions ens dóna l'empenta que ens cal per continuar aquesta participació a la UCE, i als mitjans de comunicació que, amb els seus reportatges, donen el ressò desitjat al desenvolupament de la Diada.

I us convoquem des d'ara mateix a la catorzena Diada Andorrana, l'any 2001, en què tenim previst tractar del tema *Andorra i la integració a la Unió Europea*.

Àngels Mach i Buch
Secretària general de la SAC

Participants

Llista de participants a la tretzena Diada Andorrana a la UCE de Prada de Conflent 19 d'agost del 2000

Maite Aymerich i Vilafranca	Ajudant de mestre	Encamp
Mariona Badia i Gomis	Professora de secundària	Sant Julià de Lòria
Josefina Bel		Barcelona
Antonio Bafaluy i Colomina	Mestre	Encamp
Domènec Bascompte i Grau	Llicenciat en història	L'Aldosa de Canillo
Univers Bertrana	Polítolleg	Escaldes-Engordany
Fàtima Blanch i Ferragut	Mestressa de casa	Andorra la Vella
Albert Boladeres i Blanch	Estudiant universitari	Andorra la Vella
Antoni Boladeres i Sorribes	Mestre	Andorra la Vella
Rosa Burgos i Mateu	Periodista	Andorra la Vella
Maria Teresa Cairat i Vila	Directora gral. Escola And.	Sant Julià de Lòria
Rosa Maria Carrillo i Torrell	Diplomada en infermeria	Escaldes-Engordany
Elena Casal i Gairin	Professora de francès	Encamp
Meritxell Casal i Gairin	Funcionària	Encamp
Maria Casanovas	Mestra	Andorra la Vella
Montse Caubet i Gomà	Estudiant	Andorra la Vella
Pere Cervós i Cardona	Ministre d'Educació	Andorra
Mònica Codina i Tort	Psicòloga	Santa Coloma
Mireia Coll i Daràs	Mestra	Andorra la Vella
Josep Costa i León	Secretari Fundació E. M.	Mataró
Ferran Costa i Marimon	Professor d'idiomes	Andorra la Vella
Bruno Costé i Obiols	Estudiant	Canillo
Jordi Checa i Gutes	Dir. RRHHQ Banc Agrícol	Escaldes-Engordany
Josep Dalleres i Codina	Ensenyant i conseller gral.	Encamp
Pilar Escaler i Penella	Dir. gral. Cambra de Comerç	Andorra la Vella
Mariona Fages i Serra	Empresa	Barcelona
Diana Figueras i Nieto	Docent	Escaldes-Engordany
Tineta Galí i Boadella	Puericultora	Canillo
Manuel Gallego i Hernández	Industrial	Andorra
César Garcia i Bernardo	Professor de secundària	Sant Julià de Lòria
Eugeni Giral	Economista	Barcelona
Jordi Guillamet i Anton	Funcionari	Andorra
Anna Insa i Canet	Infermera	Andorra
Joaquim Juan i Vañó	ACU	Andorra la Vella
Toni Lara i Sánchez	Fotògraf El Periòdic	Andorra
Roberto Lezcano i Gamarra	Empleat de banca	Andorra
Natàlia Lopens	Ajudant de mestre	Sant Julià de Lòria
Txema Loperena	El Periòdic	BCN-Encamp
Josep Maria López i Llaví	Periodista / crític cinema	Encamp

Xavier Llovera i Massana	Funcionari	Andorra la Vella
Àngels Mach i Buch	Farmacèutica	Canillo
Rosa Maria Mandicó i Alcobé	Dir. de Salut i Benestar	Canillo
Goretti Marbà i Roig	Administrativa	Andorra
Maria Lluïsa Marimon	Secretària Escola	Mataró
Joan Ramon Marina i Amat	Formació d'Adults	Santa Coloma
Maribel Marsiñach i Guàrdia	Mestra	Andorra
Joan Martínez i Benazet	Metge	Ordino
Maite Martos i Carrasco		Andorra la Vella
Yolanda Marzabal i Rey	Periodista Diari d'Andorra	Andorra la Vella
Roger Mas i Canalis	Prof. d'educació artística	Andorra la Vella
Arnau Obiols i Galí	Estudiant	Canillo
Martí Obiols i Galí	Estudiant	Canillo
Joan Obiols i Llandrich	Metge	Canillo
Imma Oranias i Estudis	Cap formació SGTFP	Andorra
Jordi Pasques i Canut	Escriptor	L'Aldosa de la Massana
Florenci Pla i Altisent	Professor	Andorra
Pilar Planelles	Prof. d'anglès i d'art	Alacant
Antoni Pol i Solé	Arquitecte	Canillo
Miquel Porter i Moix	Rector UCE	Prada de Conflent
Pau Pros	Càmera TV ORTA	Barcelona
Sílvia Puente i Rodríguez	Llic. en pedagogia	Andorra la Vella
Aram Ripoll i Saldoni	Dissenyador gràfic	Ordino
Josep Ros i Solé		Escaldes-Engordany
Jaume Sabater i Rovira	Director gral. Banc Agrícola	Andorra la Vella
Lluís Samper i Pascual	Informàtic	Andorra la Vella
Alícia Santos i Mateo	Gestora administrativa	La Massana
Beneta Simats i Molas	Periodista Diari d'Andorra	Ordino
Alexandre Tena	Fotògraf Diari d'Andorra	Andorra
F. Jesús Val i Bescós	Mestre	Escaldes-Engordany
Ester Vidales i Abadal	Educadora	Fontaneda
Dolors Vila i Mur	Mestre	L'Aldosa de la Massana
Ferran Virgós i Bel	Professor universitari	Andorra

Programa

13a DIADA ANDORRANA A LA UCE
XXXII edició de la Universitat Catalana d'Estiu
Prada de Conflent - Catalunya Nord

Tema: Formació i ensenyament a Andorra
Dissabte 19 d'agost del 2000,
al Liceu Renouvier (cra. De Catlla)

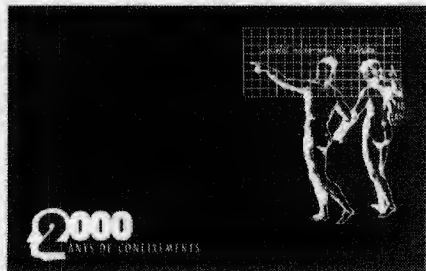
Mati, de 9.30 a 13 h

• Presentació

- L'ensenyament a Andorra
Roser Bassada i Arany, directora d'Educació del Ministeri d'Educació, Joventut i Esports
- L'ensenyament confessional. Del segle XIX al segle XXI
César Garcia i Bernardo, llicenciat en filosofia i beves i cap d'estudis del Col·legi Jansen
- L'ensenyament francès a Andorra
Jean-Alain Torquet, agrégé de mathématiques i delegat de l'ensenyament francès a Andorra
- L'ensenyament espanyol a Andorra
Antoni Boladures i Gombas, mestre i director de l'Escola superior d'Andorra la Vella
- Programes i estratègia d'educació especialitzada a Andorra. El model de l'escola Mercatall
Cecilia Serra i Arany, psicòloga i directora general del l'Escola Niceta Soleyra de Meritxell
- L'educació andorrana
Teresa Celas i Vila, llicenciada en filologia anglesa i catalana i directora general de l'Escola andorrana
- La formació d'adulte
Joan Ramon Marina i Amat, llicenciat en filologia catalana i director del Servei de la formació d'adulte
- L'escola privada
Fèlma Valero i Alcega, llicenciada en filologia hispànica i directora de l'Escola dels Pinus
- La música, un referent pedagògic i cultural a Andorra
Josep Maria Escarbero i Cassóllaga, director del Teatreu Andorrà d'Estudis Musicals
- Les arts plàstiques
Roger Mas i Canells, escultor i professor de formació visual i rítmica de segona ensenyança de l'Escola andorrana
- La formació dels educadors esportius
Pere Finales i Homades, llicenciat en educació física i director de l'Escola de formació de professionals esportius i de junyotria
- Efectes de la globalització en l'ensenyament de llengües
Ferran Coats i Miralles, llicenciat en relacions internacionals i economia i director d'Inllguas Andorra
- La formació per la convivència
Josep Maria Comprubi i Rovira, esdeixat i president de la Taula del Voluntariat Social d'Andorra
- Benvinguda del rector de la XXXII UCE, Miquel Portet i Molà

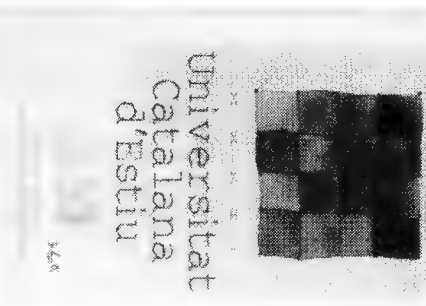
Tarda, de 14.30 a 19 h

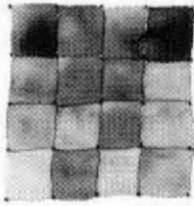
- La formació a l'Administració General
Imma Orriols i Estades, llicenciada en filologia i cèlencada de l'Educació i cap d'Àrea de formació de la societat general i tècnica de l'acció pública
- La formació professional en alternança
Carme Garcia i Puy, llicenciada en filologia anglesa i directora del Centre de formació d'aprenentis
- La veu de la Cambra de Comerç
Pilar Escobar i Penades, advocada i directora de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra
- L'ensenyament virtual
Francisc Pile i Albiert, llicenciat en ciències químiques i coordinador del Centre universitari d'Estudis virtuals d'Andorra
- La formació en noves tecnologies
Femen Virgili i Bel, doctora enginyer industrial, llicenciada en informàtica i cap d'estudis de l'Escola d'Informàtica d'Andorra
- L'ensenyament a l'Àrea de la salut
Anna Insa i Canet, diplomada en infermeria i directora de l'Escola d'Infermeria
- La universitat a Andorra
Daniel Bassada i Obiol, enginyer industrial i rector de la Universitat d'Andorra
- El paper de les associacions de pares
Alicia Santos i Mateu, gestora administrativa i presidenta de la Confederació d'Associacions de pares d'Andorra (CONAPA)

- La recerca
Jordi Guzmán d'Arce, doctor en història i director de l'Institut d'Estudis Andorrà
- La formació continuada i l'empresa pública
André Thévoz i Pons, doctorat en ciències polítiques i director del sector de recursos humans i qualitat de Banc Agrícola i Comercial
- La formació continuada en el món de les professions liberals
Jordi Miralles i Arce, doctor en ciències polítiques i cap de l'Escola de Formació Continuada d'Andorra
- Veus de l'ensenyament en l'àmbit de la formació
Roser Gual, llicenciada en pedagogia i directora general de l'Escola andorrana
- Política educativa
Jordi Guzmán d'Arce, doctor en història i director de l'Institut d'Estudis Andorrà

Societat Andorrana de Ciències
Av. Principat, 30. 2.º pis
Telèfon: 829 729 - Fax: 832 383 - e-mail: andorra@andorra.ad - ANICCRA LA VELLA

Universitat Catalana d'Estiu

XIII Jornada Andorrana

«Formació i ensenyament a Andorra»

Organitza: Societat Andorrana de Ciències
Patrocina: Banc Agrícola i Comercial d'Andorra
dia 19

Matí, de 9.30 a 13 h

► Presentació

► **L'ensenyament a Andorra**
a càrrec de Roser Bastida i Areny, directora d'Educació del Ministeri d'Educació, Joventut i Esports

► **L'ensenyament confessional. Del segle XIX al segle XXI**
a càrrec de César Garcia i Bernardo, llicenciat en filosofia i lletres i cap d'estudis del Col·legi Janer

► **L'ensenyament francès a Andorra**

a càrrec de Jean-Alain Toquec, agrègè de mathématiques i delegat de l'ensenyament francès a Andorra

► **L'ensenyament espanyol a Andorra**

a càrrec d'Antoni Boladeres i Sorribes, mestre i director de l'Escola Espanyola d'Andorra la Vella

► **Programes i serveis d'educació especialitzada a Andorra. El model de l'escola Meritxell**

a càrrec de Carolina Serra i Areny, psicòloga i directora general de l'Escola Nostra Senyora de Meritxell

► **L'escola andorrana**
a càrrec de Teresa Cairat i Vila, llicenciada en filologia anglesa i catalana i directora general de l'Escola Andorrana

► **La formació d'adults**
a càrrec de Joan R. Marina i Amat, llicenciat en filologia catalana i director del Servei de la Formació d'Adults

► **L'escola privada**
a càrrec de Fàtima Valero i Alcaide, llicenciada en filologia hispànica i directora de l'Escola dels Pirineus

reunions i jornades especialitzades

► **La música, un referent pedagògic i cultural avui a Andorra**

a càrrec de Josep M. Escribano i Casaldàliga, director de l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals

► **Les arts plàstiques**
a càrrec de Roger Mas i Canals, escultor i professor de formació visual i plàstica de segona ensenyança de l'Escola Andorrana

► **La formació dels educadors esportius**

a càrrec de Pere Frases i Hornedes, llicenciat en educació física i director de l'Escola de Formació de Professions Esportives i de Muntanya

► **Efectes de la globalització en l'ensenyament de llengües**

a càrrec de Ferran Costa i Marimon, llicenciat en relacions internacionals i economia i director d'Inllingua Andorra

► **La formació per la convivència**

a càrrec de Josep M. Camprubi i Rovira, salesista i president de la Taula del Voluntariat Social d'Andorra

► **Benivinduda**

a càrrec de Miquel Porter i Moix, president de la XXXII UCE

► **Presentació a Prada de la publicació de la XIII Diada: «L'ordenació del territori andorrà»**

Tarda, de 14.30 a 18 h

► **La formació a l'administració general**

a càrrec d'Imma Oranias i Estudis (llicenciada en filosofia i ciències de l'educació i cap d'àrea de formació de la Secretaria General Tècnica de la Funció Pública)

► **La formació professional en alternança**

a càrrec de Carme Garcia i Puy, llicenciada en filologia anglesa i directora del Centre de Formació d'Apenentats

► **La visió de la Cambra de Comerç**

a càrrec de Pilar Escaler i Penella, advocada i directora de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra

► **L'ensenyament virtual**
a càrrec de Florenci Pla i Altisent, llicenciat en ciències químiques i coordinador del Centre Universitari d'Estudis Virtuals d'Andorra

► **La formació en noves tecnologies**

a càrrec de Ferran Virgós i Bel, doctor enginyer industrial, llicenciat en informàtica i cap d'estudis de l'Escola d'Informàtica d'Andorra

► **L'ensenyament a l'àrea de la salut**

a càrrec d'Anna Insa i Canet, diplomada en infermeria i directora de l'Escola d'Infermeria

► **La universitat a Andorra**
a càrrec de Daniel Bastida i Obiols, enginyer industrial i

rector de la Universitat d'Andorra

► **El paper de les associacions de pares**

a càrrec d'Àlckia Santos i Mateo, gestora administrativa i presidenta de la Confederació d'Associacions de Pares d'Alumnes (COMAPA)

► **La recerca**

a càrrec de Jordi Guillaumet i Anton, llicenciat en història i director de l'Institut d'Estudis Andorrà

► **La formació continuada a l'empresa privada**

a càrrec de Jordi Checa i Gutes, diplomada en relacions laborals i director de recursos humans i qualitat de Banc Agrícola i Comercial

► **La formació continuada en el món de les professions liberals**

reunions i jornades especialitzades

a càrrec de Joan Martínez i Benazet, metge pneumòleg i coordinador de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques d'Andorra

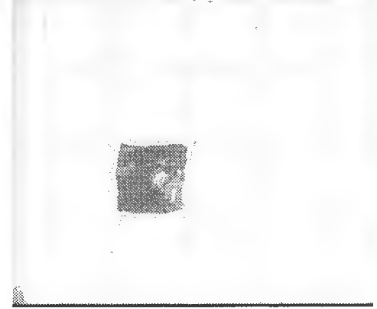
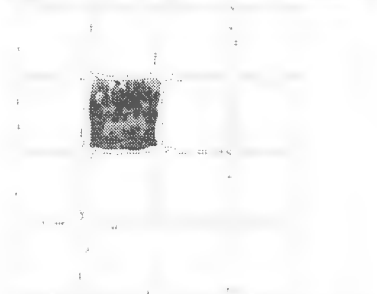
► **Vitai del treballador en l'àmbit de la formació**

a càrrec de Xavier Llovera i Massana, postgraduat en funció pública, llicenciat en lletres i president de l'Associació de Personal Adscrit a l'Administració General

► **Política educativa**

a càrrec de Pere Cervós i Cardona, arquitecte i ministre d'Educació, Joventut i Esports

► **Cloenda**

ÀREA DE FORMACIÓ CULTURAL

Iniciació als Països Catalans: l'Alguer, el Principat, les Illes, el País Valencià i la Franja de Ponent (15 h)
 Coordinen: Joaquim Monzó i Jordi Sales (UR)

► *Es fundadors del Regne de València. Llengua, antropomàlia i repoblament medieval*
 a càrrec d'Eric Guinol (UR)
 [amb el suport de la Universitat de València]
 dies 16, 17 i 18, de 9 a 10 del matí

El curs constarà en una explicació dels processos d'emigració en la societat catalanoaragonesa hiemaldieval, relacionant-los tant amb el repoblament i la colonització feudal de Mallorca com del País Valencià durant els segles XIII i XIV. Per a l'Àlger s'utilitza el mètode antropomàlia, que caracteritza els usos i les normes de reproducció dels cognoms en aquell període històric concret, i planteja com a conclusió la relació entre mobilitat de la població i la difusió històrica i social de la llengua catalana sobre els nous territoris conquerits. Aquest curs permetrà reflexionar sobre la història social de la llengua en temps medievals i

alguns mites que s'hi han generat al voltant.

► *Andorra avui*
 a càrrec de Domènec Bascompte i Grau (Araül Històric Nacional d'Andorra)
 dies 19 i 20, de 9 a 10 del matí

► *La catalanitat de la Franja de Ponent*
 a càrrec de Joaquim Monzó
 dies 21, 22 i 23, de 9 a 10 del matí

► *Interrelacions als Països Catalans*
 a càrrec de Guillem Chacón
 dies 24 i 25, de 9 a 10 del matí

► *Batecs: una economia política*
 a càrrec de Joan Mir (UR)
 dia 24, de 10 a 11 del matí

► *Ètnica i Formentera*
 a càrrec de Maurici Costa (Ajuntament de la Ciutat d'Èivissa)
 dia 25, de 10 a 11 del matí

► *Les indícies de la transició espanyola i els problemes de la civilització europea*
 a càrrec de Jordi Sales (UR)
 dies 23, 24 i 25, d'11 a 12 del migdia

conferències, fornimentals i commemoracions

Una aposta per la projecció exterior de la millior catalana
 a càrrec de Jordi Vilajoana (conseller de cultura de la Generalitat de Catalunya), Damià Pons (conseller de cultura del Govern d'Andorra) i Enric Pujal (ministre de cultura del Govern d'Andorra)
 dia 24, a les 12 del migdia

Colòmbia
 a càrrec de Francesc Aznar (president del Govern d'Andorra) i Miquel Ferrer i Martí (embaixador de la UCE)
 dia 25, a les 12 del migdia

Assemblea general
 dia 25, a les 5 de la tarda

Preprograma

Societat Andorrana de Ciències

13ª DIADA ANDORRANA A LA U.C.E.
XXXII Edició Universitat Catalana d'Estiu
Prada de Conflent – Catalunya Nord

TEMA: FORMACIÓ I ENSENYAMENT A ANDORRA

Dissabte 19 d'agost del 2000, al Liceu Renouvier (Ctra. de Catllà)

Organitza: Societat Andorrana de Ciències

Patrocina: Banc Agrícola i Comercial d'Andorra

PREPROGRAMA

- Què és o s'entén per formació i ensenyament.
- La realitat en estadístiques.
- Política educativa.
- La universitat a Andorra.
- L'ensenyament universitari a l'àrea de la salut.
- L'ensenyament virtual
- La formació continuada en el món de les professions liberals.
- L'escola andorrana.
- L'escola francesa.
- L'escola espanyola.
- L'escola congregacional.
- L'escola privada.
- La formació d'adults.
- La formació professional.
- L'ensenyament de l'art.
- L'ensenyament de les llengües.
- L'ensenyament de la música.
- L'ensenyament de l'esport.
- La formació dels funcionaris.
- La universitat a distància.
- El món de l'empresa.
- La visió de la cambra de comerç i indústria. Els gremis professionals (hoteleria, construcció ..)
- El paper de la UNESCO.
- La formació a la tercera edat.
- La formació en noves tecnologies.
- La formació per la convivència.
- Els principis de la formació i l'ensenyament per al segle XXI.

Diari d'Andorra

7 de juny del 2000

DIARIS
718 000 000 700

PIRINEU / INTERNACIONAL

ENSENYAMENT

La Universitat catalana d'estiu preveu instal·lar un centre permanent a Cuixa

L'últim mesonier rebrà alumnes de secundària de tots els països de l'engua catalana

Andorra / Agència d'Informació
La Universitat catalana d'estiu (UCE) ha presentat l'últim número de la seva revista de divulgació, el número 100, amb el títol de "100 anys de la Universitat catalana d'estiu". La revista està en castellà i català i es ven a 1,50 €.

El secretari general de la UCE, Jordi Riera, ha dit que la revista és una iniciativa que s'ha creat per celebrar el centenari de la UCE i que es ven a 1,50 €.

La UCE té un centre permanent a Cuixa, a l'Alt Pirineu, que obrirà el 15 de juny. A més, té un centre d'estiu a Andorra, que obrirà el 15 de juliol.

Una sala del nou centre de Sant Miquel de Cuixa.

El nou centre permanent de la UCE a Cuixa, a l'Alt Pirineu, obrirà el 15 de juny. A més, té un centre d'estiu a Andorra, que obrirà el 15 de juliol.

15 de juny del 2000

DIARI D'ANDORRA

NACIONAL

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

La 13a Diada a Prada tractarà sobre formació i ensenyament

Enguany es batrà el rècord de conferències, amb un total de 25

Jordi Riera
secretari de la UCE

Entre els participants, hi ha el ministre d'Educació i representants dels sistemes educatius

El tema de la tretzena Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu, que tindrà lloc el 15 d'agost a Prada de Conflent organitzada per la Societat andorrana de cultura (SAC), tractarà sobre formació i ensenyament a Andorra. Entre els ponents que han acceptat la participació, es troben el ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cerda, que parlarà de la política educativa que aplica el Govern, i el director general d'Educació, Roser Baulada, que oferirà una mirada centrada en l'ensenyament al

després de la seva direcció general, i Jordi Chaca, director de recursos humans de l'entitat. A més, es podrà assistir a les conferències que organitzaran els centres de la UCE a Prada de Conflent i a Andorra, que obrirà el 15 de juliol. A més, té un centre d'estiu a Andorra, que obrirà el 15 de juliol.

3 de juliol del 2000

ENSENYAMENT

Obert el termini per demanar les beques per assistir a la Universitat catalana d'estiu

Redacció
Andorra la Vella

La XXXII edició de la Universitat catalana d'estiu (UCE), que tindrà lloc a la localitat francesa de Prada de Conflent del 16 al 25 d'agost, ja ha obert la convocatòria per sol·licitar els ajuts econòmics que finançen el moment per coneixement, en col·laboració amb el ministeri d'Educació, Joventut i Esports. L'edat mínima per poder sol·licitar aquestes beques és de 18 anys, per matriculats-se als cursos de la UCE, i de 14, per fer-ho als de la Universitat de Joves. En els dos casos, totes les sol·licitacions i peticions de programes tindran lloc al fons Renouvier. Les persones que hi estiguin inter-

essants han de trucar al número de telèfon 82 97 29 o bé enviar un correu electrònic a l'adreça uce@andorra.ad.

La UCE celebrarà el 19 d'agost la tretzena edició del dia del Principat amb La formació i l'ensenyament a Andorra com a eix vertebrador. Hi ha programades un total de vint-i-sis conferències, que es dividiran entre el torn de matí -de les vuit del matí a la una del migdia- i el de tarda -de dos quarts de tres a sis de la tarda-. Les ponències presentaran un repàs general a la situació dels tres sistemes educatius del país i una anàlisi detallada de les noves branques d'especialització.

Universitats d'estiu

Som en una època de l'any en què la formalitat de les aules i els exàmens no hi té cabuda. L'estiu és el temps del descans, tant físic com mental, per excel·lència. No obstant això, els esperits inquietos poden continuar formant-se d'una manera més distesa a les universitats d'estiu, jornades intensives de cultura i aprenentatge.

Text: Carolina Bastida
Fotos: P. Iglesias i J. Galindo

La universitat és la casa dels coneixements, un espai on s'aprenen coses noves, on es desenvolupa la capacitat crítica i on es treballa amb la curiositat i el desig d'aprendre. És un espai on es treballa amb la curiositat i el desig d'aprendre. És un espai on es treballa amb la curiositat i el desig d'aprendre.

El treball és un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge.

El treball és un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge.

Molt joves aprenen l'estiu per continuar estudiant.

HABITUALMENT EN AQUESTS CURSOS ES TRACTEN GRANS TEMES D'ACCESSIBILITAT I INTERÉS GENERALS

El treball és un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge.

Rosa Maria Morcillo.

El treball és un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge.

El treball és un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge.

El treball és un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge. És un procés de descoberta i d'aprenentatge.

Sumari

NOVEL·LA • ENTREVISTES • SOCIETAT • RECOMANACIONS • OPINIÓ
 • WEBS • MÚSICA • AGENDA • PASSATEMPS • JOCS • TIRA CÒMICA • SORTEIG DE VIATGES

La Societat andorrana de ciències celebra la seva diada dissabte

La Societat andorrana de ciències (SAC) celebra dissabte la tretzena diada. El tema a què estarà destinada la jornada serà *La formació i l'ensenyament a Andorra*. La jornada començarà a dos quarts de deu del matí al liceu Renouvier, a la carretera de Cailla de Conflent. L'edició està patrocinada per Banc Agrícola i Comercial d'Andorra i entre els conferenciantes hi haurà la directora d'Educació, Roser Bastida.

16 d'agost del 2000

18 d'agost del 2000

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

L'ensenyament centrarà el debat de la diada andorrana a Prada

El Cap estudiant del país no ha demanat beca per anar a la trobada

Per a l'edició de la Diada Andorrana a Prada

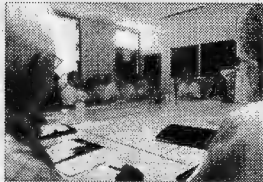
La formació i l'ensenyament a Andorra és el tema al voltant del qual girarà demà la vintena edició de la diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu (UCE), que va obrir les portes dimarts a la localitat de Prada de Conflent (Catalunya Nord), i que tindrà lloc el proper 25 d'agost. Hi ha previst un total de 76 ponències a càrrec d'uns 300 membres d'arreu de la meitat, que tindrà lloc a l'edifici de la

La ponència del ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cervell, clourà la jornada

Principat, davant de diferents ponències d'exposició com les dels plantejats, les noves tecnologies i la formació per a professionals en anglès, entre d'altres. Els organitzadors de la diada, la Societat andorrana de ciències

(SAC), destacant especialment la durada de les intervencions, que serà a càrrec del ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cervell, sobre la política educativa del país. "Hem de tenir en compte que disposem dels més avançats de la participació d'un orador a la diada i per això esmentem molts oradors", ha declarat Angelo Magà, secretari de la SAC.

D'altra banda, Magà va explicar que cap estudiant andorrà no ha demanat alguna de les beques que s'ofereixen a través de la

L'ordenació del territori va ser el tema de l'última edició de la diada.

diada, a conèixer els ponències interessants i també a conèixer l'educació més també és una i rebuda que potser redueix a l'edició de la UCE, però és que no s'ofereixen a través de la diada, segons Magà, fins

FORMACIÓ

Educació espera una major aflluència de públic aquest any a la Universitat d'estiu

Per a l'edició de la Diada Andorrana a Prada

El ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cervell, va manifestar que espera una major aflluència de públic a la propera edició de la Universitat d'estiu, que tindrà lloc els dies 4, 5, 6 i 7 de setembre amb el tema de les creacions artístiques com a eix central. "S'ha de tenir en compte que enguany la universitat comença una mica més tard que l'any passat, de manera que més gent ja haurà tornat de vacances", va explicar Cervell. Igualment, el ministre va assegurar que el fet que en aquesta edició s'atorguin beques als estudiants de les universitats que formen part de la xarxa Lliure Viva, veurà també que la promoció s'ha fet

des de la Universitat d'Andorra aquest any d'aproximadament 100.000 farà que també augmenti el nombre d'estudiants estrangers que hi participin, un nombre que fins ara «havia mantingut», va dir, tot i que encara no es disposa de xifres concretes.

D'altra banda, Pere Cervell es va mostrar preocupat pel fet que cap estudiant del Principat no hagi sol·licitat alguna de les beques que concedeix el ministre per participar a la Universitat catalana d'estiu (UCE), que està celebrant a la localitat de Prada de Conflent (Catalunya Nord) des de dimarts passat. "La veritat és que és difícil d'entendre i va començar el diàleg", però sapo que les dades indiquen que molts estudiants del país que fan vacances o que passen l'estiu

Cap estudiant del país no ha sol·licitat una beca per assistir a la tretzena edició de la UCE.

a Andorra treballant no hi podria assistir."

Cervell va manifestar que per a la propera edició s'haurà de fer un esforç per donar a conèixer l'ample oferta de la UCE als

alumnats "perquè veu que hi ha comentat hi ha estudiants de les altres que no saben que les beques s'ofereixen a través de les universitats i han de donar l'oportunitat d'assistir-hi per falta

d'informació", va declarar el ministre, que va afegir que "en tot cas és evident que la Societat andorrana de ciències, com a organitzadora, no pot arribar a tots els sectors interessats".

19 d'agost del 2000

Diari d'Andorra

Anys X • Número 3.060

DIUMENGE, 20 D'AGOST DEL 2000

Preu: 125 ptes / 0,75 euros

Els participants diuen que cal augmentar l'estada dels mestres espanyols

La Universitat de Prada debat el futur dels centres confessionals

Cervós afirma que la tendència natural és la integració en el sistema nacional

MERCAT LABORAL

La Cambra de comerç destaca els problemes per impulsar la formació professional

FORMACIÓ

Encamp acollirà el tercer centre d'autoaprenentatge de català per adults

BAIXES NOTABLES

La jornada va estar marcada per l'absència d'un bon nombre de ponents

El futur dels centres educatius confessionals va ocupar un espai important en la Diada andorranca a Prada del Donem. L'ocasió l'organitzà el col·legi Jancet. Cèsar Cervós, va obrir el debat sobre la conveniència d'integrar-los en l'Educació Nacional, però, finalment, va quedar més allò pel moment. Pere Cervós, que va dir, però, que la principal dificultat seria l'assignatura de religió. Al llarg de la jornada, moderada per l'organitzador, un bon nombre de ponents, també, es va destacar la necessitat d'augmentar el percentatge d'estada dels professors del sistema espanyol, a més de la seva integració en el sistema nacional, però, que per passar a la pràctica, és imprescindible que els espanyols, que ja són una bona part d'ensenyants, puguin fer el curs d'Andorra de manera oficial.

PÀGINES 2 i 4

Pere Cervós, al costat de Josep Dalfères, durant una intervenció.

ALEX RENA

20 d'agost del 2000

XIII DIADA D'ANDORRA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

La formació i l'ensenyament va ser l'eix vertebrador de la jornada d'engany a la UCE, marcada per l'absència d'un bon nombre de ponents. Entre els assistents, però, el tema estrella va ser el de la possible incorporació de les escoles religioses al sistema andorrà.

El futur dels tres col·legis confessionals centra el debat a la Universitat de Prada

1 Pere Cervós diu que la integració al sistema andorrà és natural, tot i les dificultats per l'assignatura religiós **1**

Yolanda Marañón
Prada de Conflent

La possibilitat que les tres escoles confessionals del país s'incorporin a l'ensenyament per l'Estat, però depenent del sistema educatiu espanyol, s'integra a llarg termini a l'Escola andorrana va centrar ahir el debat de la tretzena diada del Principat a la Universitat catalana d'estiu (UCE), que va obrir les portes a la localitat de Prada de Conflent el 16 d'agost passat, amb l'educació i l'ensenyament a Andorra com a eix vertebrador. César García, cap d'estudis del col·legi Janer, va posar el tema damunt de la taula quan va manifestar: "Fa trenta anys que el Govern andorrà és la càrrec de totes les despeses i ja és hora que els ministres d'Educació espanyol i andorrà, i la Mitra es reunissin i en parlin, perquè les escoles confessionals passen a dependre del ministeri andorrà dins d'un sistema privat. És el més lògic".

De la seva banda, el titular d'Educació, Innocent i Ripollés, Pere Cervós, va confirmar que hi ha una tendència cada cop més gran perquè els col·legis congregacionals s'integrin dins del sistema educatiu nacional, "perquè la gent ho veu com una cosa natural i la Llei qualificada d'educació ho permet". Tanmateix, el ministre va negar que el parlament s'hagués posat en contacte amb la direcció de cap dels centres i va afegir que el col·legi de la Sagrada Família seria el més interessat en la iniciativa, mentre que el Janer i el Sant Armandó s'hi mostrarien més reticents. Igualment, la directora de l'Escola andorrana,

El ministre Cervós amb Toni Pol, de la SAC, i el rector de la UCE, Miquel Porter.

Els punts

Possible integració
Cervós va assegurar que el sistema educatiu espanyol permet a formar part a llarg termini del sistema nacional.

Cap contacte institucional
El titular d'Educació va negar que s'hagués establert contacte amb els ministres i els centres, tot i dir que la legislació permet que es dugui a terme la integració.

Teresa Calvo, va recordar que en cas que es fes efectiva aquesta integració, "que si que és veritat que cada vegada es viu amb una possibilitat més natural", no es podia oblidar el problema de les classes de religió, "que en el sistema andorrà són optatives. Seria difícil d'encessar aquesta política amb la dinàmica de les escoles confessionals", va assenyalar Calvo. En aquest sentit, Pere Cervós també va destacar aquesta incompatibilitat i va assegurar que "és per això que arribar a assumir tots els aspectes és impossible, per tantes coses que hi ha".

Finalment, el conseller general de l'AND i exministre d'Educació, Josep Dalmau, va recordar que el fet que els centres confessionals dependin de l'Estat espanyol suposaria un grup comparatiu amb els estudiants de l'Escola andorrana en aspectes com els de la certificació del domini de ll llengua catalana: "Tots els alumnes sortien amb un mateix nivell, però mentre que els estudiants de l'Escola andorrana aconseguissin, en acabar els estudis de segona ensenyança, un certificat de nivell C, els dels centres confessionals no en tenen cap".

Les frases

"Ja és hora que els ministres espanyol i andorrà, i la Mitra es reunissin i parlin d'aquesta possibilitat"

César García
Cap d'estudis col·legi Janer

"Els alumnes de l'Escola andorrana obtenen el certificat C de català, els dels centres confessionals no en tenen cap"

Josep Dalmau
Conseller general de l'AND

"La Sagrada Família seria el centre més interessat, mentre que el col·legi Janer i el Sant Armandó s'hi mostrarien una mica més reticents"

"Arribar assumir tots els aspectes seria impossible, per tantes coses que hi ha de l'assignatura de religió"

Pere Cervós
Ministre d'Educació

"A l'Escola andorrana l'assignatura de religió és optativa. Seria difícil encetar aquesta política amb la dinàmica actual de les escoles confessionals"

"És veritat que la integració cada cop es veu com una possibilitat més factible"

Teresa Calvo
Dir. Escoles confessionals

La nova escola de català per a adults, a Encamp

La direcció del servei de formació d'adults, José Ramón Marín, va anunciar en el tercer curs de la ponència que va celebrar ahir en el marc de la diada andorrana a la Universitat de Prada que, abans que el nou curs comenci, s'ha creat el curs d'aprenentatge del català, per tal d'ajudar l'obra que el ministeri d'Educació, Innocent i Ripollés, va desenvolupar el curs. Les últimes classes es van fer a la Nau de la Ciutat de Prada.

amb un objectiu, "s'oposava al sistema actual, principalment de l'ensenyament dels català, un col·legi amb unes característiques de l'Escola d'Andorra, un local situat al centre del Principat espanyol i confessional i de l'ensenyament de les paròquies. Aquí s'oposava amb una gran tasca de treball i desenvolupament, per desenvolupar el curs. Les últimes classes es van fer a la Nau de la Ciutat de Prada.

José Ramón Marín en plena ponència.

XIII EDICIÓ DE LA DIADA D'ANDORRA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

Allargar l'estada dels professors espanyols

El Pere Cervós afirma la conveniència de modificar la llei que limita la permanència dels docents a sis anys

Reportatge
Pere de Cervós

El ministre d'Educació, Jaume Lluís Espadas, es va mostrar portador de cert canvi de actitud amb el govern espanyol sobre la conveniència de modificar la llei que limita la permanència a un màxim de sis anys i a un màxim de sis períodes dels docents de l'Estat veí en centres del sistema educatiu espanyol. "El que pretenció és que els alumnes se sentin segurs. El que volem que els professors puguin fer un treballament de tot el procés", va assegurar. Pere Cervós va parlar com a exemple el funcionament del sistema educatiu francès, on què els professors poden continuar al país un temps més llarg i, per tant, donar més consistència a l'estada de formació.

En aquest sentit, el conseller de la mateixa d'Educació va remarcar que l'actualitat és un país espanyol del sud. Mariano Rajoy es va mostrar "molt receptiu a la nostra proposta de modificació de la llei", va lloar el ministre, que va dir: "Des del mateix país i en què Cervós va proposar a Rajoy "estimar el país i venir quinze dies a treballar del sistema educatiu espanyol".

Egalment, el ministre va expressar la preocupació per "la davallada en el nombre d'alumnes i en la qualitat d'ensenyament d'aquest sistema" i va afirmar que és la seva proposta per negociar l'acord laboral amb França i Espanya, que liti-

Alguns dels assistents a la diada, celebrada a Prada de Comflet.

drà lloc el setembre al Principat. "Comencem a discutir aquest tema, perquè, com és conegut, el treballador d'espanyolitat que viu al país, no ens podem permetre deixar de funcionar-hi una situació". De la seva banda, el conseller

Josep Dulera va remarcar que la limitació de la permanència del professorat del país veu "no és del país" del Centre, que voldria "poder tornar a la situació d'abans de l'any 1975", quan l'estada dels mestres no estava

circumscripció "a la rigidesa d'un període professional d'entre tres i sis anys".

En aquest sentit, el director de l'Escola espanyola d'Andorra la Vella, Antoni Boixaderes, va assegurar que els docents afectats

per aquest decret del govern espanyol es mostren molt favorable a modificar la "jurisdicció" de la seva educació al Principat. És per això que "molts mestres repeteixen l'experiència després d'un any, perquè no els agrada moure".

Un altre dels temes que va ocupar el debat de la diada andorranesa a la Universitat catalana d'estiu va ser l'articulació dels tres sistemes d'ensenyament en el pla nacional educatiu. En aquest sentit, en participar en la jornada va expressar el descontentament pel que va qualificar de "alta de cohesió" entre les tres propostes.

Cervós va assegurar que les relacions entre els sistemes d'ensenyament sobre diversos aspectes, comparables en l'ambit de l'ensenyament i la cultura, i va destacar "els laboratoris conjunts en diverses matèries, com la pràctica i interès a sobre, la cultura, que va tenir lloc a partir d'una iniciativa molt ben acompanyada del nostre país". El conseller d'Educació va afirmar que, de fet, "els sistemes d'ensenyament són de primera línia, sobretot per la seva interdisciplinarietat".

De la seva banda, la directora de l'Esvola andorranesa, Teresa Cairat, va assegurar que la cohesió dels tres sistemes d'ensenyament no és bona només en una "cohesió educativa" entre els centres, sinó que també es manifesta "una plena i fructífera col·laboració".

El mercat necessita formació hotelera

La directora de la Cambra d'Indústria, Comerç i Turisme, Pilar Escaler, va afirmar que, malgrat que hi ha un gran nombre de professionals en formació, el sector necessita més formació, especialment en el camp de l'hostaleria i la restauració. "El sector necessita formació en aquestes àrees per poder competir amb el que hi ha a França i a Espanya", va dir.

Pilar Escaler.

Escaler va destacar l'èxit dels cursos de màquina, dels quals aquest any s'obrirà la quarta promoció.

D'altra banda, la directora de la Cambra va remarcar la necessitat, juntament amb el ministeri d'Educació, de "promocionar accions per dignificar les professions de base". Per aquest motiu, Pilar Escaler

va destacar que, a més de la taxa de formació, "la Cambra i el ministeri s'han de plantejar informar i vendre els atacs i els avantatges que té la formació professional", així com oferir els mecanismes necessaris perquè qualsevol persona que pugui trobar en aquest sector "una oportunitat professional satisfactòria".

La directora de la Cambra de Comerç també va assegurar la conveniència de proporcionar als professionals un universitat, perquè "la llei de l'ocupació i la demanda ja ho comencen a equilibrar de forma la balança laboral, les contribucions i el reconeixement social, encara que a poc a poc es van distribuint de manera més equitativa, però cal assegurar que hi ha un nombre d'atencions previstes". La falta d'assistència pot ser depurada al període vacacional", va afirmar la coordinadora de la jornada, Àngels Mach. Entre les vuit absències es troben des-

Mach atribueix l'absència de vuit ponents a les vacances

La presentadora de la jornada, Àngels Mach.

La tercera edició de la diada andorranesa de la Universitat catalana d'estiu va estar marcada per l'elevat nombre d'absències en les ponències previstes. "La falta d'assistència pot ser depurada al període vacacional", va afirmar la coordinadora de la jornada, Àngels Mach. Entre les vuit absències es troben des-

Editorial

Diada andorrana

La diada andorrana a la Universitat d'estiu de Prada de Conflent s'ha convertit en una cita informativa d'obligat compliment al llarg de l'agost. La rellevància dels ponents i l'oportunitat dels temes que s'hi tracten, escollits amb la màxima cura per la Societat andorrana de ciències (SAC), la converteixen en una bona oportunitat per mesurar el pols de la societat. La immigració, l'ordenament del territori —temes de passades edicions— o l'educació, aquest any, són qüestions en la primera plana de l'actualitat i que requereixen debats aprofundits, lluny de les tensions polítiques. L'entorn de la UCE, que afavoreix alhora la relaxació dels participants, es converteix en el marc perfecte per reflexionar i opinar lliurement. La publicació posterior de les intervencions —exemplar que, tal com va explicar ahir Miquel Porter i Moix, serà seguit per la mateixa Universitat d'estiu— permet a posteriori disposar dels elements d'anàlisi necessaris i acostar els debats a totes aquelles persones que tot i estar interessades en el tema no han pogut desplaçar-se a Prada.

Aquest és un dels handicaps principals de la diada. La llunyania i la coincidència en plenes dates estiuenques hi limita l'assistència i

la participació. La major paradoxa rau que un bon nombre de ponents, després d'haver-hi confirmat la presència, no hi són, tot i que en la majoria dels casos hi envien les seves intervencions escrites. El fet és més preocupant si es té en compte que aquest any hi han faltat molts dels representants del ministeri d'Educació, Joventut i Esports, llevat pràcticament del titular de la cartera i de la directora de l'Escola andorrana. Les absències, força nombroses dissabte, redueixen les possibilitats de debat i confrontació d'idees, i converteixen la lectura de les ponències, autèntic eix de la jornada, en un simple tràmit. I han de ser precisament les institucions les que més apostin per aquesta fórmula de viu intercanvi amb els representants de la societat civil. La SAC ha fet i continua fent la seva tasca. Prada de Conflent s'ha de mantenir com a punt de trobada i de discussió per als ciutadans andorrans i d'intercanvi amb la resta de territoris de parla catalana. L'èxit de la fórmula hauria de servir, però, per posar en marxa al Principat i en unes dates més adequades, seminaris similars, oberts al públic, sobre temes d'interès general, organitzats, amb la mateixa precisió, per institucions o d'altres entitats de característiques similars a la SAC.

21 d'agost del 2000

EDUCACIÓ

El passat curs escolar hi va haver un docent per cada nou alumnes

L'ensenyament francès és el que va disposar de més estudiants

V. B. /
Andorra la Vella

El nombre d'alumnes del passat curs escolar, sumant els tres sistemes educatius, va ser de 9.363, mentre que el personal docent es va elevar a 1.009 persones, una xifra que comprèn els professors i l'equip directiu de tots els centres escolars del país, inclosa l'escola d'informàtica i la de formació de professions esportives. Així suposa que al darrer curs hi va haver un docent

per cada nou alumne, una proporció realment elevada si es compara amb la situació que es viu als països de l'entorn.

Segons aquestes dades, facilitades per la directora d'Educació i Joventut, Roser Bastida, l'ensenyament francès és el que disposa de més estudiants (3.553), en els costats que té repartits a totes les paròquies, i també registra el menor nombre de professors, un total de 243, als quals s'han de sumar 26 docents més, que treballen en les

tasques directives

Pel que fa a l'evolució en la distribució de la població escolar en els tres sistemes educatius, es pot observar com el curs passat va ser el primer en què l'ensenyament francès se situava on primer lloc quant al nombre d'alumnes, seguit de l'espanyol, que inclou també les escoles congregacionals, i de l'andorrà en tercer lloc. Fins al darrer curs el sistema educatiu espanyol es capçalava aquesta divisió, tot i que la tendència decreixent en el

Alumnes en una de les aules del liceu Comte de Foix.

nombre d'estudiants va començar a aparèixer a partir del curs 1995-1996. De fet, l'ensenyament espanyol i el francès han

estat els que han patit en els darrers cinc anys un llarg descens de la població escolar en favor del sistema andorrà.

LA SECA, LA MECA I...

La màquina del temps

Albert Vilàrab

22 d'agost del 2000

Arriba el separ de Queixans. Aprofitant el passat dijó de la presència d'estivants a la Cerdánya, cosa que es pot comprovar amb facilitat fent una petita excursió cap a Puigcerdà, s'ha celebrat un any més el separ de polítics a Queixans. Liquidat el suquet empordanès del senyor Portabella, l'alternativa mantanvenca ha anat present fentja aquestos darrers anys. A la casa d'un diputat d'Unió Democràtica, s'hi aplega el millor de cada casa, i tots hi van atrets per la frasca, el feto de franc i la foia. Es conviden fins i tot representants de potències estrangeres, i tot es desenvolupa en un ambient de tanta companyonia, que, al final, s'acaba cantant *La bella Lola*, vet present un cremení i no cançó en la provocació

d'endevinar quin ron hi posem. La pregunta que cal fer-se es aquestos moments és veràtil·la, diàfana i memòria-fíctica? *Continua la Universitat catalana d'estiu.*

Ja fa una pila d'anys que es celebra, i ja cosa no sembla que vagi de baixa, ans al contrari. Durant una setmana atapeida d'actes, el Liceu de Prada buid d'activista diversitat, que ocupa una justa parcel·la a la penya, més aviat escarriada aquestos dies. És com el contrapunt que oferix el món real a la fatalsment trobada de polítics a la Cerdánya. I tot açò sota una calze que afecta el malestar d'un huns, de tal manera que ens acosta al funcionament dels mèdils. Que es pugui fer una nota de ciència en aquestes condi-

cions ja es un gran que.

Desapareixen les experiències de recuarist el Kurak.

Han hagut de ser els substituents novetars els encarregats de certificar el que ja se sap; a a haures d'ara sembla que no hi ha supervivents de la catàstrofe. Com si en traves del gmet d'una pel·lícula del dissolte a la tardia, hi hem trobat tots els ingredients precisos, perfectament dosificats: una divergens russes incrompetens i antipàtics, un termini cocas, gairebé d'últimàtims, i uns herois occidentals fets mans i màniques per resoldre el que els rusos inútils no han estat capaçs de fer. Però, ves per on, ha fallat el final. I és que la vida no és un telefilm, encara que moltes vegades ho sembli.

Pujal assistirà a una taula rodona sobre el català a Prada de Conflent

El ministre de Turisme i Cultura, Enric Pujal, participarà dijous vinent en la taula rodona que portarà per títol *Una aposta per a la projecció exterior de la cultura catalana*, dins els actes organitzats en el marc de la Universitat catalana d'estiu que se celebra a la localitat de Prada de Conflent. També hi han confirmat la presència el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Jordi Vilajoma, i el president de les Illes Balears, Francesc Antich, segons va explicar el mateix Pujal.

Cervós veu difícil l'entrada dels centres confessionals a l'ensenyament andorrà

23 d'agost del 2000

El ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cervós, considera difícil que els centres confessionals puguin integrar-se al sistema d'ensenyament públic andorrà, no tan sols per l'assignatura de religió, sinó per altres diferències en l'idiari dels programes. **PÀGINA 6**

23 d'agost del 2000

NACIONAL

REBECCA VALLDORF

Cervós veu "molt difícil" integrar els tres centres confessionals al sistema andorrà

! Manté, que a banda de la qüestió religiosa, hi ha divergències en l'idiari dels respectius programes educatius i

El ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cervós, considera difícil que els centres confessionals puguin integrar-se al sistema d'ensenyament públic andorrà, no tan sols per l'assignatura de religió, sinó per altres diferències en l'idiari dels programes.

Les polítiques de joventut europees, a debat

El treball de les polítiques de joventut europees a debat. Aquesta imatge il·lustra la discussió sobre les polítiques de joventut europees.

El ministre d'Educació, Joventut i Esports, Pere Cervós, considera difícil que els centres confessionals puguin integrar-se al sistema d'ensenyament públic andorrà, no tan sols per l'assignatura de religió, sinó per altres diferències en l'idiari dels programes.

Jordi Pasques

Ensenyament a Andorra

Tema interessant des de tots els punts de vista el tractat en la XIII Jornada andorranca a la Universitat catalana d'estiu de Prada de Coïncidir, formació i ensenyament a Andorra. Pels rebèlts en la temàtica -que, malgrat que pugni semblar el contrari, en sembla que vora molt-, és convenient, per entendre la peculiar estructura del món acadèmic andorrà, tenir presents els aroncats sistemes d'ensenyament que són actius al Principat. Per una banda, l'andorrà, propi del país i el més jove en implantació, des de l'any 1982. Després, el sistema espanyol, el francès i l'angonament confessional, vinculat a congregacions religioses, pel qual se li podria considerar més rellevant el sistema congregacional. Entre els quatre models, es pertanyen la tasca educativa dels infants i joves en el període d'estudi obligatori. Més enllà hi ha la formació professional, el batxillerat i la Universitat d'Andorra, en etapes molt inicial, vinculada al món virtual i als nous sistemes de comunicació. Tant el sistema francès, com l'espanyol i l'andorrà, tenen implantat el batxillerat, i el sistema francès, el congregacional i l'andorrà,

també la formació professional. Entre uns i altres, configuren aquesta rica amalgama educativa que podem trobar a Andorra.

A Prada, la Societat andorranca de ciències convoca representants de tots els països, des del ministere d'Educació fins a les associacions de pares d'alumnes, passant pels directius d'alguns dels centres dels diferents sistemes d'ensenyament. Algú hi va trobar a faltar l'APA del l'Estat andorrà, però després, els representants de la seva absència, al l'horari no convidats. De totes formes, a Prada hi havia la veu i el paper dels participants, que no van assistir fins als sessions temàtiques. Dels ponents no assistents, se'n pot trobar la relació de nou i catorze, en la primera del dia, no cal dir-ho aquí. Els que sí van assistir, en canvi, sí que van explicar en directe la seva tasca al Principat i van aportar entre tots les diferències de funcionament i els criteris i subjèctes als quals han d'atendre. No és igual el sistema espanyol que el francès, i entre les diferències educatives, no van parlar les d'un sistema públic a les d'un sistema congregacional. Cal destacar que, a Andorra, la consideració

d'ensenyament privat no s'escau ben bé als col·legis congregacionals, però ja sigui per dependre dels plans d'estudi del ministere d'Educació espanyol, o per la real i positiva col·laboració de l'Estat andorrà al seu manteniment -col·laboració no manteniment- igualment s'insereixen als altres sistemes-, cal establir uns altres considerants de vinculació i estructura de funcionament, que els situen a mig camí de les escoles concertades. I va ser l'encara dels col·legis congregacionals (Sagrada Família, Sant Eimengol) un dels plans forts de Prada, en què es van observar certes situacions que cal afegir a la realitat andorranca, tal com la possible integració al sistema nacional. Pel que fa al conjunt de l'ensenyament, es va remarcar la necessitat d'una comunicació molt més efectiva entre ells i amb el ministere. I sempre la formació professional -un valor i l'alça i que cal tenir molt en compte-, fer-la inscrite per al treball empresarial i laboral del país. En definitiva, a Prada es va parlar de formació d'ensenyament, i va sentir, si bé escaduatament, la paraula educació, que en el fons és síll necessari i que potser fa més falta.

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

La integració a Europa centrarà la catorzena edició de la Diada d'Andorra

Es preveu incloure la universitat del Principat en el patronat de la fundació del fórum

Boneta Rovats / Andorra la Vella

L'edició d'Andorra amb Europa serà el tema que es tractarà i es debatirà durant la Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu, a Prada de Conflent, en l'edició de l'any que ve, segons ha anunciat la Societat andorranca de ciències (SAC). Així mateix, l'entitat manifesta l'objectiu d'ampliar la presència del Principat en el fórum, a més de fer un balanç, "plenejament possible" de l'edició d'enguany.

La Diada d'Andorra a la Universitat catalana d'estiu de Prada ha complert vint anys.

Per aquest motiu, la Societat andorranca de ciències (SAC) ha tramès un comunicat públic en què fa una valoració dels subjèctes assolits en les edicions anteriors, "per ser presents en el magnífic fórum cultural que suposa i aprofita la camfilia o punt de trobada de la catalinitat, per fer presència l'existència de la andorranitat i de la interconnexió complementària amb la Universitat

estataliana d'estiu.

L'edició del Principat amb Europa serà l'eix de la catorzena diada, en què es pretén ampliar la presència del Principat a les activitats de l'esdeveniment, potenciant la seua etapa virtual i "aconseguint reforçar la participació d'estudiants nacionals a la mateixa", així com "ampliar la representació del país" dins del patronat de la Fundació UCE. "Amb la inclusió, que esperem propera, de la Universitat d'Andorra al costat de la resta d'universitats de les Països Catalans que ja hi són".

La Societat andorranca de ciències destaca, a més, la impor-

L'última diada andorranca a Prada va ser desàfida.

tància de la publicació anual d'Índex de la Universitat d'estiu, que des de la segona edició de les jornades recull totes les ponències. L'obra "traspasa temps i espai, i permet d'arribar, cosa a mitjà, a més de quinze vegades

als seus assistents sense gèneres de cançera immediata".

Vint-i-sis ponències, a més de temes d'introducció sobre el context del país, van centrar aquesta edició, que va tractar de la formació i l'ensenyament.

SUMARI

NACIONAL
L'edició del 2001 de la Universitat catalana tractarà sobre la relació amb la UE 7

El català només és la llengua materna d'un 35 per cent dels catalans

El 43 per cent dels majors de 14 anys són castellanoparlants

Enric Pujal explica la situació lingüística a la Universitat d'estiu de Prada

El 43 per cent dels habitants d'Andorra majors de 14 anys són castellanoparlants i només el 35 per cent tenen el català com a llengua materna, segons el panorama lingüístic que va descriure ahir el ministre de

Turisme i Cultura, Enric Pujal, en la ponència que va presentar a la Universitat catalana d'estiu, a Prada de Conflent. Fins al 1995, la majoria d'immigrants que arribaven al Principat eren castellanoparlants, però a partir

d'aquell any es va invertir la tendència, i des d'aleshores han vingut més persones de parla castellana. El 12 per cent de la població ha marxat i ha estat substituït per altres nous anys. PÀGINA 6

LLENGUA

25 d'agost del 2000

Govern i Generalitat firmaran un conveni per promoure la traducció automàtica

Resolució
Nacionalment, l'existència de diversos autòmatas està vinculat a la realització del treball de les empreses amb les seves oficines ubicades internacionalment. Els autòmatas són una eina que facilita a les empreses la comunicació amb els seus clients. A la llengua catalana s'ha desenvolupat un projecte amb aquest objectiu, i el resultat és un autòmat que tradueix el català a l'anglès i viceversa. Pujal va presentar el resultat de la conferència de projecció lingüística a la llengua catalana, on va abordar la promoció de la traducció automàtica. Pujal va presentar el resultat de la conferència de projecció lingüística a la llengua catalana, on va abordar la promoció de la traducció automàtica.

El 43% de la població amb més de 14 anys té el castellà com a llengua materna

La llengua castellana és la més coneguda, però la catalana és globalment la més utilitzada per la població

El 43% de la població amb més de 14 anys té el castellà com a llengua materna, mentre que el 35% de la població catalana és el català. Aquests són els dades que va oferir

ahir el ministre de Turisme i Cultura, Enric Pujal, durant la ponència que va presentar a la Universitat catalana d'estiu a Prada de Conflent. Segons l'últim cens de població de Catalunya, el 12 per cent de la població amb més de 14 anys té el castellà com a llengua materna, mentre que el 35% de la població catalana és el català. Aquests són els dades que va oferir

de més de 14 anys, ha estimat actualment el Govern català a partir de les dades del cens de població de Catalunya de l'any 1996. El 12 per cent de la població amb més de 14 anys té el castellà com a llengua materna, mentre que el 35% de la població catalana és el català. Aquests són els dades que va oferir

El fet que sigui una minoria que té la llengua castellana com a llengua materna és una conseqüència de la immigració que ha vingut a Andorra des dels últims anys.

El 12% de la població ha marxat i ha estat substituïda els últims anys

Enric Pujal, ministre de Turisme i Cultura

El 12% de la població ha marxat i ha estat substituïda els últims anys. El fet que sigui una minoria que té la llengua castellana com a llengua materna és una conseqüència de la immigració que ha vingut a Andorra des dels últims anys.

Tretzena Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu

El futur dels centres educatius professionals va ocupar un espai important en la Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu (UCE), a Prada de Conflent. El cap d'estudis del col·legi Jener, César García, va obrir el debat sobre la conveniència d'integrar aquests centres en l'ensenyament nacional, possibilitat vista amb bons ulls pel ministre Pere Carné, que va dir, però, que la principal dificultat seria l'assignatura de religió. Al llarg de la trobada, marcada per l'absència d'un bon nombre de ponents, també es va destacar la necessitat d'augmentar el període d'estada dels professors dels sistemes espanyol, actualment limitada a sis anys, i les dificultats per què passa la formació professional, un aspecte en què va posar molt d'èmfasi el representant de la Cambra de comerç, Pilar Escaler.

1 de setembre del 2000

■ EDUCACIÓ

9 d'agost del 2000

La Universitat Catalana d'Estiu dedica el pròxim dissabte dia 19 a Andorra

EL PERIÒDIC
Andorra la Vella

La 13a edició de la Universitat Catalana d'Estiu, que se celebrarà a Prada de Conflent entre els dies 15 i 26, dedicarà la jornada del dissabte 19 a la *Formació i ensenyament a Andorra*. Durant aquest dia, el Lluís Perrouxet acollirà una sèrie de xerrades educatives que procuraran d'abastar la realitat cultural d'Andorra e la situació d'universitat catalana integrada a l'Institut Joan J. Vives.

La inauguració anirà a càrrec de la directora del Ministeri d'Educació, Joventut i Esports, Roser Bastida. Posteriorment, durant les diverses xerrades sobre l'ensenyament confessional, el que es fa en llengua francesa, el que es fa en llengua catalana, l'especialitzat, l'ensenyament andorrà, la formació continuada al públic adult i la privada.

També hi haurà lloc per fer un cop d'ull als camps de la cultura. En aquest apartat, es tractaran temes com *La música, un referent pedagògic i cultural*, *Les arts plàstiques*, i *La formació dels educadors esportius*. La trobada acabarà amb un repàs a *Els efectes de la globalització en l'ensenyament de llengües*, a càrrec del director d'Inllengua, Ferran Costa, i la formació per la convivència, a càrrec del president de la Taula del Voluntariat, Josep Maria Comprubi. ■

14 d'agost del 2000

■ FORMACIÓ

Escribano i Mas participen en la universitat de Prada

Parlaran de l'ensenyament de música i arts

EL PERIÒDIC
Andorra la Vella

La cultura també té un espai a la 13a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, amb la presència de Josep Maria Escribano i Roger Mas, que presentaran dues comunicacions sobre l'ensenyament de la música i les arts plàstiques al Principat.

La Diada Andorrana, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC), se celebrarà el dia 19 d'aquest mes a Prada de Conflent sota el títol *Formació*

i ensenyament a Andorra. El pianista i director de l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals del Comú de la capital, Josep Maria Escribano, reflexionarà sobre *La música, un referent pedagògic i cultural avui a Andorra*.

Per la seva banda, l'escriptor i professor de formació visual i plàstica a l'Escola Andorrana i l'Escola d'Art del Comú de la capital Roger Mas, parlarà de l'estat de la pedagogia de les arts plàstiques. Els dos estaran acompanyats de molts representants del món educatiu. ■

17 d'agost del 2000

23a Universitat d'Estiu

Prada de Conflent. – La 23a edició de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, a la Catalunya Nord, celebra la 13a Diada Andorrana a la UCE. El tema de la jornada serà la formació i l'ensenyament al Principat. Ho organitza la Societat Andorrana de Ciències i ho patrocina el Banc Agrícola i Comercial d'Andorra. Els actes començen a dos quarts de deu del matí i es fa un descans a la una. Les xerrades es reprenen a dos quarts de tres i acaben a les sis de la tarda. Per a més informació: **829 729**.

19 d'agost del 2000

Andorra celebra avui el seu dia a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada

PÀGINA 7

19 d'agost del 2000

Escribano i Mas reflexionen a Prada sobre l'ensenyament El director de l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals del Comú d'Andorra la Vella, Josep Maria Escribano, i el professor a l'Escola Andorrana i l'Escola d'Art de Sant Julià de Lòria, Roger Mas, participen avui en la Diada Andorrana de Prada de Conflent dins el marc de la Universitat Catalana d'Estiu. Escribano i Mas, que també són pianista i artista plàstic respectivament, reflexionaran sobre l'ensenyament de la música i les arts plàstiques a Andorra.

EDUCACIÓ

Andorra exposa a la Universitat de Prada els plans de formació

Cervós clourà la diada amb un discurs de política educativa

EL DEBAT
Andorra la Vella

Professionals i autoritats d'Andorra participaran avui en la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada de Conflent per exposar una sèrie de propostes de treball col·lectives. La formació i l'ensenyament a Andorra. La clausura s'organitzarà per treballar amb coneixent la Societat Andorrana de Ciències (SAIC) i la Institució del Foment Agrari i Comercial.

La Universitat de Prada va organitzar la 25a edició demòcrata passat i aquest és el dia 25. Per això, i en el marc de la diada andorrana, s'ha organitzat un

programa de treball amb el títol de "Formació i ensenyament a Andorra". El programa està dividit en tres parts: una primera part dedicada a la formació i una segona part dedicada a l'ensenyament. La tercera part és una sessió de treball col·lectiu.

Una visió global i específica

També es tractarà la formació en àrees específiques com ara les arts plàstiques, la informàtica, les noves tecnologies, la salut o la robòtica. La formació profes-

sional i específica serà el punt de partida per a la formació i l'ensenyament a Andorra. El programa està dividit en tres parts: una primera part dedicada a la formació i una segona part dedicada a l'ensenyament. La tercera part és una sessió de treball col·lectiu.

Un moment de l'activitat de Prada, a l'UCE.

Formació i ensenyament centren la Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu

Els models educatius a debat a la UCE

L'objectiu és treballar per variar el conveni dels professors espanyols al Principat

En dos anys es construiran dos centres de secundària per a 300 alumnes

Un aspecte de la sala en què s'hi va col·locar la Diada d'Andorra a la Universitat d'Estiu.

PÀGINA 3

L'assistència a les classes de religió se situa en uns índexs molt baixos

Els centres religiosos passaran a formar part del sistema educatiu andorrà.

Diumenge, 20 d'agost del 2000
L'educació a Andorra
Tema del dia

22 mitjans acreditats
Un total de 22 mitjans de comunicació s'han acreditat a la 32a edició de la Universitat Catalana d'Estiu: 16 d'Espanya, tres de França i tres d'Andorra.

Les escoles confessionals s'integraran al sistema andorrà

Cervós negociarà amb el Govern espanyol el traspass de competències

La Universitat Catalana d'Estiu busca una integració més bona dels 3 models

Prada de Conflent acull la jornada d'Andorra dedicada a l'educació

TEMA LOCALS
Prada de Conflent

Les escoles confessionals podrien integrar-se en el sistema educatiu d'Andorra a les negociacions que s'estan duent a terme entre els ministres d'Educació d'Espanya i d'Andorra arran d'un acord. Aquest va ser un dels temes que es van tractar durant el 32è d'Andorra que celebra cada any la Universitat Catalana d'Estiu (UCe) a Prada de Conflent.

Les escoles van participar a la presentació de la incorporació a la formació nacional a través d'una i la presentació va rebre una resposta positiva del Govern. Per què la mesura consisteix, però, a cedir sobirania una sèrie de qüestions que afecten l'operació, com ara el fet que aquestes escoles depenguin del Ministeri d'Educació espanyol i a més estarien regides pel patró religiós, mentre que el sistema andorrà és un i no es pot presentar la formació religiosa com a complement de l'ensenyament secular.

Quan la tribuna va obrir el debat d'Andorra en el nom de la UCE, el titular de la càtedra d'Educació, Joverriell i Espinosa, Pere Cervós, va confirmar que hi ha la tendència generalitzada a anar habilitant aquestes centres al sistema educatiu andorrà, però que com totes les parts implicades hi estan plaçament disposades. Amb aquest argument, Cervós va fer referència al centre Joverriell i Espinosa que està treballant per aconseguir la integració de centres d'Andorra, Espanya i França, que estan disposats a fer-ho.

Integració dels tres sistemes

Davant el que es coneixen com d'origen a Catalunya Nord, es va discutir la manera adequada per relacionar els tres sistemes educatius que no esgotarien a Andorra. El delegat de l'ensenyament francès a Andorra, Jean-Alain Torgue, va explicar com "un diàleg tripartit que treballi per a una correcta integració entre els sistemes formatius".

La directora general de l'Educació Andorrana, Inésa Carit, va observar que "els sistemes no estan dissenyats els uns als altres, sinó que cadascun dels tres models fa la seva vida però tots compartim moltes iniciatives en els diversos camps de l'educació".

El rector de la UCe, Miquel Porter, rebuda els membres d'Andorra que van assistir a Prada.

Negociació per mantenir el professorat espanyol

Durant la tribuna que se va celebrar al a Prada del 20è d'Andorra, el rector de la UCe, Miquel Porter, va assegurar que des del moment que un copiat se procedirà a transferir a un sector amb el suport d'entitats d'Educació catalanes per no abandonar una modificació del text legal que obliga als universitats d'Espanya a tornar al seu país d'origen un cop acabat el període acadèmic.

En relació amb l'Estat espanyol que s'acrediten ara a Andorra tenen un permís de treball de tres anys, prorrogable a tres anys més. Davant la preocupació del manteniment del sistema educatiu andorrà, Antoni Bofillanes, Carit va confirmar que es poden crear acadèmies sempre que l'Excecutiu d'Andorra asseguri que les mateixes acadèmies puguin participar en el sistema educatiu andorrà.

El rector de la UCe, ara a Prada.

Miquel PORTER

Rector de la Universitat Catalana d'Estiu

"Andorra ens fa de mirall"

Prada de Conflent

Nascut a Barcelona l'any 1930, ha estat catedràtic de la Universitat de Barcelona durant 30 anys. Va ser diputat al Parlament de Catalunya per ERC i senador general d'una circumscripció sindical nombrat catedràtic honorari de la UCe.

«Amb l'ambada de la transició vam creure convenient de fer el contrari de la bona pràctica, és a dir, al final de primera ens ho vam deixar, només me'n vaig anar, com he estat cada any per les...»

L'Estat espanyol té les seves institucions de rebuig de llibertat. A l'Estat tenim la situació de les ciutats anglesiques no de se de la seva normalitat.

"Per molt que Catalunya digui 'som una nació', Andorra és un Estat sobirà i per tant hi ha moltes coses que en podem aprendre".

"La presència d'Andorra, que aporta a la tribuna". «Des de la tribuna ens ha fet la presència d'Andorra, que amb la seva pràctica administrativa sobirana s'oposava als models d'Espanya i França. Amb és un avantatge clar...»

«Es importantíssim que hi hagi resultats positius, i trobo que és molt interessant que hi hagi Andorra com a exemple per als altres, per molt que Catalunya digui "som una nació" no és el mateix que dir "som un Estat", i per tant hi ha moltes coses que podem aprendre de la realitat d'Andorra.»

EDUCACIÓ

L'alumnat de Meritxell es dispara

La població atesa al centre arriba a les 200 persones per primera vegada en la història

L'escola va créixer a mitjans dels 80 per la creació d'un taller laboral i l'atenció als nadons

TRINIA L'OPINION Andorra a l'estiu

El treball d'investigació i docència que desenvolupa l'aula de les últimes hores de la jornada... El treball d'investigació i docència que desenvolupa l'aula de les últimes hores de la jornada...

Sessae Smit d'estat

Les 200 persones s'entornen al centre i tenen edat: comença els 0 i els 85 anys. En els darrers anys s'ha produït una bona demanda d'ensenyament a la secundària i a l'ensenyament d'adults...

Investiga del taller de Fustes a l'Elscola Especializada de Meritxell

La segona etapa dedicadada és la que va dels 25 als 35 anys, és creixent que hi haig bonques que són participativament participatives, metodològiques i psicològiques, que acquirint entitat...

potencialitat, creada l'any 1970, va ser replantejada fins a l'entrada de la dècada dels 80, quan es va pautar en més de un taller que es dedica diversos entorns amb els nadons i en les escoles que es practica la intervenció precoç en els nadons.

Educació vol integrar els alumnes en altres centres

El treball d'educació, especialment a l'Escola Especializada de Meritxell, vol aconseguir integrar als alumnes que no poden assistir a la Universitat Catalana d'Estiu, que el Ministeri treballa conjuntament amb l'Escola de Meritxell perquè els alumnes puguin assistir a les mateixes formacions formatives normals. L'avaluació es farà des de l'Escola Andorrana, que és la que ho porta.

Ciudadans Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu

Angels Mach

21 d'agost del 2000

El treball d'investigació i docència que desenvolupa l'aula de les últimes hores de la jornada... El treball d'investigació i docència que desenvolupa l'aula de les últimes hores de la jornada...

Angels Mach a la Universitat Catalana d'Estiu

Els estudiants d'Andorra no tenen prou coneixement de les possibilitats que ofereix la UCE

Una d'informar a l'Escola Catalana va trobar un nombre molt petit de persones que volien participar a les propostes de la UCE. Els estudiants d'Andorra no tenen prou coneixement de les possibilitats que ofereix la UCE.

22 d'agost del 2000

La SAC valora positivament la Diada d'Andorra a la UCE de Prada

PÀGINA 7

EDUCACIÓ

La SAC fa balanç positiu de la participació en la diada de Prada

Les ponències, la difusió i l'intercanvi, principals factors per destacar

de Prada

Andorra la Vella

La SAC ha celebrat amb èxit la diada de Prada, un dels seus principals moments de difusió i intercanvi. Les ponències, la difusió i l'intercanvi, principals factors per destacar de Prada.

La diada de Prada és un dels moments més importants de l'any per a la SAC. És una oportunitat per a tots els membres de la SAC de presentar les seves ponències i compartir-les amb els altres membres de la SAC.

La diada de Prada és un dels moments més importants de l'any per a la SAC. És una oportunitat per a tots els membres de la SAC de presentar les seves ponències i compartir-les amb els altres membres de la SAC.

Angela Masch, durant el seu parlament a la LICL, on va presentar la seva ponència.

22 d'agost del 2000

22 d'agost del 2000

Dimarts, 22 d'agost del 2000

La llengua a l'escola Tema del dia

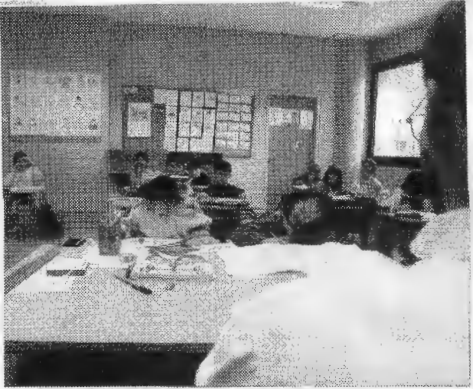
L'escola com a reflex del país
Al model formatiu s'endossa a l'ús de llengües que utilitzen diverses llengües, com ara l'ús de la llengües minoritàries i la llengües minoritàries.

El 40% de l'alumnat de l'Escola Andorrana és castellanoparlant

Ciutat defensa el coneixement del català com a llengua oficial | La presència francòfona és minoritària respecte als altres col·lectius lingüístics | El projecte d'ofertir una assignatura de portuguès continua estant paralitzat

DESEMBLERS
Andorra la Vella

El 40% de l'alumnat de l'Escola Andorrana és castellanoparlant. Aquesta dada és el resultat d'un estudi realitzat per la SAC. L'estudi mostra que el 40% de l'alumnat de l'Escola Andorrana és castellanoparlant, el 30% és francòfon, el 20% és catalanoparlant i el 10% és anglès parlant.

Alumnes d'un centre educatiu durant una classe, al curs passat.

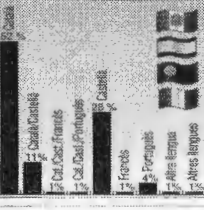
Promotor altres llengües

La SAC defensa el coneixement del català com a llengua oficial. La SAC defensa el coneixement del català com a llengua oficial. La SAC defensa el coneixement del català com a llengua oficial.

LES LLENGÜES FAMILIARS DELS ALUMNES

Una escola plurilingüística que treballa en paral·lel amb altres sistemes

De les 4.900 alumnes matriculades a l'Escola Andorrana, 2.200 són catalanoparlants, 1.700 són francòfons, 980 són castellanoparlants i 100 són anglès parlants.

El projecte d'ofertir una assignatura de portuguès continua estant paralitzat. El projecte d'ofertir una assignatura de portuguès continua estant paralitzat. El projecte d'ofertir una assignatura de portuguès continua estant paralitzat.

LES CLAUS

Formar coneixedors del seu país

Formar coneixedors del seu país. Formar coneixedors del seu país. Formar coneixedors del seu país.

Nascuda des de la independència

Nascuda des de la independència. Nascuda des de la independència. Nascuda des de la independència.

Un creixement anual del 9% d'alumnes

Un creixement anual del 9% d'alumnes. Un creixement anual del 9% d'alumnes. Un creixement anual del 9% d'alumnes.

Professorat format als estats veïns

Professorat format als estats veïns. Professorat format als estats veïns. Professorat format als estats veïns.

TREBALL

200 menors, al mercat laboral

Són joves d'entre 16 i 18 anys que han acabat els estudis bàsics i no tenen formació específica. El Servei de FP està creant un marc legal general per a tota la oferta d'ensenyament professional

LA URSULA BLANCO
Andorra la Vella

El Centre de Formació d'Apprentissos, accions de formació dual, combina l'habilitat al client i el treball a l'empresa. L'apprentissat és, segons aquest programa, un jove d'edat de 16 a 18 anys, acadrà a president, que s'inscriu en un programa formatiu de dos anys, relacionat amb una professió específica. Després de dos anys de treball a l'empresa i un període de 15 dies de treball al Centre de Formació d'Apprentissos, el jove podrà optar a un contracte de treball a l'empresa o a un contracte de treball al Centre de Formació d'Apprentissos. El Centre de Formació d'Apprentissos és un organisme de treball que té la funció de coordinar, en la ciutat d'Andorra la Vella, el treball dels joves que s'inscriuen en el programa de formació dual. El Centre de Formació d'Apprentissos és un organisme de treball que té la funció de coordinar, en la ciutat d'Andorra la Vella, el treball dels joves que s'inscriuen en el programa de formació dual.

Un grup d'apprentissos al Centre de Formació d'Apprentissos de la ciutat d'Andorra la Vella.

L'IMPREMENTATEC

L'ofici hotelier, en crisi, i el de venedor, en expansió

El Centre de Formació d'Apprentissos, accions de formació dual, combina l'habilitat al client i el treball a l'empresa. L'apprentissat és, segons aquest programa, un jove d'edat de 16 a 18 anys, acadrà a president, que s'inscriu en un programa formatiu de dos anys, relacionat amb una professió específica. Després de dos anys de treball a l'empresa i un període de 15 dies de treball al Centre de Formació d'Apprentissos, el jove podrà optar a un contracte de treball a l'empresa o a un contracte de treball al Centre de Formació d'Apprentissos.

honorables de treball, 25 a l'empresa i 5 al centre. El sector patirà d'una reducció important del seu treball i s'incrementarà cada sis mesos, fins del 20% fins al 80%, i podrà optar per la CATE, amb suport del Govern.

La branca d'ensenyament de tots els seus qualificacions, i la seua incorporació

El Centre de Formació d'Apprentissos, accions de formació dual, combina l'habilitat al client i el treball a l'empresa. L'apprentissat és, segons aquest programa, un jove d'edat de 16 a 18 anys, acadrà a president, que s'inscriu en un programa formatiu de dos anys, relacionat amb una professió específica. Després de dos anys de treball a l'empresa i un període de 15 dies de treball al Centre de Formació d'Apprentissos, el jove podrà optar a un contracte de treball a l'empresa o a un contracte de treball al Centre de Formació d'Apprentissos.

Cohesió i permeabilitat

Segons Carro Rey, alcalde major, "després d'una etapa de desenvolupament de les diferents ofertes de habitatge i a la que es volgués crear un "Kaleu". Tercer, "habilitar la permeabilitat i la cohesió entre les diferents ofertes de habitatge per assegurar la progressió formativa dels joves i permetre que, en cas de necessitat, es puguin moure entre les diferents ofertes de habitatge".

POLÍTICA CULTURAL

La projecció de la cultura, a Prada

Pujal participa en una taula rodona amb els consellers de Catalunya, les Balears i l'Aragó. El ministre destacarà les relacions exteriors i l'Oficialitat de la llengua al Principat

ESTELA BALDÓ
Andorra la Vella

Enric Pujal, ministre de Cultura de Catalunya.

Enric Pujal amb els consellers de Catalunya, les Balears i l'Aragó.

L'ocasió per solucionar intercanvi en cartera

El ministre de Cultura de Catalunya, Enric Pujal, participarà en una taula rodona sobre la projecció de la cultura exterior en la ciutat de Prada, juntament amb Jordi Vilajoana, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, David Pons, conseller del govern balear, i Javier Calizo, conseller de la Diputació General d'Aragó. La taula rodona se celebrarà al migdia al Lyceum Ranzouvier de la Universitat Catalana d'Estiu, amb la direcció a Prada de Comfent.

22 d'agost del 2000

El dia 22 d'agost del 2000

Ballarol

El dia 22 d'agost del 2000

La diada andorrana a la UCE de Prada

D'

El dia 22 d'agost del 2000

23 d'agost del 2000

Enric Pujal participarà demà en una taula rodona de la UCE

El ministre de Cultura de Catalunya, Enric Pujal, participarà en una taula rodona sobre la projecció de la cultura exterior en la ciutat de Prada, juntament amb Jordi Vilajoana, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, David Pons, conseller del govern balear, i Javier Calizo, conseller de la Diputació General d'Aragó. La taula rodona se celebrarà al migdia al Lyceum Ranzouvier de la Universitat Catalana d'Estiu, amb la direcció a Prada de Comfent.

23 d'agost del 2000

El dia 23 d'agost del 2000

Pujal defensarà a Prada la cultura i la projecció exterior d'Andorra

PÀGINA 19

Idioma català

El dia 23 d'agost del 2000

Un altre mandat que ens fa pensar

El dia 23 d'agost del 2000

El dia 23 d'agost del 2000

El dia 23 d'agost del 2000

Dimarts, 29 d'agost del 2000

L'ensenyament a la feina
Tema del dia

Millor servei al ciutadà

El ciutadà és un dels beneficiaris de la formació dels treballadors del sector públic. També ho són els empleats i l'empresa, o un aquest cas, l'Administració.

Govern preveu un pla global per a la formació dels empleats

La iniciativa desenvolupa els objectius del reglament aprovat el març passat

Permetrà planificar i desenvolupar els projectes dels diferents departaments

La diversificació burocràtica requereix preparació específica i continuada

M. TIRERAS I ANCO
Andorra la Vella

El Govern està preparant un pla integrat de formació que ha de permetre aplicar l'ensenyament a la feina a l'ensenyament març per a la formació global del personal de l'Administració general. Ho va anunciar el 14 de juliol la conselleria d'Ensenyament i la Universitat Creant un centre de formació a l'edifici de l'edifici de la Secretaria General de l'Administració Pública, també anomenat, a partir d'ara, centre de formació de personal de l'Administració pública.

La sala central de l'edifici administratiu del Govern, amb diversos empleats que atenen al públic.

Ante el progrés descomunalment i creixement de la plantilla de l'Administració pública, també s'han anat realitzant i potenciant els plans de formació que són una dèficit, que garanteixen la qualitat i normalització del reglament de formació de personal de l'Administració general, aprovat el 22 de març passat. Aquest reglament s'encamina a les línies generals que permeten a l'Administració d'una estratègia formativa global, amb un marc coordinat i integrat que ha de garantir la qualitat operativa i la representació efectiva dels plans i accions formatives. La flexibilitat general de tots els elements relacionats és la que garanteix la formació necessària per desenvolupar les funcions que totes les feines i relacions de feina que pugui operar-se.

Condicions i mitjà

En diferents fases de formació que es realitzen a l'Administració general són de base, específica, de formació continuada i de qualitat. La formació de base s'adapta a persones que no han continuat o que ha canviat de lloc de treball i que no tenen o s'especifica la formació que cal desenvolupar per aconseguir les funcions que totes les feines i relacions de feina que pugui operar-se.

La formació específica contribueix a proporcionar continguts tècnics, metodològics i altres pràctiques. També permet incrementar significativament els recursos humans i aprofitar els recursos propis.

L'abans i el després de la introducció del sistema Tràmits

En els últims anys ha augmentat un nombre important de nombre d'empleats a l'Administració pública. L'augment de la plantilla de personal de formació a la participació en els cursos que s'hi organitzen. Les xifres parlen per si soles. L'any 1973 el nombre de treballadors amb funcions de qualitat permetent a l'Administració general era de 1.021, quantitat que al 1981 ja va superar els 1.000. Actualment la xifra s'aproxima als 1.000. En 20 anys, s'ha passat d'un centenar de treballadors a un mil·ler, situats en les necessitats de la societat.

Empleats de l'Administració al servei del Tràmits.

que planifica i dota de continguts específics i horitzontals totes les funcions.

La tendència dels últims anys és la d'augmentar les necessitats formatives. El creixement de 50 al 90 de mitjà anual a causa de l'augment de l'Administració pública ha augmentat les necessitats formatives que es venen basant de que a terme per implementar-les. El no nombrós de les necessitats de formació del personal administratiu i de la feina relacionada que es realitzen a l'Administració general són de base, específica, de formació continuada i de qualitat.

ELS OBJECTIUS

Actualitzar habilitats i coneixements

La formació de personal de l'Administració pública ha de desenvolupar les habilitats i coneixements específics i generals que cal desenvolupar per aconseguir les funcions que totes les feines i relacions de feina que pugui operar-se.

Aprofitar les aptituds personals

La formació de personal de l'Administració pública ha de desenvolupar les habilitats i coneixements específics i generals que cal desenvolupar per aconseguir les funcions que totes les feines i relacions de feina que pugui operar-se.

Una font de satisfacció professional

Considerar la formació una font de millora i de satisfacció professional, així com els desenvolupar les necessitats formatives de qualitat de treball. La formació de personal de l'Administració pública ha de desenvolupar les habilitats i coneixements específics i generals que cal desenvolupar per aconseguir les funcions que totes les feines i relacions de feina que pugui operar-se.

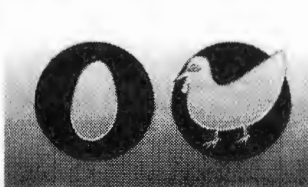
Creixement integral de la persona

Molt més desenvolupament de l'Administració pública i potenciar els recursos humans i aprofitar els recursos propis. La formació de personal de l'Administració pública ha de desenvolupar les habilitats i coneixements específics i generals que cal desenvolupar per aconseguir les funcions que totes les feines i relacions de feina que pugui operar-se.

La Diada Andorrana a la UCE

La Universitat Catalana d'Estiu és un punt de referència per a tots els que fem un alguna cosa a veure amb la catalanitat, anàlisi de manera oberta i no exclouent

La universitat catalana d'Estiu és un punt de referència per a tots els que fem un alguna cosa a veure amb la catalanitat, anàlisi de manera oberta i no exclouent

El 2007 ha estat especialment important per a la UCE, ja que ha estat el primer any en el qual s'ha celebrat la Diada Andorrana a la UCE. Aquesta Diada és un acte que té lloc a la UCE i que és organitzat per la Societat Andorrana de Ciències. El 2007 ha estat especialment important per a la UCE, ja que ha estat el primer any en el qual s'ha celebrat la Diada Andorrana a la UCE. Aquesta Diada és un acte que té lloc a la UCE i que és organitzat per la Societat Andorrana de Ciències.

29 d'agost del 2000

5 de setembre del 2000

El primer acte de col·laboració cultural entre Andorra i la UCE.

6 de setembre del 2000

COOPERACIÓ

L'obra de sis artistes andorrans, Mallorca

Enric Pujal i Darnià Pons presideixen el primer acte de col·laboració cultural

EL TRIBUNAL

Andorra la Vella

ELS CREADORS

El resultat dels Tallers d'Art de la Massana

Enric Pujal i Darnià Pons, els organitzadors de l'Exposició, 6 de 9-2000.

El resultat dels Tallers d'Art de la Massana

El resultat dels Tallers d'Art de la Massana

El resultat dels Tallers d'Art de la Massana

7 DIES

del 25 al 31 d'agost del 2000

A Prada els andorrans debaten el futur dels centres confessionals

del 25 al 31 d'agost del 2000

*No, si sempre se poden millorar les coses, sobretot amb coses de fensya, però també hi ha altres temes que costen d'entendre; per exemple, que des de fa uns anys, una colla d'andorrans se'n van a Prada de Conflent a parlar de les nostres coses, amb motiu de la Universitat catalana d'istiu, quan les iniciatives conferències podrien fer-les aquí, sense anar de viatge, sense passar calor i menjant millor que al Lycée d'allà. És que són com la canalija, com si aquí es prohibís parlar, a mi me sembla que la qüestió és sortir d'excursió. D'altra manera no s'explica, ja que les televisions, les arradios i los diaris de fora no s'interessen pas per Andorra i lo que van a fer-hi allà los andorrans...

*Ayd si que no em treu la som, cataladí que fasso lo que vull, a més, los de la Societat andorrana de ciències ho estan organitzant amb molta il·lusió, tot i que potser des del primer any que es va anar a Prada ara han canviat les coses aquí... En fi, tot allò que fan a Prada és positiu, tot i que si ens permetessin als joves, potser suggeriríem altres temes que els tractats.

Alex Tena

El futur dels centres educatius confessionals va ocupar un espai important en la Diada andorrana a Prada de Conflent.

El cap d'estudis del col·legi Janer, César García, va obrir el debat sobre la conveniència d'integrar-los

en l'ensenyament nacional, possibilitat vista amb bons ulls pel ministre Pere Cervós, que va dir, però, que la principal dificultat seria l'assignatura de religió.

La trobada va ser marcada per l'absència d'un bon nombre de ponents.

de l'1 al 7 de setembre del 2000

El 43% dels majors de 14 anys són castellanoparlants

El 43 per cent dels habitants d'Andorra majors de 14 anys són castellanoparlants i només el 35 per cent tenen el català com a llengua materna, segons el panorama lingüístic que va descriure el ministre de Turisme i Cultura, Enric Pujal, en la ponència que va presentar a la Universitat catalana d'estiu, a Prada de Conflent.

Fins al 1995, la majoria d'immigrants que arribaven al Principat eren catalanoparlants, però a partir d'aquell any es va invertir la tendència i des d'aleshores han vingut més persones de parla castellana.

El 12 per cent de la població ha marxat en els últims quatre anys i ha estat substituït per altres novinguts.

*Mireu, jo lo que trobo més fort d'aquests dies és que segons va dir lo ministre de Turisme i Cultura, Enric Pujal, a la Universitat de Prada s'ha arribat a la conclusió que el 43% dels majors de 14 anys són castellanoparlants, a més només el 35% tenen el català com a llengua materna. Ja sé que la vinguda d'immigrants ha estat molt important per al desenvolupament d'Andorra; ara, si continuem així tots acabarem parlant una llengua forana, deixant de banda la nostra oficial que és el català. La veritat és que s'hauria de demanar una mica més d'esforç perquè els immigrants s'adaptessin. No?

de l'1 al 7 de setembre del 2000

Informacions

Andorra la Vella 28.07.2000 - Núm. 1275

Dins a continuació presentem resumint el contingut del despatx 19, el qual s'ha Prada de l'edició.

La 13a Diada d'Andorra a la UCE analitzarà la situació de la formació i l'ensenyament

La 13a Diada d'Andorra a la UCE analitzarà la situació de la formació i l'ensenyament.

La 13a Diada d'Andorra a la UCE analitzarà la situació de la formació i l'ensenyament.

La 13a Diada d'Andorra a la UCE analitzarà la situació de la formació i l'ensenyament.

Antoni Pol, president de la UCE, amb altres membres de la UCE i altres persones en la 13a Diada d'Andorra a la UCE.

La 13a Diada d'Andorra a la UCE analitzarà la situació de la formació i l'ensenyament. La UCE, que és el òrgan rector de la UCE, ha organitzat aquesta diada amb la intenció de reunir a tots els actors de la formació i l'ensenyament andorranos. El president de la UCE, Antoni Pol, ha destacat la importància d'aquesta diada i ha afirmat que és una oportunitat per a tots els actors de la formació i l'ensenyament andorranos per a discutir i prendre decisions sobre la situació de la formació i l'ensenyament a Andorra.

SOCIETAT

guda amb el creixement del sector de la UCE. Miquel Fortler i Miquel Fortler són els membres de la UCE. A més, el sector de la UCE ha organitzat aquesta diada amb la intenció de reunir a tots els actors de la formació i l'ensenyament andorranos.

Albert Bell

AVUI

CULTURA I ESPECTACLES

15 d'agost del 2000

Guillem d'Efak i Enric Casassas i Simó seran recordats a Prada

19 d'agost del 2000

JORNADES ESPECIALITZADES

El debat del sistema educatiu andorrà

La 13a Diada d'Andorra a la UCE analitzarà la situació de la formació i l'ensenyament.

15 d'agost del 2000

EL TEMPS

DE PRADA

19 d'agost del 2000

JORNADES ESPECIALITZADES

El debat del sistema educatiu andorrà

La tercera edició de la Jornada Andorrana d'Ensenyament a dos quarts de des del nord s'ha celebrat a Prada. Aquesta vegada s'ha dedicat a la formació i a l'ensenyament a Andorra. El programa d'aquest any inclou un total de vint-i-cinc conferències, la primera de les quals està a càrrec de la directora d'Educació d'aquest ministeri, Roser Barriada, que exposarà la situació actual de l'ensenyament a Andorra.

El president de la UCE, Antoni Pol, ha justificat que la jornada d'aquest any s'hagi dedicat a la formació i a l'ensenyament basant-se en l'evolució constant de la societat andorrana en els últims anys. Aquest fet, segons Pol, s'ha produït per un increment de l'oferta docent. D'aquesta manera, s'han implantat múltiples iniciatives noves com l'ensenyament privat, l'ensenyament professional i la formació complementària i de lleure. Per a Pol, l'oferta nova d'ensenyament es fonamenta en la voluntat generalitzada d'una cultura de formació, que ha desplaçat la de l'educació. Per tant, l'educació moderna pri-

marà la capacitat constant d'adaptament que caracteritza una formació integral de la societat, per damunt de l'obtenció de títols acadèmics. Durant les Jornades sobre l'Educació a Andorra, els organismes presentaran el llibre *L'ordenació del sistema educatiu andorrà*. Aquest volúmen consta d'un recull de totes les ponències que es van pronunciar en l'edició de l'any passat a Prada. La Societat Andorrana de Ciències és la responsable d'aquesta jornada sobre l'educació i l'ensenyament al país dels Pirineus.

OPINIÓ / ANTONI POL*

La presència d'Andorra a l'UCE

Andorra, fa tretze anys, va iniciar la seva normalització amb la Universitat Catalana d'Estiu a nivell institucional a través de la incorporació de la Societat Andorrana de Ciències, primer, a l'Associació de l'UCE (l'any 1988) i, després, a la Fundació que regenta la Universitat.

Per què ho va fer? Perquè es va considerar que l'UCE era una cruïlla, única per ara, i alhora punt de partida i punt de trobada de la catalanitat entesa en el sentit més ampli, oberta a noves formulacions i no exclouent, com els diccionaris en fan descripció, i per tant, també, punt on l'andorranitat, per raó de la seva catalanitat, hi tenia cabuda, amb possibilitat de poder oferir i rebre, alhora.

Què s'hi ha pogut oferir?

Una normalització de la presència d'Andorra a l'UCE. Que aquesta sigui un punt de referència habitual i important per a Andorra amb una presència digna i activa. Que la resta dels Països Catalans conegui més bé Andorra, el seu sentir, el seu ser actual i les seves aspiracions, i entengui que l'existència de l'andorranitat és compatible amb l'existència de la catalanitat i que, tot i tenir molts aspectes en comú, són dos conceptes diferents tant pel que fa a l'àmbit com al contingut. I que l'existència i enfortiment de tots dos els enriqueix mútuament, i el seu afebliment, al contrari.

També, una aproximació dels andorrans a la resta dels Països Catalans per tal que aquests coneguin, aprofitin i par-

ticipin més de la pluralitat i la diversitat que ofereix i que pot arribar a generar la catalanitat. És a dir, la profunda convicció que el coneixement genera respecte, i el desconeixement, abandó.

Què ha pogut rebre? La possibilitat de l'enriquiment cultural extraordinari que ofereix la catalanitat conscient de la seva universalitat.

La consciència de Països Catalans per allò que cregui més convenient, però certament com a espai natural de producció de catalanitat i de solidari agermanament.

Una crida permanent a la llibertat, una invitació constant a la convivència i al respecte de les diferències, i un espai necessari per repensar el futur.

*Representant de la Societat Andorrana de Ciències

25 d'agost del 2000

El consellers reclamen més ajut per a la cultura catalana

La Generalitat de Catalunya i el Govern Balear reclamaran mil milions de pessetes anuals al Govern espanyol per al funcionament de l'Institut Ramon Llull, encarregat de la promoció exterior de la cultura catalana. Aquest anunci va ser fet pels consellers de Cultura de les dues institucions, Jordi Vilajoana i Danià Pons, respectivament, que van participar juntament amb el ministre andorrà de Cultura, Enric Pujal, en la conferència "Una aposta per la projecció exterior de la cultura catalana", celebrada ahir.

La demanda feta pels consellers -que el 2001 només serà de 600 milions- respon, segons van

afirmar, a la interpretació de l'article 3.2 de la Constitució espanyola, que reconeix la pluralitat lingüística de l'Estat, i a la comparació amb el pressupost anual assignat a l'Institut Cervantes. Vilajoana i Pons també van manifestar la seva voluntat d'integrar les administracions valencianes i aragoneses al nou institut. No descarten arribar a acords amb el Govern d'Andorra, si bé han

Pujal, Vilajoana i Pons, ahir al tinent de l'UCE.

descartat que s'hi pugui integrar per motius jurídics.

Pons ha aprofitat l'estada a l'UCE per signar un conveni de col·laboració amb la Universitat.

Butlletí informatiu
juliol 2000
Núm. 137

Tindrà M. Bell

És un any més de treballant en la seva activitat com a treballador de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut.

Molt interessat quan la signatura del contracte de la S.A. el 19 d'agost del 1987, quan l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut.

El Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut.

BANC AGRÍCOLA COMERCIAL D'ANDORRA
 FUNDADA L'ANY 1930

Butlletí informatiu
setembre 2000
Núm. 138

El Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut.

El Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut.

El Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut, després de ser contractat pel Governatori General d'Andorra, que en primer moment la seva activitat consistia en el treball de l'edifici de l'Institut de Ciències de la Salut.

Antoni Gual. L'UCC és una banda de la dreta i el PP és una aliança de la dreta però amb diferents tendències. El votant de la dreta ha de tenir en compte la seva actitud davant el problema de la qualitat de vida i la sostenibilitat de les polítiques econòmiques. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

Antoni Gual, diputat de la UCC, afirma que el votant de la dreta ha de tenir en compte la seva actitud davant el problema de la qualitat de vida i la sostenibilitat de les polítiques econòmiques. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

Francesc Castellà, diputat de la UCC, afirma que el votant de la dreta ha de tenir en compte la seva actitud davant el problema de la qualitat de vida i la sostenibilitat de les polítiques econòmiques. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

de Madrid. I la voluntat del votant. He de dir que el votant de la dreta ha de tenir en compte la seva actitud davant el problema de la qualitat de vida i la sostenibilitat de les polítiques econòmiques. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

El candidat de la UCC és el candidat de la dreta que ofereix més garanties. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

El candidat de la UCC és el candidat de la dreta que ofereix més garanties. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

Francesc Castellà, diputat de la UCC, afirma que el votant de la dreta ha de tenir en compte la seva actitud davant el problema de la qualitat de vida i la sostenibilitat de les polítiques econòmiques. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

El candidat de la UCC és el candidat de la dreta que ofereix més garanties. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

El candidat de la UCC és el candidat de la dreta que ofereix més garanties. Per això, el votant de la dreta ha de votar el candidat que ofereixi més garanties.

Andorra WEB: portada – <http://www.andorraweb.com/aw/> Formació i ordenament a Andorra

Formació i ensenyament

Contribució d'Àngels Mach

Formació i ensenyament a Andorra.
19 d'agost del 2000 al Liceu Remonvier de Prada de Conflent.
XXXII Edició de la Universitat Catalana d'Estiu.

La Societat Andorrana de Ciències us convida a assistir a la 13ª Diada Andorrana de la UCE, sobre Formació i Ensenyament a Andorra a través de 26 ponències. Ha tractat:

- els ensenyaments confessionals, francès, català, castellà, anglès,
- l'ensenyament privat, la formació d'adults, la formació continuada a l'empresa, la formació professional, els ensenyaments virtuals, les noves tecnologies, l'ètica de la salut,
- la universitat, la recerca,
- la política educativa, les associacions de pares.

Podreu veure el programa de ponències

Per més informació: tlf +376 829729 o abaster@andorra.ad

A AndorraWEB...

26.500 visites mensuals durant July 2000.
Moltes gràcies a tots!

Buscar directament des de la vostra web. Podreu permetre buscar directament al directori d'AndorraWEB des de la vostra pròpia web (oan fecho)

Formation and Education

*Contribution from Angels Mach
Translation by Clara Bosa*

Formation and Education in Andorra
On August 19th of 2000 and in the "Liceu Remonvier" from Prada de Conflent, will take place the "XXXII Edició de la Universitat Catalana d'Estiu" (Catalan Summer University XXXII edition).

The "Societat Andorrana de Ciències" (Andorran Science Society) invites you to assist to the UCE's 13th Andorran Day about Formation and Education in Andorra through 26 contributions. Items to be exposed will be:

- confessional education, Spanish, French, special education,
- private education, adults education, continuous formation into enterprises, liberal professional, public officials,
- music, plastic arts, sports trainers, languages,
- together living, further education, virtual education, new technologies, health area,
- university, research,
- educational policy, parents associations.

You can see the contributions program:

In AndorraWEB...

26,500 monthly visits to AndorraWEB during June 2000. Thanks to you all!

Direct search from your web. We can allow people to directly search AndorraWEB's directori from your own web (read more...)

AndorraWEB
Societat Andorrana de Ciències i 13ª Diada Andorrana a la U.C.E.
XXXII Edició Universitat Catalana d'Estiu
Prada de Conflent - Catalunya Nord

TEMA: FORMACIÓ I ENSENYAMENT A ANDORRA

Diada 19 d'agost del 2000, al Liceu Remonvier (13^a de Colla)
Diàlegua Societat Andorrana de Ciències
Parteixen: Ines Aguiló i Constança d'Andorra

Molt de 8.30 A 13.0

- Presentacions
- L'ensenyament a Andorra
- Raulo Marjatta Aho, directora d'Educació del Ministeri d'Educació, Joensuu i Espoo
- L'ensenyament confessional. Del segle XIX al segle XXI
- Claua Teresa Hernandez, directora de l'Escola de l'Escola del Col·legi Josep
- L'ensenyament privat a Andorra
- Joan-Andreu Tàrraga, aprofit de mestratures i col·legi de Formació Professional a Andorra
- L'ensenyament continuat a Andorra
- Antoni Sureda i Sureda, mestre director de l'Escola Superior d'Andorra de Vila
- Programari i serveis d'informació educativa a Andorra. El model de l'Escola Montevell
- Carolina Serra, Aena, psicòloga i directora general de l'Escola Nova, Servens de Montevell
- L'ensenyament virtual
- Teresa Cervera i Vila, Generalitat de Catalunya i directora general de l'Escola Andorrana
- La universitat i Andorra
- Joan Ramon Miquel i Amat, Director de l'Escola Andorrana i director del Centre de l'Escola d'Adults
- L'ensenyament professional
- Felisa Valls i Alameda, directora de l'Escola Superior d'Andorra de Vila
- La recerca en l'ensenyament i la formació a Andorra
- Josep Maria Ausubert i Castañeda, Director de l'Institut Andorrà d'Estudi i Recerca
- L'ètica educativa
- Roger Més i Canals, mestre i professor de l'Escola Superior d'Andorra de Vila
- La formació dels educadors i educadores
- Pau Frances i Ferrerols, Director de l'Escola Superior d'Andorra de Vila
- L'ètica de la gestió i del desenvolupament de l'ensenyament
- Ferran Tàrraga i Miquel, Director de l'Escola Superior d'Andorra de Vila
- La formació per la ciutadania

Veure portades anteriors

Formació i ensenyament, conclusions

Contribució de Jordi Lluques

De les exposicions dels ponents i posterior debat de la Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu sobre formació i ensenyament organitzada per la SAC, se'n poden extreure unes conclusions que simètricament exposades són:

1. Els sistemes educatius són plenament autònoms, si bé caldrà més relacions entre ells
2. El centres congregacionals podrien integrar-se al sistema educatiu andorrà, tot i que l'ensenyament públic els exigiria canvis notables, per exemple en l'aspecte religiós.
3. La formació professional és bàsica per a canalitzar professionals qualificats cap al mínim laboral andorrà, principalment per al sector de serveis.
4. La universitat i el gran camp obert amb l'ensenyament virtual.

A AndorraWEB...

Dia de Meritzell (8 Setembre) Aquest dia AndorraWEB publicarà una molt bona notícia per la gent d'Andorra.

Nova imatge d'AndorraWEB. Com veieu que sigui el disseny i la disposició d'AndorraWEB. Envieu-nos els vostres comentaris (o pàgines HTML) a djerry@andorraweb.com

AndorraWEB
Qui va ser el primer andorrà que va guanyar el Premi Carlemany?

- (a) Antoni Morell
- (b) Boraventura Riberguaga
- (c) Antoni Fiter i Rosell

Formation and conclusions

*Contribution from Jordi Lluques
Translation by Alex Jerez*

Different conclusions may be drawn out from the reports' presentations and the poster debate on the occasion of the Andorran Day about formation and teaching, organised by SAC. These conclusions may be briefly summarised into the following points:

1. The educational system are fully autonomous, though some more relationship amongst them would be advisable.
2. Congregational school centres could be integrated within the Andorran educational system, although state education would demand noticeable changes from them, for instance in religious matters.
3. Technical and vocational training is basic in order to channel qualified professionals towards the Andorran labour world, mainly in service sectors.
4. University has a wide open field by means of virtual teaching.

In AndorraWEB...

Meritzell Day (8th September) On that day AndorraWEB will publish very good news for the people of Andorra.

New look of AndorraWEB. Let us know how you would like AndorraWEB's design and layout. Please send your comments (or HTML pages) to depp@andorraweb.com.

Jordi Muga, Cap de Servei de Recerca i membre del Comitè de l'Escola Superior d'Andorra de Vila

Temes de 18.30 A 19.0

La formació i l'ensenyament a Andorra

La formació professional a Andorra

La formació dels educadors i educadores

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

La formació dels estudiants

Sempre a casa nostra s'ha caminat envers la pluralitat educativa, pública i gratuïta amb igualtat d'oportunitats per a tothom. L'educació no és un lloc de classes socials ni de diferències econòmiques sinó un mitjà al servei d'un desenvolupament humà més autèntic i harmoniós.

El mercat laboral està canviant i cada un dels nostres joves ha d'estar ben preparat. L'aprenentatge al llarg de la vida esdevé un element importantíssim a tenir en compte, per a ells, però també per a tots nosaltres. La formació ha de ser continuada, permanent, els nostres coneixements han de ser posats al dia, com a única garantia de no quedar al marge de les innovacions que ja s'estan imposant a gran velocitat i també per no perdre cap oportunitat de progrés, perquè progrés és preparar-se per demà mitjançant un procés educatiu que s'adquireix mitjançant la formació.

Educar és invitar a substituir la quantitat d'experiències per la qualitat de les relacions.

Educar és abandonar l'excés i el desig il·limitat per una serena sobrietat en les formes de vida.

Educar és canviar el desig de benestar material pel desig de més dignitat personal.

Educar és sempre ensenyar, i l'ensenyament no sempre educa.

Pere Cervós i Cardona
Arquitecte i ministre d'Educació, Joventut i Esports

Govern d'Andorra
Ministeri de Turisme i Cultura